ТЪРГОВСКИ ЗАКОН

Обн., ДВ, бр. 48 от 18.06.1991 г., в сила от 1.07.1991 г., изм., бр. 25 от 27.03.1992 г., изм. и доп., бр. 61 от 16.07.1993 г., бр. 103 от 7.12.1993 г., бр. 63 от 5.08.1994 г., изм., бр. 63 от 14.07.1995 г., изм. и доп., бр. 42 от 15.05.1996 г., в сила от 15.05.1996 г., изм., бр. 59 от 12.07.1996 г., в сила от 1.07.1996 г., изм. и доп., бр. 83 от 1.10.1996 г., в сила от 1.11.1996 г., изм., бр. 86 от 11.10.1996 г., в сила от 1.01.1997 г., бр. 104 от 6.12.1996 г., в сила от 6.01.1997 г., бр. 58 от 22.07.1997 г., в сила от 22.07.1997 г., изм. и доп., бр. 100 от 31.10.1997 г., бр. 124 от 23.12.1997 г., в сила от 1.03.1998 г., доп., бр. 39 от 7.04.1998 г., бр. 52 от 8.05.1998 г., изм. и доп., бр. 70 от 19.06.1998 г., изм., бр. 33 от 9.04.1999 г., доп., бр. 42 от 5.05.1999 г., изм., бр. 64 от 16.07.1999 г., изм. и доп., бр. 81 от 14.09.1999 г., в сила от 15.12.1999 г., изм., бр. 90 от 15.10.1999 г., доп., бр. 103 от 30.11.1999 г., в сила от 30.11.1999 г., изм. и доп., бр. 114 от 30.12.1999 г., в сила от 31.01.2000 г., бр. 84 от 13.10.2000 г., изм., бр. 28 от 19.03.2002 г., изм. и доп., бр. 61 от 21.06.2002 г., доп., бр. 96 от 11.10.2002 г., изм., бр. 19 от 28.02.2003 г., изм. и доп., бр. 31 от 4.04.2003 г., в сила от 4.04.2003 г., бр. 58 от 27.06.2003 г.

ЧАСТ ПЪРВА

ОБЩА ЧАСТ

Глава първа

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Търговец

Чл. 1. (1) (Изм. - ДВ, бр. 83 от 1996 г.) Търговец по смисъла на този закон е всяко физическо или юридическо лице, което по занятие извършва някоя от следните сделки:

1. покупка на стоки или други вещи с цел да ги препродаде в първоначален, преработен или обработен вид;

2. продажба на стоки от собствено производство;

3. покупка на ценни книги с цел да ги продаде;

4. търговско представителство и посредничество;

5. комисионни, спедиционни и превозни сделки;

6. застрахователни сделки;

7. банкови и валутни сделки;

8. менителници, записи на заповед и чекове;

9. складови сделки;

10. лицензионни сделки;

11. стоков контрол;

12. сделки с интелектуална собственост;

13. хотелиерски, туристически, рекламни, информационни, програмни, импресарски или други услуги;

14. покупка, строеж или обзавеждане на недвижими имоти с цел продажба;

15. лизинг.

(2) Търговци са:

1. търговските дружества;

2. кооперациите с изключение на жилищностроителните кооперации.

(3) За търговец се смята и всяко лице, образувало предприятие, което по предмет и обем изисква неговите дела да се водят по търговски начин даже ако дейността му не е посочена в ал. 1.

Лица, които не са търговци

Чл. 2. Не се смятат за търговци:

1. физическите лица, занимаващи се със селскостопанска дейност;

2. занаятчиите, лицата, извършващи услуги с личен труд или упражняващи свободна професия, освен ако тяхната дейност може да се определи като предприятие по смисъла на чл. 1, ал. 3;

3. лицата, извършващи хотелиерски услуги чрез предоставяне на стаи в обитаваните от тях жилища.

Глава втора

ТЪРГОВСКИ РЕГИСТЪР

Водене на търговски регистър

Чл. 3. (1) Към окръжните съдилища се води търговски регистър, в който се вписват всички търговци и свързаните с тях обстоятелства, предвидени в този закон.

(2) В случаи, определени със закон, могат да се водят и други регистри за отделни видове търговци.

Задължение за вписване

Чл. 4. (1) Всеки търговец е длъжен да поиска да бъде вписан в търговския регистър, като заяви обстоятелствата, определени съгласно предходния член.

(2) Лицата, които са длъжни да заявят обстоятелствата, подлежащи на вписване, се определят със закон.

(3) Всяко лице, което е задължено да поиска вписване или съответно представяне на книжа или подписи, предвидени в този закон, трябва да извърши това в 7-дневен срок от настъпване на обстоятелството освен ако законът определя друг срок.

Действие на вписването

Чл. 4а. (Нов - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Третите лица могат да се позовават на всички подлежащи на вписване обстоятелства, макар вписването още да не е извършено, освен ако закон изрично предвижда те да проявят действия след вписването.

Публичност на търговския регистър

Чл. 5. Всеки има право да преглежда търговския регистър и документите, въз основа на които са извършени вписванията, както и да получи преписи от тях.

Обнародване на вписването

Чл. 6. (1) Съдът обнародва в "Държавен вестник" вписванията в търговския регистър, когато това е предвидено в закон.

(2) (Отм. - ДВ, бр. 103 от 1993 г.).

Глава трета

ТЪРГОВСКА ФИРМА И СЕДАЛИЩЕ

Определение

Чл. 7. (1) Фирма е наименованието, под което търговецът упражнява занятието си и се подписва.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 103 от 1993 г.) Всяка фирма освен предписаното от закона необходимо съдържание може да включва означение за предмета на дейност, участвуващите лица, както и свободно избрана добавка. Фирмата трябва да отговаря на истината, да не въвежда в заблуждение и да не накърнява обществения ред и морала.

(3) (Нова - ДВ, бр. 103 от 1993 г.) Търговецът изписва фирмата си задължително на български език. Той може да я изписва допълнително и на чужд език.

Фирма на клон

Чл. 8. Фирмата на клона включва фирмата на търговеца и добавката "клон".

Фирма при ликвидация

Чл. 9. (Доп. - ДВ, бр. 63 от 1994 г.) При обявяване на търговеца в ликвидация фирмата съдържа добавката "в ликвидация", а при обявяване в несъстоятелност - "в несъстоятелност".

Промяна на фирмата

Чл. 10. (1) Фирмата може да бъде променена по искане на търговеца, който я е регистрирал.

(2) Когато фирмата съдържа името на напускащ съдружник, тя може да се запази само с негово съгласие.

Изключително право

Чл. 11. (1) Фирмата може да се употребява само от търговеца, който я е регистрирал.

(2) При използуване на чужда фирма заинтересуваните лица могат да искат прекратяване на по-нататъшното й използуване и обезщетение за вредите.

Седалище и адрес

Чл. 12. (1) Седалището на търговеца е населеното място, където се намира управлението на дейността му.

(2) Адресът на търговеца е адресът на управлението на дейността му.

Задължение за посочване на данни

Чл. 13. (1) (Предишен текст на чл. 13 - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Търговецът е длъжен да посочва в търговската си кореспонденция: фирмата; седалището и адреса на управлението; съда, където е регистриран; номера на регистрацията и банковата сметка. Търговецът може да посочва и адрес за съобщения.

(2) (Нова - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) В търговската кореспонденция на клона освен

данните по ал. 1 за търговеца, който е открил клона, задължително се посочват и съдът в търговския регистър, към който клонът е вписан, както и номерът на неговата регистрация.

Промяна на седалището

Чл. 14. (Изм. - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) (1) Преместването на управлението на дейността на търговеца в друго населено място трябва да бъде заявено за вписване в съда, където е регистрацията на търговеца.

(2) Когато новото седалище е в района на друг съд, съдът по първоначалната регистрация на търговеца вписва промяната и изпраща служебно фирменото дело на съда по новото седалище.

(3) Съдът по новото седалище открива партида на търговеца в търговския регистър въз основа на решението по ал. 2 служебно или когато то е представено от лице, оправомощено да заяви вписването.

(4) Когато промяната на седалището подлежи на обнародване, то се извършва от съда по първоначалната регистрация на търговеца и от съда по новото седалище.

Глава четвърта

ПРЕДПРИЯТИЯ И СДЕЛКИ С ТЯХ

Сделки с предприятие

Чл. 15. (1) Предприятието като съвкупност от права, задължения и фактически отношения може да бъде прехвърлено чрез сделка, извършена писмено с нотариална заверка на подписите. Отчуждителят е длъжен да уведоми кредиторите и длъжниците за извършеното прехвърляне.

(2) (Нова - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Когато се прехвърля цялото предприятие на търговско дружество, за прехвърлянето е необходимо решение, взето съгласно чл. 262п.

(3) (Предишна ал. 2, доп. - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) При прехвърляне на предприятие, ако няма друго споразумение с кредиторите, отчуждителят отговаря за задълженията солидарно с правоприемника до размера на получените права. Кредиторите на търсими задължения са длъжни да се обърнат първо към отчуждителя на предприятието.

Вписване

Чл. 16. (1) (Изм. - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Прехвърлянето на предприятие се вписва в търговския регистър по партидата на отчуждителя и на правоприемника.

(2) (Нова - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Когато седалищата на отчуждителя и на правоприемника са в района на различни съдилища, прехвърлянето се вписва от съда, където е регистрацията на отчуждителя. Съдът по регистрацията на правоприемника вписва прехвърлянето въз основа на решението на съда по регистрацията на отчуждителя служебно или когато то е представено от лице, оправомощено да заяви вписването.

(3) (Нова - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Вписванията по предходните алинеи се обнародват в "Държавен вестник" от съда по седалището на отчуждителя и от съда по седалището на правоприемника.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 104 от 1996 г., предишна ал. 2, бр. 58 от 2003 г.) Когато с договора се прехвърля недвижим имот или вещно право върху такъв имот, договорът се вписва и в службата по вписванията.

Обезпечение на кредиторите

Чл. 16а. (Нов - ДВ, бр. 42 от 1999 г., изм., бр. 58 от 2003 г.) (1) Правоприемникът управлява отделно преминалото върху него търговско предприятие за срок 6 месеца. Срокът тече отделно за кредиторите на отчуждителя от датата на обнародване на прехвърлянето от съда по седалището на отчуждителя, а за кредиторите на правоприемника - от датата на обнародване на прехвърлянето от съда по седалището на правоприемника.

(2) В срока по ал. 1 всеки кредитор на отчуждителя или правоприемника, чието вземане не е обезпечено и е възникнало преди датата на съответното вписване на прехвърлянето, може да поиска изпълнение или обезпечение съобразно правата си. Ако искането не бъде удовлетворено, кредиторът се ползва с право на предпочтително удовлетворение от правата, принадлежали на неговия длъжник.

(3) Членовете на управителния орган на правоприемника отговарят солидарно пред кредиторите за отделното управление.

Глава пета

КЛОНОВЕ

Клон

Чл. 17. (1) Всеки търговец може да открие клон извън населеното място, където се намира неговото седалище.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Клонът се вписва в търговския регистър при съда по седалището на търговеца въз основа на писмено заявление, което съдържа:

1. седалище и предмет на дейност на клона;

2. данни за лицето, което управлява клона, и за обема на представителната му власт.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Към заявлението по ал. 2 се прилага и нотариално заверено съгласие с образец от подписа на лицето, което управлява клона.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Съдът по седалището на търговеца изпраща незабавно на съда по седалището на клона препис от решението за вписване на клона заедно с препис от партидата на търговеца в търговския регистър. Клонът се вписва от съда по неговото седалище въз основа на решението по ал. 2 служебно или когато то е представено от лице, оправомощено да заяви вписването.

(5) (Изм. - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Всички промени за клона се вписват от съда по седалището му. След вписването той изпраща незабавно препис от решението на съда по седалището на търговеца за отбелязване в партидата на търговеца.

(6) (Нова - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Съдът по седалището на търговеца изпраща служебно на съда по седалището на клона препис от всяко решение, с което се вписват промени за търговеца, за отбелязване в партидата на клона.

(7) (Нова - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Клон на чуждестранно лице, регистрирано с право да извършва търговска дейност според националния си закон, се вписва в търговския регистър при съда по седалището на клона.

Преместване на клон

Чл. 18. Относно седалището и адреса на управлението на клона и неговото преместване се прилагат съответно правилата, които важат за търговеца.

Търговски книги на клон

Чл. 19. Клонът води търговски книги като самостоятелен търговец, без да съставя отделен баланс. Клоновете на юридически лица, които не са търговци по смисъла на този закон, и клоновете на чуждестранни лица съставят и баланс.

Подсъдност

Чл. 20. По спорове, произтичащи от преки отношения с клон, исковете могат да се предявяват срещу търговеца и по седалището на клона.

Глава шеста

ТЪРГОВСКО ПРЕДСТАВИТЕЛСТВО

Раздел I

Търговски пълномощници

Прокурист (търговски управител)

Чл. 21. (1) (Изм. - ДВ, бр. 70 от 1998 г.) Прокуристът е физическо лице, натоварено и упълномощено от търговец да управлява предприятието му срещу възнаграждение. Упълномощаването може да бъде дадено на повече от едно лице за отделно или съвместно упражняване. Упълномощаването на прокуриста (прокура) трябва да бъде с нотариално заверени подписи и да се заяви от търговеца за вписване в търговския регистър заедно с образец от подписа на прокуриста.

(2) Прокуристът се подписва, като прибавя към фирмата своето име и добавка, която сочи прокурата.

Правомощия на прокуриста

Чл. 22. (1) Прокуристът има право да извършва всички действия и сделки, които са свързани с упражняване на търговското занятие, да представлява търговеца, да упълномощава други лица за извършване на определени действия. Той не може да упълномощава другиго със своите права по закон.

(2) Прокуристът няма право да отчуждава и да обременява с тежести недвижими имоти на търговеца освен ако е специално упълномощен. Упълномощаването може да бъде ограничено само за дейността на отделен клон. Други ограничения нямат действие по отношение на трети лица.

Отношения между търговеца и прокуриста

Чл. 23. Отношенията между търговеца и прокуриста се уреждат с договор.

Действие на упълномощаването по отношение на трети лица

Чл. 24. Упълномощаването има действие спрямо третите лица след вписване в търговския регистър.

Прекратяване на упълномощаването на прокуриста

Чл. 25. (1) Упълномощаването се прекратява с оттеглянето му от търговеца и вписването на оттеглянето в търговския регистър.

(2) Упълномощаването не се прекратява със смъртта или поставянето на търговеца под запрещение.

Търговски пълномощник

Чл. 26. (1) Търговският пълномощник е лице, упълномощено от търговец да извършва посочените в пълномощното действия срещу възнаграждение. При липса на други указания пълномощникът се смята упълномощен да извършва всички действия, свързани с обикновената дейност на търговеца. Упълномощаването става писмено с нотариално заверен подпис.

(2) За отчуждаване или обременяване с тежести на недвижими имоти, за поемане на менителнични задължения, за вземане на заем и за водене на процеси търговският пълномощник трябва да е упълномощен изрично. Други ограничения на пълномощното могат да се противопоставят на трето лице само ако са му били известни или е трябвало да знае.

(3) Търговският пълномощник не може без съгласие на търговеца да прехвърля правата си другиму.

(4) Търговският пълномощник се подписва, като прибавя към фирмата своето име и добавка, че е пълномощник.

Отношения между търговеца и пълномощника

Чл. 27. Отношенията между търговеца и пълномощника се уреждат с договор.

Прекратяване на търговското пълномощно

Чл. 28. Упълномощаването на търговския пълномощник се прекратява съгласно разпоредбите на гражданското законодателство.

Ограничения и отговорност

Чл. 29. (1) Прокуристът и търговският пълномощник не могат без съгласието на търговеца да сключват търговски сделки за своя или за чужда сметка в пределите на упълномощаването. Смята се, че е дадено съгласие, ако търговецът при упълномощаването е знаел за упражняването на такава дейност и нейното прекратяване не е уговорено изрично.

(2) При нарушения по предходната алинея търговецът може да иска обезщетение или да заяви, че сключените от упълномощените лица сделки са сключени за негова сметка. Заявлението трябва да се направи в писмена форма в срок от 1 месец след узнаване на сделката, но не повече от 1 година от извършването ѝ и се отправя до прокуриста или търговския пълномощник и до третото лице.

(3) Искът по ал. 2 се погасява по давност в 5-годишен срок от извършването на сделките.

Търговски помощник

Чл. 30. (1) Отношенията между търговеца и търговския помощник се уреждат с договор.

(2) Търговският помощник не може да извършва сделки за сметка на търговеца. Когато търговският помощник работи в общодостъпно място за търговия, той се смята овластен да извършва сделките, които обикновено се извършват там.

Ограничения

Чл. 31. Търговският помощник не може да извършва търговска дейност самостоятелно или за сметка на други в конкуренция със своя работодател освен с негово изрично съгласие.

Раздел II

Търговски представител

Определение

Чл. 32. (1) Търговският представител е лице, което самостоятелно и по занятие сътрудничи на друг търговец при извършване на търговската му дейност. Той може да бъде овластен да извършва сделки от името на търговеца или от свое име за негова сметка.

(2) Договорът между търговеца и търговския представител трябва да се сключи в писмена форма.

Задължения на търговския представител

Чл. 33. (Изм. - ДВ, бр. 83 от 1996 г.) Търговският представител се задължава да осъществява сътрудничество или извършването на сделките с грижата на добър търговец, като се съобразява с интересите на търговеца. Той е длъжен да уведомява незабавно търговеца за всяка извършена сделка.

Задължения на търговеца

Чл. 34. (1) Търговецът е длъжен да дава на търговския представител необходимите сведения за сключване и изпълнение на договора.

(2) Търговецът е длъжен да съобщи незабавно на търговския представител дали приема сделката, сключена без представителна власт.

Възнаграждение при договори делкредере

Чл. 35. Когато търговският представител се задължи да отговаря лично за изпълнението на задълженията по сключените сделки, има право и на отделно възнаграждение, което се уговаря писмено. Страните не могат да уговорят предварително, че такова възнаграждение не се дължи.

Право на възнаграждение

Чл. 36. (1) Търговският представител има право на възнаграждение за всички сделки, извършени от него или с негово сътрудничество през периода на действие на договора му с търговеца.

(2) Когато на търговския представител е предоставен определен район или кръг от клиенти, той има право на възнаграждение и за сделките, които не са извършени с негово съдействие, но са извършени с лица от същия район или от същата клиентела.

(3) Търговският представител има право на възнаграждение за събраните от него вземания на търговеца.

(4) Всяка от страните може да иска от насрещната страна извлечения от търговските книги относно сделките, извършени по договора за търговско представителство.

Размер на възнаграждението

Чл. 37. Когато размерът на възнаграждението не е уговорен, смята се, че той е равен на обичайния размер за този вид дейност.

Срок за изплащане на възнаграждението

Чл. 38. Възнаграждението на търговския представител се изплаща всеки месец освен ако в договора е предвидено друго.

Обезщетение за обичайни разходи

Чл. 39. Търговският представител има право на обезщетение за обичайните разходи по дейността си, ако не е предвидено друго в договора.

Възнаграждение при прекратяване и разваляне

Чл. 40. (1) Търговският представител има право на възнаграждение при прекратяване на договора, когато търговецът продължава да има облаги от клиентелата, създадена от търговския представител.

(2) Възнаграждението е в размер на годишното възнаграждение на търговския представител, изчислено на основата на средното възнаграждение за целия период на договора.

(3) Възнаграждението по предходната алинея не може да се търси, ако договорът е развален по вина на търговския представител.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 103 от 1993 г.) При прекратяване на договора търговският представител може да търси възнаграждение за вече сключени или подлежащи на сключване договори.

Ограничения след прекратяване на договора

Чл. 41. (1) Ограничаване на търговския представител в неговата дейност след прекратяване на договора се уговаря в писмена форма.

(2) Ограничението трябва да обхваща същия район и вид стоки или услуги, предмет на договора за търговското представителство. То не може да бъде за повече от 2 години от прекратяването на договора. За периода на ограничението търговецът дължи съответно обезщетение.

(3) Ако търговският представител развали договора по вина на търговеца, той може с писмено изявление до 1 месец от разваляне да се освободи от това ограничение.

Действие на ограничението

Чл. 42. Търговският представител може дори когато не е упълномощен да сключва договори, да приема извършването на действия от трети лица, с които те запазват правата си срещу лошо изпълнение от страна на търговеца. Търговският представител може да извършва действия за обезпечаване на доказателства от името на търговеца. Ограничаването на тези права има действие за трети лица само ако те са знаели или е трябвало да знаят за ограничението.

Потвърждаване на договора

Чл. 43. Ако търговският представител сключва договори, без да е упълномощен, и третото лице не е знаело за това, договорът се смята потвърден от търговеца, ако той не го отхвърли веднага, след като бъде уведомен за него от търговския представител или от третото лице, като им съобщи за това.

Забрана за представляване на конкуренти

Чл. 44. Търговският представител може да представлява различни търговци само ако те не са конкуренти помежду си. Той може да уговори с търговеца да бъде само негов представител.

Обхват на представителната власт

Чл. 45. Договорът за търговско представителство определя предмета и района на действие на търговския представител.

Отношения между търговец и търговски представител

Чл. 46. (1) Вътрешните отношения между търговския представител и търговеца се

уреждат от договора им. При липса на друга уговорка търговският представител сам обзавежда своето работно помещение. Ако в договора не е посочено възнаграждението, дължи се обичайното за този вид представителство.

(2) Представителство по предходната алинея не може да се възлага и на друго лице в същия район.

(3) Търговският представител е длъжен да отбелязва в документите, които издава, и в търговската си кореспонденция данните по чл. 13.

Прекратяване на търговското представителство

Чл. 47. (1) (Нова - ДВ, бр. 103 от 1993 г.) Когато договорът за търговско представителство е сключен без определен срок, през първите три години от сключването му всяка от страните може да го прекрати с предизвестие от един месец, а след третата година - с предизвестие от три месеца.

(2) (Нова - ДВ, бр. 103 от 1993 г.) Договор, сключен за определен срок, може да бъде прекратен преди неговото изтичане, ако страната, която иска прекратяването, плати на другата страна причинените вреди.

(3) (Нова - ДВ, бр. 103 от 1993 г.) С прекратяването на договора по реда на ал. 1 и 2 не могат да бъдат накърнени правата на търговския представител по чл. 40.

(4) (Предишна ал. 1 - ДВ, бр. 103 от 1993 г.) Прекратилият дейността си търговски представител е длъжен в срока по чл. 4 да поиска от съда да заличи вписването.

(5) (Предишна ал. 2 - ДВ, бр. 103 от 1993 г.) Когато упражняването на представителството е прекратено поради смърт или поставяне под запрещение на търговския представител, наследниците, съответно настойникът, а в случай на несъстоятелност съответният съд, са длъжни да уведомят съда за заличаването.

(6) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 103 от 1993 г.) Ако не е било направено искане за заличаване по предходната алинея, то се извършва служебно от съда, щом научи за основанията за заличаване.

Приложно поле

Чл. 48. Разпоредбите на чл. 32 - 47 не се прилагат за лицата, които участвуват като представители или посредници в борсовите операции или като представители на онези, които извършват операции по търгове.

Раздел III

Търговски посредник

Определение

Чл. 49. (1) Посредник е търговецът, който по занятие посредничи за сключване на сделки.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 86 от 1996 г.) За посредничество при договори за морски превоз, застраховане и при борсови сделки се прилагат разпоредбите за тези дейности, дори ако посредничеството е извършено от търговски посредник.

Дневник на търговския посредник

Чл. 50. (1) Търговският посредник е длъжен да води дневник, в който вписва ежедневно всички сключени договори. В края на деня търговският посредник е длъжен да датира и подпише станалите вписвания.

(2) Вписването на договорите се извършва последователно по реда на сключването им и съдържа: имената на договарящите страни, времето на сключването на договора и съществените му уговорки.

(3) Търговският посредник е длъжен по искане на страните да им дава извлечения от дневника си, които съдържат всичко вписано относно договора им.

Възнаграждение на търговския посредник

Чл. 51. Търговският посредник има право на възнаграждение, което се дължи от едната или от двете страни съобразно уговорката им. Ако няма уговорка, дължи се обичайното възнаграждение за този вид дейност според случая и от двете страни.

Раздел IV

Търговска тайна

(Загл. ново - ДВ, бр. 103 от 1993 г.)

Задължение за пазене на търговска тайна

(Загл. изм. - ДВ, бр. 103 от 1993 г.)

Чл. 52. При осъществяване на дейността си прокуристът, търговският пълномощник, търговският помощник, търговският представител и търговският посредник са длъжни да пазят търговската тайна на лицата, възложили им извършването на определена работа, както и техния търговски престиж.

Глава седма

ТЪРГОВСКИ КНИГИ

Задължение за водене на счетоводство

Чл. 53. (1) Всеки търговец е длъжен да води счетоводство, в което отразява движението на имуществото на своето предприятие. Това движение се регистрира в хронологичен ред.

(2) Търговецът е длъжен чрез инвентаризация в сроковете, определени от Закона за счетоводството, да установява наличността и оценката на елементите от актива и пасива на имуществото на предприятието си.

(3) Търговецът е длъжен да обобщава резултатите от търговската си дейност въз основа на записванията в счетоводните книги и на инвентаризацията, като изготвя годишен счетоводен отчет, а при необходимост и съответни счетоводни справки. Годишният счетоводен отчет трябва да бъде заверен от дипломиран експерт-счетоводител.

Връзка между началния и предходния баланс

Чл. 54. Началният баланс за всяка година трябва да съответствува на заключителния баланс по предходната година. Баланс се съставя и при прекратяване дейността на търговеца.

Доказателствен характер

Чл. 55. (1) Редовно водените търговски книги и записванията в тях могат да се

приемат като доказателство между търговци за установяване на търговски сделки.

(2) Търговските книги, водени в нарушение на изискванията на този закон и на Закона за счетоводството, не могат да служат като доказателство в полза на тези, които са задължени да ги водят.

ЧАСТ ВТОРА
ВИДОВЕ ТЪРГОВЦИ

ДЯЛ ПЪРВИ
ЕДНОЛИЧЕН ТЪРГОВЕЦ

Глава осма
ТЪРГОВЕЦ - ФИЗИЧЕСКО ЛИЦЕ
Определение

Чл. 56. Като едноличен търговец може да се регистрира всяко дееспособно физическо лице с местожителство в страната.

Ограничения

Чл. 57. Не може да бъде едноличен търговец лице, което:

1. е в производство за обявяване в несъстоятелност;

2. (изм. - ДВ, бр. 63 от 1994 г.) е невъзстановен в правата си несъстоятелен;

3. (нова - ДВ, бр. 63 от 1994 г.) е осъдено за банкрут.

Регистрация

Чл. 58. (1) Едноличният търговец се регистрира въз основа на заявление, в което се посочват:

1. името, местожителството, адресът на лицето и единният граждански номер;

2. фирмата, под която ще се извършва дейността;

3. седалището и адресът на управлението на дейността;

4. предметът на дейност.

(2) Със заявлението се представя образец от подписа на търговеца и декларация, че не е лишен от правото да упражнява търговска дейност.

(3) (Нова - ДВ, бр. 124 от 1997 г.) В регистъра се вписват данните по ал. 1.

(4) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 124 от 1997 г.) Едно лице може да регистрира само една фирма като едноличен търговец.

Фирма на едноличния търговец

Чл. 59. Фирмата на едноличния търговец трябва да съдържа без съкращения личното и фамилното или бащиното име, с което е известен в обществото.

Прехвърляне на фирма

Чл. 60. (1) Фирмата на едноличния търговец може да бъде прехвърлена на трето лице само заедно с предприятието му. Съгласието за прехвърлянето на фирмата трябва да бъде

дадено съобразно чл. 15, ал. 1.

(2) Наследниците на едноличния търговец, които поемат предприятието, могат да запазят неговата фирма.

(3) В случаите по предходните алинеи към фирмата трябва да се добави името на новия собственик.

(4) Прехвърлянето се вписва в търговския регистър и се обнародва в "Държавен вестник".

Заличаване от регистъра

Чл. 60а. (Нов - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Вписването на едноличния търговец се заличава от търговския регистър:

1. при прекратяване на дейността му или при установяване на местожителството му в чужбина - по негова писмена молба до съда;

2. при смъртта му - по писмена молба на наследниците;

3. при поставянето му под запрещение - по писмена молба на настойника или попечителя.

ДЯЛ ВТОРИ
ДЪРЖАВНИ И ОБЩИНСКИ ПРЕДПРИЯТИЯ

Глава девета
ТЪРГОВЕЦ - ПУБЛИЧНО ПРЕДПРИЯТИЕ

Статут

Чл. 61. Държавното и общинското предприятие може да бъде еднолично дружество с ограничена отговорност или еднолично акционерно дружество. Държавните и общинските предприятия могат да образуват и други търговски дружества или обединения на търговски дружества.

Образуване

Чл. 62. (1) Образуването и преобразуването на държавните предприятия като еднолични дружества с ограничена отговорност или еднолични акционерни дружества се извършва по ред, установен със закон.

(2) Образуването и преобразуването на общинските предприятия като еднолични дружества с ограничена отговорност или еднолични акционерни дружества се извършва с решение на общинския народен съвет.

(3) Със закон могат да бъдат образувани държавни предприятия, които не са търговски дружества.

ДЯЛ ТРЕТИ
ТЪРГОВСКИ ДРУЖЕСТВА

Глава десета

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Определение

Чл. 63. (1) Търговското дружество е обединяване на две или повече лица за извършване на търговски сделки с общи средства.

(2) В предвидени от закон случаи може да се учреди дружество и от едно лице.

(3) Търговските дружества са юридически лица.

Видове търговски дружества

Чл. 64. (1) Търговските дружества са:

1. събирателното дружество;
2. командитното дружество;
3. дружеството с ограничена отговорност;
4. акционерното дружество;
5. командитното дружество с акции.

(2) Могат да се учредяват само търговските дружества, предвидени в този закон.

(3) (Нова - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Търговските дружества по ал. 1, т. 1 и 2 са персонални, а тези по т. 3 - 5 - капиталови.

(4) (Предишна ал. 3, изм. - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Със закон може да се предвиди, че определена дейност може да се извършва само от даден вид търговски дружества.

Участници в дружество

Чл. 65. (1) Учредителите на дружеството трябва да са дееспособни български или чуждестранни физически или юридически лица.

(2) Всяко лице може да участвува в повече от едно дружество, доколкото законът не забранява това.

(3) (Нова - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Когато търговско дружество участва в друго дружество, правата му като съдружник или едноличен собственик се упражняват от лицето, което има право да го представлява, или от изрично упълномощено лице.

Подготвителен договор за учредяване на дружество

Чл. 66. Лицата, които искат да учредят дружество, могат да уговарят действията, които трябва да извършат, за да се подготви учредяването на дружеството. При неизпълнение на задълженията по този договор страните отговарят само за причинените вреди.

Възникване на дружеството

Чл. 67. Дружеството се смята възникнало от деня на вписването му в търговския регистър. Заявлението за вписване се извършва от избрания управителен орган.

Тълкуване на устава

Чл. 68. При тълкуването на устава трябва да се търси волята на страните и целта на тълкуваната разпоредба.

Отговорност за действия на дружеството до вписването

Чл. 69. (1) Действията на учредителите, извършени от името на учредяваното дружество до деня на вписването, пораждат права и задължения за лицата, които са ги извършили. При извършването на сделките задължително се указва, че дружеството е в процес на учредяване. Лицата, сключили сделките, отговарят солидарно за поетите задължения.

(2) Когато сделката е извършена от учредителите или от упълномощено от тях лице, правата и задълженията преминават по право върху възникналото дружество.

Недействителност на учреденото дружество

Чл. 70. (1) (Изм. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Учредяването на дружеството е недействително само когато е допуснато някое от следните нарушения:

1. липсва учредителен договор или той не е съставен в предписаната от закона форма;

2. при акционерно или командитно дружество с акции не са спазени изискванията на чл. 159 и 163;

3. дружеството е вписано не от съда по седалището му;

4. предметът на дейност на дружеството противоречи на закона или на добрите нрави;

5. учредителният договор или уставът не съдържа фирмата, предмета на дейност на дружеството или размера на вноските, както и капитала, когато законът го изисква;

6. не е внесена предписаната от закона част от капитала;

7. в учредяването на дружеството са участвали по-малко от предвидения в закона брой дееспособни лица.

(2) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 84 от 2000 г., доп., бр. 58 от 2003 г.) Всеки заинтересуван, както и прокурорът, може да поиска от окръжния съд по регистрацията на дружеството да обяви дружеството за недействително в едногодишен срок след възникване на дружеството, а когато учредяването е подлежало на обнародване - след обнародването. В случаите по ал. 1, т. 3, 4, 5 и 6 съдът обявява дружеството за недействително само ако нарушението не е вече отстранено или не бъде отстранено в подходящ срок, който съдът дава с определение.

(3) Решението на съда за обявяване на дружеството за недействително произвежда действие от влизането му в сила. От този момент дружеството се смята прекратено и това се вписва служебно в търговския регистър, след което се извършва ликвидация от назначен от съда ликвидатор.

(4) (Нова - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Съдът изпраща служебно за прилагане по фирменото дело на дружеството препис от исковата молба по ал. 2 след образуване на производството, от влязлото в сила определение за прекратяването му, както и от влязлото в сила решение, с което искът се отхвърля.

(5) (Предишна ал. 4 - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Когато са извършени действия от името на обявеното за недействително дружество, за поетите задължения учредителите отговарят солидарно и неограничено.

(6) (Нова - ДВ, бр. 84 от 2000 г., предишна ал. 5, бр. 58 от 2003 г.) Член 498 от Гражданския процесуален кодекс не се прилага относно учредяването на търговско дружество.

Защита на членството

Чл. 71. Всеки член на дружеството може с иск пред окръжния съд по седалището на

дружеството да защити правото на членство и отделните членствени права, когато бъдат нарушени от органи на дружеството.

Непарични вноски

Чл. 72. (1) Ако някой съдружник, съответно акционер, прави непарична вноска, дружественият договор, съответно уставът, трябва да съдържа името на вносителя, пълно описание на непаричната вноска, паричната й оценка и основанието на правата му.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 103 от 1993 г., изм. и доп., бр. 84 от 2000 г.) Вноската в дружество с ограничена отговорност, акционерно дружество или командитно дружество с акции се оценява от 3 вещи лица, назначени от съда, пред който ще се извърши регистрацията на дружеството, по искане на вносителя. Заключението на вещите лица трябва да съдържа пълно описание на непаричната вноска, метода на оценка, получената оценка и нейното съответствие на размера на дела от капитала или на броя, номиналната и емисионната стойност на акциите, записани от вносителя. Заключението се представя в търговския регистър при вписване след приемането му от съда.

(3) (Нова - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Оценката в дружествения договор, съответно в устава, не може да бъде по-висока от дадената от вещите лица в съда.

(4) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Ако вносителят не е съгласен с оценката, може да участвува в дружеството с парична вноска или да откаже да участвува в дружеството.

(5) (Предишна ал. 4 - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Вноската не може да има за предмет бъдещ труд или услуги.

Внасяне на непаричните вноски

Чл. 73. (1) Вноската на право за учредяването или за прехвърлянето на която се изисква нотариална форма, се извършва с дружествения договор. При вноската в акционерно дружество към устава се прилага писмено съгласие на вносителя с описание на вноската и нотариална заверка на подписа му.

(2) Вноската на други права се извършва в предписаната от закона форма за тяхното учредяване или прехвърляне.

(3) (Доп. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Вноската на вземане се извършва с дружествения договор, съответно с устава, като вносителят прилага доказателства, че е съобщил на длъжника за прехвърлянето на вземането. Изискването за съобщение не се прилага, когато вземането е срещу самото дружество.

(4) Правото върху вноската се придобива от момента на възникване на дружеството.

(5) (Изм. - ДВ, бр. 104 от 1996 г.) Когато вноската има за предмет вещно право върху недвижима вещ, съответният орган на дружеството след възникването му представя в службата по вписванията за вписване нотариално заверено извлечение от дружествения договор, а когато е необходимо, и отделно съгласието на вносителя. Органът представя нотариално заверено извлечение от устава и съгласието на вносителя. При вписването съдията по вписванията проверява правата на вносителя.

Забрана за опрощаване и прихващане

Чл. 73а. (Нов - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Задължението на съдружниците в дружеството с ограничена отговорност и на акционерите за вноски в капитала не може да бъде опрощавано освен при неговото намаляване, нито да се прихваща.

Скрита непарична вноска

Чл. 73б. (Нов - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) (1) Когато акционерно дружество в 2-годишен

срок след учредяването си придобива права по цена, която надхвърля 10 на сто от капитала, от лице, записало акции при учредяването на дружеството, за това се взема решение на общото събрание на акционерите и за прехвърлените права се прилага чл. 72, ал. 2.

(2) Сделката има действие след вписване на решението на общото събрание в търговския регистър. Решението се обнародва.

(3) Алинеи 1 и 2 не се прилагат за права, придобити в хода на обичайната дейност на дружеството, на борсата или под надзор на административен или съдебен орган.

Плащания на съдружници и акционери

Чл. 73в. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Плащания на съдружници и акционери, произтичащи от дялове или акции в търговско дружество, които са заложени или запорирани, се извършват, ако кредиторът със залог или запор не се противопостави в едномесечен срок след писмено уведомление. При противопоставяне дължимата сума се влага в банка за обезпечение на кредитора.

Отмяна на решение на общото събрание на дружеството

Чл. 74. (1) Всеки съдружник или акционер може да предяви иск пред окръжния съд по седалището на дружеството за отмяна на решението на общото събрание, когато то противоречи на повелителните разпоредби на закона или на учредителния договор, съответно на устава на дружеството. Искът се предявява срещу дружеството.

(2) Искът се предявява в 14-дневен срок от деня на събранието, когато ищецът е присъствувал или когато е бил редовно поканен, а в останалите случаи - в 14-дневен срок от узнаването, но не по-късно от 3 месеца от деня на общото събрание.

(3) Всеки съдружник или акционер може да встъпи в делото съгласно разпоредбите на Гражданския процесуален кодекс. Той може да поддържа иска дори и ищецът да се откаже от него или да го оттегли.

Нищожност при повторност на отменения решение

Чл. 75. (1) Указанията на съда, дадени при отмяна на решенията на общото събрание по тълкуването на законите, учредителния договор и устава, са задължителни за общото събрание при повторно разглеждане от него на същия въпрос.

(2) Решения или действия на органите на дружеството, извършени в противоречие с влязло в сила решение на съда, са нищожни. Всеки съдружник или акционер може винаги да се позове на нищожността или да поиска от съда да я прогласи.

Глава единадесета

СЪБИРАТЕЛНО ДРУЖЕСТВО

Раздел I

Общи разпоредби

Определение

Чл. 76. Събирателно е дружеството, образувано от две или повече лица за извършване по занятие на търговски сделки под обща фирма. Съдружниците отговарят солидарно и неограничено.

Фирма

Чл. 77. Фирмата на събирателното дружество се състои от фамилните имена или фирмите на един или повече съдружници с указанието "събирателно дружество" или "съдружие" ("с-ие").

Съдържание на учредителния договор

Чл. 78. Договорът за учредяване на събирателно дружество се съставя в писмена форма с нотариална заверка на подписите на съдружниците и трябва да съдържа:

1. името и местожителството, съответно фирмата и седалището, както и адреса на съдружниците;

2. (изм. - ДВ, бр. 103 от 1993 г., доп., бр. 124 от 1997 г.) фирмата, седалището, адреса на управление и предмета на дейност на дружеството;

3. вида и размера на вноските на всеки съдружник и оценката им;

4. начина за разпределение на печалбите и загубите между съдружниците;

5. (изм. - ДВ, бр. 103 от 1993 г.) начина на управление и представителство на дружеството.

Регистрация на събирателното дружество

Чл. 79. (1) Заявлението за вписване на събирателното дружество в търговския регистър се подписва от всички съдружници и към него се прилага учредителният договор.

(2) В регистъра се вписват данните по т. 1, 2 и 5 на предходния член.

(3) Лицата, които според договора представляват дружеството, представят образци от подписите си.

Раздел II

Правоотношения между съдружниците

Предимство на договора

Чл. 80. Правоотношенията между съдружниците се уреждат в този раздел, ако друго не е предвидено в учредителния договор, с изключение на разпоредбата на чл. 87.

Обезщетение за разноските и вредите

Чл. 81. (1) Съдружникът има право на обезщетение за необходимите разноски, които е направил за дружествените работи, както и за претърпените вреди във връзка с тях.

(2) За направените разноски или претърпените вреди дружеството дължи на съдружника законната лихва.

Задължение за лихви

Чл. 82. Ако съдружникът допусне забава в плащането на паричните вноски или получи, съответно вземе пари от дружеството за себе си, без да има това право, дължи връщането им на дружеството със законната лихва. Ако вредите на дружеството са по-големи, то може да търси разликата.

Забрана за конкуренция

Чл. 83. (1) (Доп. - ДВ, бр. 103 от 1993 г.) Съдружникът може да участвува в друго дружество или да сключва сделки, които се отнасят до предмета на дейност на дружеството, за своя или за чужда сметка само със съгласието на останалите съдружници.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 103 от 1993 г.) При нарушение по ал. 1 дружеството може да иска обезщетение за причинените вреди или да заяви, че встъпва в правата и задълженията по сключените сделки. Заявлението трябва да се направи в писмена форма в срок един месец след узнаването на сделката, но не повече от една година от извършването ѝ, и се отправя до съдружника и до третото лице.

(3) Правото на иск по предходната алинея се погасява в 3-месечен срок от деня, в който съдружниците са узнали за извършването на правните действия, или 3 години от извършването, когато съдружниците не знаят за тях.

Управление

Чл. 84. (1) Всеки съдружник има право да управлява дружествените работи освен ако с дружествения договор е възложено управлението на един или няколко съдружници или на друго лице.

(2) За придобиването и разпореждането с вещни права върху недвижими имоти, за назначаването на управител, който не е съдружник, и за сключването на договор за паричен заем в размер, по-голям от определения в учредителния договор, е необходимо съгласие на всички съдружници.

Оттегляне на възлагането за управление

Чл. 85. Решението за възлагане на управлението на един или няколко съдружници може да бъде отменено от окръжния съд по седалището на дружеството по искане на някои от съдружниците, ако управителите са нарушили задълженията си, както и на други основания, предвидени в договора. Решението на съда се вписва служебно.

Право на контрол на съдружника

Чл. 86. Съдружникът, който не участвува пряко в управлението, може да се осведомява лично за работите на дружеството, да преглежда търговските книги, дружествените и другите книжа и да иска обяснения от управителите.

Приемане на решения

Чл. 87. Когато според учредителния договор решенията на дружеството се вземат с мнозинство, всеки съдружник има право на един глас. Решенията се вписват в протоколна книга.

Раздел III

Правоотношения на съдружниците с трети лица

Отговорност на събирателното дружество

Чл. 88. (Изм. - ДВ, бр. 103 от 1993 г.) По иск срещу дружеството ищецът може да насочи иска си и срещу един или повече съдружници. Принудителното изпълнение се насочва най-напред срещу дружеството, а при невъзможност за удовлетворение - срещу съдружниците.

Представителство

Чл. 89. (1) Всеки съдружник представлява дружеството, ако с дружествения договор не е предвидено друго.

(2) Ограничаването на представителната власт на съдружника няма действие спрямо трети добросъвестни лица, ако не е вписано в търговския регистър.

Отнемане на представителната власт

Чл. 90. Представителната власт на съдружник може да бъде отнета при условията и по реда на чл. 85.

Възражение на съдружниците

Чл. 91. Съдружникът може да прави срещу кредиторите на дружеството освен възраженията на дружеството и свои лични възражения.

Отговорност на встъпващите съдружници

Чл. 92. Който встъпи в съществуващо дружество, отговаря наравно с другите съдружници за всички задължения на дружеството.

Раздел IV

Прекратяване на дружеството и членството

Основания за прекратяване

Чл. 93. Събирателното дружество се прекратява:

1. (доп. - ДВ, бр. 103 от 1993 г.) с изтичане на уговорения срок или в други случаи, предвидени в учредителния договор;

2. по съгласие на съдружниците;

3. с обявяване на дружеството в несъстоятелност;

4. ако не е уговорено друго - със смъртта или поставянето под пълно запрещение на съдружник или прекратяването на съдружник - юридическо лице;

5. (изм. - ДВ, бр. 63 от 1994 г.) по искане на синдика при несъстоятелност на съдружник;

6. с предизвестие за прекратяване от съдружник;

7. по решение на съда в предвидените от закона случаи.

Прекратяване от съдружник с предизвестие

Чл. 94. Когато дружеството е образувано без срок, всеки съдружник може да иска неговото прекратяване, като направи най-малко 6 месеца преди това писмено предизвестие до всички съдружници освен ако в учредителния договор е предвидено друго.

Прекратяване по решение на съда. Изключване на съдружник

Чл. 95. (1) Окръжният съд може да прекрати дружеството по искане на съдружник, когато друг съдружник умишлено или с груба небрежност не изпълни свое задължение по учредителния договор или изпълнението на задължението стане невъзможно. Правилото се прилага и когато съдружник действува против интересите на дружеството.

(2) По искане на съдружник съдът може, вместо да прекрати дружеството, да изключи виновния съдружник.

Прекратяване с предизвестие от личен кредитор на съдружник

Чл. 96. (1) Кредиторът на съдружник, който в продължение на 6 месеца не може да се удовлетвори от принудителното изпълнение върху движимото имущество на съдружника, може да наложи запор върху ликвидационния дял на съдружника длъжник и да иска прекратяване на дружеството с писмено предизвестие, като се спазва редът по чл. 94.

(2) Дружеството не се прекратява, ако то или останалите съдружници изплатят дълга

след налагане на запора по предходната алинея. В този случай се прекратява само участието на съдружника в дружеството, ако съдружниците не решат друго.

Продължаване на дружеството

Чл. 97. (1) С учредителния договор може да се предвиди, че дружеството ще продължи да съществува и когато бъде прекратено членството на някой съдружник. В този случай останалите съдружници изплащат дела от имуществото на прекратилия участието си съдружник, а при смърт на съдружник в дружеството встъпват изявилите желание негови наследници. Наследниците заявяват искането си да встъпят в дружеството в срок от 3 месеца от откриване на наследството.

(2) Ако наследниците не желаят да станат съдружници, както и при прекратяване членството на съдружник, дружеството изплаща стойността на дела на наследодателя или на прекратилия членството си съдружник от дружественото имущество и дела от годишната му печалба за времето до прекратяването на членството.

Давност

Чл. 98. (1) Искове срещу съдружник за задължения на дружеството се погасяват с 5-годишна давност, ако искът срещу дружеството не подлежи на по-кратка давност.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Давностният срок започва да тече от деня, в който прекратяването на дружеството, неговото преобразуване или напускането на съдружника е вписано в търговския регистър.

(3) Прекъсването на давността по отношение на прекратеното дружество има действие и спрямо съдружниците, които са били в дружеството по време на прекратяването.

Глава дванадесета

КОМАНДИТНО ДРУЖЕСТВО

Раздел I

Общи разпоредби

Определение

Чл. 99. (1) Командитното дружество се образува с договор между две или повече лица за извършване търговска дейност под обща фирма, като един или повече от съдружниците са солидарно и неограничено отговорни за задълженията на дружеството, а останалите са отговорни до размера на уговорената вноска.

(2) (Отм., предишна ал. 3 - ДВ, бр. 103 от 1993 г.) За командитното дружество намират съответно приложение разпоредбите за събирателното дружество, доколкото в тази глава не е предвидено друго.

Форма

Чл. 100. Дружественият договор трябва да бъде съставен в писмена форма с нотариална заверка на подписите на съдружниците.

Фирма

Чл. 101. (1) Фирмата на дружеството трябва да съдържа и обозначението "командитно дружество", или съкратено "КД", и името поне на един от неограничено отговорните съдружници.

(2) Името на ограничено отговорен съдружник не се вписва във фирмата, но ако това е станало, той се смята за неограничено отговорен по отношение на кредиторите на дружеството.

Съдържание на договора

Чл. 102. Договорът за учредяване на командитно дружество трябва да съдържа:

1. фирмата на дружеството;

2. седалището и адреса;

3. предмета на дейност;

4. името, съответно фирмата, адреса на съдружниците и размера на тяхната отговорност;

5. (отм. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.);

6. вида и размера на вноските на съдружниците;

7. начина за разпределение на печалбите и загубите между съдружниците;

8. начина на управление и представителство на дружеството.

Вписване

Чл. 103. Командитното дружество се вписва в търговския регистър по седалището му от неограничено отговорните съдружници, които представят учредителния договор и образци от подписите си.

Раздел II

Правоотношения между съдружниците

Предимство на договора

Чл. 104. Отношенията между съдружниците, ако не е предвидено друго в договора, се уреждат в този раздел.

Управление

Чл. 105. Управлението и представителството на дружеството се извършват от неограничено отговорните съдружници. Ограничено отговорният съдружник няма право на управление и не може да спира решенията на неограничено отговорните съдружници.

Действия на ограничено отговорния съдружник

Чл. 106. Ако ограничено отговорният съдружник извършва сделки от името и за сметка на дружеството, без да е негов управител или пълномощник, той отговаря лично освен ако дружеството потвърди сделката.

Забрана за неограничено отговорния съдружник

Чл. 107. За неограничено отговорните съдружници се прилага правилото на чл. 83.

Права на ограничено отговорния съдружник

Чл. 108. Ограничено отговорният съдружник може да преглежда търговските книги на дружеството и да иска препис от годишния счетоводен отчет. При отказ по искане на съдружника окръжният съд постановява предоставянето им.

Участие в печалбата и загубата на ограничено отговорния съдружник

Чл. 109. (1) Ако ограничено отговорният съдружник не е внесъл изцяло предвидената вноска, полагащата му се част от печалбата се прихваща до размера на вноската.

(2) Ограничено отговорният съдружник участвува в загубите до размера на предвидената вноска. Той не е задължен да възстанови получените печалби при последвали загуби.

Забрана за разпределяне на печалба

Чл. 110. Когато след приключване на календарната година се установи, че дружеството има загуби, които се отразяват на направените вноски, до възстановяване на предвидения им размер не се разпределя печалбата.

Раздел III

Правоотношения с трети лица

Отговорност на ограничено отговорния съдружник

Чл. 111. Спрямо кредиторите на дружеството ограничено отговорният съдружник отговаря до размера на предвидената вноска и когато тя не е била внесена изцяло.

Отговорност преди регистрирането

Чл. 112. Ограничено отговорният съдружник отговаря неограничено за сделки, извършени от него от името на дружеството преди възникването му или след това, ако кредиторът не е знаел, че договаря с ограничено отговорен съдружник.

Глава тринадесета

ДРУЖЕСТВО С ОГРАНИЧЕНА ОТГОВОРНОСТ

Раздел I

Общи разпоредби

Определение

Чл. 113. Дружество с ограничена отговорност може да се образува от едно или повече лица, които отговарят за задълженията на дружеството с дяловата си вноска в капитала на дружеството.

Форма на дружествения договор

Чл. 114. (1) (Нова - ДВ, бр. 103 от 1993 г.) Дружественият договор се сключва в писмена форма.

(2) (Предишен текст на чл. 114 - ДВ, бр. 103 от 1993 г.) Съдружник може да бъде представляван от пълномощник с изрично пълномощно с нотариално заверен подпис.

(3) (Нова - ДВ, бр. 103 от 1993 г.) Когато дружество с ограничена отговорност се създава от едно лице, вместо дружествен договор се съставя учредителен акт.

Съдържание на дружествения договор

Чл. 115. Дружественият договор трябва да съдържа:

1. (изм. и доп. - ДВ, бр. 124 от 1997 г.) фирмата, седалището и адреса на управление

на дружеството;

2. предмета на дейност и срока на договора;

3. името, съответно фирмата на съдружниците;

4. (доп. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) размера на капитала. Когато при учредяването не е внесен целият размер на капитала, в договора се определят сроковете и условията за внасянето му. Срокът за довнасяне на целия размер на капитала не може да бъде по-дълъг от две години от вписване на дружеството, съответно от увеличаване на капитала;

5. размера на дяловете, с които съдружникът участвува в капитала;

6. управлението и начина на представителство;

7. предимствата на съдружниците, ако са уговорени;

8. други права и задължения на съдружниците.

Фирма

Чл. 116. (1) Фирмата на дружеството трябва да съдържа означението "Дружество с ограничена отговорност", или съкратено "ООД".

(2) Когато капиталът принадлежи на едно лице, фирмата съдържа означението "еднолично ООД".

Капитал и дялове

Чл. 117. (1) (Изм. - ДВ, бр. 100 от 1997 г.) Капиталът на дружеството с ограничена отговорност не може да бъде по-малък от 5000 лв. Той се състои от дяловете на съдружниците, които не могат да бъдат по-малки от 10 лева.

(2) Сумата от дяловете трябва да бъде равна на капитала, а стойността на всеки дял трябва да бъде кратна на 100.

(3) Дяловете могат да бъдат различни по размер за отделните съдружници.

(4) Един дял може да бъде поет съвместно от няколко лица.

Отговорност на учредителите

Чл. 118. (1) Учредителите отговарят солидарно пред дружеството за вредите, които са причинили при създаването му, ако не са положили грижата на добър търговец.

(2) Учредителите нямат право на възнаграждение от капитала за образуването на дружеството.

Вписване

Чл. 119. (1) За вписване на дружеството в търговския регистър е необходимо:

1. да се представи дружественият договор;

2. да е назначен управител или управители на дружеството;

3. (изм. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) всеки съдружник да е изплатил поне 1/3 от дела си, но не по-малко от 10 лева;

4. да е внесен най-малко 70 на сто от капитала.

(2) В регистъра се вписват данните по точки 1, 2, 3, 4 (само размерът на капитала) и точка 6 на чл. 115, които се обнародват.

(3) (Нова - ДВ, бр. 114 от 1999 г.) За вписване в търговския регистър извършването на дейност на инвестиционен посредник, както и на други дейности, за които отделен закон предвижда извършването им с разрешение на държавен орган, се представя съответното

разрешение.

(4) (Нова - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) При изменение или допълнение на дружествения договор в търговския регистър се представя препис от него, който съдържа всички изменения и допълнения, заверен от органа, представляващ дружеството.

Раздел II

Права и задължения на съдружниците

Дялове

Чл. 120. (1) Всеки съдружник е длъжен да изплати или внесе дела си по реда, посочен в дружествения договор.

(2) (Отм. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.).

Последици при неизплащане или невнасяне на дела

Чл. 121. (1) Неизплащането или невнасянето на дела е основание за изключване на съдружник от дружеството. Съдружник, който не е изплатил или внесъл в определен срок дела си, дължи законна лихва и обезщетение за превишаващите ги вреди.

(2) Когато делът не може да бъде изплатен или внесен от съдружника, който го дължи, и няма възможност той да бъде продаден на друго лице, останалите съдружници са длъжни да изплатят недостига съразмерно дяловете си или да намалят с него дружествения капитал по съответния ред.

Приемане на нов съдружник

Чл. 122. Нов съдружник се приема от общото събрание по негова писмена молба, в която той заявява, че приема условията на дружествения договор. Решението за приемане се вписва в търговския регистър.

Права на съдружника

Чл. 123. Всеки съдружник има право да участвува в управлението на дружеството, в разпределението на печалбата, да бъде осведомяван за хода на дружествените дела, да преглежда книжата на дружеството и право на ликвидационен дял.

Задължения на съдружника

Чл. 124. Съдружникът е длъжен да изплати или внесе дяловата вноска, да участвува в управлението на дружеството, да оказва съдействие за осъществяване на неговата дейност, както и да изпълнява решенията на общото събрание.

Прекратяване на участие в дружеството

Чл. 125. (1) Участието на съдружника се прекратява:

1. при смърт или поставяне под пълно запрещение;
2. при изключване;
3. при прекратяване с ликвидация - за юридическите лица;
4. при обявяване в несъстоятелност.

(2) Съдружникът може да прекрати участието си в дружеството с писмено предизвестие, направено най-малко 3 месеца преди датата на прекратяването.

(3) Имуществените последици се уреждат въз основа на счетоводен баланс към края

на месеца, през който е настъпило прекратяването.

Изключване на съдружник

Чл. 126. (1) (Изм. - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Съдружник, който не е изплатил или внесъл дела си, се смята за изключен, ако не изплати или не внесе дела си в допълнително определен от общото събрание срок, който не може да е по-кратък от един месец. Срокът се определя с мнозинство повече от половината от капитала. Управителят уведомява писмено съдружника за допълнителния срок и го предупреждава за изключването.

(2) В случая по ал. 1 съдружникът губи правото си върху направените вноски.

(3) Съдружникът може да бъде изключен от общото събрание след писмено предупреждение, когато:

1. не изпълнява задълженията си за оказване съдействие за осъществяване дейността на дружеството;

2. не изпълнява решенията на общото събрание;

3. действува против интересите на дружеството;

4. (нова - ДВ, бр. 84 от 2000 г., изм., бр. 58 от 2003 г.) при невнасяне на допълнителна парична вноска, в случай че съдружникът не е упражнил правото си за напускане по чл. 134, ал. 2.

Дружествен дял

Чл. 127. Всеки съдружник има дружествен дял от имуществото на дружеството, размерът на който се определя съобразно дела му в капитала, ако не е уговорено друго.

Удостоверение за участие

Чл. 128. Удостоверението, издадено на съдружниците за участието им в дружеството, не е ценна книга.

Прехвърляне на дялове

Чл. 129. (1) Дружественият дял може да се прехвърля и наследява. Прехвърлянето на дружествения дял от един съдружник на друг се извършва свободно, а на трети лица - при спазване на изискванията за приемане на нов съдружник.

(2) Прехвърлянето на дружествения дял се извършва с нотариално заверени подписи на договора и се вписва в търговския регистър.

Отговорност при прехвърляне

Чл. 130. Правоприемникът е отговорен солидарно с праводателя си за дължимите към момента на прехвърлянето вноски срещу дела в капитала.

Делба на дружествен дял

Чл. 131. Разделянето на един дружествен дял се допуска само със съгласието на съдружниците освен ако е уговорено друго.

Съсобственост на дял

Чл. 132. Ако един дял в капитала принадлежи на няколко лица, те могат да упражняват правата по него само съвместно. Те отговарят солидарно за задълженията по този дял. Съпритежателите на дела определят лице, което ги представлява пред дружеството.

Печалби и плащания

Чл. 133. (1) Съдружниците не могат да искат дяловете си, докато дружеството

съществува. Те имат право само на част от печалбата съразмерно на дяловете, ако друго не е уговорено.

(2) Не може да се уговарят лихви за дяловете на съдружниците.

Допълнителни парични вноски

Чл. 134. (1) По решение на общото събрание за покриване на загуби и при временна необходимост от парични средства съдружниците могат да бъдат задължени да направят допълнителни парични вноски за определен срок. Допълнителните вноски са съразмерни на дяловете в капитала, ако не е предвидено друго.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Съдружник, който не е гласувал за решението по ал. 1, има право да прекрати участието си в дружеството съгласно чл. 125, ал. 2 и 3. Това право може да бъде упражнено в срок един месец от събранието - за съдружниците, които са присъствали или са били редовно поканени, или от уведомлението - за всички останали съдружници.

(3) (Доп. - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Допълнителните вноски не се отразяват в капитала на дружеството. За тях може да се уговори дружеството да плаща лихви. За връщането на допълнителни парични вноски чл. 73в не се прилага.

Раздел III

Управление

Видове органи

Чл. 135. (1) Органи на дружеството са:

1. общо събрание;

2. управител (управители).

(2) Управителят може да не е съдружник.

Общо събрание на съдружниците

Чл. 136. (1) Общото събрание се състои от съдружниците.

(2) Управителят на дружеството участвува в заседанията на общото събрание със съвещателен глас, ако не е съдружник.

(3) Когато наетите лица в дружеството са повече от 50, те се представляват в общото събрание с право на съвещателен глас.

Компетентност на общото събрание

Чл. 137. (1) Общото събрание:

1. изменя и допълва дружествения договор;

2. (изм. - ДВ, бр. 103 от 1993 г.) приема и изключва съдружници, дава съгласие за прехвърляне на дружествен дял на нов член;

3. приема годишния отчет и баланса, разпределя печалбата и взема решение за нейното изплащане;

4. взема решения за намаляване и увеличаване на капитала;

5. избира управителя, определя възнаграждението му и го освобождава от отговорност;

6. взема решения за откриване и закриване на клонове и участие в други дружества;

7. взема решения за придобиване и отчуждаване на недвижими имоти и вещни права върху тях;

8. взема решения за предявяване искове на дружеството срещу управителя или контрольора и назначава представител за водене на процеси срещу тях;

9. взема решение за допълнителни парични вноски.

(2) Всеки съдружник има толкова гласа в общото събрание, колкото е неговият дял в капитала, освен ако в договора е предвидено друго.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 103 от 1993 г., бр. 84 от 2000 г., доп., бр. 58 от 2003 г.) Решенията по ал. 1, т. 1, 2 и 9 се вземат с мнозинство повече от три четвърти от капитала, а решенията по т. 4 - с единодушие от всички съдружници, като в дружествения договор може да се предвиди по-голямо мнозинство. Изключваният съдружник не гласува и неговият дял се приспада от капитала при определяне на мнозинството. Останалите решения се вземат с мнозинство повече от 1/2 от капитала, доколкото не е предвидено друго в дружествения договор.

(4) Съдружниците могат да гласуват чрез представител само при изрично писмено пълномощно освен за съдружници - юридически лица и законни представители.

(5) Общото събрание взема решения по трудови и социални въпроси след изслушване на становището на представителя на персонала на дружеството.

Свикване на общото събрание

Чл. 138. (1) Общото събрание се свиква от управителя най-малко веднъж годишно.

(2) Управителят е длъжен да свика общото събрание и по писмено искане на съдружниците с дялове над 1/10 от капитала. Ако управителят не свика събранието в 2-седмичен срок, съдружниците, поискали свикването, имат това право.

(3) (Доп. - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Управителят е длъжен да свика общото събрание веднага щом загубите надхвърлят 1/4 от капитала, както и когато чистата стойност на имуществото на дружеството по чл. 247а, ал. 2 спадне под размера на вписания капитал.

Покана за общо събрание

Чл. 139. (1) Общото събрание се свиква с писмена покана, получена от всеки съдружник най-малко 7 дни преди датата на заседанието, ако не е предвидено друго в дружествения договор. В поканата се посочва и дневният ред.

(2) Решенията на общото събрание могат да се вземат неприсъствено, ако всички съдружници са заявили писмено съгласието си за решението.

Вписване на решенията

Чл. 140. (1) Решенията на общото събрание, които се отнасят до вписванията по чл. 119, ал. 2, трябва да бъдат вписани в търговския регистър.

(2) За решенията на собственик при еднолични дружества се прилага ал. 1.

(3) (Нова - ДВ, бр. 84 от 2000 г., изм., бр. 58 от 2003 г.) Решенията относно изменение и допълнение на дружествения договор и прекратяване на дружеството влизат в сила след вписването им в търговския регистър.

(4) (Нова - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Увеличаване и намаляване на капитала, приемане и изключване на съдружник, преобразуване на дружеството, избор и освобождаване на управител, както и назначаване на ликвидатор имат действие от вписването им в търговския регистър.

Управление и представителство

Чл. 141. (1) Управителят организира и ръководи дейността на дружеството съобразно закона и решенията на общото събрание.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Дружеството се представлява от управителя. При няколко управители всеки един от тях може да действува самостоятелно освен ако дружественият договор предвижда друго. Други ограничения на представителната власт на управителя нямат действие по отношение на трети лица.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) В търговския регистър се вписва името на управителя, който представя нотариално заверено съгласие с образец на подписа. Вписването се обнародва в "Държавен вестник".

(4) (Нова - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Овластяването на управителя може да бъде оттеглено по всяко време и името му да бъде заличено от търговския регистър.

(5) (Нова - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Управителят може да поиска да бъде заличен от търговския регистър с писмено уведомление до дружеството. В срок до един месец след получаване на уведомлението дружеството трябва да впише освобождаването му в търговския регистър. Ако дружеството не направи това, управителят може сам да заяви за вписване на това обстоятелство и съдът го вписва, независимо дали на негово място е избрано друго лице.

(6) (Нова - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Отношенията между дружеството и управителя се уреждат с договор за възлагане на управлението. Договорът се сключва в писмена форма от името на дружеството чрез лице, оправомощено от общото събрание на съдружниците, или от едноличния собственик.

Забрана за конкурентна дейност

Чл. 142. (1) Без съгласие на дружеството управителят няма право:

1. от свое или от чуждо име да извършва търговски сделки;

2. да участвува в събирателни и командитни дружества и в дружества с ограничена отговорност;

3. да заема длъжност в ръководни органи на други дружества.

(2) Ограниченията по ал. 1 се прилагат, когато се извършва дейност, сходна с тази на дружеството.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) При нарушаване на задълженията по ал. 1 управителят дължи обезщетение за причинените на дружеството вреди.

Дружествени книги

Чл. 143. (1) Дружеството води книга за дяловете и протоколна книга за решенията на общото събрание.

(2) В книгата за дяловете се вписват размерът на дела на всеки съдружник, направените вноски и всички промени в тях.

(3) Управителят отговаря за редовното водене на дружествените книги.

Контрольор

Чл. 144. (1) Дружественият договор може да предвиди избирането на контрольор (контрольори), който да следи за спазване на дружествения договор, за опазване на имуществото на дружеството и да дава отчет пред общото събрание.

(2) Не могат да бъдат контрольори:

1. управителите, техните заместници и наетите лица в дружеството;

2. съпрузите, роднини по права линия и по съребрена линия до трета степен на лицата по предходната точка;

3. лишените с присъда от правото да заемат материалноотчетническа длъжност.

(3) В едноличното дружество контрольорът се назначава от собственика.

Отговорност на управителя и контрольора

Чл. 145. Управителят и контрольорът отговарят имуществено за причинени на дружеството вреди.

Проверители

Чл. 146. (1) Годишният счетоводен отчет на дружеството се проверява от един или от няколко проверители - дипломирани експерт-счетоводители.

(2) Тази проверка е условие за приемане на годишния счетоводен отчет.

(3) Проверителите се избират от общото събрание преди изтичането на календарната година. Те отговарят за добросъвестната и безпристрастна проверка и за запазване на тайната.

(4) (Нова - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Провереният и приет годишен счетоводен отчет се представя в търговския регистър, като съобщение за това се обнародва в "Държавен вестник", освен ако закон предвижда, че годишният счетоводен отчет на дружеството може да не бъде проверяван от експерт-счетоводители.

Управление на еднолично ООД

Чл. 147. (1) Едноличният собственик на капитала управлява и представлява дружеството лично или чрез определен от него управител. Ако собственикът е юридическо лице, неговият ръководител или определено от него лице управлява дружеството.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Едноличният собственик решава въпросите от компетентността на общото събрание, за което се съставя протокол в съответната за решенията на общото събрание форма.

(3) (Нова - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Договорите между едноличния собственик и дружеството, когато то се представлява от него, се сключват в писмена форма.

Раздел IV

Изменение на дружествения договор

Увеличаване на капитала

Чл. 148. (1) Увеличаването на капитала се извършва чрез:

1. увеличаване на дяловете;

2. записване на нови дялове;

3. приемане на нови съдружници.

(2) Съдружниците могат да увеличават дяловете си съразмерно притежаваните, ако в дружествения договор или в решението на общото събрание не е предвидено друго.

Намаляване на капитала

Чл. 149. (1) (Изм. - ДВ, бр. 70 от 1998 г., бр. 84 от 2000 г.) Капиталът може да бъде

намален до установения в закон минимум с решение за изменение на дружествения договор при спазване изискванията на чл. 150 и 151. В този случай може да се извърши едновременно намаляване или увеличаване на капитала по реда на чл. 203.

(2) В решението се посочват целта на намаляването, размерът му и начинът, по който ще се извърши.

(3) Намаляването може да се извърши чрез:

1. намаляване на стойността на дела в капитала;

2. връщане на дела от капитала на прекратилия участието си съдружник;

3. освобождаване от задължение за внасяне неизплатената част на дела от капитала.

Предизвестие на кредиторите

Чл. 150. (1) Решението за намаляване на капитала се обнародва в "Държавен вестник". В обявлението дружеството заявява, че е готово да даде обезпечение на вземанията или да изплати на кредиторите, които не са съгласни с намаляването, задълженията си към датата на обнародването.

(2) Съгласието на кредиторите с намаляването се предполага, ако до 3 месеца от обнародването те не изразят писмено несъгласието си.

(3) (Отм. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.).

Вписване на намаляването

Чл. 151. (1) Изменението на дружествения договор, с което се намалява капиталът, се вписва след изтичане срока по предходния член.

(2) Към заявлението за вписване се представят доказателства за спазване на изискванията по чл. 150 и писмена декларация на управителя, че на кредиторите, които не са съгласни с намаляването, са дадени обезпечения или е изплатен дългът.

Отговорност на управителите

Чл. 152. Ако представените от управителя данни за вписване на намаляването са неверни, той отговаря за причинените на кредиторите вреди до размера, до който те не са могли да се удовлетворят от дружеството. Когато управителите са няколко, те отговарят солидарно.

Изплащания поради намаляването

Чл. 153. (Доп. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) На съдружниците могат да се правят изплащания поради намаляване на капитала само след като намаляването бъде вписано в търговския регистър и след като кредиторите, изразили несъгласие с намаляването, са получили обезпечение или плащане.

Раздел V

Прекратяване и ликвидация на дружеството

Прекратяване на дружеството

Чл. 154. (1) Дружеството се прекратява:

1. с изтичане на срока, определен в дружествения договор;

2. (изм. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) по решение на съдружниците, взето с мнозинство 3/4 от капитала, ако в дружествения договор не е предвидено по-голямо мнозинство;

3. чрез сливане и вливане в акционерно или друго дружество с ограничена отговорност;

4. при обявяване в несъстоятелност;

5. по решение на окръжния съд в предвидени от този закон случаи.

(2) В дружествения договор могат да бъдат предвидени и други основания за прекратяване на дружеството.

Прекратяване по решение на съда

Чл. 155. По решение на окръжния съд по регистрацията на дружеството то може да бъде прекратено:

1. по иск на съдружниците, ако важни причини налагат това. Искът се завежда срещу дружеството, ако дяловете на ищците съставляват повече от 1/5 от капитала;

2. (изм. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) по иск на прокурора, ако дейността на дружеството противоречи на закона;

3. (нова - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) по иск на прокурора, когато в продължение на три месеца дружеството няма вписан управител.

Ликвидация на дружеството

Чл. 156. (1) При прекратяване на дружеството на основание чл. 154, точки 1, 2 и 5 и чл. 155 се открива производство за ликвидация.

(2) Ликвидатор на дружеството е управителят освен ако с договора или по решение на общото събрание е определено друго лице.

(3) По искане на контрольора или на съдружниците, които имат поне 1/10 от капитала, съдът може да назначи други ликвидатори.

(4) Ликвидацията на дружеството се извършва по реда на глава седемнадесета.

Прекратяване на еднолично ООД

Чл. 157. (1) Дружеството, в което капиталът се притежава от едно физическо лице, се прекратява със смъртта му, ако не е предвидено друго или наследниците не поискат да продължат дейността.

(2) Когато капиталът е притежание на едно юридическо лице, с прекратяването му трябва да се прекрати и дружеството.

Глава четиринадесета

АКЦИОНЕРНО ДРУЖЕСТВО

Раздел I

Общи разпоредби

Определение

Чл. 158. (1) Акционерно е дружеството, чийто капитал е разделен на акции. Дружеството отговаря към кредиторите с имуществото си.

(2) Във фирмата на акционерното дружество се включва означението "акционерно дружество" или съкращението "АД".

Брой на учредителите

Чл. 159. (Изм. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) (1) Акционерно дружество може да бъде учредено от едно или повече физически или юридически лица.

(2) Когато акционерно дружество се образува от едно лице, с учредителен акт се утвърждава уставът и се назначава първият надзорен съвет или съвет на директорите.

(3) Учредителният акт се съставя в писмена форма.

Учредители

Чл. 160. (1) (Изм. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Учредители са лицата, записали акции на учредителното събрание.

(2) Не могат да бъдат учредители обявените в несъстоятелност.

Капитал и акции

Чл. 161. (1) Капиталът и стойността на акциите се определят в левове.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 100 от 1997 г., бр. 84 от 2000 г.) Минималната стойност на капитала на акционерното дружество е 50 000 лв.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 25 от 1992 г., бр. 70 от 1998 г.) Минималният размер на капитала, необходим за извършване на банкова, застрахователна дейност или дейност по доброволно здравно осигуряване, се определя с отделен закон.

(4) (Доп. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Капиталът трябва да бъде изцяло записан. Дружеството не може да записва акции от капитала си. Когато тази забрана бъде нарушена при учредяването на дружеството, учредителите са задължени солидарно за вноските срещу записаните акции.

Номинална стойност на акцията

Чл. 162. (Изм. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Минималната номинална стойност на една акция е един лев. По-голяма номинална стойност на акцията трябва да бъде определена в цели левове.

Раздел II

Учредяване

Учредително събрание

Чл. 163. (Изм. - ДВ, бр. 63 от 1995 г., бр. 84 от 2000 г.) (1) Акционерното дружество се учредява на учредително събрание, на което присъстват всички лица, които записват акции. Учредител може да бъде представляван от пълномощник с изрично пълномощно с нотариална заверка на подписа.

(2) На учредителното събрание се записват акциите.

(3) Учредителното събрание:

1. взема решение за учредяване на дружеството;

2. приема устава;

3. установява размера на разноските по учредяването;

4. избира надзорен съвет, съответно съвет на директорите.

(4) Решенията по ал. 3, т. 1 и 2 се приемат единодушно, като се съставя протокол, за който се прилага чл. 232.

(5) Когато акционерно дружество се учредява от едно лице, се съставя учредителен акт.

Съдържание на предложението

Чл. 164. (Отм. - ДВ, бр. 63 от 1995 г.).

Съдържание на устава

Чл. 165. (Изм. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Уставът трябва да съдържа:

1. фирмата, седалището и адреса на управление на дружеството;

2. предмета на дейност и срока, ако има такъв;

3. размера на капитала, вида и броя на акциите, правата за отделните класове акции, особените условия за тяхното прехвърляне, ако има такива, както и номиналната стойност на отделната акция;

4. органите на дружеството, техния мандат и броя на членовете им;

5. вида и стойността на непаричните вноски, ако има такива, лицата, които ги извършват, броя и номиналната стойност на акциите, които ще им бъдат дадени;

6. преимуществата, които посочените учредители запазват за себе си поименно, ако такива се предвиждат;

7. условията и реда за издаване на акции, които подлежат на обратно изкупуване, ако се предвижда такова;

8. начина на разпределение на печалбата;

9. начина на свикване на общото събрание;

10. други условия във връзка с учредяването, съществуването и прекратяването на дружеството.

Вноски

Чл. 166. (1) (Изм. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Паричните вноски се извършват по набирателна банкова сметка, открита от управителния съвет, съответно от съвета на директорите, на името на дружеството с посочване на вносителя, като разпореждането с внесените суми се извършва с единодушно решение на този орган.

(2) За непаричните вноски се прилагат съответно разпоредбите на чл. 72 и 73.

(3) (Нова - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Ако в тримесечен срок управителният съвет, съответно съветът на директорите, не удостовери пред банката, че дружеството е заявено за вписване, вносителите могат да изтеглят обратно направените вноски в пълен размер. Членовете на съответния съвет отговарят солидарно за изплащането на вноските.

Временно удостоверение

Чл. 167. (1) (Изм. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Срещу направените имуществени вноски за сметка на записаните акции акционерите получават временно удостоверение, подписано от упълномощен член на управителния съвет, съответно на съвета на директорите.

(2) Акции се дават на акционерите срещу представяне на временното удостоверение.

Учредително събрание

Чл. 168. (Отм. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.).

Подписка

Чл. 169. (Изм. - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Акционерно дружество може да бъде учредено

чрез подписка за набиране на капитал само ако закон изрично предвижда условията и реда за това.

Задачи на учредителното събрание

Чл. 170. (Отм. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.).

Учредяване на дружество със записан капитал

Чл. 171. (Отм. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.).

Съдържание на устава

Чл. 172. (Доп. - ДВ, бр. 124 от 1997 г., отм., бр. 84 от 2000 г.).

Отговорност на учредителите

Чл. 173. (Отм. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.).

Изисквания за вписване на дружеството

Чл. 174. (1) За вписването на акционерното дружество в търговския регистър е необходимо:

1. да е приет уставът;

2. да е записан целият капитал;

3. (изм. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) да е внесена предвидената в устава част от стойността на всяка акция, но не по-малко от 25 на сто от номиналната или от предвидената в устава емисионна стойност на всяка акция;

4. (доп. - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) да са избрани съвет на директорите, съответно надзорен и управителен съвет;

5. да са изпълнени другите изисквания на закона.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 84 от 2000 г., доп., бр. 58 от 2003 г.) В търговския регистър се вписват данните по чл. 165, т. 1 - 4, 5 (само видът и стойността на непаричната вноска) и 10, както и имената на членовете на съвета на директорите, съответно на надзорния и управителния съвет и вписването се обнародва. Обнародва се и датата на решението на съда за вписване в търговския регистър. В регистъра се представят учредителният протокол и списък на лицата, записали акции при учредяването, удостоверен от управителния съвет или от съвета на директорите. Когато след учредяването на дружеството акциите бъдат придобити от едно лице, в търговския регистър се вписва името, съответно фирмата, на акционера.

(3) (Нова - ДВ, бр. 114 от 1999 г.) За вписване в търговския регистър извършването на банкова и застрахователна дейност, дейност на фондова борса, инвестиционен посредник, инвестиционно дружество, управляващо дружество и други дейности, за които отделен закон предвижда извършването им с разрешение на държавен орган, е необходимо да бъде представено съответното разрешение.

(4) (Нова - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) При изменение или допълнение на устава в търговския регистър се представя препис от устава с измененията към съответната дата, заверен от лицето или от лицата, представляващи дружеството.

Раздел III

Акции

Номинална стойност на акциите. Купюри

Чл. 175. (1) Акцията е ценна книга, която удостоверява, че притежателят й участвува с посочената в нея номинална стойност в капитала.

(2) Акционерното дружество не може да издава акции с различна номинална стойност.

(3) Акциите могат да се издават в купюри от по 1, 5, 10 и кратни на 10 акции.

Емисионна стойност

Чл. 176. (1) Емисионна е стойността, по която акциите се поемат от учредителите, съответно от подписващите при набиране на капитала чрез подписка.

(2) Емисионната стойност не може да бъде по-малка от номиналната. Могат да се записват акции и на по-голяма стойност от номиналната.

(3) Разликата между номиналната и емисионната стойност се отнася във фонд "Резервен" на дружеството.

Неделимост

Чл. 177. Акциите са неделими. Когато акцията принадлежи на няколко лица, те упражняват правата по нея заедно, като определят пълномощник.

Видове акции

Чл. 178. (1) Акциите могат да бъдат поименни и на приносител. Могат да се издават и привилегировани акции.

(2) (Нова - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Акционерното дружество може да издава и безналични акции. Издаването и разпореждането с безналични акции се извършват по ред, установен със закон.

(3) (Предишна ал. 2 - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Акциите на приносителя не могат да му се предават, преди да е изплатена тяхната номинална или емисионна стойност.

(4) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Когато поименните акции се предават преди внасянето на пълната им емисионна стойност, размерът на частичните вноски се отбелязва върху тях.

Книга за акционерите

Чл. 179. В дружеството се води книга за акционерите, в която се записват името и адресът на притежателите на поименните акции и се отбелязват видът, номиналната и емисионната стойност, броят и номерата на акциите. Това се отнася и за временните удостоверения.

Замяна на акции

Чл. 180. (Изм. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Акциите на приносител се заменят с поименни акции и, обратно, по искане на акционера след пълното изплащане на тяхната стойност ако в устава е предвиден ред за това.

Права на акционера

Чл. 181. (1) Акцията дава право на един глас в общото събрание на акционерите, право на дивидент и на ликвидационен дял, съразмерни с номиналната стойност на акцията.

(2) Когато дружеството издава акции с особени права, това трябва да бъде посочено и предвидено в устава.

(3) (Доп. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Акциите с еднакви права образуват отделен клас. Не се допуска ограничаване на правата на отделни акционери от един клас.

Привилегировани акции

Чл. 182. (1) (Доп. - ДВ, бр. 103 от 1993 г.) Привилегированите акции могат да осигуряват гарантиран или допълнителен дивидент или дял в дружественото имущество при ликвидацията, както и други права, предвидени в този закон или в устава. С устава може да се предвиди привилегированите акции да са без право на глас, което трябва да бъде посочено и в акцията.

(2) Привилегировани акции без право на глас се включват в номиналната стойност на капитала.

(3) (Нова - ДВ, бр. 63 от 1995 г.) Не се допуска повече от 1/2 от акциите да бъдат без право на глас.

(4) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 63 от 1995 г.) Когато дивидентът по привилегированата акция без право на глас не бъде изплатен за 1 година и закъснялото плащане не бъде изплатено през следващата година заедно с дивидента за нея, привилегированата акция придобива право на глас до изплащане на забавените дивиденти. В този случай привилегированите акции се пресмятат при определяне на необходимите кворум и мнозинство.

(5) (Предишна ал. 4 - ДВ, бр. 63 от 1995 г.) За вземане на решения, с които се ограничават предимствата, произтичащи от привилегированите акции без право на глас, е необходимо съгласието на привилегированите акционери, които се свикват на отделно събрание. Събранието е редовно, ако са представени най-малко 50 на сто от привилегированите акции. Решението се взема с мнозинство най-малко 3/4 от представените акции. Акциите придобиват право на глас с отпадането на привилегиите.

Съдържание на акцията

Чл. 183. (1) Акцията съдържа:

1. означението "акция" за единична и съответния брой "акции" за купюра с повече акции;

2. вида на акциите;

3. номер на купюрата и поредни номера на включените в нея акции;

4. фирмата и седалището на акционерното дружество;

5. размера на капитала;

6. общия брой на акциите, единичната им номинална стойност и купюрния строеж;

7. купоните и техния падеж;

8. подписите на две лица, които могат да задължават дружеството, и датата на емисията.

(2) (Нова - ДВ, бр. 63 от 1995 г.) За валиден подпис върху акцията се смята и отпечатаният подпис.

(3) (Предишна ал. 2 - ДВ, бр. 63 от 1995 г.) На лицевата страна на поименната акция се вписва името на първия собственик.

Купони

Чл. 184. (1) Ако не е предвидено друго в устава, акциите се издават с купони за дивидент за 20 години.

(2) Купоните не могат да се прехвърлят отделно от акциите.

(3) В купона се съдържа означението "купон", фирмата на акционерното дружество,

номерът на купона, акцията и купюрата и годината, за която трябва да се платят дивиденти по него.

Разпореждане с акции

(Загл. изм. - ДВ, бр. 58 от 2003 г.)

Чл. 185. (1) (Доп. - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Акциите на приносител се прехвърлят и залагат с предаването им.

(2) Прехвърлянето на поименните акции се извършва с джиро и трябва да бъде вписано в книгата на поименните акционери, за да има действие спрямо дружеството. В устава могат да бъдат предвидени и други условия за прехвърляне на поименни акции.

(3) (Нова - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Поименни акции се залагат с джиро с уговорка "за гаранция", "за залог" или с друг израз, който означава обезпечение. Залогът има действие спрямо дружеството от вписването му в книгата на поименните акционери. Правото на глас по заложени акции се упражнява от акционера, освен ако в договора за залог е предвидено друго. Член 473 не се прилага.

Отговорност на прехвърлителя на поименни акции

Чл. 186. Прехвърлителят на поименни акции, които не са изплатени или от които произтичат други задължения към дружеството, е отговорен солидарно с приобретателя. Отговорността на прехвърлителя се погасява с изтичането на 2 години от деня на вписването на прехвърлянето в книгата на акционерите.

Прехвърляне на временни удостоверения

Чл. 187. (1) Временното удостоверение не може да се прехвърля преди възникване на дружеството.

(2) Временното удостоверение се прехвърля по реда на чл. 185, ал. 2.

Придобиване на собствени акции

Чл. 187а. (Нов - ДВ, бр. 63 от 1995 г., изм., бр. 70 от 1998 г., бр. 114 от 1999 г., отм., нов, бр. 84 от 2000 г.) (1) Дружеството може да придобива собствени акции само:

1. при намаляване на капитала по чл. 200, т. 2;

2. при универсално правоприемство, освен при вливане или сливане;

3. ако това става безвъзмездно;

4. ако извършва по занятие сделки с ценни книжа и придобива акциите в изпълнение на поръчка на трето лице;

5. при изключване на акционер по чл. 189, ал. 2 и 3;

6. в резултат на принудително изпълнение на задължение на акционер към дружеството;

7. ако те са издадени като привилегировани акции специално с тази привилегия;

8. при обратно изкупуване.

(2) В случаите по ал. 1, т. 2, 6, 7 и 8 акциите трябва да са изплатени изцяло.

(3) Дружеството преустановява упражняването на правата по собствените акции до тяхното прехвърляне.

(4) Общата номинална стойност на собствените акции, придобити по ал. 1, с изключение на тези по т. 1 и 7, не може да надхвърля 10 на сто от капитала. Дружеството е длъжно да прехвърли в тригодишен срок притежаваните собствени акции, които надхвърлят

този размер.

(5) Ако акциите, придобити в случаите по ал. 1, т. 2 - 8, не бъдат отчуждени в срока по ал. 4, те се обезсилват и се прилага чл. 200, т. 2.

(6) (Изм. - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Собствените акции не се вземат предвид при определяне на чистата стойност на имуществото на дружеството по чл. 247а, ал. 2.

Обратно изкупуване на акции

Чл. 187б. (Нов - ДВ, бр. 63 от 1995 г., изм., бр. 114 от 1999 г., отм., нов, бр. 84 от 2000 г.) (1) Дружеството може да изкупи собствени акции въз основа на решение на общото събрание на акционерите, което определя:

1. максималния брой акции, подлежащи на обратно изкупуване;

2. условията и реда, при които съветът на директорите или управителният съвет извършват изкупуването в определен срок не по-дълъг от 18 месеца;

3. минималния и максималния размер на цената на изкупуване.

(2) Решението по ал. 1 се взема с мнозинство от представения капитал, а ако обратното изкупуване не е изрично предвидено в устава - с мнозинство две трети от представените акции. Решението се вписва в търговския регистър и съобщение за него се обнародва в "Държавен вестник".

(3) Изкупуването се извършва при съответно прилагане на чл. 247а, ал. 1 и 2.

Акции с привилегия за обратно изкупуване

Чл. 187в. (Нов - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) (1) Уставът може да предвиди издаване на акции, които подлежат на обратно изкупуване, при условия и по ред, установени в него.

(2) Дружеството представя в търговския регистър предложението за обратно изкупуване, съобщение за което се обнародва в "Държавен вестник".

(3) Изкупуването може да се извършва само със суми, предназначени за разпределяне съгласно чл. 247а, ал. 1, 2 и 3.

(4) Дружеството е длъжно да образува резерв в размер номиналната стойност на всички изкупени акции по ал. 1. Този резерв може да се разпределя между акционерите само при намаляване на капитала с изкупените акции, както и да се използва за увеличаване на капитала.

Недопустимо придобиване на собствени акции

Чл. 187г. (Нов - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Ако дружеството е придобило собствени акции в нарушение на чл. 187а до 187в, те трябва да бъдат прехвърлени в едногодишен срок от придобиването им. В противен случай акциите се обезсилват и се прилага чл. 200, т. 2.

Разкриване на информация

Чл. 187д. (Нов - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) В годишния счетоводен отчет на дружество задължително се посочват:

1. броят и номиналната стойност на придобитите и прехвърлените през годината собствени акции;

2. основанието за придобиванията, извършени през годината, както и заплатената цена;

3. броят и номиналната стойност на притежаваните собствени акции.

Случаи, приравнени на придобиване на собствени акции

Чл. 187е. (Нов - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) (1) Правилата на чл. 187а до чл. 187д се прилагат и когато:

1. акции на дружеството се придобиват и притежават от едно лице за сметка на дружеството;

2. акции на дружеството се придобиват и притежават от друго дружество, в което първото пряко или непряко притежава мнозинство от правото на глас или върху което може пряко или непряко да упражнява контрол;

3. дружеството приема собствени акции или акции на дружество по т. 2 в залог.

(2) Когато дружеството е записало собствени акции при учредяването си или при увеличаване на капитала, за тях се прилагат чл. 187а, ал. 3, чл. 187г и 187д.

(3) Дружеството не може да предоставя заеми или да обезпечава придобиването на негови акции от трето лице. Ограничението не се прилага за сделки, сключени от банки или небанкови финансови институции при обичайната им дейност.

Раздел IV

Вноски

Задължение за вноски

Чл. 188. (1) (Доп. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Срещу записаните акции акционерите са длъжни да направят вноски, покриващи определената с устава част от стойността на акциите. Останалата част се внася в срок, определен в устава, но не повече от две години от вписването на дружеството, съответно на увеличението на капитала.

(2) Частичните вноски могат да се направят от отделните акционери в различно съотношение, ако това е предвидено изрично в устава.

Последици от забава на вноски

Чл. 189. (1) Акционерите, които не направят уговорените вноски в срок, дължат лихви, ако в устава не е предвидена неустойка. При забава на непарична вноска може да се търси обезщетение за действителните вреди.

(2) Акционери, които са в забава, ако не направят дължимите вноски, след като им е отправено писмено 1-месечно предизвестие, се смятат за изключени. Предупреждението трябва да бъде обнародвано в "Държавен вестник" освен ако за прехвърлянето на акциите се изисква съгласие на дружеството.

(3) Изключеният губи акциите си и направените вноски. Акциите на изключения се обезсилват и унищожават. Дружеството предлага за продажба нови акции на мястото на обезсилените. Направените вноски от изключения се отнасят във фонд "Резервен" на дружеството.

Лихви

Чл. 190. (1) На акционерите не могат да се изплащат лихви за направените вноски освен в случаите, посочени в устава.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Когато акционерите са направили частични вноски в различно съотношение, върху разликата в повече се дължат лихви, ако е предвидено в устава. Лихвите се изплащат от печалбата преди дивидентите съгласно чл. 247а независимо от решението на общото събрание на акционерите за разпределение на печалбата.

(3) Плодовете от направените вноски до възникване на дружеството са в негова полза

освен ако в устава не е уговорено друго.

Обезпечение

Чл. 191. С устава може да се предвиди, че за невнесената част акционерите представят обезпечение.

Раздел V

Увеличаване на капитала

Предпоставки

Чл. 192. (1) Капиталът може да се увеличи чрез издаване на нови акции, чрез увеличаване номиналната стойност на вече издадените акции или чрез превръщане на облигации в акции съгласно чл. 215.

(2) Решението на общото събрание на акционерите за увеличаване на капитала се взема с мнозинство 2/3 от гласовете на представените на заседанието акции. С устава може да се предвиди по-голямо мнозинство, както и допълнителни условия.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) При акции от различни класове решението се взема от акционерите от всеки клас.

(4) Ако новите акции се продават по цена по-висока от номиналната, тяхната минимална продажна цена се определя в решението на общото събрание.

(5) Увеличаването на капитала е допустимо само след като определеният в устава размер е напълно внесен.

(6) (Нова - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) В случай че бъде извършено увеличаване на капитала в нарушение на чл. 161, ал. 4, членовете на управителния съвет, съответно на съвета на директорите, са солидарно задължени за вноските по записаните собствени акции.

(7) (Нова - ДВ, бр. 63 от 1995 г., предишна ал. 6, доп., бр. 84 от 2000 г.) За увеличаването на капитала се прилага съответно глава четиринадесета, раздел II, а увеличаване на капитала чрез подписка се извършва при условия и по ред, установени със закон.

(8) (Нова - ДВ, бр. 114 от 1999 г., предишна ал. 7, бр. 84 от 2000 г.) За вписване на увеличението на капитала чрез подписка е необходимо да бъде представено потвърждение на проспект, освен в случаите, когато такъв не се изисква от закона.

Изисквания за вписване на увеличаването на капитала

Чл. 192а. (Нов - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) (1) За вписване на увеличаването на капитала в търговския регистър е необходимо:

1. да са записани новите акции;

2. да са внесени най-малко 25 на сто от номиналната стойност на записаните нови акции;

3. да е внесена разликата между номиналната и емисионната стойност на новите акции.

(2) Когато новите акции не са записани изцяло, капиталът се увеличава само със стойността на записаните акции, ако решението на общото събрание за увеличаването допуска такава възможност.

(3) В търговския регистър се представя списък на лицата, записали новите акции,

удостоверен от управителния съвет, съответно от съвета на директорите.

Увеличаване на капитала с непарични вноски

Чл. 193. Когато капиталът се увеличава с непарични вноски, в решението на общото събрание се посочва предметът на вноската, лицето, което я прави, и номиналната стойност на акциите, предоставени срещу тази вноска.

Предимства на акционерите

Чл. 194. (1) (Изм. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Всеки акционер има право да придобие част от новите акции, която съответствува на неговия дял в капитала преди увеличаването.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) При акции от различни класове правото по ал. 1 важи за акционерите от съответния клас. Останалите акционери упражняват предимството си след акционерите от класа, в който се издават новите акции.

(3) (Нова - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Правото на акционерите по ал. 1 и 2 се погасява в срок, определен от общото събрание, но най-малко един месец след обнародването в "Държавен вестник" на покана за записване на акциите. Поканата за записване на нови акции се обнародва след представяне на решението за увеличаване на капитала в търговския регистър.

(4) (Нова - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Правото на акционерите по ал. 1 и 2 може да бъде ограничено или да отпадне по решение на общото събрание, взето с мнозинство две трети от гласовете на представените акции. Управителният съвет, съответно съветът на директорите, представя доклад относно причините за отмяната или ограничаването на предимствата и обосновава емисионната стойност на новите акции. Решението на общото събрание се представя в търговския регистър и се обнародва.

Увеличаване на капитала под условие

Чл. 195. Капиталът може да бъде увеличен под условие, че акциите се закупят от определени лица на определена цена, както и срещу облигации на дружеството.

Увеличаване на капитала от управителния съвет (съвета на директорите)

(Загл. изм. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.)

Чл. 196. (1) (Предишен текст на чл. 196, изм. и доп. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Уставът може да овласти управителния съвет, съответно съвета на директорите, в продължение на 5 години от възникване на дружеството да увеличава капитала до определен номинален размер чрез издаване на нови акции. Решение в този смисъл може да се вземе и с изменение на устава при спазване изискването на чл. 192, ал. 3 най-много за 5 години след регистриране на изменението.

(2) (Нова - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) При увеличаване на капитала по ал. 1 се прилага чл. 194, ал. 1 и 2.

(3) (Нова - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Управителният съвет, съответно съветът на директорите, може да изключи или да ограничи правото на акционерите по чл. 194, ал. 1 само ако е овластен за това от устава или с решение на общото събрание, взето с мнозинство 2/3 от гласовете на представените акции. Овластяването не може да бъде дадено за срок, по-дълъг от срока по ал. 1. В този случай увеличаването на капитала може да се извърши и по реда на чл. 193 и 195.

Увеличаване на капитала със средства на дружеството

Чл. 197. (1) Общото събрание може да реши да увеличи капитала чрез превръщане на част от печалбата в капитал. Решението се взема в срок до 3 месеца след приемането на годишния счетоводен отчет за изтеклата година с мнозинство 3/4 от гласовете на

представените на събранието акции.

(2) При вписване на решението за увеличаване в съда се представя балансът и се посочва, че увеличаването е от собствени средства на дружеството.

(3) (Доп. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Новите акции се разпределят между акционерите, включително и дружеството, когато то притежава собствени акции съразмерно на участието им в капитала до увеличаването. Решение на общото събрание, което противоречи на предходното изречение, е недействително.

Получаване на акциите

Чл. 198. (1) След вписване на увеличаването на капитала по предходния член управителният съвет, съответно съветът на директорите, трябва да покани незабавно акционерите да получат акциите си.

(2) Неполучените от акционерите нови акции на приносител се продават на борсата след изтичане на 1 година от обнародване в "Държавен вестник" на решението за увеличаване на капитала. Правата на акционерите се погасяват, а получените от продажбата суми се отнасят във фонд "Резервен".

Раздел VI

Намаляване на капитала

Обикновено намаляване

Чл. 199. (1) Намаляването на капитала става с решение на общото събрание.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Ако има няколко класа акции, за намаляването е необходимо решение на всеки клас акционери.

(3) В решението трябва да се съдържа целта на намаляването и начинът, по който ще се извърши.

Начини на намаляване

Чл. 200. Капиталът може да се намали:

1. с намаляване на номиналната стойност на акциите;

2. чрез обезсилване на акции.

Намаляване на капитала чрез обезсилване на акции

Чл. 201. (1) Акции могат да се обезсилят принудително или след придобиването им от дружеството.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Принудително обезсилване на акции се допуска, ако е предвидено в устава и акциите са записани при това условие.

(3) Предпоставките и начинът за извършване на принудителното обезсилване се определят в устава.

Защита на кредиторите

Чл. 202. (Изм. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) (1) За кредитори, чиито вземания са възникнали преди обнародване на решението за намаляване на капитала, се прилагат съответно правилата на чл. 150 - 153.

(2) Правилото на ал. 1 не се прилага, когато намаляването на капитала е извършено с цел покриване на загуби. В този случай акционерите не се освобождават от задължението за

вноски.

(3) Правилото на ал. 1 не се прилага и когато намаляването се извършва със собствени акции, които са напълно изплатени и са придобити безвъзмездно или със средства по чл. 247а, ал. 1 - 3. В тези случаи съответно се прилага чл. 187в, ал. 4.

Едновременно намаляване и увеличаване на капитала

(Загл. ново - ДВ, бр. 83 от 1996 г.)

Чл. 203. (Изм. - ДВ, бр. 83 от 1996 г., бр. 84 от 2000 г.) (1) Капиталът на дружеството може да бъде едновременно намален и увеличен така, че намаляването да има действие само ако бъде извършено предвиденото увеличаване на капитала.

(2) В случаите по ал. 1 капиталът може да бъде намален и под установения в закона минимален размер, ако с увеличаването на капитала се достигне поне установеният в закона минимум.

(3) Правилото на чл. 202, ал. 1 не се прилага, ако вследствие на увеличаването бъде достигнат или надвишен размерът на капитала преди изменението му.

Раздел VII

Облигации

Ред за издаване на облигации

Чл. 204. (1) (Изм. - ДВ, бр. 114 от 1999 г., бр. 58 от 2003 г.) Облигации може да се издават само от акционерно дружество. Издаване на облигации чрез публично предлагане може да се извършва най-малко две години след вписване на дружеството в търговския регистър и ако има два годишни счетоводни отчета, приети от общото събрание.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 114 от 1999 г.) Изискването по ал. 1 не се отнася до облигации, издадени или гарантирани от банки и от държавата.

(3) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 61 от 2002 г.) Решение за издаване на облигации се взема от общото събрание на акционерите, което може да овласти за това съвета на директорите, съответно управителния съвет по реда на чл. 196.

(4) Облигациите от една емисия при еднаква номинална стойност осигуряват еднакво право на вземане.

(5) (Нова - ДВ, бр. 63 от 1995 г., доп., бр. 61 от 2002 г.) Облигациите могат да бъдат налични и безналични. За издаването, прехвърлянето и залагането на наличните и безналичните облигации се прилагат правилата за акциите, установени в този закон, с изключение на чл. 176, ал. 2 и чл. 184, ал. 2.

Изисквания и ред за издаване на облигации

Чл. 205. (Изм. - ДВ, бр. 63 от 1995 г., бр. 61 от 2002 г.) (1) Издаването на облигации чрез подписка и други форми на публично предлагане се извършва при условия и по ред, установени със закон.

(2) При издаването на облигации извън случаите по ал. 1 дружеството изготвя предложение за записване на облигации, съдържащо най-малко:

1. решението по чл. 204, ал. 3;

2. (отм. - ДВ, бр. 58 от 2003 г.);

3. общата номинална и емисионна стойност на облигационния заем;

4. брой, вид, номинална и емисионна стойност на предлаганите облигации, както и предвиждани ограничения за прехвърлянето им;

5. при лихвоносни облигации - срока до падежа на облигациите, схемата за погасяване на облигационния заем, включително гратисния период, ако такъв е предвиден, лихвените плащания, начина на изчисляването им и периодичността на плащанията;

6. при облигации с друга форма на доход - начина на образуване на дохода и падежите на плащанията;

7. вида и размера на предоставеното обезпечение, ако има такова;

8. начин и срок на плащане на лихвата и главницата;

9. начална и крайна дата, както и място и ред за записване на облигациите;

10. условия за записване на облигациите;

11. минимален и максимален размер на набраните парични вноски, при които заемът ще се счита за сключен.

(3) Облигациите се издават само след пълното заплащане на емисионната им стойност.

(4) В решението по чл. 204, ал. 3 за издаване на непублична емисия облигации може да се предвиди да бъдат прилагани съответно разпоредбите на закона относно довереника на облигационерите и обезпечаването на публична емисия облигации.

Провеждане на подписката

(Загл. изм. - ДВ, бр. 61 от 2002 г.)

Чл. 206. (1) (Изм. - ДВ, бр. 61 от 2002 г.) Набирането на сумите и предаването на облигациите се извършват чрез банка или инвестиционен посредник.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 61 от 2002 г.) Лицата, които са записали облигации, внасят сумите в определена от дружеството банка по набирателна сметка. Сумите по тази сметка не могат да се използуват преди обявлението по ал. 6.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 61 от 2002 г.) С решението по чл. 204, ал. 3 се определят условията, при които заемът се счита за сключен. Задължително условие е емисионната стойност на всички записани облигации да е изцяло изплатена.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 61 от 2002 г.) В 14-дневен срок от приключване на подписката дружеството сключва договор с банка, уреждащ реда и начина за обслужване на плащанията по облигационния заем.

(5) (Изм. - ДВ, бр. 61 от 2002 г.) Ако срокът по чл. 205, ал. 2, т. 9 изтече, без да се изпълнят предвидените за сключването на заема условия, набраните суми се връщат на записалите облигации заедно с начислената лихва от банката, в която са внесени.

(6) (Нова - ДВ, бр. 61 от 2002 г.) В едномесечен срок след крайната дата за записване на облигациите по чл. 205, ал. 2, т. 9 управителният орган на дружеството обнародва в "Държавен вестник" обявление за сключения облигационен заем, в което се посочват:

1. размерът на заема;

2. датата, от която тече срокът до падежа;

3. датата на падежа - за лихвени и главнични плащания;

4. банката по ал. 4, обслужваща плащанията по облигационния заем;

5. мястото, датата, часът и дневният ред на първото общо събрание на облигационерите.

(7) (Нова - ДВ, бр. 61 от 2002 г.) Датата на провеждане на първото общо събрание на облигационерите не може да е по-късно от 30 дни от обнародването по ал. 6. Мястото на провеждане на събранието не може да бъде различно от седалището на дружеството.

(8) (Нова - ДВ, бр. 61 от 2002 г.) Дружеството незабавно уведомява представителите на облигационерите по чл. 209 и банката, обслужваща плащанията по облигационния заем, за всички изменения в търговската си дейност, които имат отношение към задълженията му по издадените облигации.

Нищожност на решение за издаване на облигации

Чл. 207. (Изм. - ДВ, бр. 61 от 2002 г.) Нищожно е всяко решение на дружеството за:

1. промяна в условията, при които са записани издадени облигации;

2. издаване на нови облигации с привилегирован режим на изплащане, без да е налице съгласие на общите събрания на облигационерите от предходни неизплатени емисии.

Първо общо събрание на облигационерите

(Загл. ново - ДВ, бр. 103 от 1993 г.)

Чл. 208. (Изм. - ДВ, бр. 61 от 2002 г.) Първото общо събрание на облигационерите е законно, ако на него е представена 1/2 от записания заем.

Представителство на облигационерите

Чл. 209. (1) Облигационерите от една емисия образуват група за защита на интересите си пред дружеството.

(2) Групата се представлява от представители, избрани от общото събрание на облигационерите. Представителите не могат да бъдат повече от трима.

Ограничения за представителството

Чл. 210. (1) Не могат да бъдат представители по предходния член:

1. дружеството длъжник;

2. (изм. - ДВ, бр. 61 от 2002 г.) свързани с дружеството длъжник лица;

3. дружествата, които са гарантирали изцяло или отчасти поетите задължения;

4. членовете на надзорния съвет, на управителния съвет или на съвета на директорите на дружеството, както и техни низходящи, възходящи и съпрузи;

5. лицата, на които по закон е забранено да участвуват в органите за управление на дружеството.

(2) Представителите могат да бъдат освободени от задълженията си по решение на общото събрание на облигационерите.

Правомощия на представителите

Чл. 211. Представителите могат да извършват действия за защита на интересите на облигационерите съобразно решенията на общото събрание на облигационерите.

Участие на представителите в общото събрание на акционерите

Чл. 212. (1) Представителите на облигационерите могат да участвуват в общото събрание на акционерите без право на глас. Те могат да получават информация при същите условия както акционерите.

(2) Когато се вземат решения, засягащи изпълнението на задълженията по облигационния заем, общото събрание на акционерите изслушва становището на представителите на облигационерите.

Възнаграждение на представителите

Чл. 213. (1) Възнаграждението на представителите на облигационерите се определя от дружеството и е за негова сметка. Когато дружеството не определи възнаграждение, то се определя от общото събрание на облигационерите.

(2) Ако дружеството възрази по така определения размер, той се определя от окръжния съд по искане на представителите.

Общо събрание на облигационерите

Чл. 214. (1) (Доп. - ДВ, бр. 61 от 2002 г.) Общото събрание на облигационерите се свиква от представителите на облигационерите чрез покана, обнародвана в "Държавен вестник" най-малко 10 дни преди събранието.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 61 от 2002 г.) Общото събрание се свиква и по искане на облигационерите, които представят най-малко 1/10 от съответната емисия облигации, или на ликвидаторите на дружеството, ако е открита процедура по ликвидация.

(3) Представителите на облигационерите са длъжни да свикат общото събрание на облигационерите при уведомяване от органите за управление на акционерното дружество за:

1. предложение за изменение на предмета на дейност, вида или преобразуване на дружеството;

2. (изм. - ДВ, бр. 61 от 2002 г.) предложение за издаване на нова емисия привилегировани облигации.

(4) Всяка емисия облигации образува отделно общо събрание.

(5) За общото събрание на облигационерите се прилагат съответно правилата за общото събрание на акционерите.

(6) Общото събрание на акционерите е длъжно да разгледа решението на общото събрание на облигационерите.

Раздел VIII

Превръщане на облигации в акции

Решение за превръщането на облигации в акции

Чл. 215. (1) Общото събрание може да реши да бъдат издадени облигации, които да се превръщат в акции. Този вид облигации не могат да издават дружества, в които участието на държавата е повече от 50 на сто от капитала. Акционерите могат да записват такива облигации с предимство при условията, при които се записват акции от нови емисии.

(2) Редът за превръщането на облигациите в акции се определя в решението на общото събрание за издаване на облигациите.

(3) Общото събрание на акционерите може да определи условията, при които притежателите на облигации, за които не е предвидено, че ще се издължават чрез превръщане в акции, могат да ги превръщат в такива.

(4) Емисионната стойност на превръщаните облигации не може да е по-ниска от номиналната стойност на акциите, които облигационерите биха придобили срещу тях.

(5) При намаляване на капитала поради загуби чрез намаляване броя на акциите или на тяхната номинална стойност правата на облигационерите за превръщане на облигациите в акции се намаляват съразмерно.

Условия за действителност на решението за нови облигации

Чл. 216. Решението за издаване на нови облигации, които могат да се превръщат в акции, е действително само ако е одобрено от общото събрание на облигационерите, които са придобили право да превръщат облигациите си в акции.

Превръщане при увеличаване на капитала

Чл. 217. След вземане на решение за увеличаване на капитала управителният съвет, съответно съветът на директорите, определя срок за превръщане на облигациите в акции. Срокът не може да бъде по-дълъг от 3 месеца.

Вписване на увеличения капитал

Чл. 218. (Изм. - ДВ, бр. 61 от 2002 г.) Управителният съвет, съответно съветът на директорите, заявява за вписване увеличението на капитала в резултат на превръщането на облигациите в акции.

Раздел IX

Органи на акционерното дружество

Видове органи

Чл. 219. (1) (Предишен текст на чл. 219 - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Органи на акционерното дружество са:

1. общо събрание на акционерите;

2. съвет на директорите (едностепенна система) или надзорен съвет и управителен съвет (двустепенна система).

(2) (Нова - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) В еднолично акционерно дружество едноличният собственик на капитала решава въпросите от компетентността на общото събрание.

Подраздел I

Общо събрание на акционерите

Състав на общото събрание

Чл. 220. (1) (Доп. - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Общото събрание включва акционерите с право на глас. Те участвуват в общото събрание лично или чрез представител. Член на съвета на директорите, съответно на надзорния и управителния съвет, не може да представлява акционер.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Акционерите с привилегировани акции без право на глас, както и членовете на съвета на директорите, съответно на надзорния и управителния съвет, когато не са акционери, вземат участие в работата на общото събрание без право на глас.

(3) (Нова - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Когато наетите лица в дружеството са повече от 50, те се представляват в общото събрание от едно лице с право на съвещателен глас. Техният представител има правата по чл. 224.

Компетентност

Чл. 221. Общото събрание:

1. изменя и допълва устава на дружеството;

2. увеличава и намалява капитала;

3. преобразува и прекратява дружеството;

4. (изм. - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) избира и освобождава членовете на съвета на директорите, съответно на надзорния съвет;

5. (нова - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) определя възнаграждението на членовете на надзорния съвет, съответно на членовете на съвета на директорите, на които няма да бъде възложено управлението, включително правото им да получат част от печалбата на дружеството, както и да придобият акции и облигации на дружеството;

6. (предишна т. 5 - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) назначава и освобождава дипломирани експерт-счетоводители;

7. (предишна т. 6, доп. - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) одобрява годишния счетоводен отчет след заверка от назначения експерт-счетоводител, взема решение за разпределяне на печалбата, за попълване на фонд "Резервен" и за изплащане на дивидент;

8. (предишна т. 7 - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) решава издаването на облигации;

9. (предишна т. 8 - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) назначава ликвидаторите при прекратяване на дружеството освен в случай на несъстоятелност;

10. (предишна т. 9 - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) освобождава от отговорност членовете на надзорния съвет, на управителния съвет и на съвета на директорите;

11. (предишна т. 10 - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) решава и други въпроси, предоставени в негова компетентност от закона и устава.

Провеждане на общо събрание

Чл. 222. (1) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Общо събрание се провежда най-малко веднъж годишно в седалището на дружеството, освен ако в устава е предвидено друго място на територията на Република България.

(2) (Нова - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Първото общо събрание се провежда не по-късно от 18 месеца след учредяване на дружеството, а следващите редовни събрания - не по-късно от 6 месеца след края на отчетната година.

(3) (Нова - ДВ, бр. 84 от 2000 г., предишна ал. 2, бр. 58 от 2003 г.) В случай че загубите надхвърлят една втора от капитала, се провежда общо събрание не по-късно от три месеца от установяване на загубите.

(4) (Предишна ал. 2 - ДВ, бр. 84 от 2000 г., предишна ал. 3, бр. 58 от 2003 г.) Общото събрание избира председател и секретар на заседанието, ако в устава не е предвидено друго.

Свикване

Чл. 223. (1) (Изм. - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Общото събрание се свиква от съвета на директорите, съответно от управителния съвет. То може да се свика и от надзорния съвет, както и по искане на акционери, които повече от три месеца притежават акции, представляващи поне 5 на сто от капитала.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 1999 г., изм. и доп., бр. 58 от 2003 г.) Ако в едномесечен срок от искането по ал. 1 на акционерите, притежаващи поне 5 на сто от капитала, то не бъде удовлетворено или ако общото събрание не бъде проведено в 3-месечен срок от заявяване на искането, окръжният съд свиква общо събрание или овластява акционерите, поискали свикването, или техен представител да свика събранието. Обстоятелството, че акциите са

притежавани повече от три месеца, се установява пред съда с нотариално заверена декларация.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 100 от 1997 г., бр. 84 от 2000 г.) Свикването се извършва чрез покана, обнародвана в "Държавен вестник". Ако няма издадени акции на приносител, уставът може да предвиди свикването да стане само с писмени покани.

(4) Поканата съдържа най-малко следните данни:

1. фирмата и седалището на дружеството;

2. мястото, датата и часа на събранието;

3. вида на общото събрание;

4. съобщение за формалностите, ако са предвидени в устава, които трябва да бъдат изпълнени за участие в събранието и за упражняване на правото на глас;

5. (изм. - ДВ, бр. 61 от 2002 г.) дневен ред на въпросите, предложени за обсъждане, както и конкретни предложения за решения.

(5) (Изм. - ДВ, бр. 100 от 1997 г.) Времето от обнародването до откриването на общото събрание не може да бъде по-малко от 30 дни.

Включване на въпроси в дневния ред

Чл. 223а. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) (1) Акционери, които повече от три месеца притежават акции, представляващи поне 5 на сто от капитала на дружеството, могат след обнародване или изпращане на поканата да включат и други въпроси в дневния ред на общото събрание.

(2) Не по-късно от 15 дни преди откриването на общото събрание лицата по ал. 1 представят в търговския регистър списък на въпросите, които ще бъдат включени в дневния ред, предложенията за решения и писмените материали, свързани с тях. По искането за представянето им съдът се произнася с определение в деня на постъпването му или най-късно на следващия работен ден.

(3) Обстоятелството, че акциите са притежавани повече от три месеца, се установява пред съда с нотариално заверена декларация.

(4) Най-късно на следващия работен ден след определението на съда по ал. 2 акционерите представят списъка от въпроси, предложенията за решения и писмените материали по седалището и адреса на управление на дружеството. Прилага се съответно и чл. 224.

Право на сведения

Чл. 224. (1) (Предишен текст на чл. 224, изм. - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Писмените материали, свързани с дневния ред на общото събрание, трябва да бъдат поставени на разположение на акционерите най-късно до датата на обнародването или изпращане на поканите за свикване на общото събрание.

(2) (Нова - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Когато дневният ред включва избор на членове на съвета на директорите, съответно на надзорния съвет, материалите по ал. 1 включват и данни за имената, постоянния адрес и професионалната квалификация на лицата, предложени за членове. Това правило се прилага и когато въпросът е включен в дневния ред по реда на чл. 223а.

(3) (Нова - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) При поискване писмените материали се предоставят на всеки акционер безплатно.

Списък на присъствуващите

Чл. 225. За заседанието на общото събрание се изготвя списък на присъствуващите акционери или на техните представители и на броя на притежаваните или представлявани акции. Акционерите и представителите удостоверяват присъствието си с подпис. Списъкът се заверява от председателя и секретаря на общото събрание.

Представители

Чл. 226. Всеки акционер има право да упълномощи писмено лице, което да го представлява в общото събрание.

Кворум

Чл. 227. (1) (Предишен текст на чл. 227, изм. - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) В устава може да се предвиди изискване за кворум от капитала.

(2) (Нова - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Решенията по чл. 221, т. 1 - 3 се вземат само ако на общото събрание е представена поне половината от капитала. Уставът може да предвиди и по-голям кворум.

(3) (Нова - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) При липса на кворум в случаите по ал. 1 и 2 може да се насрочи ново заседание не по-рано от 14 дни и то е законно независимо от представения на него капитал. Датата на новото заседание може да се посочи и в поканата за първото заседание.

Гласуване

Чл. 228. (1) Правото на глас възниква с изплащането на вноската, ако не е предвидено друго в устава.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Когато предложеното решение засяга правата на акционери от един клас, гласуването става по класове, като изискванията за кворум и мнозинство се прилагат поотделно за всеки клас.

Конфликт на интереси

Чл. 229. Акционер или негов представител не може да участвува в гласуването за:

1. предявяване на искове срещу него;

2. предприемане на действия за осъществяване на отговорността му към дружеството.

Мнозинство

Чл. 230. (1) Решението на общото събрание се приема с мнозинство от представените акции освен ако в закона или устава не е предвидено друго.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) За решенията по чл. 221, т. 1, 2 и 3 (само за прекратяване) се изисква мнозинство 2/3 от представения капитал. За тези случаи уставът може да предвиди друго по-голямо мнозинство.

(3) (Нова - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Когато законът или уставът предвижда гласуване по класове, правилата за кворум и мнозинство се прилагат за всеки клас поотделно.

Малцинство

Чл. 230а. (Нов - ДВ, бр. 84 от 2000 г., отм., бр. 58 от 2003 г.).

Решения

Чл. 231. (1) (Изм. - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Общото събрание не може да приема решения, засягащи въпроси, които не са били оповестени съобразно разпоредбите на чл. 223 и 223а, освен когато всички акционери присъствуват или са представени на събранието и никой не възразява повдигнатите въпроси да бъдат обсъждани.

(2) Решенията на общото събрание влизат в сила незабавно освен ако действието им не бъде отложено.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 100 от 1997 г., бр. 84 от 2000 г., бр. 58 от 2003 г.) Решенията относно изменение и допълнение на устава и прекратяване на дружеството влизат в сила след вписването им в търговския регистър.

(4) (Нова - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Увеличаване и намаляване на капитала, преобразуване на дружеството, избор и освобождаване на членове на съветите, както и назначаване на ликвидатори имат действие от вписването им в търговския регистър.

Протокол

Чл. 232. (1) За заседанието на общото събрание се води протокол в специална книга, в който се посочват:

1. мястото и времето на провеждане на заседанието;

2. имената на председателя и секретаря, както и на пребroителите на гласовете при гласуване;

3. присъствието на управителния и на надзорния съвет, както и на лица, които не са акционери;

4. направените предложения по същество;

5. проведените гласувания и резултатите от тях;

6. направените възражения.

(2) Протоколът на общото събрание се подписва от председателя и секретаря на събранието и от пребroителите на гласовете.

(3) Към протоколите се прилагат:

1. списък на присъствуващите;

2. документите, свързани със свикването на общото събрание.

(4) (Нова - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) По искане на акционер или член на съвет на заседанието на общото събрание може да присъства нотариус, който да състави констативен протокол по чл. 488а от Гражданския процесуален кодекс. Препис от констативния протокол се прилага към протокола от общото събрание.

(5) (Предишна ал. 4 - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Протоколите и приложенията към тях се пазят най-малко 5 години. При поискване те се предоставят на всеки акционер.

Решения на едноличния собственик

Чл. 232а. (Нов - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) За решенията на едноличния собственик на капитала се съставя протокол в писмена форма.

Подраздел II

Общи правила за двете системи на управление

Мандат

Чл. 233. (1) Членовете на съвета на директорите, на надзорния и на управителния съвет се избират за срок до 5 години освен ако в устава не е определен по-кратък срок.

(2) Членовете на първия съвет на директорите, съответно на надзорния съвет, се определят за срок не по-дълъг от 3 години.

(3) Членовете на съветите могат да бъдат преизбирани без ограничение.

(4) (Нова - ДВ, бр. 84 от 2000 г., доп., бр. 58 от 2003 г.) Членовете на съвета на директорите и на надзорния съвет могат да бъдат освободени от длъжност и преди изтичане на мандата, за който са избрани.

(5) (Нова - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Член на съвета може да поиска да бъде заличен от търговския регистър с писмено уведомление до дружеството. В срок до 6 месеца след получаване на уведомлението дружеството трябва да впише освобождаването му в търговския регистър. Ако дружеството не направи това, заинтересуваният член на съвета може сам да заяви за вписване това обстоятелство и съдът го вписва, независимо дали на негово място е избрано друго лице.

Състав на съветите

Чл. 234. (1) Член на съвет може да бъде дееспособно физическо лице. Ако уставът допуска, член може да бъде и юридическо лице. В този случай юридическото лице определя представител за изпълнение на задълженията му в съвета. Юридическото лице е солидарно и неограничено отговорно заедно с останалите членове на съвета за задълженията, произтичащи от действията на неговия представител.

(2) Не може да бъде член на съвет лице, което:

1. (изм. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) е било член на управителен или контролен орган на дружество, прекратено поради несъстоятелност през последните две години, предхождащи датата на решението за обявяване на несъстоятелността, ако са останали неудовлетворени кредитори;

2. (отм. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.);

3. не отговаря на други изисквания, предвидени в устава.

(3) (Нова - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Членовете на съветите се вписват в търговския регистър, където представят нотариално заверено съгласие и декларация, че не са налице пречки по ал. 2.

Представителна власт

Чл. 235. (1) Членовете на съвета на директорите, съответно на управителния съвет, представляват дружеството колективно освен ако уставът предвижда друго.

(2) Съветът на директорите, съответно управителният съвет с одобрение на надзорния съвет, може да овласти едно или няколко лица от съставите им да представляват дружеството. Овластяването може да бъде оттеглено по всяко време.

(3) Имената на лицата, овластени да представляват дружеството, се вписват в търговския регистър и се обнародват. При вписването те представят нотариално заверени подписи.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Ограничения на представителната власт на съвета на директорите, на управителния съвет и на овластените от тях лица по ал. 2 нямат действие по отношение на трети лица.

(5) Овластяването и неговото оттегляне има действие срещу трети добросъвестни лица след вписването и обнародването им.

Договори на едноличния собственик

Чл. 235а. (Нов - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Договорите между едноличния собственик на капитала и дружеството, когато то се представлява от него, се сключват в писмена форма.

Особени правила за сключване на сделки

Чл. 236. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 103 от 1993 г., изм., бр. 58 от 2003 г.) (1) Уставът на

дружеството може да предвиди определени сделки да се сключват след предварително разрешение на надзорния съвет, съответно по единодушно решение на съвета на директорите. Такива ограничения може да постави и надзорният съвет, съответно съветът на директорите.

(2) Само по решение на общото събрание на акционерите могат да се сключват следните сделки:

1. прехвърляне или предоставяне ползването на цялото търговско предприятие;

2. разпореждане с активи, чиято обща стойност през текущата година надхвърля половината от стойността на активите на дружеството съгласно последния заверен годишен счетоводен отчет;

3. поемане на задължения или предоставяне на обезпечения към едно лице или към свързани лица, чийто размер през текущата година надхвърля половината от стойността на активите на дружеството съгласно последния заверен годишен счетоводен отчет.

(3) Уставът на дружеството може изрично да предвиди сделките по ал. 2 да се извършват по решение на съвета на директорите, съответно на управителния съвет. В този случай е необходимо единодушно решение на съвета на директорите, съответно предварително разрешение на надзорния съвет.

(4) Сделка, сключена в нарушение на ал. 1 - 3, е действителна, а лицето, което я е сключило, отговаря пред дружеството за причинените вреди.

Права и задължения

Чл. 237. (Доп. - ДВ, бр. 84 от 2000 г., изм., бр. 58 от 2003 г.) (1) Членовете на съветите имат еднакви права и задължения независимо от вътрешното разпределение на функциите между тях и предоставянето на право на управление и представителство на някои от тях.

(2) Членовете на съветите са длъжни да изпълняват функциите си с грижата на добър търговец в интерес на дружеството и на всички акционери.

(3) Лице, предложено за член на съвет, е длъжно преди избирането му да уведоми общото събрание на акционерите, съответно надзорния съвет, за участието си в търговски дружества като неограничено отговорен съдружник, за притежаването на повече от 25 на сто от капитала на друго дружество, както и за участието си в управлението на други дружества или кооперации като прокурист, управител или член на съвет. Когато тези обстоятелства възникнат, след като лицето е избрано за член на съвета, то незабавно дължи писмено уведомление.

(4) Членовете на съвета на директорите и на управителния съвет нямат право от свое или от чуждо име да извършват търговски сделки, да участват в търговски дружества като неограничено отговорни съдружници, както и да бъдат прокуристи, управители или членове на съвети на други дружества или кооперации, когато се извършва конкурентна дейност на дружеството. Това ограничение не се прилага, ако уставът изрично допуска това или когато органът, който избира члена на съвета, е дал изрично съгласие.

(5) Членовете на съветите са длъжни да не разгласяват информацията, станала им известна в това им качество, ако това би могло да повлияе върху дейността и развитието на дружеството, включително след като престанат да бъдат членове на съвета. Това задължение не се отнася за информация, която по силата на закон е достъпна за трети лица или вече е разгласена от дружеството.

(6) Алинеи 1 - 5 се прилагат и за физическите лица, които представляват юридически лица - членове на съвети, съгласно чл. 234, ал. 1.

Кворум и мнозинство

Чл. 238. (1) Съветите могат да приемат решения, ако присъствуват най-малко половината от членовете им лично или представлявани от друг член на съвета. Никой присъствуващ член не може да представлява повече от един отсъствуващ.

(2) Решенията се вземат с обикновено мнозинство освен ако в устава е предвидено друго.

(3) Уставът може да предвиди съветът да взема решения и неприсъствено, ако всички членове са заявили писмено съгласието си за решението.

(4) (Нова - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Най-късно до започване на заседанието член на съвета е длъжен да уведоми писмено председателя му, че той или свързано с него лице е заинтересувано от поставен на разглеждане въпрос и не участва във вземането на решение.

Протоколи

Чл. 239. (Доп. - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) За решенията на управителния съвет, на надзорния съвет и на съвета на директорите се водят протоколи, които се подписват от всички присъствуващи членове на съответния съвет, като се отбелязва как е гласувал всеки от тях по разглежданите въпроси.

Отговорност

Чл. 240. (1) Членовете на надзорния и на управителния съвет, както и на съвета на директорите задължително дават гаранция за своето управление в размер, определен от общото събрание, но не по-малко от 3-месечното им брутно възнаграждение. Гаранцията може да се състои и в депозирани акции или облигации на дружеството.

(2) Членовете на съветите отговарят солидарно за вредите, които са причинили виновно на дружеството.

(3) Всеки от членовете на съответния съвет може да бъде освободен от отговорност, ако се установи, че няма вина за настъпилите вреди.

Отговорност по искане на акционери

Чл. 240а. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Акционери, притежаващи поне 10 на сто от капитала на дружеството, могат да предявят иск за търсене на отговорност от членове на съвета на директорите, съответно на надзорния и управителния съвет, за вреди, причинени на дружеството.

Договори с членовете на съветите и свързани с тях лица

Чл. 240б. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) (1) Членовете на съветите са длъжни да уведомят писмено съвета на директорите, съответно управителния съвет, когато те или свързани с тях лица сключват с дружеството договори, които излизат извън обичайната му дейност или съществено се отклоняват от пазарните условия.

(2) Договорите по ал. 1 се сключват въз основа на решение на съвета на директорите, съответно на управителния съвет.

(3) Сделка, сключена в нарушение на ал. 2, е действителна, а лицето, което я е сключило, като е знаело или е могло да узнае, че липсва такова решение, отговаря пред дружеството за причинените вреди.

Подраздел III

Двустепенна система

Управителен съвет

Чл. 241. (1) Акционерното дружество се управлява и представлява от управителен съвет, който извършва своята дейност под контрола на надзорен съвет.

(2) Членовете на управителния съвет се избират от надзорния съвет, който определя тяхното възнаграждение и може да ги заменя по всяко време.

(3) Едно лице не може да бъде едновременно член на управителния и на надзорния съвет на дружеството.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Броят на членовете на управителния съвет е от 3 до 9 души и се определя в устава.

(5) Правилникът за работа на управителния съвет се одобрява от надзорния съвет.

(6) (Нова - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Отношенията между дружеството и член на управителния съвет се уреждат с договор за възлагане на управлението. Договорът се сключва в писмена форма от името на дружеството чрез председателя на надзорния съвет или чрез упълномощен от него член.

Надзорен съвет

Чл. 242. (1) Надзорният съвет не може да участвува в управлението на дружеството. Той представлява дружеството само в отношенията с управителния съвет.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Членовете на надзорния съвет се избират от общото събрание. Техният брой може да бъде от три до седем лица.

(3) Надзорният съвет приема правила за работата си и избира председател и заместник-председател от своите членове.

(4) (Нова - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Надзорният съвет се събира на редовни заседания най-малко веднъж на три месеца.

(5) (Предишна ал. 4 - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Председателят свиква заседанията на надзорния съвет по свой почин, както и по искане на членовете на съвета или на членове на управителния съвет.

(6) (Нова - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Отношенията между дружеството и член на надзорния съвет се уреждат с договор. Договорът се сключва от името на дружеството чрез лице, оправомощено от общото събрание на акционерите, или от едноличния собственик.

Сведения и надзор

Чл. 243. (1) (Доп. - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Управителният съвет докладва за дейността си най-малко веднъж на 3 месеца пред надзорния съвет на дружеството. Докладът съдържа съответно и данните по чл. 247, ал. 2 и 3.

(2) Управителният съвет уведомява незабавно председателя на надзорния съвет за всички настъпили обстоятелства, които са от съществено значение за дружеството.

(3) Надзорният съвет има право по всяко време да поиска от управителния съвет да представи сведения или доклад по всеки въпрос, който засяга дружеството.

(4) (Доп. - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Надзорният съвет може да прави необходимите проучвания в изпълнение на задълженията си, като членовете му имат достъп до цялата необходима информация и документи. За целта той може да използува експерти.

Подраздел IV

Едностепенна система

Съвет на директорите

Чл. 244. (1) (Изм. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Дружеството се управлява и представлява от съвет на директорите. Той се състои най-малко от три, но не повече от девет лица.

(2) Съветът на директорите приема правила за работата си и избира председател и заместник-председател от своите членове.

(3) Съветът на директорите се събира на редовни заседания най-малко веднъж на 3 месеца, за да обсъди състоянието и развитието на дружеството.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Съветът на директорите възлага управлението на дружеството на един или няколко изпълнителни членове, избрани измежду неговите членове, и определя възнаграждението им. Изпълнителните членове са по-малко от останалите членове на съвета.

(5) Всеки от изпълнителните членове докладва незабавно на председателя на съвета за настъпилите обстоятелства, които са от съществено значение за дружеството.

(6) Всеки член на съвета може да поиска от председателя да свика заседание за обсъждане на отделни въпроси.

(7) (Нова - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Отношенията между дружеството и изпълнителен член на съвета се уреждат с договор за възлагане на управлението, който се сключва в писмена форма от името на дружеството чрез председателя на съвета на директорите. Отношенията с останалите членове на съвета могат да се уредят с договор, който се сключва от името на дружеството чрез лице, оправомощено от общото събрание на акционерите или от едноличния собственик.

Раздел X

Годишно приключване и разпределение на печалбата

Документи по годишното приключване

Чл. 245. До края на м. февруари ежегодно съветът на директорите, съответно управителният съвет, съставя за изтеклата календарна година годишен счетоводен отчет и доклад за дейността и ги представя на избраните от общото събрание експерт-счетоводители.

Фонд "Резервен"

Чл. 246. (1) Дружеството е длъжно да образува фонд "Резервен".

(2) Източници на фонд "Резервен" са:

1. най-малко 1/10 от печалбата, която се отделя, докато средствата във фонда стигнат 1/10 или по-голяма част от капитала, определена от устава;

2. средствата, получени над номиналната стойност на акциите и облигациите при издаването им;

3. сумата на допълнителните плащания, които правят акционерите срещу предоставени им предимства за акциите;

4. други източници, предвидени в устава или по решение на общото събрание.

(3) Средствата на фонд "Резервен" могат да се използуват само за:

1. покриване на годишната загуба;

2. покриване на загуби от предходната година.

(4) Когато средствата на фонд "Резервен" надхвърлят 1/10 или определената от устава по-голяма част от капитала, по-големият размер може да бъде използуван и за увеличаване на капитала.

Съдържание на отчета за дейността

Чл. 247. (1) (Предишен текст на чл. 247 - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) В доклада за дейността се описват протичането на дейността и състоянието на дружеството и се разяснява годишният счетоводен отчет.

(2) (Нова - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) В доклада за дейността задължително се посочват:

1. възнагражденията, получени общо през годината от членовете на съветите;

2. придобитите, притежаваните и прехвърлените от членовете на съветите през годината акции и облигации на дружеството;

3. правата на членовете на съветите да придобиват акции и облигации на дружеството;

4. участието на членовете на съветите в търговски дружества като неограничено отговорни съдружници, притежаването на повече от 25 на сто от капитала на друго дружество, както и участието им в управлението на други дружества или кооперации като прокуристи, управители или членове на съвети;

5. договорите по чл. 240б, сключени през годината.

(3) (Нова - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) В доклада се посочват и планираната стопанска политика през следващата година, в това число очакваните инвестиции и развитие на персонала, очакваният доход от инвестиции и развитие на дружеството, както и предстоящите сделки от съществено значение за дейността на дружеството.

Изплащане на дивиденти и лихви

Чл. 247а. (Нов - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Дивиденти и лихви по чл. 190, ал. 2 се изплащат само ако според проверения и приет съгласно раздел XI счетоводен отчет за съответната година чистата стойност на имуществото, намалена с дивидентите и лихвите, подлежащи на изплащане, е не по-малка от сумата на капитала на дружеството, фонд "Резервен" и другите фондове, които дружеството е длъжно да образува по закон или устав.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) По смисъла на ал. 1 чистата стойност на имуществото е разликата между стойността на правата и задълженията на дружеството съгласно баланса му.

(3) Плащанията по ал. 1 се извършват до размера на печалбата за съответната година, неразпределената печалба от минали години, частта от фонд "Резервен" и другите фондове на дружеството, надхвърляща определения от закона или устава минимум, намален с непокритите загуби от предходни години, и отчисленията за фонд "Резервен" и другите фондове, които дружеството е длъжно да образува по закон или устав.

(4) Ако са извършени плащания, без да са налице предпоставките по ал. 1 - 3, акционерите не са длъжни да върнат получените суми, освен ако дружеството докаже, че са знаели или са могли да узнаят за липсата на предпоставки.

(5) (Нова - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Дружеството е длъжно да изплати на акционерите гласувания от общото събрание дивидент в срок три месеца от провеждането му, освен ако в устава е предвиден по-дълъг срок.

Раздел XI

Проверка на годишното приключване

Предмет и обхват на проверката

Чл. 248. (1) Годишният счетоводен отчет се проверява от назначените от общото събрание експерт-счетоводители.

(2) Проверката има за цел да установи дали са спазени изискванията на Закона за счетоводството и устава за годишното приключване.

Назначаване и отговорност на експерт-счетоводители

Чл. 249. (1) Когато общото събрание не е избрало експерт-счетоводители до изтичане на календарната година, по молба на съвета на директорите, съответно на управителния или на надзорния съвет или на отделен акционер, те се назначават от съда.

(2) Експерт-счетоводителите са отговорни за добросъвестната и безпристрастна проверка и за запазване на тайната.

Доклад на експерт-счетоводителите

Чл. 250. След постъпване на доклада на експерт-счетоводителите управителният съвет представя на надзорния съвет годишния счетоводен отчет, доклада за дейността и доклада на експерт-счетоводителите. Управителният съвет представя и предложението за разпределението на печалбата, което ще направи пред общото събрание.

Приемане на годишното приключване

Чл. 251. (1) Надзорният съвет проверява годишния счетоводен отчет, доклада за дейността и предложението за разпределение на печалбата и след одобрението им приема решение за свикване на редовно общо събрание.

(2) При едностепенната система на управление предложението за разпределение на печалбата се прави от съвета на директорите, който свиква общото събрание.

(3) (Доп. - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Без проверка на експерт-счетоводители годишният счетоводен отчет не може да се приеме от общото събрание. Експерт-счетоводителят участва в заседанието на надзорния съвет, съответно на съвета на директорите, по ал. 1 и 2.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Проверените и приет годишен счетоводен отчет се представя в търговския регистър, като съобщение за това се обнародва в "Държавен вестник".

Проверка по искане на акционери

Чл. 251а. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) (1) Акционери, притежаващи поне 10 на сто от капитала на дружеството, могат да поискат от общото събрание назначаване на контрольор, който да провери годишния счетоводен отчет.

(2) В случай че общото събрание не вземе решение за назначаване на контрольор, акционерите по ал. 1 могат да поискат назначаването му от окръжния съд по седалището на дружеството.

(3) Назначеният контрольор съставя доклад за констатациите си, който се представя на следващото общо събрание.

(4) Разноските за проверката са за сметка на дружеството.

Раздел XII

Прекратяване

Основания за прекратяване

Чл. 252. (1) (Предишен текст на чл. 252 - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Акционерното дружество се прекратява:

1. по решение на общото събрание;

2. с изтичане на срока, за който е било образувано. Общото събрание може да вземе решение за продължаване на срока преди изтичането му;

3. при обявяването му в несъстоятелност;

4. с решение на съда по регистрацията по иск на прокурора, ако дружеството преследва забранени от закона цели;

5. (изм. - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) когато чистата стойност на имуществото на дружеството по чл. 247а, ал. 2 спадне под размера на вписания капитал; ако в срок една година общото събрание не вземе решение за намаляване на капитала, за преобразуване или прекратяване, дружеството се прекратява по реда на т. 4;

6. (нова - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) ако в продължение на 6 месеца броят на членовете на съвет на дружеството е по-малък от предвидения в закона минимум, то може да бъде прекратено по реда на т. 4;

7. (предишна т. 6 - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) при настъпване на основанията, предвидени в устава на дружеството.

(2) (Нова - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Еднолично акционерно дружество не се прекратява със смъртта или с прекратяването на едноличния собственик на капитала.

Глава петнадесета

КОМАНДИТНО ДРУЖЕСТВО С АКЦИИ

Определение

Чл. 253. (1) Командитно дружество с акции се образува с договор, като за вноските на ограничено отговорните съдружници се издават акции. Броят на ограничено отговорните съдружници не може да бъде по-малък от 3.

(2) За командитното дружество с акции се прилагат съответно разпоредбите за акционерното дружество, доколкото в тази глава не е предвидено друго.

(3) Фирмата на дружеството трябва да съдържа означението "командитно дружество с акции" или съкратено "КДА".

Учредители

Чл. 254. (1) Командитното дружество с акции се учредява от неограничено отговорните съдружници. Те имат право да изберат акционерите между участниците в подписката.

(2) Неограничено отговорните съдружници изготвят устава на дружеството и свикват учредителното събрание.

Вноски

Чл. 255. (1) Размерът на вноските на съдружниците се определя в устава.

(2) (Отм. - ДВ, бр. 103 от 1993 г.).

Органи на дружеството

Чл. 256. Органите за управление на командитното дружество с акции са определените в този закон органи за управление на акционерното дружество по едностепенната система.

Общо събрание

Чл. 257. (1) В общото събрание право на глас имат само ограничено отговорните съдружници. Неограничено отговорните съдружници дори и когато притежават акции, участвуват само със съвещателен глас.

(2) Компетентността на общото събрание се определя в устава.

(3) Общото събрание разглежда и решава искания на ограничено отговорни съдружници за извършване проверка на дейността на дружеството.

Съвет на директорите

Чл. 258. Съветът на директорите се състои от неограничено отговорните съдружници.

Приемане и изменение на устава

Чл. 259. (1) Уставът се приема и изменя и дружеството се прекратява със съгласието на неограничено отговорните съдружници.

(2) Дружеството не се прекратява със смъртта или обявената несъстоятелност на ограничено отговорен съдружник освен ако в устава е предвидено друго.

Ликвидационен дял

Чл. 260. Ликвидационният дял на всеки съдружник се определя съразмерно вноските му в дружеството.

Глава шестнадесета

(Изм. и доп. - ДВ, бр. 58 от 2003 г., в сила от 1.01.2004 г.)

ПРЕОБРАЗУВАНЕ НА ТЪРГОВСКИ ДРУЖЕСТВА

Раздел I

Общи разпоредби

Форми на преобразуване

Чл. 261. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 103 от 1993 г., изм., бр. 84 от 2000 г., бр. 58 от 2003 г.) (1) Търговските дружества могат да се преобразуват чрез вливане, сливане, разделяне, отделяне и отделяне на еднолично търговско дружество, както и чрез промяна на правната форма.

(2) При всички форми на преобразуване преобразуващите се, приемащите и новоучредените дружества (участващите в преобразуването дружества) могат да бъдат от различен вид, доколкото закон не предвижда друго.

(3) Еднолично търговско дружество може да се преобразува и чрез прехвърляне на

цялото си имущество на едноличния собственик, ако той е физическо лице.

Преобразуване на дружество в ликвидация и в несъстоятелност

Чл. 261а. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) (1) Дружество в ликвидация може да се преобразува по реда на тази глава, ако за него са налице условията по чл. 274, ал. 1.

(2) Дружество, за което е открито производство по несъстоятелност, може да се преобразува, ако планът за оздравяване предвижда продължаване на дейността. За преобразуването се прилагат правилата на тази глава.

Съотношение на замяна

Чл. 261б. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) (1) При преобразуване съдружниците или акционерите в преобразуващите се дружества стават съдружници или акционери в едно или повече от новоучредените и/или приемащите дружества. Придобитите дялове или акции след преобразуването трябва да са еквивалентни на справедливата цена на притежаваните преди преобразуването дялове или акции в преобразуващото се дружество.

(2) За постигане на еквивалентно съотношение на замяна могат да бъдат направени парични плащания на съдружниците или акционерите в размер не повече от 10 на сто от съвкупната номинална стойност на придобитите дялове или акции.

Отговорност на членовете на управителните органи

Чл. 261в. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Членовете на управителните органи на преобразуващите се и приемащите дружества отговарят пред съдружниците и акционерите в дружеството за вреди от неизпълнение на задълженията им при подготовката и провеждането на преобразуването.

Запазване права на трети лица

Чл. 261г. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) (1) При преобразуване съществуващи залози и запори върху дялове и акции в преобразуващи се дружества преминават върху придобитите в замяна дялове или акции в приемащи и/или новоучредени дружества.

(2) Преминаващите залози и запори се вписват служебно или по искане на кредитора в търговския регистър или в книгата на акционерите, водена от дружеството или от Централния депозитар.

Раздел II

Преобразуване чрез вливане, сливане, разделяне и отделяне

Вливане

Чл. 262. (Изм. - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) (1) При вливане цялото имущество на едно или повече търговски дружества (преобразуващи се дружества) преминава към едно съществуващо дружество (приемащо дружество), което става техен правоприемник. Преобразуващите се дружества се прекратяват без ликвидация.

(2) В случая по ал. 1 не може едновременно да се извърши промяна на правната форма на приемащото дружество.

Сливане

Чл. 262а. (Нов - ДВ, бр. 52 от 1998 г., изм., бр. 58 от 2003 г.) При сливане цялото имущество на две или повече търговски дружества (преобразуващи се дружества) преминава към едно новоучредено дружество, което става техен правоприемник. Преобразуващите се дружества се прекратяват без ликвидация.

Разделяне

Чл. 262б. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) (1) При разделяне цялото имущество на едно търговско дружество (преобразуващо се дружество) преминава към две или повече дружества, които стават негови правоприемници за съответна част. Преобразуващото се дружество се прекратява без ликвидация.

(2) Дружествата, към които преминава имуществото на преобразуващото се дружество, могат да бъдат съществуващи дружества (приемащи дружества) при разделяне чрез придобиване, новоучредени дружества при разделяне чрез учредяване, както и съществуващи и новоучредени дружества едновременно.

(3) Едновременно с разделянето не може да се извърши промяна на правната форма на приемащо дружество.

Отделяне

Чл. 262в. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) (1) При отделяне част от имуществото на едно търговско дружество (преобразуващо се дружество) преминава към едно или няколко дружества, които стават негови правоприемници за тази част от имуществото. Преобразуващото се дружество не се прекратява.

(2) Дружествата, към които преминава частта от имуществото на преобразуващото се дружество, могат да бъдат съществуващи дружества (приемащи дружества) при отделяне чрез придобиване, новоучредени дружества при отделяне чрез учредяване, както и съществуващи и новоучредени дружества едновременно.

(3) При отделяне не може едновременно да се извърши промяна на правната форма на преобразуващото се или на приемащото дружество.

Отделяне на еднолично търговско дружество

Чл. 262г. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) (1) При отделяне на еднолично търговско дружество част от имуществото на едно търговско дружество (преобразуващо се дружество) преминава върху едно или повече еднолични дружества с ограничена отговорност и/или еднолични акционерни дружества (новоучредени дружества), при което преобразуващото се дружество става едноличен собственик на капитала им. Това преобразуване може да се извърши едновременно с отделяне по чл. 262в.

(2) За отделянето на еднолично търговско дружество се прилагат правилата за отделяне чрез учредяване, доколкото този закон не предвижда друго.

Договор и план за преобразуване

Чл. 262д. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) (1) Преди вземането на решение за преобразуване между участващите в него приемащи и/или преобразуващи се дружества се сключва договор за преобразуване.

(2) Договорът за преобразуване може да се сключи и след вземането на решение. В този случай преобразуващите се и приемащите дружества подготвят проект на договор, за който се прилагат всички правила относно договора за преобразуване. За дата на договора за преобразуване по смисъла на този раздел се смята датата на проекта на договора.

(3) При разделяне с учредяване, при отделяне с учредяване и при отделяне на еднолично търговско дружество договор не се сключва. В този случай преобразуващото се дружество съставя план за преобразуване.

Форма на договора и плана за преобразуване

Чл. 262е. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) (1) Договорът за преобразуване се сключва от лицата, представляващи дружеството, в писмена форма с нотариална заверка на подписите

им.

(2) Когато се подготвя проект на договор, той трябва да бъде съставен в писмена форма с нотариална заверка на подписите на лицата, представляващи всяко от преобразуващите се и приемащите дружества.

(3) Планът за преобразуване се съставя в писмена форма с нотариална заверка на подписите от управителния орган на дружеството или от съдружниците с право на управление в персонално дружество.

Съдържание на договора и плана за преобразуване

Чл. 262ж. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) (1) Договорът за преобразуване урежда начина, по който ще се извърши преобразуването.

(2) Договорът за преобразуване трябва да съдържа най-малко следното:

1. правната форма, фирмата и седалището на всяко от преобразуващите се и приемащите дружества;

2. съотношението на замяна на акциите или дяловете, определено към конкретна дата;

3. размера на паричните плащания, ако такива са предвидени съгласно чл. 261б, ал. 2, както и срока за изплащането им;

4. описание на дяловете, акциите или членството, което всеки съдружник или акционер придобива в новоучредените и/или приемащите дружества;

5. условията относно разпределянето и предаването на акциите от новоучредените или приемащите дружества;

6. момента, от който участието в новоучредено или приемащо дружество дава право на дял от печалбата, както и всички особености във връзка с това право;

7. момента, от който действията на преобразуващите се дружества се смятат за извършени за сметка на новоучредените или приемащите дружества за целите на счетоводството;

8. правата, които новоучредените или приемащите дружества дават на акционерите с особени права и на притежателите на ценни книги, които не са акции;

9. всяко преимущество, предоставено на проверителите по чл. 262л или на членовете на управителните и контролните органи на участващите в преобразуването дружества.

(3) Планът за преобразуване, освен данните по ал. 2, трябва да съдържа още и:

1. точно описание и разпределение на правата и задълженията от имуществото на преобразуващото се дружество, които преминават към всяко новоучредено дружество;

2. разпределението на дяловете, акциите и членството в новоучредените и/или преобразуващите се дружества между съдружниците или акционерите на преобразуващите се дружества и критерия за това разпределение.

(4) Съотношението на замяна се определя към дата, която не може да е по-рано от 6 месеца преди датата на договора или плана за преобразуване и по-късно от датата на договора или плана за преобразуване.

Действие на договора за преобразуване

Чл. 262з. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) (1) Договорът за преобразуване има действие от момента на сключването му за всяко от преобразуващите се и приемащите дружества. Когато договорът не бъде одобрен с решението за преобразуване на едно от участващите дружества, той се прекратява. В този случай не се носи отговорност за вреди.

(2) Преди решението за преобразуване договорът може да бъде прекратен от управителния орган на дружеството. След вземането на решение за преобразуване и преди вписването на преобразуването договорът може да бъде прекратен само с решение, взето със съответното мнозинство по чл. 262п.

Доклад на управителния орган

Чл. 262и. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) (1) Управителният орган на всяко от преобразуващите се и приемащите дружества съставя писмен доклад за преобразуването. За персоналните дружества докладът се съставя от съдружниците с право на управление.

(2) Докладът по ал. 1 съдържа подробна правна и икономическа обосновка на договора или плана за преобразуване и особено на съотношението на замяна, а при разделяне и отделяне - на критерия за разпределение на дяловете и акциите. В доклада задължително се посочват данни за назначения проверител и за упълномощения депозитар по чл. 262ч, както и трудностите по оценяването, ако такива са възникнали.

Представяне на договора, плана и доклада в съда

Чл. 262к. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) (1) Договорът или планът за преобразуване и докладът на управителния орган се представят в съда по седалището на всяко преобразуващо се и приемащо дружество.

(2) Представянето на документите по ал. 1 за участващите капиталови дружества се обнародва в "Държавен вестник" в срок не по-малко от 30 дни преди датата на общото събрание за вземане на решението за преобразуване.

Проверка на преобразуването

Чл. 262л. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) (1) Договорът или планът за преобразуване се проверява от нарочен проверител за всяко преобразуващо се или приемащо дружество.

(2) Проверителят се назначава от управителния орган или от съдружниците с право на управление за всяко преобразуващо се или приемащо дружество. По общо искане на управителните органи съдът по чл. 263в, ал. 1 или чл. 263г, ал. 1 може да назначи общ проверител за всички преобразуващи се и приемащи дружества.

(3) Проверителят трябва да бъде регистриран одитор. Проверител не може да бъде лице, което през последните две години е било одитор на дружеството, което го назначава, или което е изготвило оценка на непарична вноска. Назначеният проверител не може да бъде избиран за одитор на някое от участващите в преобразуването дружества две години след датата на преобразуването.

(4) На проверителя се осигурява достъп до всяка информация и писмени материали, отнасящи се до всяко от преобразуващите се и приемащите дружества, които са свързани със задачата му.

Доклад на проверителя

Чл. 262м. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) (1) Назначеният проверител съставя доклад за проверката до съдружниците или акционерите на съответното дружество. Когато е назначен общ проверител, той съставя общ доклад за всички дружества.

(2) Докладът на проверителя трябва да съдържа оценка дали предвиденото в договора или плана за преобразуване съотношение на замяна е адекватно и разумно и да посочва:

1. използваните методи при определяне на съотношението на замяна;

2. доколко използването на тези методи е подходящо и правилно в конкретния случай;

3. стойностите, получени при използването на всеки метод, и относителното значение

на всеки метод при определяне стойността на акциите или дяловете;

4. особените затруднения при оценяването, ако е имало такива.

(3) Проверителят отговаря пред всички участващи в преобразуването дружества и пред техните съдружници и акционери за вреди от неизпълнение на задълженията си.

Задължение за предоставяне на информация

Чл. 262н. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) (1) Преди вземане на решението за преобразуване на разположение на сътрудниците и акционерите се предоставят:

1. договорът или планът за преобразуване;

2. докладът на управителния орган;

3. докладът на проверителя;

4. годишните счетоводни отчети и докладите за дейността на всички преобразуващи се и приемащи дружества за последните три финансови години, ако има такива;

5. счетоводният баланс към последното число на месеца преди датата на договора или на плана за преобразуване, освен ако последният годишен счетоводен отчет се отнася за финансова година, приключила по-малко от 6 месеца преди тази дата;

6. проектите на нов дружествен договор или устав на всяко от новоучредените дружества, съответно за изменения и допълнения на устава или дружествения договор на всяко от преобразуващите се и приемащите дружества.

(2) Материалите по ал. 1 се предоставят в седалището и на адреса на капиталовите търговски дружества в срок 30 дни преди датата на общото събрание. При поискване копие от материалите или извлечения от тях се предоставят на всеки съдружник или акционер безплатно.

(3) Срокът по ал. 2 може да не бъде спазен, ако всички съдружници или акционери са гласували за преобразуването.

(4) Управителните органи на всяко от преобразуващите се или приемащите дружества са длъжни да информират общото събрание на съдружниците или акционерите за всяка промяна в имуществените права и задължения, настъпила между изготвянето на договора или плана за преобразуване и деня на общото събрание. За промяната се уведомяват и управителните органи на другите преобразуващи се или приемащи дружества, които са длъжни да уведомят общите събрания на своите дружества.

Решение за преобразуване

Чл. 262о. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) (1) Решението за преобразуване се взема поотделно за всяко преобразуващо се или приемащо дружество.

(2) С решението за преобразуване се одобрява договорът или планът за преобразуване.

(3) Ако общото събрание е одобрило проект на договор за преобразуване, управителният орган на дружеството е длъжен да го сключи само ако това е изрично предвидено в решението.

(4) С решението за преобразуване се приемат и предвидените в този раздел решения относно всички свързани с преобразуването промени.

Мнозинство за вземане на решението за преобразуване

Чл. 262п. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) (1) Преобразуване на събирателно или командитно дружество се извършва със съгласието на всички съдружници, дадено в писмена форма с нотариална заверка на подписите.

(2) Решението за преобразуване на дружество с ограничена отговорност се взема от общото събрание на съдружниците с мнозинство 3/4 от капитала.

(3) Решението на преобразуване на акционерно дружество се взема от общото събрание на акционерите с мнозинство 3/4 от представените акции с право на глас. При акции от различни класове решението се взема от акционерите от всеки клас.

(4) За преобразуване на командитно дружество с акции е необходимо решение на неограничено отговорните съдружници, взето единодушно в писмена форма с нотариална заверка на подписите, и решение на общото събрание на акционерите, взето с мнозинство 3/4 от представените акции с право на глас.

Съгласие за преобразуване

Чл. 262р. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) (1) Когато в резултат на преобразуване съдружник в дружество с ограничена отговорност или акционер става неограничено отговорен съдружник, необходимо е изричното му съгласие.

(2) Съгласието се смята дадено, ако съдружникът или акционерът е гласувал за решението за преобразуване. В този случай на общото събрание присъства нотариус, който съставя констативен протокол по чл. 488а ГПК, препис от който се прилага към протокола на общото събрание.

(3) Ако съдружник или акционер не е участвал при вземане на решението, съгласието му може да бъде дадено в писмена форма с нотариална заверка на подписа.

Новоучредено дружество

Чл. 262с. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) (1) Ако при преобразуване се учредява ново дружество, с решението на всяко от преобразуващите се дружества се приема дружественият договор и/или уставът на всяко от новоучредените дружества и се избират органи.

(2) С вземането на решението по ал. 1 се смятат изпълнени изискванията за форма на дружествения договор или устава.

(3) Размерът на капитала на новоучредено дружество не може да бъде по-голям от чистата стойност на имуществото, преминаващо към дружеството при преобразуването. Прилага се съответно и чл. 262у, ал. 3.

(4) За новоучреденото дружество се прилагат съответно правилата за конкретния вид търговско дружество.

Изменение на дружествения договор или устава

Чл. 262т. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) (1) Измененията или допълненията на дружествения договор и/или устава на приемащо дружество, които се извършват при преобразуването, се приемат с решението на всяко от преобразуващите се дружества и с решението на това приемащо дружество.

(2) Измененията или допълненията на дружествения договор и/или устава на преобразуващо се дружество се приемат с решението за преобразуването му.

(3) С вземането на решението по ал. 1 и 2 се смятат изпълнени изискванията за форма на дружествения договор и/или устава.

Увеличаване на капитала

Чл. 262у. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) (1) Капиталът на приемащо дружество се увеличава за извършване на преобразуването, доколкото е необходимо да бъдат създадени нови дялове или акции за съдружниците и акционерите на преобразуващите се дружества. Размерът на увеличението не може да е по-голям от чистата стойност на имуществото, преминаващо към това дружество при преобразуването.

(2) Увеличаване на капитала на приемащо дружество може да не се извършва, когато:

1. то притежава собствени акции, или

2. преобразуващо се дружество притежава акции в приемащото дружество и те са изплатени изцяло.

(3) Не може да се извършва увеличаване на капитала на приемащо дружество, когато:

1. то притежава акции в преобразуващо се дружество;

2. преобразуващо се дружество притежава собствени акции, или

3. преобразуващо се дружество притежава акции в приемащото дружество и те не са изплатени изцяло.

Проверка на капитала

Чл. 262ф. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) (1) Когато при преобразуване се учредява капиталово търговско дружество или се извършва увеличаване на капитала на приемащо дружество, проверителите на всички дружества изготвят освен доклада по чл. 262м и общ доклад, в който проверяват дали са спазени условията по чл. 262с, ал. 3 и чл. 262у, ал. 1.

(2) Чистата стойност на имуществото се установява като разлика между справедливата цена на правата и задълженията, които при преобразуването преминават към новоучредено или приемащо дружество.

(3) В случаите по ал. 2 не се прилагат правилата за вноски в капитала.

Намаляване на капитала

Чл. 262х. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) (1) Ако при отделяне се извършва намаляване на капитала на преобразуващото се дружество, не могат да се правят плащания на съдружниците и акционерите. Правилата за защита на кредиторите не се прилагат.

(2) Алинея 1 се прилага и когато приемащо дружество намалява капитала си за извършване на преобразуването.

Притежатели на особени права

Чл. 262ц. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) (1) На притежателите на ценни книги, които не са акции и дават особени права, трябва да бъдат предоставени равностойни права в приемащите или новоучредените дружества след преобразуването.

(2) За предаването на ценни книги по ал. 1 се прилага чл. 262ч.

(3) Алинея 1 не се прилага, в случай че събранието на притежателите на тези ценни книги, ако такова се предвижда от закона, се е съгласило с промяната на правата по тях или всеки притежател поотделно е дал съгласие за промяна на правото си или може да предяви притежаваните от него ценни книги за обратно изкупуване.

Предаване на акциите

Чл. 262ч. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) (1) След вземане на решение за преобразуване от всички участващи дружества управителният орган на приемащо или новоучредено акционерно дружество или командитно дружество с акции предава на депозитар временните удостоверения или акциите, които трябва да получат съдружниците или акционерите на преобразуващите се дружества.

(2) Депозитарят е физическо или юридическо лице, упълномощено от управителния орган на отделно преобразуващо се дружество. За отношенията между депозитаря и съдружниците или акционерите на преобразуващото се дружество се прилагат правилата на договор за поръчка. Депозитарят не упражнява правата по предадените му акции.

(3) Депозитарят е длъжен след вписването по чл. 263в, ал. 1 и чл. 263г, ал. 1 да предаде в двумесечен срок на акционерите временните удостоверения или акциите. Срокът тече отделно за съдружниците или акционерите на всяко от преобразуващите се дружества от датата на обнародване на преобразуването от съда по неговото седалище.

(4) Неполучените в срока по ал. 3 временни удостоверения или акции се връщат на управителния орган на приемащото или новоучреденото дружество. Непотърсените в едногодишен срок акции на приносител се продават от управителния орган, като правата на досегашните акционери се погасяват, а получените суми се отнасят във фонд "Резервен". Едногодишният срок тече от изтичането на срока по ал. 3.

(5) Когато съдружниците или акционерите на преобразуващите се дружества трябва да получат безналични акции, управителният орган на приемащо или новоучредено дружество заявява пред Централния депозитар регистрацията на емисията акции, включително откриването на сметки или прехвърлянето на вече издадени акции. След вписването по чл. 263в, ал. 1 и чл. 263г, ал. 1 Централният депозитар регистрира емисията и разпределя акциите по сметки или регистрира прехвърлянето на акциите.

Замяна на акции на приносител

Чл. 262ш. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) (1) Притежателите на акции на приносител в преобразуващо се дружество се посочват в списъка на лицата, придобиващи дялове, акции или членство в новоучредено или приемащо дружество, в книгата на акционерите, водена от дружеството или от Централния депозитар, или в търговския регистър с обозначение на класа и номерата на притежаваните от тях акции.

(2) Когато притежател на акции на приносител до заявяване на преобразуването за вписване депозира в дружеството акциите си, той се посочва поименно в документите по ал. 1.

(3) След датата на преобразуването всяко лице може да поиска писмено да бъде посочено поименно в книгата на акционерите или в търговския регистър, като представи притежаваните от него акции на приносител. До този момент лицето не може да упражнява правата по дяловете, акциите или членството, придобити в замяна на съответните акции на приносител, и те не се пресмятат при определяне на необходимите кворум и мнозинство.

Заявяване за вписване на вливане и сливане

Чл. 263. (Изм. - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) (1) Управителният орган на всяко от преобразуващите се дружества заявява за вписване вливането или сливането в съда по седалището на съответното дружество. Към заявлението за вписване се прилагат договорът за преобразуване и решенията на всички участващи в преобразуването дружества.

(2) Управителният орган на приемащото или новоучреденото дружество заявява за вписване вливането или сливането в съда по седалището на това дружество. Освен документите по ал. 1 към заявлението се прилагат:

1. доказателства за правното положение на всяко от преобразуващите се дружества;

2. официално удостоверен препис от представения в съда дружествен договор и/или устав на всяко от преобразуващите се дружества;

3. препис от дружествения договор и/или устава на приемащото дружество, който съдържа всички изменения и допълнения, заверен от органа, представляващ дружеството, ако при преобразуването такива са направени;

4. приетият дружествен договор и/или устав на новоучреденото дружество и необходимите документи за вписване на избраните органи;

5. доказателства, че преобразуването е заявено за вписване съгласно ал. 1 за всяко от

преобразуващите се дружества;

6. докладите на проверителите;

7. съгласията по чл. 262р;

8. списъкът на лицата, придобиващи акции, дялове или членство в новоучредено или приемащо дружество, видът на членството, както и данни за съществуващи залози и запори;

9. декларация на депозитарите, че са им предадени временните удостоверения или акциите, съответно доказателства, че пред Централния депозитар са заявени обстоятелствата по чл. 262ч, ал. 5.

(3) Заявяването за вписване за всяко от преобразуващите се дружества по ал. 1 може да бъде направено и от управителния орган на приемащото или новоучреденото дружество.

(4) Заявяването за вписване при персонални дружества се извършва от всеки от съдружниците с право на управление.

Заявяване за вписване на разделяне и отделяне

Чл. 263а. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) (1) Управителният орган на всяко от новоучредените и/или приемащите дружества заявява за вписване разделянето или отделянето в съда по седалището на съответното дружество. Към заявлението за вписване се прилагат:

1. договорът или планът за преобразуване и решенията на всички участващи в преобразуването дружества;

2. препис от дружествения договор и/или устава на приемащото дружество, който съдържа всички изменения и допълнения, заверен от органа, представляващ дружеството, ако при преобразуването такива са направени;

3. приетият дружествен договор и/или устав на новоучреденото дружество и необходимите документи за вписване на органите му.

(2) Управителният орган на преобразуващото се дружество заявява за вписване разделянето или отделянето в съда по седалището на това дружество. Освен документите по ал. 1 за всички новоучредени и/или приемащи дружества към заявлението се прилагат:

1. доказателства за правното положение на всяко от приемащите дружества;

2. официално удостоверен препис от представения в съда дружествен договор и/или устав на всяко от приемащите дружества;

3. препис от дружествения договор и/или устава на преобразуващото се дружество, който съдържа всички изменения и допълнения, заверен от органа, представляващ дружеството, ако при преобразуването такива са направени;

4. доказателства, че преобразуването е заявено за вписване съгласно ал. 1 за всяко от новоучредените и/или приемащите дружества;

5. докладите на проверителите;

6. съгласията по чл. 262р;

7. списъкът на лицата, придобиващи акции, дялове или членство в новоучредено или приемащо дружество, видът на членството, както и данни за съществуващи залози и запори;

8. декларацията на депозитарите, че са им предадени временните удостоверения или акциите, съответно доказателствата, че пред Централния депозитар са заявени обстоятелствата по чл. 262ч, ал. 5.

(3) Заявяването за вписване за всяко от новоучредените и/или приемащите дружества

по ал. 1 може да бъде направено и от управителния орган на преобразуващото се дружество.

(4) Заявяването за вписване при персонални дружества се извършва от един или от всички съдружници с право на управление.

Срок за заявяване за вписване

Чл. 263б. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) (1) Заявлението по чл. 263, ал. 2 и чл. 263а, ал. 2 не може да бъде направено по-късно от 8 месеца след датата, към която е определено съотношението на замяна с договора или плана за преобразуване. Този срок не може да бъде продължаван или възобновяван.

(2) В случаите, когато закон предвижда предварително разрешение за преобразуването от държавен орган, заявлението се подава в срока по ал. 1, а разрешението се представя на съда след издаването му.

Вписване на вливане и сливане

Чл. 263в. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) (1) Вписването на вливане или сливане се извършва от съда по седалището на приемащото или новоучреденото дружество не по-рано от 14 дни след заявяването. Съдът вписва едновременно и изменение на дружествения договор или устава, изменение на капитала и промени на лицата, управляващи и представляващи приемащото дружество, ако такива са направени при преобразуването.

(2) Съдът по седалището на всяко от преобразуващите се дружества вписва вливането или сливането и заличава дружеството въз основа на съдебното решение по ал. 1, след като му е изпратено служебно или му е представено от лицата, оправомощени да заявят вписването.

(3) Съдът по седалището на всяко от преобразуващите се дружества изпраща служебно и заверен препис от партидата в търговския регистър на заличеното дружество на съда по седалището на приемащото или новоучреденото дружество.

Вписване на разделяне и отделяне

Чл. 263г. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) (1) Вписването на разделяне или отделяне се извършва от съда по седалището на преобразуващото се дружество не по-рано от 14 дни след заявяването. Съдът вписва едновременно и изменение на дружествения договор или устава, изменение на капитала и промени на лицата, управляващи и представляващи преобразуващо се или приемащо дружество, ако такива са направени при преобразуването. При разделяне преобразуващото се дружество се заличава.

(2) Съдът по седалището на всяко от приемащите и/или новоучредените дружества вписва разделянето или отделянето, новото дружество, ако такова се учредява, както и останалите промени за съответното дружество въз основа на съдебното решение по ал. 1, след като му е изпратено служебно или му е представено от лицата, оправомощени да заявят вписването.

(3) Съдът по седалището на преобразуващото се дружество изпраща служебно и заверен препис от партидата в търговския регистър на това дружество на съда по седалището на всяко приемащо или новоучредено дружество.

Отказ за вписване на преобразуването

Чл. 263д. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Влязлото в сила решение, с което се отказва вписване на преобразуването, се изпраща служебно от съда по чл. 263в, ал. 1 и чл. 263г, ал. 1 на съда по седалището на всяко от участващите в преобразуването дружества.

Обнародване на преобразуването

Чл. 263е. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) (1) Всеки съд по седалището на участващо в

преобразуването дружество обнародва извършеното от него вписване.

(2) Обявлението в "Държавен вестник" трябва да съдържа и уведомление на кредиторите за правата им във връзка с преобразуването.

Дата на преобразуването

Чл. 263ж. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) (1) Преобразуването има действие от деня на вписване на вливането или сливането от съда по седалището на приемащото или новоучреденото дружество, съответно от деня на вписване на разделянето или отделянето от съда по седалището на преобразуващото се дружество.

(2) В договора или в плана за преобразуване може да се предвиди по-ранна дата, от която действията на преобразуващите се дружества се смятат за извършени за сметка на новоучредените или приемащите дружества за целите на счетоводството. Тази дата не може да предхожда с повече от 6 месеца датата на договора или плана за преобразуване.

Заключителен и встъпителен баланс

Чл. 263з. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) (1) Всяко преобразуващо се дружество, което се прекратява, съставя заключителен баланс към датата на преобразуването. Екземпляр от заключителния баланс се предава на всяко от приемащите или новоучредените дружества.

(2) Всяко новоучредено дружество съставя встъпителен баланс към датата на преобразуването на основата на балансовите стойности на получените чрез преобразуването активи и пасиви или на основата на справедливата им цена.

(3) Когато в договора или в плана за преобразуване е предвидена по-ранна дата, съгласно чл. 263ж, ал. 2, заключителни и встъпителни баланси се съставят към тази дата.

Действия на преобразуването

Чл. 263и. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) (1) С вписването на преобразуването по чл. 263в, ал. 1, съответно по чл. 263г, ал. 1, възникват новоучредените дружества и се прекратяват преобразуващите се дружества, освен преобразуващото се дружество при отделяне.

(2) С вписването на вливането или сливането правата и задълженията на преобразуващите се дружества преминават върху приемащото или новоучреденото дружество. Съдружниците и акционерите в преобразуващите се дружества стават съдружници или акционери в приемащото или в новоучреденото дружество.

(3) С вписването на разделянето правата и задълженията на преобразуващото се дружество преминават върху всяко приемащо и/или новоучредено дружество съответно на разпределението, предвидено в договора или плана за преобразуване. Ако едно право не е разпределено, то преминава върху всички правоприемници пропорционално на припадащата им се според договора или плана за преобразуване чиста стойност на имуществото. Съдружниците и акционерите в преобразуващото се дружество стават съдружници или акционери в едно или повече от приемащите или новоучредените дружества според предвиденото в договора или плана за преобразуване.

(4) С вписването на отделянето част от правата и задълженията на преобразуващото се дружество преминава върху всяко приемащо и/или новоучредено дружество съответно на разпределението, предвидено в договора или плана за преобразуване. Съдружниците и акционерите в преобразуващото се дружество стават съдружници или акционери в едно или повече от приемащите или новоучредените дружества и/или запазват членството си в преобразуващото се дружество според предвиденото в договора или плана за преобразуване.

(5) С вписването на отделяне на еднолично търговско дружество предвидената в плана за преобразуване част от правата и задълженията на преобразуващото се дружество

преминава върху новоучреденото дружество. Преобразуващото се дружество става едноличен собственик на капитала на новоучреденото дружество.

(6) Когато в имуществото на преобразуващо се дружество има вещно право върху недвижим имот или върху движима вещ, сделките с която подлежат на вписване, съдебното решение по чл. 263в, ал. 1 и чл. 263г, ал. 1 се вписва в съответния регистър. При разделяне и отделяне към съдебното решение се прилага и договорът или планът за преобразуване.

(7) При разделяне и отделяне заварените висящи производства по дела продължават в лицето на правоприемника на страната според предвиденото в договора или плана за преобразуване. Когато преобразуващото се дружество е ответник, съдът служебно привлича като страна всички дружества, които отговарят солидарно, съгласно чл. 263л, ал. 1 и 2.

(8) Разрешения, лицензии или концесии, притежавани от преобразуващото се дружество, когато то се прекратява, преминават върху приемащото или новоучреденото дружество при вливане или сливане, а при разделяне - върху определеното с договора или плана за преобразуване дружество, доколкото закон или актът за предоставяне не предвижда друго.

Защита на кредиторите при вливане и сливане

Чл. 263к. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) (1) Приемащото или новоучреденото дружество управляват отделно преминалото върху тях имущество на всяко от преобразуващите се дружества за срок 6 месеца. Срокът тече отделно за всяко от преобразуващите се дружества от датата на обнародване на вливането или сливането от съда по неговото седалище.

(2) В срока по ал. 1 всеки кредитор на участващо в преобразуването дружество, чието вземане не е обезпечено и е възникнало преди датата на преобразуването, може да поиска изпълнение или обезпечение съобразно правата си. Ако искането не бъде удовлетворено, кредиторът има право на предпочтително удовлетворение от правата, принадлежали на неговия длъжник.

(3) Членовете на управителния орган на приемащото или новоучреденото дружество отговарят солидарно пред кредиторите за отделното управление.

Защита на кредиторите при разделяне и отделяне

Чл. 263л. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) (1) За задълженията, възникнали до датата на преобразуването, отговарят солидарно всички участващи в преобразуването дружества освен прекратените. Отговорността на всяко дружество е до размера на получените от него права освен на дружеството, на което задължението е разпределено с договора или плана за преобразуване.

(2) Ако при разделяне едно задължение не е разпределено, за него отговарят солидарно и неограничено всички приемащи и/или новоучредени дружества. Платеното на кредитора се понася от тях пропорционално на припадащата им се според договора или плана за преобразуване чиста стойност на имуществото.

(3) В случаите на разделяне и отделяне, когато част от имуществото преминава върху едно или повече съществуващи дружества, за всяко от приемащите дружества се прилагат съответно и правилата за отделно управление по чл. 263к.

(4) Когато при разделяне чрез учредяване и при отделяне чрез учредяване размерът на капитала на преобразуващото се дружество е бил по-голям от общия размер на капитала на всички новоучредени дружества, кредиторите с вземания, възникнали преди датата на преобразуването, могат да поискат обезпечение до размера на разликата в капитала. Това важи и когато някое или всички новоучредени дружества са персонални.

Неограничена отговорност при преобразуване

Чл. 263м. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) (1) Неограничено отговорните съдружници в преобразуващите се дружества продължават да отговарят пред кредиторите за задължения, възникнали до датата на преобразуването.

(2) Когато при преобразуване едно лице става неограничено отговорен съдружник в приемащо дружество, то не отговаря за задълженията на това дружество, възникнали до датата на преобразуването.

Забрана за освобождаване от задължение за вноски

Чл. 263н. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) (1) Съдружници или акционери в преобразуващо се или приемащо дружество не се освобождават от задължението за вноски, които не са изплатени изцяло.

(2) След датата на преобразуването вноските се дължат към приемащото или новоучреденото дружество при вливане или сливане, а при разделяне и отделяне - съобразно предвиденото в договора или плана за преобразуване.

Оспорване на преобразуването

Чл. 263о. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) (1) Всеки съдружник или акционер в участващо в преобразуването дружество, както и всяко от участващите в преобразуването дружества, може да предяви иск пред съда по чл. 263в, ал. 1 и чл. 263г, ал. 1, за да установи, че при преобразуването е допуснато някое от следните нарушения, независимо от това при кое от участващите в преобразуването дружества е нарушението:

1. липсва договор, проект за договор, план за преобразуване или те са недействителни;

2. не са спазени изискванията на чл. 262е, чл. 262ж, ал. 2, т. 1, 2 и 8 и ал. 3, чл. 262и, чл. 262к, чл. 262л, ал. 2 и 3, чл. 262м - 262ф и чл. 262ц, ал. 1;

3. решението за преобразуване противоречи на императивни разпоредби на закона или учредителния договор, съответно на устава на дружеството.

(2) Неекивалентно съотношение на замяна не е основание за предявяване на иск по ал. 1.

(3) Искът по ал. 1 се предявява най-късно до датата на преобразуването срещу всички участващи в преобразуването дружества освен новоучредените. Всеки съдружник или акционер може да встъпи в производството и да поддържа иска, дори и ищецът да се откаже от него или да го оттегли.

(4) Предявяването на иск по ал. 1 спира вписването на преобразуването. Въз основа на влязлото в сила решение, с което се уважава искът, съдът отказва вписване на преобразуването.

(5) Искът по ал. 1 се разглежда по правилата на глава дванадесета "а" - "Бързо производство" от Гражданския процесуален кодекс, като чл. 126д не се прилага.

(6) Срещу решението за преобразуване не може да се предяви иск по чл. 74.

Недействителност на новоучредено дружество

Чл. 263п. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) (1) След датата на преобразуването може да се иска обявяване на недействителност на новоучреденото при преобразуването дружество, като се прилага чл. 70. Искът може да бъде предявен само от съдружник или акционер или от новоучреденото дружество.

(2) Съдружник или акционер може да иска обявяване на недействителност и когато

общото събрание, на което е взето решението за преобразуване, не е свикано по установения в закона или предвидения в дружествения договор или устава ред и той не е присъствал.

(3) Искът по ал. 1 не може да бъде предявяван от съдружник или акционер, който е участвал в производство по иск за оспорване на преобразуването и искът е бил отхвърлен.

Иск за парично уравняване

Чл. 263р. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) (1) Всеки съдружник или акционер в срок три месеца от датата на преобразуването може да предяви пред окръжния съд иск за парично уравняване, ако приетото в договора или плана за преобразуване съотношение на замяна не е еквивалентно.

(2) Искът по ал. 1 се предявява срещу приемащото или новоучреденото дружество при вливане или сливане. При отделяне и разделяне искът се предявява срещу дружеството или дружествата, в което съдружникът или акционерът участва след преобразуването.

Право на напускане

Чл. 263с. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) (1) Съдружник в дружество с ограничена отговорност или акционер, чието правно положение се променя след преобразуването и който е гласувал против решението за преобразуване, може да напусне дружеството, в което е получил дялове или акции. Прекратяването на участието се извършва с нотариално заверено уведомление до дружеството в срок три месеца от датата на преобразуването.

(2) Напусналият съдружник има право да получи равностойността на притежавания преди преобразуването дружествен дял или акции съобразно предвиденото в договора или плана за преобразуване съотношение на замяна. Напусналият съдружник може да предяви иск за парично уравняване в срок три месеца от уведомлението по ал. 1.

(3) Дяловете на напусналия съдружник се поемат от останалите съдружници, предлагат се на трето лице или с тях се намалява капиталът. Акциите на напусналия акционер се поемат от дружеството и за тях се прилагат правилата за придобиване на собствени акции освен чл. 187а, ал. 4.

Особени правила при участие само на персонални дружества

Чл. 263т. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) (1) Когато всички участващи в преобразуването дружества са персонални, чл. 262и - 262н не се прилагат.

(2) По искане на съдружник с право на управление в едно от участващите дружества окръжният съд по седалището му назначава проверител, който извършва проверка за всички участващи в преобразуването дружества. В този случай се прилагат съответно чл. 262л и 262м.

Раздел III

Преобразуване чрез промяна на правната форма

Промяна на правната форма

Чл. 264. (Изм. - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) (1) Търговско дружество (преобразуващо се дружество) може да се преобразува чрез промяна на правната форма, като се превърне в търговско дружество от друг вид (новоучредено дружество). Новоучреденото дружество става правоприемник на преобразуващото се дружество, което се прекратява без ликвидация.

(2) Едновременно с промяната на правната форма не могат да се приемат нови съдружници или акционери.

План за преобразуване

Чл. 264а. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) (1) При промяна на правната форма управителният орган или съдружниците с право на управление в персонално дружество съставят план за преобразуване в писмена форма с нотариална заверка на подписите.

(2) Планът за преобразуване трябва да съдържа най-малко следното:

1. правната форма, фирмата и седалището на новоучреденото дружество;

2. съотношението на замяна на акциите или дяловете, определено към конкретна дата;

3. размера на паричните плащания, ако такива са предвидени съгласно чл. 261б, ал. 2, както и срок за изплащането им;

4. описание на дяловете, акциите или членството, което всеки съдружник или акционер придобива в новоучреденото дружество, както и данни за съществуващи залози и запори;

5. условията относно разпределението и предаването на акциите от новоучреденото дружество;

6. правата, които получават акционерите с особени права и притежателите на ценни книги, които не са акции.

(3) Към плана за преобразуване се прилага и проект на нов дружествен договор или устав на новоучреденото дружество.

Предоставяне на информация

Чл. 264б. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) (1) Планът за преобразуване се представя в съда по седалището на дружеството. Ако преобразуващото се дружество е капиталово, представеният план се обнародва в "Държавен вестник" в срок не по-малко от 30 дни преди датата на общото събрание за вземане на решение за преобразуване.

(2) На разположение на съдружниците и акционерите се предоставят:

1. планът за преобразуване заедно с проекта на нов дружествен договор или устав на новоучреденото дружество;

2. счетоводният баланс към последното число на месеца преди датата на плана за преобразуване, освен ако последният годишен счетоводен отчет се отнася за финансова година, приключила по-малко от 6 месеца преди тази дата;

3. данните за назначения проверител и за упълномощения депозитар по чл. 262ч.

(3) Материалите по ал. 2 се предоставят в седалището и на адреса на капиталовите търговски дружества в срок 30 дни преди датата на общото събрание. При поискване копие от материалите или извлечения от тях се предоставят на всеки съдружник или акционер безплатно.

(4) Срокът по ал. 3 може да не бъде спазен, ако всички съдружници или акционери са гласували за преобразуването.

Проверка на преобразуването

Чл. 264в. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) (1) Когато новоучреденото дружество е капиталово, планът за преобразуване се проверява от нарочен проверител, назначен от управителния орган или от съдружниците с право на управление.

(2) Проверителят съставя доклад за проверката до съдружниците или акционерите. Докладът трябва да съдържа оценка дали предвиденото в плана съотношение на замяна е адекватно и разумно и да посочва данните по чл. 262м, ал. 2.

(3) За проверителя се прилагат съответно правилата на чл. 262л, ал. 3 и 4 и чл. 262м, ал. 3.

(4) Освен в случаите по ал. 1 проверка на преобразуването се извършва и по искане на съдружник или акционер или по решение на управителен или контролен орган на дружеството. Когато проверката е поискана от съдружник, акционер или от контролен орган, проверителят се назначава от окръжния съд по седалището на дружеството.

Решение за преобразуване

Чл. 264г. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) (1) Промяната на правната форма на дружеството се извършва с решение за преобразуване съгласно чл. 262п.

(2) Когато при промяна на правната форма съдружник в дружество с ограничена отговорност или акционер става неограничено отговорен съдружник, се прилага чл. 262р.

(3) С решението за преобразуване се одобрява или изменя планът за преобразуване. С това решение се приемат и дружественият договор и/или уставът на новоучреденото дружество и се избират органи, с което се смятат изпълнени изискванията за форма на дружествения договор или устава.

Капитал на новоучреденото дружество

Чл. 264д. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) (1) Когато новоучреденото дружество е капиталово, размерът на капитала му не може да бъде по-голям от чистата стойност на имуществото на преобразуващото се дружество. В този случай проверителят извършва проверка за спазването на това изискване.

(2) Прилагат се съответно правилата на чл. 262ф, ал. 2 и 3.

Допълнителни правила при акционерно и командитно дружество с акции

Чл. 264е. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) (1) За притежателите на акции на приносител и на особени права, които не са акции в преобразуващото се дружество, се прилагат съответно чл. 262ш и чл. 262ц.

(2) За предаването на акции в новоучреденото дружество се прилага съответно чл. 262ч.

Вписване

Чл. 264ж. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) (1) Промяната на правната форма се вписва от съда по седалището на преобразуващото се дружество не по-рано от 14 дни след заявяването.

(2) Заявлението за вписване се подава от управителния орган или от съдружник с право на управление в новоучреденото дружество и към него се прилагат:

1. решението за преобразуване;

2. съгласията по чл. 264г, ал. 2;

3. приетият дружествен договор и/или устав на новоучреденото дружество и необходимите документи за вписване на избраните органи;

4. докладът на проверителя, ако е извършена проверка;

5. списъкът на лицата, придобиващи акции, дялове или членство в новоучреденото дружество, както и видът на членството;

6. декларацията на депозитаря, че са му предадени временните удостоверения или акциите, съответно доказателствата, че пред Централния депозитар са заявени обстоятелствата по чл. 262ч, ал. 5.

(3) Вписването се обнародва в "Държавен вестник", когато преобразуващото се или

новоучреденото дружество е капиталово.

Действие на вписването

Чл. 264з. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) (1) Промяната на правната форма има действие от вписването в търговския регистър.

(2) С вписването на промяната на правната форма преобразуващото се дружество се прекратява и възниква новоучреденото. Правата и задълженията на преобразуващото се дружество преминават изцяло върху новоучреденото дружество.

(3) Съдружниците и акционерите в преобразуващото се дружество стават съдружници или акционери в новоучреденото.

(4) Когато в имуществото на преобразуващото се дружество има вещно право върху недвижим имот или върху движима вещ, сделките с която подлежат на вписване, съдебното решение за вписване на промяната на правната форма се вписва в съответния регистър.

(5) Разрешения, лицензии или концесии, притежавани от преобразуващото се дружество, преминават върху новоучреденото дружество, доколкото закон или актът за предоставяне не предвиждат друго.

(6) Към датата на вписването се съставят заключителен и встъпителен баланс съгласно чл. 263з, ал. 1 и 2.

Защита на кредиторите

Чл. 264и. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) (1) Неограничено отговорните съдружници в преобразуващото се дружество продължават да отговарят пред кредиторите за задължения, възникнали преди промяната на правната форма. Когато едно лице става неограничено отговорен съдружник в новоучреденото дружество, то не отговаря за задълженията, възникнали до промяната на правната форма.

(2) Съдружници или акционери в преобразуващо се дружество не се освобождават от задължението за вноски, които не са изплатени изцяло.

(3) Когато преобразуващото се дружество е капиталово, а новоучреденото е персонално или дружество с по-малък размер на капитала, кредиторите с вземания, възникнали преди промяната на правната форма, могат да поискат обезпечение до размера на разликата в капитала.

Оспорване на преобразуването

Чл. 264к. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) (1) Всеки съдружник или акционер в преобразуващо се дружество може да предяви иск пред окръжния съд по седалището му, за да установи, че при промяната на правната форма е допуснато някое от следните нарушения:

1. липсва план за преобразуване или планът е недействителен;

2. не са спазени изискванията на чл. 264а, ал. 1 и ал. 2, т. 1, 2 и 6, чл. 264б - 264д и чл. 262ц, ал. 1;

3. решението за преобразуване противоречи на императивни разпоредби на закона или учредителния договор, съответно на устава на дружеството.

(2) Неекивалентно съотношение на замяна не е основание за предявяване на иск по ал. 1.

(3) Искът по ал. 1 се предявява срещу преобразуващото се дружество най-късно до вписването на промяната на правната форма. Всеки съдружник или акционер може да встъпи в производството и да поддържа иска, дори и ищецът да се откаже от него или да го оттегли.

(4) Предявяването на иск по ал. 1 спира вписването на преобразуването. Въз основа на влязлото в сила решение, с което се уважава искът, съдът отказва вписване на преобразуването.

(5) Искът по ал. 1 се разглежда по правилата на глава дванадесета "а" - "Бързо производство" от Гражданския процесуален кодекс, като чл. 126д не се прилага.

(6) Срещу решението за преобразуване не може да се предяви иск по чл. 74.

Недействителност на новоучреденото дружество

Чл. 264л. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) След вписване на промяната на правната форма съдружник, акционер или новоучреденото дружество може да иска обявяване на недействителност. Прилага се съответно чл. 263п.

Защита на съдружник и акционер

Чл. 264м. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) (1) Всеки съдружник или акционер в срок три месеца след вписването на промяната на правната форма може да предяви пред окръжния съд иск за парично уравняване срещу дружеството, ако приетото в плана за преобразуване съотношение на замяна не е еквивалентно.

(2) Съдружник в дружество с ограничена отговорност или акционер, чието правно положение се променя след промяната на правната форма и който е гласувал против решението за преобразуване, може да напусне новоучреденото дружество. Прилага се съответно чл. 263с.

Промяна на правната форма на еднолично дружество

Чл. 264н. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) (1) Когато се извършва промяна на правната форма на еднолично търговско дружество, план за преобразуване не се съставя и няма задължение за предоставяне на информация. Назначеният проверител извършва само проверка на капитала по чл. 264д.

(2) Едноличният собственик на капитала няма правата по чл. 264к, 264л и 264м.

Раздел IV

Преобразуване чрез прехвърляне на имущество върху едноличния собственик

Прехвърляне на имущество върху едноличния собственик

Чл. 265. (Изм. - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) (1) Цялото имущество на еднолично търговско дружество (преобразуващо се дружество) може да премине върху едноличния собственик, ако той е физическо лице и е вписан като едноличен търговец. Преобразуващото се дружество се прекратява без ликвидация.

(2) Преобразуване по ал. 1 не може да бъде извършено, ако дялове или акции в преобразуващото се дружество са заложени или запорирани.

(3) Решението за преобразуване се взема от едноличния собственик в писмена форма с нотариална заверка на подписа.

Вписване

Чл. 265а. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) (1) Прехвърлянето на имущество върху едноличния собственик се вписва от съда по седалището на преобразуващото се дружество, което се заличава.

(2) Съдът по седалището на едноличния търговец вписва прехвърлянето на

имуществото въз основа на съдебното решение по ал. 1, след като му е изпратено служебно или му е представено от едноличния търговец.

(3) Съдът по ал. 1 изпраща служебно заверен препис и от партидата в търговския регистър на заличеното дружество на съда по седалището на едноличния търговец.

(4) Вписването на прехвърляне на имущество върху едноличния собственик се обнародва от съда по седалището на преобразуващото се дружество и от съда по седалището на едноличния търговец. Обявлението в "Държавен вестник" трябва да съдържа и уведомление на кредиторите за правата им по чл. 265в.

Действие

Чл. 265б. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) (1) Прехвърлянето на имущество върху едноличния собственик има действие от деня на вписването му от съда по седалището на преобразуващото се дружество.

(2) С вписването всички права и задължения на преобразуващото се дружество преминават върху едноличния търговец.

(3) Когато в имуществото на преобразуващото се дружество има вещно право върху недвижим имот или върху движима вещ, сделките с която подлежат на вписване, съдебното решение за вписване на прехвърляне на имущество върху едноличния собственик се вписва в съответния регистър.

(4) Разрешения, лицензии или концесии, притежавани от преобразуващото се дружество, преминават върху едноличния търговец, доколкото закон или актът за предоставяне не предвижда друго.

Защита на кредиторите

Чл. 265в. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) (1) Едноличният търговец управлява отделно преминалото върху него имущество на преобразуващото се дружество за срок 6 месеца. Срокът тече отделно за кредиторите на преобразуващото се дружество и на едноличния търговец от датата от обнародването от съответния съд.

(2) В срока по ал. 1 всеки кредитор на преобразуващото се дружество и на едноличния търговец, чието вземане не е обезпечено и е възникнало преди вписването, може да поиска изпълнение или обезпечение съобразно правата си. Ако искането не бъде удовлетворено, кредиторът има право на предпочтително удовлетворение от правата, принадлежали на неговия длъжник.

(3) До изтичането на срока на отделното управление едноличният търговец не може да иска заличаване от търговския регистър.

Глава седемнадесета

ЛИКВИДАЦИЯ

Начало на ликвидацията

Чл. 266. (1) След прекратяване на търговското дружество се извършва ликвидация.

(2) (Нова - ДВ, бр. 83 от 1996 г.) Срокът, в който трябва да завърши ликвидацията, се определя от общото събрание на дружеството с ограничена отговорност и акционерното дружество, а за останалите търговски дружества - по единодушно решение на неограничено отговорните съдружници. Такъв срок определя и съдът с решението си за назначаване на ликвидатори. При необходимост определеният срок може да се продължи.

(3) (Предишна ал. 2 - ДВ, бр. 83 от 1996 г., изм., бр. 84 от 2000 г.) Ликвидаторите се вписват в търговския регистър, където се представят нотариално заверени съгласия с образци на подписите им.

(4) (Предишна ал. 3, изм. - ДВ, бр. 83 от 1996 г.) Съдът по регистрацията може по важни причини да назначи или освободи ликвидатори по искане на съдружниците, съответно акционерите, които имат 1/20 част от капитала.

(5) (Нова - ДВ, бр. 83 от 1996 г.) Възнаграждението на ликвидаторите се определя от:

1. общото събрание на дружеството с ограничена отговорност или акционерното дружество;

2. неограничено отговорните съдружници в търговските дружества - с единодушие;

3. съда, когато ликвидаторите са назначени от него.

(6) (Нова - ДВ, бр. 83 от 1996 г.) Ликвидаторите носят същата отговорност за дейността си по ликвидацията както управителите и другите изпълнителни органи на търговските дружества.

Покана до кредиторите

Чл. 267. Ликвидаторите са длъжни, като обявят прекратяването на дружеството, да поканят неговите кредитори да предявят вземанията си. Поканата се отправя писмено до известните кредитори и се обнародва.

Задължения на ликвидаторите

Чл. 268. (1) Ликвидаторите са длъжни да довършат текущите сделки, да съберат вземанията, да превърнат останалото имущество в пари и да удовлетворят кредиторите. Те могат да сключват нови сделки само ако това се налага от ликвидацията.

(2) Ликвидаторите могат по съгласие със съдружниците, съответно с акционерите и кредиторите, да им прехвърлят отделни обекти от ликвидационното имущество, ако с това не се увреждат правата на останалите съдружници и кредитори.

(3) (Нова - ДВ, бр. 61 от 1993 г.) Ликвидаторите са длъжни да уведомят данъчната администрация за започналата ликвидация.

Представителство

Чл. 269. (1) Ликвидаторите представляват дружеството и имат правата и задълженията на изпълнителния му орган.

(2) Ликвидаторите могат да представляват дружеството само заедно. Волеизявление към дружеството може да се приеме и от един ликвидатор.

Начален баланс и отчет

Чл. 270. (1) Ликвидаторите съставят баланс към момента на прекратяването на дружеството и доклад, който пояснява баланса. В края на всяка година те извършват годишно приключване и представят счетоводен отчет и доклад за дейността си пред ръководния орган.

(2) Ръководният орган се произнася за приемането на началния баланс, на годишното приключване и за освобождаването от отговорност на ликвидаторите.

Вливане на дружество в ликвидация

Чл. 270а. (Нов - ДВ, бр. 83 от 1996 г., отм., бр. 58 от 2003 г.).

Разпределение на имуществото

Чл. 271. Имуществото, което остава след удовлетворяване на кредиторите, се

разпределя между съдружниците, съответно между акционерите.

Защита на кредиторите

Чл. 272. (1) (Изм. - ДВ, бр. 83 от 1996 г.) Имуществото на дружеството се разпределя само ако са изминали шест месеца от деня, в който е обнародвана поканата до кредиторите.

(2) Когато кредитор, който е уведомен, не предяви вземането си, дължимата сума се влага в банка на негово име.

(3) Ако някое задължение е спорно, имуществото се разпределя само след като се даде обезпечение на кредитора.

(4) (Нова - ДВ, бр. 83 от 1996 г.) Ръководният орган на дружеството може, след като бъдат удовлетворени кредиторите, да отпише вземанията на дружеството, които са несъбираеми. Решението се приема с обикновено мнозинство.

Спиране и прекратяване на производство по ликвидация при откриване на производство за несъстоятелност

Чл. 272а. (Нов - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) (1) От датата на решението за откриване на производство по несъстоятелност производството по ликвидация на дружество в ликвидация се спира. Производството по ликвидация се прекратява от датата на влизане на решението по чл. 630 в сила. С решението за откриване на производството по несъстоятелност съдът обявява дружеството-длъжник в несъстоятелност по чл. 630, ал. 2.

(2) В случаите по ал. 1 съдът по несъстоятелността е длъжен да изпрати съобщение на съда по ликвидацията на дружеството в същия ден.

Отчет и баланс на ликвидатора при прекратяване на дейността му

Чл. 272б. (Нов - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) (1) В случаите, когато е открито производство по несъстоятелност за дружество в ликвидация, ликвидаторът съставя и представя пред съда по несъстоятелността баланс към датата на решението за откриване на производството по несъстоятелност и отчет за дейността си по чл. 270 в 7-дневен срок от спирането на производството по ликвидация.

(2) Назначеният синдик, длъжникът или кредитор могат да направят възражение по баланса и отчета по ал. 1 в 7-дневен срок от представянето им пред съда.

(3) В 14-дневен срок съдът се произнася по възражението с определение, което не подлежи на обжалване.

(4) Ако в срока по ал. 2 не постъпи възражение, смята се, че отчетът и балансът на ликвидатора са приети.

(5) Докато производството по ликвидация е спряно, ликвидаторът не може да извършва действията, предвидени в глава седемнадесета.

Приключване на ликвидацията

Чл. 273. (1) (Доп. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Когато са уредени всички задължения и остатъкът от имуществото е разпределен, ликвидаторите искат заличаване на дружеството. Решението за заличаване се обнародва в "Държавен вестник", когато учредяването е подлежало също на обнародване.

(2) Ако по-късно се установи, че са необходими по-нататъшни действия за ликвидацията, съдът назначава по молба на заинтересувания досегашните или други ликвидатори.

Продължаване на прекратено дружество

Чл. 274. (1) (Доп. - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Когато дружеството е прекратено поради

изтичане на срока или по решение на компетентните дружествени органи, те могат да решат да се продължи дейността му, ако не е започнало разпределение на имуществото. Тази разпоредба се прилага и при прекратяване на дружество с ограничена отговорност по чл. 155, т. 3, както и на акционерно дружество - по чл. 252, ал. 1, т. 6.

(2) Решението по ал. 1 се взема:

1. за акционерното дружество - с мнозинство най-малко 3/4 от представения капитал;

2. в другите търговски дружества - с единодушие.

(3) Ликвидаторите заявяват решението за продължаването на дружеството за вписване в търговския регистър.

Глава осемнадесета

ОБЕДИНЕНИЯ НА ТЪРГОВСКИ ДРУЖЕСТВА

Раздел I

Консорциум

Определение

Чл. 275. Консорциумът е договорно обединяване на търговци за осъществяване на определена дейност.

Приложими разпоредби

Чл. 276. За консорциума се прилагат съответно правилата за гражданското дружество или за дружеството, във формата на което е организиран консорциумът.

Раздел II

Холдинг

Определение

Чл. 277. (1) Холдингово дружество е акционерно дружество, командитно дружество с акции или дружество с ограничена отговорност, което има за цел под каквато и да е форма да участвува в други дружества или в тяхното управление, със или без да извършва собствена производствена или търговска дейност.

(2) Най-малко 25 на сто от капитала на холдинговото дружество трябва да бъде внесен пряко в дъщерни дружества.

(3) Дъщерно дружество е това, в което холдинговото дружество притежава или контролира пряко или непряко най-малко 25 на сто от акциите или дяловете или може да определя пряко или непряко повече от половината от членовете на управителния съвет.

Предмет на дейност

Чл. 278. (1) Предмет на дейност на холдинговото дружество може да бъде:

1. придобиване, управление, оценка и продажба на участия в български и чуждестранни дружества;

2. придобиване, управление и продажба на облигации;

3. придобиване, оценка и продажба на патенти, отстъпване на лицензии за

използуване на патенти на дружества, в които холдинговото дружество участвува;

4. финансиране на дружества, в които холдинговото дружество участвува.

(2) Холдинговото дружество не може:

1. да участвува в дружество, което не е юридическо лице;

2. да придобива лицензии, които не са предназначени за използуване в контролираните от него дружества;

3. да придобива недвижими имоти, които не са необходими за неговото обслужване. Придобиването на акции от дружества за недвижими имоти се допуска.

Данъчно облагане на холдинговата дейност

Чл. 279. (Отм. - ДВ, бр. 59 от 1996 г.).

Кредити от холдинговото дружество

Чл. 280. (1) Холдинговото дружество може да предоставя заеми само на дружества, в които има пряко участие или ги контролира.

(2) Размерът на предоставените суми не може да надвишава 10 пъти размера на капитала на холдинговото дружество.

(3) Размерът на депозитите от дъщерните дружества и предприятия в холдинговото дружество не може да е 3 пъти по-голям от размера на капитала.

Глава деветнадесета

ПРИЛОЖИМ ЗАКОН

Приложим закон за едноличен търговец

Чл. 281. Правното положение на едноличния търговец се определя по закона на страната, където е регистриран.

Приложим закон за търговско дружество

Чл. 282. (1) Учредяването, преобразуването и прекратяването на търговските дружества, както и начинът на представляването им, а също и правата и задълженията на съдружниците се определят от правото на страната по регистрацията на дружеството.

(2) Ако търговското дружество е регистрирано в повече от една страна, прилага се правото на страната, където според устава на дружеството се намира неговото управление.

(3) По отношение на клона на търговски дружества се прилага законът по регистрацията на клона.

Приложим закон за търговско представителство

Чл. 283. (Отм. - ДВ, бр. 19 от 2003 г.).

Глава двадесета

АДМИНИСТРАТИВНОНАКАЗАТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Нарушения и глоби

Чл. 284. (1) (Изм. - ДВ, бр. 103 от 1993 г., бр. 84 от 2000 г.) Лице, което е задължено

по този закон, но не поиска в определения в него срок вписване или не представи книжа или подписи, предвидени в него, се наказва с глоба от 100 до 500 лв.

(2) Ако, след като е наказано с глоба, задълженото лице не поиска вписване или не представи книжа или подписи в срока, определен от съда, то се наказва с глоби по ал. 1 до извършване на действията.

(3) С глоба по предходните алинеи се наказва и длъжностно лице, което, след като е длъжно:

1. служебно не уведоми съответния окръжен съд за настъпилото обстоятелство, подлежащо на вписване;

2. не извърши необходимото за вписване в регистъра.

(4) (Нова - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Лице, което е задължено по този закон, но не посочи в търговската си кореспонденция данните по чл. 13, се наказва с глоба от 100 до 500 лв.

(5) (Предишна ал. 4 - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Глобата се налага от окръжния съд. Определението на съда подлежи на обжалване с частна жалба.

Чл. 285. (Нов - ДВ, бр. 103 от 1993 г.) (1) За неизпълнение на задължението по чл. 7, ал. 3 на търговеца се налага глоба, съответно имуществена санкция в размер 50 лв.

(2) Актовете за констатираните нарушения се съставят от кметовете на населените места, а наказателните постановления се издават от кметовете на общините или от определени от тях лица.

(3) Установяването на нарушенията, издаването, обжалването и изпълнението на наказателните постановления става по реда на Закона за административните нарушения и наказания.

ЧАСТ ТРЕТА

(Нова - ДВ, бр. 83 от 1996 г.)

ТЪРГОВСКИ СДЕЛКИ

Глава двадесет и първа

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Раздел I

Основни разпоредби

Определение на търговска сделка

Чл. 286. (1) Търговска е сделката, сключена от търговец, която е свързана с упражняваното от него занятие.

(2) Търговски са и сделките по чл. 1, ал. 1 независимо от качеството на лицата, които ги извършват.

(3) При съмнение се смята, че извършената от търговеца сделка е свързана с неговото занятие.

Приложимост на разпоредбите за търговските сделки

Чл. 287. Разпоредбите за търговските сделки се прилагат и за двете страни, когато за едната от тях сделката е търговска и не следва друго от този закон.

Източници

Чл. 288. За неуредените с този закон положения за търговските сделки се прилагат разпоредбите на гражданското законодателство, а при непълнота и в него - търговските обичаи. При различия в търговските обичаи се прилагат обичаите по местоизпълнението.

Злоупотреба с право

Чл. 289. Упражняването на право въз основа на търговска сделка е недопустимо, ако се извършва само с намерение да се увреди другата страна.

Раздел II

Сключване на търговска сделка

Публична покана

Чл. 290. (1) Каталози, ценоразписи, тарифи и други подобни, както и съобщения чрез средствата за масово осведомяване или отправени по друг начин до неопределен кръг от лица се смятат за покана да се направи предложение в съответствие с тях.

(2) Ако предложението по ал. 1 не бъде прието без основателна причина, отправилият поканата отговаря за вредите, претърпени от предложителя.

Публично предложение

Чл. 291. Предложение за сключване на сделка може да бъде направено и до неопределен кръг от лица, включително и чрез средствата за масово осведомяване. То трябва да съдържа и общото предлагано количество и срока за приемане на предложението. В този случай предложителят е обвързан до изчерпване на количеството в определения срок.

Мълчание, равнозначно на приемане

Чл. 292. (1) Предложението до търговец, с когото предложителят е в трайни търговски отношения, се смята за прието, ако не бъде отхвърлено веднага.

(2) При отхвърляне на предложението по ал. 1 търговецът е длъжен да пази изпратеното му за сметка на предложителя, освен ако не е обезпечен за разноските или ако пазенето му причинява неудобства, по-големи от обичайните.

Форма

Чл. 293. (1) За действителността на търговската сделка е необходима писмена или друга форма само в случаите, предвидени в закон.

(2) Изявлението по сключването, по изпълнението или по прекратяването на търговската сделка е нищожно, ако не е отправено в установената от закон или от страните форма.

(3) Страната не може да се позовава на нищожността, ако от поведението й може да се заключи, че не е оспорвала действителността на изявлението.

(4) Писмената форма се смята за спазена, ако изявлението е записано технически по начин, който дава възможност да бъде възпроизведено.

(5) При изявленията, направени по телефакс или телекс, писмената форма се смята за спазена, ако от книгите и документите, които отразяват работата на тези апарати, е изключено неточно възпроизвеждане на изявлението.

(6) Когато за сключването на търговската сделка е предвидена определена форма, тя се отнася и за измененията и допълненията на сделката.

Лихви

Чл. 294. (1) Между търговци лихва се дължи, освен ако е уговорено друго.

(2) Лихва върху лихва се дължи само ако е уговорена.

Разрешение или одобрение от държавен орган

Чл. 295. (1) Когато за действителността на търговската сделка е необходимо разрешение или одобрение от държавен орган, сделката поражда действие с даването му.

(2) Този, който се е задължил да поиска разрешението или одобрението, трябва да положи незабавно обичайната грижа и да понесе свързаните с това разходи, както и да уведоми другата страна за резултата.

Потвърждение от трето лице

Чл. 296. (1) Ако сделката е сключена при условие да бъде потвърдена от трето лице, тя поражда действие с потвърждаването й.

(2) Страната, задължена да се погрижи за потвърждаването, е длъжна незабавно да уведоми другата страна за резултата.

(3) Ако в срок от три месеца след сключване на сделката другата страна не бъде уведомена за резултата, тя може да се откаже от сделката, когато не е уговорен друг срок.

Крайна нужда

Чл. 297. Търговска сделка, сключена между търговци, не може да се унищожава поради крайна нужда и явно неизгодни условия.

Търговска сделка при общи условия

Чл. 298. (1) Търговецът може да установи отнапред общи условия за сключваните от него сделки. Те стават задължителни за другата страна, когато тя:

1. заяви писмено, че ги приема;

2. е търговец и ги е знаела или е била длъжна да ги знае и не ги оспори незабавно.

(2) Когато за действителността на сделката е предвидена писмена форма, установените от търговеца общи условия обвързват другата страна само ако са й били предадени при сключването.

(3) При несъответствие между уговореното от страните и общите условия има сила уговореното.

Определяне на уговорки от трети лица

Чл. 299. (1) Когато страните са предвидили трето лице да определи отделни уговорки, те стават задължителни за страните само ако третото лице ги е определило в съответствие с целта на договора, с останалото му съдържание и с търговския обичай.

(2) Ако третото лице не извърши определянето или го извърши в несъответствие с ал. 1, всяка от страните може да поиска определянето да се извърши от съда.

Допълване на договора от съда

Чл. 300. Когато страните уговорят при настъпване на определени обстоятелства да допълнят договора и при тяхното настъпване не могат да постигнат съгласие, всяка от тях може да поиска от съда той да направи това. При постановяване на решението съдът се съобразява с целта на договора, с останалото му съдържание и с търговския обичай.

Действия без представителна власт

Чл. 301. Когато едно лице действа от името на търговец без представителна власт, се

смята, че търговецът потвърждава действията, ако не се противопостави веднага след узнаването.

Раздел III

Изпълнение

Дължима грижа

Чл. 302. Длъжникът по сделка, която за него е търговска, трябва да полага грижата на добър търговец.

Срок

Чл. 303. Когато договорът не определя срока за изпълнение на задължението, ако естеството на сделката или търговският обичай не изискват друго, изпълнението може да се иска и да се извърши по всяко време през работните часове в местоизпълнението.

Солидарност

Чл. 304. Лицата, които при сключване на търговска сделка поемат общо задължение, се смятат солидарни длъжници, ако от сделката не следва друго.

Безкасово плащане

Чл. 305. Когато плащането се извършва чрез задължаване и заверяване на банкови сметки, то се смята за завършено в момента на заверяването на сметката на кредитора.

Раздел IV

Неизпълнение

Непреодолима сила

Чл. 306. (1) Длъжникът по търговска сделка не отговаря за неизпълнението, причинено от непреодолима сила. Ако длъжникът е бил в забава, той не може да се позовава на непреодолима сила.

(2) Непреодолима сила е непредвидено или непредотвратимо събитие от извънреден характер, възникнало след сключването на договора.

(3) Длъжникът, който не може да изпълни задължението си поради непреодолима сила, в подходящ срок уведомява писмено другата страна в какво се състои непреодолимата сила и възможните последици от нея за изпълнението на договора. При неуведомяване се дължи обезщетение за настъпилите от това вреди.

(4) Докато трае непреодолимата сила, изпълнението на задълженията и на свързаните с тях насрещни задължения се спира.

(5) Ако непреодолимата сила трае толкова, че кредиторът вече няма интерес от изпълнението, той има право да прекрати договора. Това право има и длъжникът.

Стопанска непоносимост

Чл. 307. Съдът може по искане на една от страните да измени или да прекрати договора изцяло или отчасти, когато са настъпили такива обстоятелства, които страните не са могли и не са били длъжни да предвидят, и запазването на договора противоречи на справедливостта и добросъвестността.

Отметнина

Чл. 308. (1) Ако при сключване на договор една от страните е дала или обещала нещо, в случай че се отметне, тя може да се откаже от договора, ако не е започнало изпълнението му. Отметналата се страна е длъжна да заплати отметнината, а ако я е дала при сключване на договора, тя я губи.

(2) Когато договорът се изпълни, отметнината се връща или се прихваща. Тя се връща и при прекратяване на договора по взаимно съгласие.

Неустойка

Чл. 309. Не може да се намалява поради прекомерност неустойката, дължима по търговска сделка, сключена между търговци.

Раздел V

Търговски обезпечения

Търговски залог

Чл. 310. (1) Договор за търговски залог, който обезпечава права, породени от търговска сделка, се смята сключен:

1. при залог на движима вещ и на ценна книга на приносител - с предаването ѝ на кредитора или за негова сметка на друго лице;

2. при залог на ценна книга на заповед - чрез джиро за обезпечение и предаването ѝ на кредитора.

(2) Право на залог по закон имат кредиторите в случаите, предвидени в този закон.

(3) С прехвърляне на обезпеченото вземане залогът се смята прехвърлен, когато бъде предаден неговият предмет, освен ако прехвърлящият не се е съгласил да го държи като друго лице по смисъла на ал. 1, точка 1.

Удовлетворяване на заложния кредитор

Чл. 311. (1) Когато договорът за залог е сключен писмено с достоверна дата и страните са се споразумели, ако длъжникът изпадне в забава, удовлетворението от залога да стане без съдебна намеса, кредиторът има право сам да продаде заложената вещ или ценна книга, ако те имат пазарна или борсова цена. Кредиторът е длъжен веднага да извести залогодателя за продажбата и да му предаде остатъка от получената цена.

(2) Правата по ал. 1 имат и кредиторите по чл. 310, ал. 2.

Залог без предаване на държането

Чл. 312. В случаи и по ред, определени със закон, залогодателят може да запази в свое държане заложената вещ.

Залог на бързоразваляща се вещ

Чл. 313. Ако заложената вещ подлежи на бърза развала, кредиторът може да я продаде, ако вещта има пазарна или борсова цена, и да вложи сумата в банка за свое обезпечение. Кредиторът е длъжен веднага да уведоми залогодателя за продажбата.

Прихващане на плодовете от заложената вещ

Чл. 314. Когато заложената вещ дава плодове, с договора за залог може да се предвиди право на кредитора да събира плодовете за сметка на задължението.

Търговско право на задържане

Чл. 315. (1) Търговецът има право на задържане за изискуемото си вземане срещу друг търговец от сключена между тях сделка върху движимите вещи и ценните книги на длъжника, получени от него правомерно. Това право съществува, докато търговецът има движимите вещи и ценните книги в свое държане.

(2) Правото на задържане съществува и когато:

1. собствеността на вещите е преминала върху кредитора, но той трябва да я прехвърли обратно;

2. собствеността на вещите е прехвърлена на трето лице за длъжника върху кредитора, но той е трябвало да я прехвърли обратно на длъжника.

(3) Правото на задържане има действие и за третите лица, доколкото на тях могат да се противопоставят възражения, които кредиторът има срещу претенцията на длъжника за предаване на вещта.

(4) Правото на задържане отпада, ако длъжникът е наредил друго до предаването на вещта или кредиторът се е задължил да постъпи с нея по определен начин.

(5) Правото на задържане може да се упражни и за неизискуеми вземания:

1. ако длъжникът е в открито производство по несъстоятелност;

2. ако е предприето безуспешно принудително изпълнение срещу длъжника.

(6) Правото на задържане се запазва, ако длъжникът е наредил друго до предаването на вещта или кредиторът се е задължил да постъпи с нея по определен начин, щом обстоятелствата по ал. 5 са узнати от кредитора след предаването на вещта.

Раздел VI

Прехвърляне на права

Прехвърляне на ценни книги на заповед

Чл. 316. (1) Нареждане, издадено на заповед, което е отправено до търговец за плащане на пари, предаване на ценни книги или други заместими вещи, без в него изпълнението да е поставено в зависимост от насрещно изпълнение, може да се прехвърля чрез джиро. Това важи и за документите за задължения, издадени от търговец на заповед за вещи от посочения вид, без в тях изпълнението да е обусловено от насрещно изпълнение.

(2) Чрез джиро могат да се прехвърлят и коносаменти, товарителни записи, складови записи, записи за морски заеми и транспортни застрахователни полици, когато са издадени на заповед.

Действие на джирото

Чл. 317. (1) С джиро се прехвърлят всички права по джиросаната ценна книга.

(2) Длъжникът дължи изпълнение само срещу връчване на ценната книга с означение върху нея, че задължението, за което е издадена, е платено.

(3) За формата на джирото, за легитимирането на владелеца и проверката на легитимирането, както и за задължението на владелеца да предаде ценната книга, се прилагат съответно разпоредбите за менителницата.

Глава двадесет и втора

ТЪРГОВСКА ПРОДАЖБА

Раздел I

Общи положения

Определение

Чл. 318. (1) Търговска е продажбата, която според разпоредбите на този закон е търговска сделка.

(2) Не е търговска продажбата, която има за предмет вещ за лично потребление и купувачът е физическо лице.

Срок за предаване

Чл. 319. Когато не е уговорен срок за предаване на стоката, купувачът може да поиска предаването й в разумен срок.

Задължение за уведомяване

Чл. 320. Когато е уговорено стоката да се приеме в склада на продавача, страните определят в какви срокове и по какъв начин продавачът ще уведоми купувача, че тя е готова за предаване. Ако това не е определено, уведомяването се прави поне три дни преди деня на предаването, а ако страните са в различни населени места - поне пет дни преди този ден.

Документи за стоката

Чл. 321. По искане на купувача продавачът е длъжен да издаде фактура, а по съгласие на страните - и други документи.

Сервиз

Чл. 322. Продавачът е длъжен да осигури необходимия сервиз според търговската практика, освен ако е уговорено друго.

Обезщетение

Чл. 323. Ако продажбата бъде развалена и в подходящ срок след разваляне купувачът е купил заместваща стока или продавачът е препродал стоката, страната, която търси обезщетение, може да получи разликата между цената по продажбата и цената по заместващата сделка, както и обезщетение.

Преглед на стоката

Чл. 324. Купувачът трябва да прегледа стоката в течение на времето, необходимо според обстоятелствата, и ако не отговаря на изискванията, да уведоми незабавно продавача. Ако купувачът не направи това, стоката се смята одобрена като съответстваща на изискванията, освен за скрити недостатъци.

Задължение за пазене

Чл. 325. (1) При отказ да приеме изпратена от друго място стока купувачът е длъжен да я пази с грижата на добър търговец през времето, което обикновено е необходимо за продавача да даде нарежданията си. При забава на продавача, купувачът може да предаде стоката на трето лице за пазене, като уведоми продавача за това.

(2) Ако стоката подлежи на бърза развала или пазенето й е свързано със значителни разноски или неудобства, купувачът може да я продаде за сметка на продавача.

(3) Когато не са дадени нареждания по ал. 1, купувачът отговаря само за умисъл или за груба небрежност.

Определяне на цената

Чл. 326. (1) Цената се определя от страните при сключването на договора.

(2) Ако цената не е определена и не е уговорено как ще бъде определена, се смята, че страните са се съгласили с цената, която обикновено се плаща по време на сключването на продажбата за същия вид стока при подобни обстоятелства.

(3) Когато цената се изчислява според теглото на стоката, теглото на опаковката се приспада. Това правило се прилага и когато за запазването на стоката се използва съхраняващо я вещество, различно от нея.

Време на плащане

Чл. 327. (1) Купувачът е длъжен да плати цената при предаване на стоката или на документите, които му дават право да я получи, освен ако е уговорено друго.

(2) Ако продавачът се е задължил да изпрати стоката, той има право да иска това да стане само срещу плащане на цената или срещу представяне на доказателства за плащането ѝ.

Забава за получаване

Чл. 328. (1) Ако купувачът е в забава за получаване на стоката, продавачът може:

1. да я предаде за пазене;

2. да я продаде по пазарни цени или на публичен търг, след като извести купувача за това и му съобщи времето и мястото на продажбата или на търга;

3. при бързо развалящи се стоки да ги продаде без предизвестие.

(2) Предаването за пазене и продажбите по ал. 1 са за сметка и на риск на купувача.

Раздел II

Особени правила за някои продажби

Транзитна продажба

Чл. 329. (1) Страните могат да уговорят продавачът да предаде стоката на посочено от купувача трето лице.

(2) Продавачът е длъжен да съобщи на купувача за изпращането на стоката на третото лице, като му изпрати и препис от документите, придружаващи стоката.

(3) Цената може да бъде платена и от третото лице.

Разпределение на разноските по предаване на стоката

Чл. 330. (1) Ако стока трябва да се изпрати на място, различно от мястото на предаването, разноските по изпращането и превозването са за сметка на купувача.

(2) Предполага се, че продавачът е поел разноските по натоварването и превозването, ако предаването е уговорено франко определено място, различно от мястото на предаването.

(3) Разноските по изпращането и превоза, както и разпределянето на други разноски във връзка с изпълнението на договора, могат да бъдат определяни чрез позоваване на общи условия, изготвени от международни и други институции.

Продажба с допълнителна спецификация

Чл. 331. Страните могат да уговорят срок, в който купувачът да уточни предмета на продажбата. При забава на купувача продавачът може да направи това или да развали

договора.

Продажба с периодично изпълнение

Чл. 332. При продажба с периодично изпълнение, ако страните са уговорили, че продавачът може да изпълнява предсрочно, даденото в повече през предходния период се приспада от дължимото.

Продажба с уговорка за изкупуване

Чл. 333. Продажбата с уговорка за изкупуване трябва да бъде в писмена форма и да определя срока, в който правото на изкупуване може да бъде упражнено. След изтичането на срока правото на изкупуване се погасява.

Продажба с предварително плащане на цената

Чл. 334. Уговорката за предварително плащане на цената трябва да бъде в писмена форма. Ако продавачът не предаде стоката, той дължи лихва от получаването на цената. В този случай платената цена се смята за задатък.

Продажба на изплащане

Чл. 335. (1) Продажбата на изплащане е действителна, ако е извършена в писмена форма.

(2) Неплащането на вноски, които не надвишават една пета част от цената на стоката, не е основание за разваляне на договора.

(3) Ако продажбата бъде развалена поради неизпълнение от купувача, продавачът може да иска и обезщетение.

Продажба чрез прехвърляне на ценна книга

Чл. 336. При продажба на стока чрез прехвърляне на ценна книга продавачът се освобождава от задължението да предаде стоката, като прехвърли на купувача ценната книга. Купувачът е длъжен да плати цената в момента и на мястото, където се предават документите, освен ако е уговорено друго.

Раздел III

Продажба на публичен търг с явно наддаване

Публичност

Чл. 337. Продавачът дава гласност за условията на търга чрез обявяване поне в един всекидневник.

Обвързваща сила на предложението

Чл. 338. Участникът в търга е обвързан от своето предложение според условията на търга.

Възлагане на стоката

Чл. 339. Лицето, което ръководи наддаването, възлага стоката на предложилия най-високата цена. Продажбата се смята сключена с възлагане на стоката.

Плащане

Чл. 340. Купувачът е длъжен да плати цената веднага, ако друго не е предвидено в условията на търга. Продавачът може да се откаже от договора, ако купувачът не изпълни това задължение.

Унищожаване на продажбата

Чл. 341. Продажбата на търг, сключена в резултат на действия, които противоречат на закона или на добрите нрави, може да бъде обявена за недействителна по искане на всеки заинтересуван в десетдневен срок от възлагането. При иск за плащане на цената купувачът може да поиска унищожението на продажбата чрез възражение.

Глава двадесет и трета

ДОГОВОР ЗА ЛИЗИНГ

Определение

Чл. 342. (1) С договора за лизинг лизингодателят се задължава да предостави за ползване вещ срещу възнаграждение.

(2) С договора за финансов лизинг лизингодателят се задължава да придобие вещ от трето лице при условия, определени от лизингополучателя, и да му я предостави за ползване срещу възнаграждение.

(3) Лизингополучателят може да придобие вещта по време на договора или след изтичане на срока му.

Риск

Чл. 343. Рискът от случайното погиване или повреждане на вещта при финансовия лизинг е за лизингополучателя.

Задължения на лизингодателя

Чл. 344. (1) Лизингодателят има задълженията на наемодател съгласно чл. 230 от Закона за задълженията и договорите.

(2) Лизингодателят по финансовия лизинг е длъжен да прехвърли правата си срещу третото лице заедно с прехвърлянето на собствеността върху вещта.

Задължения на лизингополучателя

Чл. 345. (1) Лизингополучателят има задълженията на наемател съгласно чл. 232 и чл. 233, ал. 2 от Закона за задълженията и договорите, както и задължението да върне вещта след изтичане срока на договора.

(2) Разноските по поддържане на вещта са за сметка на лизингополучателя.

Сублизинг

Чл. 346. Лизингополучателят може да предостави ползването на вещта другиму със съгласието на лизингодателя.

Препращане

Чл. 347. (1) Правилата на тази глава се прилагат съответно и за лизинг на предприятие.

(2) За договора за лизинг се прилагат съответно правилата на договора за наем с изключение на чл. 229, ал. 1 и 3, чл. 231, ал. 1 и 2, чл. 233, ал. 1, чл. 235, чл. 236, ал. 1, чл. 237, чл. 238 и чл. 239 от Закона за задълженията и договорите.

Глава двадесет и четвърта

КОМИСИОНЕН ДОГОВОР

Определение

Чл. 348. (1) С комисионния договор комисионерът се задължава срещу възнаграждение по поръчка на доверителя да извърши от свое име и за негова сметка една или повече сделки.

(2) Разпоредбите за договора за поръчка се прилагат съответно към отношенията между доверителя и комисионера, доколкото в тази глава не е предвидено друго.

Действие

Чл. 349. (1) По сделката, сключена с трето лице в изпълнение на поръчката, правата и задълженията възникват за комисионера и когато той е съобщил на третото лице името на доверителя.

(2) Правата, придобити от комисионера или предоставени му от доверителя, се смятат спрямо кредиторите на комисионера за права на доверителя и без да са му били още прехвърлени.

(3) Комисионерът е длъжен да изпълни задълженията и да упражни правата, породени от сделката с третото лице.

(4) Доверителят може да упражни правата и да бъде принуден да изпълни задълженията към трето лице само след прехвърлянето им от комисионера.

Задължения на комисионера

Чл. 350. (1) Комисионерът трябва да изпълни поръчката с грижата на добър търговец.

(2) Ако комисионерът изпълни поръчката при условия, по-изгодни от тези, установени от доверителя, изгодата принадлежи на доверителя.

(3) При получаване на стока от друго място комисионерът трябва да я прегледа незабавно след получаването й и ако установи недостатъци или липси - да уведоми незабавно доверителя и да обезпечи необходимите доказателства.

(4) Ако в стоката настъпи промяна, която би я обезценила, и ако няма време да се чака нареждане от доверителя или той се забави, комисионерът може да я продаде и по цена, по ниска от тази, която е установил доверителят, стига с това да го предпази от по-големи вреди.

(5) Комисионерът е длъжен да застрахова стоката, която е получил от доверителя или от третото лице по изпълнителната сделка, ако доверителят е наредил това.

Отклонение от поръчката

Чл. 351. (1) Ако комисионерът се отклони от поръчката, доверителят не е длъжен да признае сделката за извършена за негова сметка и може да поиска обезщетение. Това правило не се прилага, когато отклонението е било в интерес на доверителя и комисионерът не е могъл предварително да иска нови нареждания от него или не е получил навреме отговор на запитването си.

(2) Комисионерът, който продаде по цена, по-ниска, или купи по цена, по-висока от определената от доверителя, трябва веднага да го уведоми за това. Ако доверителят не се откаже незабавно от сделката, се смята, че я е одобрил.

(3) Когато комисионерът съобщи, че поема разликата в цената, доверителят няма право да се откаже от сделката.

(4) Доверителят няма право да се откаже от сделката, макар и комисионерът да не изяви готовност да плати разликата в цената, ако комисионерът установи, че не е било възможно да се извърши сделката по установената от доверителя цена и че с извършената сделка е предпазил доверителя от по-големи вреди.

Уведомяване на доверителя

Чл. 352. (1) Ако третото лице не изпълни задълженията си, както и ако бъде причинена вреда от когото и да е на имуществото, придобито или държано от комисионера за сметка на доверителя, комисионерът е длъжен да уведоми незабавно доверителя и да осигури необходимите доказателства.

(2) Доверителят, след като получи съобщение, че третото лице е нарушило задълженията си по изпълнителната сделка, има право да иска от комисионера незабавно да му прехвърли правата си към това лице.

Сделка на кредит

Чл. 353. Комисионерът, който е овластен да сключи сделка на кредит, отговаря пред доверителя за изпълнението на задълженията от третото лице, ако е знаел или е трябвало да знае, че то не е в състояние да плати.

Комисионен договор делкредере

Чл. 354. Ако комисионерът е гарантирал пред доверителя за задължението на третото лице, той отговаря солидарно с него и има право на отделно възнаграждение.

Даване на сметка

Чл. 355. Комисионерът е длъжен да даде сметка на доверителя и да му прехвърли резултатите от изпълнителната сделка.

Задължения на доверителя

Чл. 356. (1) Доверителят е длъжен да приеме от комисионера резултатите от изпълнителната сделка, да прегледа стоката, придобита за него, и да го уведоми незабавно за установените недостатъци или липси, както и да поеме задълженията, които комисионерът е поел към третото лице.

(2) Доверителят е длъжен да заплати на комисионера направените разноски за изпълнение на поръчката и уговореното възнаграждение. Когато не е уговорено възнаграждение, се дължи обичайното.

Заложно право на комисионера

Чл. 357. Комисионерът има право на залог върху вещите, които е придобил за сметка на доверителя или които доверителят му е предал.

Встъпване в изпълнителната сделка

Чл. 358. (1) Когато предмет на поръчката е покупка или продажба на стоки или ценни книги, които имат пазарна или борсова цена, комисионерът може да заяви, че той лично продава на доверителя или купува от него стоките или ценните книги по тази цена. В този случай размерът на възнаграждението се намалява наполовина.

(2) Смята се, че комисионерът е страна по продажбата, ако е съобщил на доверителя за изпълнението на поръчката, без да посочи третото лице.

Отказ на комисионера

Чл. 359. (1) Ако друго не е предвидено в договора, комисионерът няма право да се откаже от изпълнението на приетата поръчка, освен при прекратяване на договора поради неизпълнение от доверителя. Прекратяването става писмено, като комисионният договор остава в сила две седмици от деня, в който доверителят е получил съобщението на комисионера за отказа да изпълни поръчката.

(2) Ако комисионерът се откаже от изпълнението на поетата поръчка поради нарушение на комисионния договор от доверителя, той има право да получи комисионно

възнаграждение и обезщетение за направените разходи.

(3) Доверителят, който е известен за отказ на комисионера да изпълни поръчката, е длъжен в срок от един месец от деня, в който е бил уведомен за отказа, да се разпореди с намиращото се у комисионера негово имущество.

(4) Ако доверителят не се разпореди в този срок с намиращото се у комисионера имущество, комисионерът има право да даде това имущество за пазене за сметка на доверителя или с оглед покриване на своите претенции към доверителя - да продаде това имущество на възможно най-изгодни за доверителя цени.

Оттегляне на поръчката

Чл. 360. Ако доверителят оттегли поръчката изцяло или отчасти, преди комисионерът да е сключил съответните сделки с трети лица, той е длъжен да заплати на комисионера възнаграждението и разходите във връзка със сключените от него сделки до оттеглянето. В този случай доверителят има задължението по чл. 359, ал. 3.

Глава двадесет и пета

СПЕДИЦИОНЕН ДОГОВОР

Определение

Чл. 361. (1) Със спедиционния договор спедиторът се задължава срещу възнаграждение да сключи от свое име за сметка на доверителя договор за превоз на товар.

(2) За неуредените в тази глава въпроси се прилагат съответно разпоредбите на комисионния договор.

Спедитор-превозвач

Чл. 362. Спедиторът може сам да извърши изцяло или отчасти превоза. В този случай той има правата и задълженията и на превозвача.

Множество спедитори

Чл. 363. Спедиторът може да възложи на следващ спедитор извършването на действията по чл. 361 и без да е овластен за това от доверителя.

Задължения за уведомяване

Чл. 364. (1) Доверителят е длъжен да уведоми спедитора за особеностите на товара.

(2) Ако опаковката на товара не е подходяща за превоза, спедиторът е длъжен да предупреди доверителя за това.

Спазване указанията на доверителя

Чл. 365. (1) Спедиторът е длъжен да спазва указанията на доверителя за пътя, посоката и начина на превоз, както и за подбора на превозвачите и на следващите спедитори.

(2) Ако спедиторът се отклони от указанията на доверителя, той отговаря за вредите, освен ако докаже, че те биха настъпили и ако би спазил указанията.

Погасителна давност

Чл. 366. Искът за вреди по спедиционния договор се погасява с едногодишна давност.

Глава двадесет и шеста

ДОГОВОР ЗА ПРЕВОЗ

Определение

Чл. 367. С договора за превоз превозвачът се задължава срещу възнаграждение да превози до определено място лице, багаж или товар.

Задължения на превозвача

Чл. 368. (1) Превозвачът е длъжен да извърши превоза в определения срок, да пази товара от приемането до предаването му, да уведоми получателя за пристигането на товара и да му го предаде в местоназначението.

(2) Когато не е издаден товарителен запис, превозвачът изпълнява нарежданията на товародателя за връщане на товара или за предаването му на друго лице, ако не е предал товара или товарителницата.

Задължения на превозвача при превоз на пътници

Чл. 369. Превозвачът е длъжен да осигури на пътника подходящи удобства и сигурност според вида на превозното средство и разстоянието.

Задължения на товародателя

Чл. 370. (1) Товародателят е длъжен да предаде на превозвача товара в състояние, годно да издържи превоза, в зависимост от неговия вид и особените изисквания за отделните видове товари.

(2) Товародателят предава на превозвача заедно с товара и документите, необходими за да достигне товарът до получателя.

(3) Когато опаковката е явно неподходяща, превозвачът може да приеме товара, ако товародателят заяви писмено, че вредите, които биха настъпили, са за негова сметка.

Товарителен запис

Чл. 371. (1) Товародателят може да иска от превозвача да му издаде за предадения товар товарителен запис, който може да бъде и на заповед.

(2) Когато е издаден товарителен запис, товарът се предава на легитимирания приносител на записа.

Превозни възнаграждения

Чл. 372. (1) Товародателят плаща възнаграждението при сключването на договора, освен ако е уговорено друго.

(2) Ако възнаграждението не е платено от товародателя, то се плаща от получателя при приемане на товара.

Отговорност за липси и повреди

Чл. 373. (1) Превозвачът отговаря за изгубването, погиването или повреждането на товара, освен ако вредата се дължи на непреодолима сила, на качествата на товара или на явно неподходяща опаковка, ако товародателят е дал съгласие по реда на чл. 370, ал. 3.

(2) При условията на ал. 1 превозвачът отговаря за вредите, които се дължат на забава при изпълнение на превоза.

(3) Недействителна е уговорката за освобождаване от отговорност по ал. 1 и 2.

(4) Ако изгубен товар, за който получателят е обезщетен, бъде намерен, превозвачът, след като вземе необходимите мерки за запазването му, уведомява за това писмено получателя. Ако последният приеме товара, той дължи възстановяване на полученото обезщетение. При отказ превозвачът може да продаде товара за своя сметка.

(5) След като е получен товарът, превозвачът отговаря само ако е бил уведомен за повредите не по-късно от един месец от получаването.

Отговорност при следващи превозвачи

Чл. 374. (1) Ако превозвачът извърши превоза изцяло или отчасти с участието на други превозвачи, той отговаря за действията им до предаването на товара.

(2) Всеки следващ превозвач встъпва в договора и трябва да упражни правата на предходните превозвачи, които са посочени в договора за превоз. Всички превозвачи отговарят солидарно.

Право на залог

Чл. 375. Превозвачът има право на залог върху товара за вземанията си по договора. Това право се упражнява от последния превозвач и съществува, докато се погасят правата на всички превозвачи.

Задължение за пазене на товара

Чл. 376. Ако получателят не може да се намери на посочения адрес или откаже да приеме товара, превозвачът е длъжен да го пази или да го предаде за пазене другиму, като своевременно извести товародателя. При товар, подлежащ на бърза развала, се прилагат правилата за продажба на вещта при забава на кредитора.

Превоз на багаж

Чл. 377. За превоз на багаж се прилагат съответните правила за превоз на товари.

Погасителна давност

Чл. 378. Искът за вреди по договора за превоз се погасява с едногодишна давност, чийто срок започва да тече:

1. за товари - от деня, в който са предадени на получателя, а когато не са предадени - от деня, в който е трябвало да му бъдат предадени;

2. за пътници - при смърт или телесна повреда - от настъпването им или узнаването за тях, но не по-късно от три години.

Особени правила

Чл. 379. С отделни закони се уреждат особените правила за отделните видове превози.

Глава двадесет и седма

ДОГОВОР ЗА ЗАСТРАХОВКА

Раздел I

Общи положения

Определение

Чл. 380. С договора за застраховка застрахователят се задължава да поеме определен риск срещу плащане на премия и при настъпване на застрахователното събитие да заплати на застрахования или на трето ползващо се лице застрахователно обезщетение или парична сума.

Форма

Чл. 381. (1) Договорът за застраховка се сключва писмено като застрахователна полица или друг писмен акт.

(2) Застрахователната полица трябва да съдържа:

1. имената и адресите на страните;

2. предмета на застраховката;

3. покрития риск;

4. срока на договора, както началото и края на застрахователното покритие;

5. застрахователната сума или начина на изчисляването ѝ;

6. застрахователната премия или начина на изчисляването ѝ, както и сроковете за нейното плащане;

7. датата и мястото на издаване;

8. подписи на страните.

(3) Застрахователната полица в полза на трето лице трябва да съдържа и името или качеството на ползващото се лице.

Преддоговорна информация

Чл. 381а. (Нов - ДВ, бр. 96 от 2002 г.) (1) Застрахователят е длъжен да предоставя на кандидата за застраховане преди сключването на застрахователния договор информация в подходяща писмена форма за съответния вид застраховка, която трябва да съдържа:

1. търговската фирма на застрахователя;

2. седалището, адреса на управление и адреса на клона, сключващ договора;

3. покритите рискове, изключенията от покритие, възможностите за изменение на застрахователния договор съобразно одобрените от Агенцията за застрахователен надзор общи условия;

4. срока и начините за прекратяване на договора;

5. срока и начините за плащане на премиите, последиците от неплащането, предпоставките и срока за плащане на обезщетение или застрахователна сума;

6. начините за калкулиране и разпределяне на бонуси, ако има предвидени такива;

7. откупните стойности и застрахователните суми при изтичане на срока на застрахователния договор - при договорите за застраховки по живот;

8. при договор за застраховка "Живот", свързана с инвестиционен фонд, да се изброят изчерпателно конкретните инвестиционни фондове, в които могат да бъдат инвестирани средствата;

9. възможността за намаляване на застрахователното обезщетение спрямо договорената застрахователна сума в зависимост от овехтяването на имуществото по време на срока на договора - при договорите за имуществено застраховане;

10. процедурите за извънсъдебно уреждане на спорове между страните по застрахователния договор, ако има предвидени такива.

(2) Застрахователят е длъжен да предоставя следната информация на застрахованото лице през периода на действие на договора:

1. всяка промяна в обстоятелствата по ал. 1, т. 1 и 2;

2. ежегодна информация за състоянието на бонусите;

3. постигнатата доходност по видове инвестиционни фондове - при договорите за застраховка "Живот", свързана с инвестиционен фонд.

(3) Когато застрахователният договор се сключва чрез брокер или застрахователен

агент, информацията по ал. 1 се предоставя от тях.

Плащане на първата премия

Чл. 382. Договорът има сила след плащането на първата премия, освен ако е уговорено друго.

Задължение за обявяване

Чл. 383. (1) При сключване на договора застрахованият е длъжен да обяви съществените обстоятелства, които са му известни и са от значение за риска.

(2) За съществени по ал. 1 се смятат обстоятелствата, за които застрахователят е поставил писмено въпрос.

(3) Неотговарянето на въпрос, без да има укриване на съществено за риска обстоятелство, не е основание за недействителност или за изменение на договора.

Съзнателно неточно обявяване или премълчаване

Чл. 384. (1) Ако застрахованият съзнателно е обявил неточно или е премълчал обстоятелството, при наличието на което застрахователят не би сключил договора, ако беше знаел за него, застрахователят може да прекрати договора. Той може да упражни това право в едномесечен срок от узнаване на обстоятелството.

(2) В случая по ал. 1 застрахователят задържа платените премии и има право да иска плащането им за периода до прекратяването на договора.

(3) Ако съзнателно обявеното неточно или премълчаното обстоятелство е от такъв характер, че застрахователят би сключил договора, но при други условия, той може да поиска изменението му. Това право може да се упражни в едномесечен срок от узнаването на обстоятелството. Ако застрахованият не приеме предложението за промяна в двуседмичен срок от получаването му, договорът се прекратява с последиците по ал. 2.

(4) Когато в случаите по ал. 1 застрахователното събитие настъпи, застрахователят може да откаже плащането на застрахователното обезщетение или сума само ако неточно обявеното или премълчаното обстоятелство е оказало въздействие за настъпването на събитието.

(5) Ако застрахованият е сключил договора чрез пълномощник или за сметка на трето лице, достатъчно е укритото обстоятелство да е било известно на застрахования или на пълномощника му, съответно на третото лице.

Несъзнателно неточно обявяване

Чл. 385. (1) Ако при сключване на договора обстоятелството по чл. 383, ал. 1 не е било известно на страните, всяка от тях може в двуседмичен срок от узнаването му да предложи изменение на договора.

(2) Ако другата страна не приеме предложението по ал. 1 в двуседмичен срок от получаването му, предложителят може да прекрати договора, за което писмено уведомява другата страна.

(3) Ако договорът бъде прекратен, застрахователят възстановява частта от премията, която съответства на неизтеклия срок на договора.

(4) При настъпване на застрахователното събитие преди изменението или прекратяването на договора застрахователят не може да откаже плащането на застрахователното обезщетение или сума, но може да ги намали съобразно съотношението между размера на платените премии и на премиите, които трябва да се платят според реалния риск.

Обявяване на новонастъпили обстоятелства

Чл. 386. (1) По време на действието на договора застрахованият е длъжен да обяви пред застрахователя новонастъпили обстоятелства, за които при сключването на договора застрахователят е поставил писмено въпрос. Обявяването на обстоятелствата трябва да се извърши незабавно след узнаването им.

(2) При неизпълнението на задължението по ал. 1 се прилагат съответно чл. 384 и 385.

Застрахователна премия

Чл. 387. (1) Първата, както и еднократната премия се плащат при връчване на полицата, освен ако е уговорено друго.

(2) Текущата премия се плаща в уговорения срок. При неплащането ѝ застрахователят може да намали застрахователната сума, да измени договора или да го прекрати.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 58 от 1997 г.) Застрахователят може да упражни правата по ал. 2 не по-рано от петнадесет дни от деня, в който застрахованият е получил писмено предупреждение.

(4) Ако е уговорено застрахователното покритие да започне, без да е платена първата премия, застрахователят има право да иска плащането ѝ с лихви за закъснение.

Предотвратяване на вреди

Чл. 388. (1) Застрахованият е длъжен да вземе мерки за предпазване на застрахованото имущество от вреди.

(2) Застрахованият е длъжен да спазва предписанията на застрахователя и на компетентните органи за отстраняване на източниците на опасност за вреди и да допуска застрахователят да прави проверки.

Задължение за съобщаване

Чл. 389. (1) При настъпване на застрахователното събитие застрахованият е длъжен в седемдневен срок от узнаването да уведоми застрахователя, освен ако в общите условия е предвиден друг подходящ срок.

(2) Застрахованият е длъжен да се погрижи за ограничаване на вредите.

(3) Застрахованият е длъжен да допусне застрахователя за извършване на оглед и да представи поисканите документи, свързани с установяването на събитието и размера на вредите.

Застрахователно плащане

Чл. 390. (1) При настъпване на застрахователното събитие застрахователят е длъжен да плати обезщетението или застрахователната сума.

(2) Застрахователят обезщетява застрахования отделно за разходите, които е направил за ограничаване на вредите, когато е действал с необходимата за случая грижа, дори ако усилията му са безуспешни.

(3) Застрахователят не дължи обезщетение за пропуснати ползи, освен ако е уговорено друго.

(4) Застрахователят се освобождава от задължението си по ал. 1 и 2, ако застрахователното събитие е причинено умишлено от застрахования или от трето ползващо се лице.

(5) Застрахователят не може да бъде задължаван над застрахователната сума.

Застрахователен интерес

Чл. 391. (1) Недействителен е договорът за застраховка, който е сключен при липса на застрахователен интерес.

(2) Договорът се прекратява, ако интересът отпадне по време на неговото действие.

(3) Застрахованият може да иска връщане на платените премии, освен ако е знаел или е трябвало да знае за липсата на интерес.

Давност

Чл. 392. Правата по договора за застраховка се погасяват с тригодишна давност, а по застраховка "гражданска отговорност" - с петгодишна давност от деня на настъпване на застрахователното събитие.

Несеквестируемост

Чл. 393. Не се допуска принудително изпълнение върху застрахователната сума по застраховки "живот" и "злополука", както и върху обезщетението по застраховка "гражданска отговорност". Принудително изпълнение върху застрахователното обезщетение по имуществените застраховки се допуска, ако то е могло да се насочи върху застрахованото имущество.

Раздел II

Имуществено застраховане

Предмет на договора

Чл. 394. Предмет на договора за имуществено застраховане може да бъде всяко право, което за застрахования е оценимо в пари.

Сключване на договор без пълномощие

Чл. 395. (1) Който от свое име застрахова чуждо имущество, отговаря лично за плащането на застрахователната премия.

(2) Ако премията е редовно платена, одобрението на договора има сила и когато е направено след настъпването на застрахователното събитие.

Застрахователна сума

Чл. 396. (1) Сумата, срещу която се застрахова имуществото, не може да надвишава действителната му стойност. За действителна се смята стойността, срещу която вместо застрахованото имущество може да се купи друго от същото качество.

(2) За установяване на действителната стойност застрахователят има право да прегледа имуществото.

Надзастраховане

Чл. 397. (1) Ако е уговорена по-голяма застрахователна сума от действителната стойност на застрахованото имущество, договорът остава в сила, като застрахователната сума се намалява до размера на действителната стойност.

(2) Застрахователят не е длъжен да върне частта от премията, която съответства на разликата между застрахователната сума и действителната стойност, освен ако застрахованият е бил добросъвестен.

Подзастраховане

Чл. 398. (1) Ако е уговорена по-малка застрахователна сума от действителната

стойност на застрахованото имущество и застрахованият предмет погине или бъде повреден, обезщетението се определя според съотношението между застрахователната сума и действителната стойност.

(2) Ако договорът за застраховка е сключен срещу първи риск, обезщетява се пълният размер на вредата, ако тя не надвишава застрахователната сума.

Застрахователно обезщетение

Чл. 399. (1) (Изм. - ДВ, бр. 58 от 1997 г.) При настъпване на застрахователното събитие застрахователят е длъжен да плати застрахователното обезщетение в уговорения срок. Срокът не може да бъде по-дълъг от петнадесет дни и започва да тече от деня, в който застрахованият е изпълнил задълженията си по чл. 389.

(2) Обезщетението трябва да бъде равно на размера на вредата към деня на настъпването на събитието.

Частично погиване

Чл. 400. При частично погиване на застрахованото имущество то се смята за застраховано в размер, равен на разликата между първоначалната и изплатената застрахователна сума.

Прехвърляне на застрахованото имущество

Чл. 401. (1) Ако застрахованото имущество бъде прехвърлено, правоприемникът встъпва в правата по договора, освен ако е уговорено друго.

(2) Правоприемникът е солидарно задължен за неплатената премия до встъпването.

(3) Застрахователят има право да иска премията от праводателя, докато прехвърлянето не му е съобщено.

(4) Застрахователят и правоприемникът могат да се откажат от договора с предизвестие до другата страна, направено не по-късно от 30 дни от узнаването за прехвърлянето.

Встъпване в правата на застрахования

Чл. 402. (1) С плащането на застрахователното обезщетение застрахователят встъпва в правата на застрахования срещу причинителя на вредата.

(2) Ако лицето, причинило вредата, е съпруг, възходящ или низходящ или негов съпруг, както и ако принадлежи към домакинството на застрахования, застрахователят има правата по ал. 1, ако то е действало умишлено.

(3) Застрахованият е длъжен да съдейства на застрахователя при упражняване на правата му срещу причинителя на вредата.

(4) Ако имуществото на причинителя на вредата е недостатъчно, застрахователят се удовлетворява след застрахования.

Застраховка срещу рисковете по превоза

Чл. 403. (1) Договорът за застраховка при сухопътни, въздушни и речни превози покрива всички рискове, на които е изложен превозваният товар, освен ако е уговорено друго.

(2) Превозваните товари могат да се застраховат до пазарната цена, която имат в местоназначението.

(3) Договорът за застраховка влиза в сила с предаването на товара за превоз и продължава до предаването му на получателя, включително и при претоварване и складиране, освен ако е уговорено друго.

(4) Застрахователят не покрива рисковете след прекъсване на превоза или отклонение от пътя, освен ако е уговорено друго.

(5) Ако получателят по превозния договор приеме товара, преди да са установени вредите, застрахователят не дължи обезщетение.

(6) Ако повредите не са могли да се забележат външно при получаването, а са установени след това, но в срока според правилата за съответния вид превоз, застрахователят дължи обезщетение само ако получателят му изпрати съобщение, но не по-късно от петнадесет дни от получаването на товара.

Абонаментна застраховка

Чл. 404. (1) С договора за абонаментна застраховка се предвижда обхващане на правата на застрахования за определен срок.

(2) Застрахованият е длъжен да уведоми предварително застрахователя за застрахованото имущество за всеки отделен случай по ред, предвиден в договора. В тези случаи по искане на застрахования застрахователят е длъжен да издава отделен документ.

(3) Всяка от страните може да прекрати договора с писмено предизвестие от един месец, освен ако е уговорено друго.

Раздел III

Застраховка "гражданска отговорност"

Определение

Чл. 405. С договора за застраховка "гражданска отговорност" застрахователят се задължава да покрие в границите на определената в договора сума отговорността на застрахования за причинените от него на трети лица имуществени и неимуществени вреди.

Съобщаване

Чл. 406. (1) Застрахованият е длъжен в седемдневен срок от узнаването да съобщава на застрахователя обстоятелствата, които биха могли да доведат до възникване на гражданска отговорност. В същия срок застрахованият е длъжен да уведоми застрахователя за предявените срещу него искове или за плащанията, които е извършил.

(2) При предявен иск от увредения застрахованият е длъжен да иска привличане на застрахователя в процеса.

Пряк иск

Чл. 407. (1) Увреденият, спрямо който застрахованият е отговорен, има право да иска обезщетението пряко от застрахователя.

(2) Застрахователят отговаря спрямо увредения и когато застрахованият го е увредил умишлено. В такъв случай той има право на обратен иск срещу застрахования за това, което е платил на увредения.

(3) Застрахователят може да прави възраженията, които произтичат от договора и от гражданската отговорност на застрахования, с изключение на възраженията по чл. 389.

Спогодба

Чл. 408. Спогодбата между увредения и застрахования, както и признаването на задължението от застрахования имат действие за застрахователя, ако той ги одобри.

Право на застрахования

Чл. 409. Застрахованият има право да иска от застрахователя застрахователното

обезщетение, ако е удовлетворил увредения.

Раздел IV

Застраховки "живот" и "злополука"

Предмет на договора

Чл. 410. Договорите за застраховка "живот" и "злополука" се сключват срещу събития, свързани с живота, здравето или телесната цялост на застрахования или на трето лице.

Застрахователна сума

Чл. 411. (1) При настъпване на застрахователно събитие или на определени в договора условия застрахователят е длъжен да плати застрахователната сума, чийто размер е определен в застрахователния договор.

(2) Застрахованият или третото ползващо се лице имат право на застрахователна сума и в случаите, когато онзи, който е причинил вредата, е длъжен да обезщети застрахования или вече го е обезщетил, както и ако застрахованият е получил заплащане по друг застрахователен договор.

(3) При застраховката "живот" или "злополука" застрахователят, който е платил застрахователната сума, не може да встъпи в правата на застрахования срещу лицето, причинило събитието.

Застраховка върху живота на трето лице

Чл. 412. (1) Договорът за застраховка "живот" или "злополука" върху живота на трето лице има сила само ако е сключен с писменото му съгласие. Това правило не се прилага за съпруг, низходящ или възходящ.

(2) Третото лице по ал. 1 може винаги да се противопостави писмено пред застрахователя, който е длъжен да прекрати договора.

(3) Недействителна е застраховката в случай на смърт на третото лице под четиринадесет години, както и на недееспособно лице. Застрахователят е длъжен да върне получените въз основа на такъв договор премии.

(4) Ако застрахованият почине преди третото лице, договорът се прекратява, освен ако е уговорено друго.

(5) В случая по ал. 4, ако застраховката "живот" се поддържа поне две години, застрахователят е длъжен да заплати на наследниците на застрахования или на третото ползващо се лице премийния резерв по застраховката.

Взаимни застраховки

Чл. 413. (1) Договор за взаимно застраховане могат да сключат съпрузи, лица в родствена връзка и съдружници в дружество по чл. 357 от Закона за задълженията и договорите, както и съдружници в събирателно дружество.

(2) При развод взаимните застраховки се разделят. Това правило не се прилага, ако договорът е сключен в полза на дете от прекратения брак.

Застраховка "живот" и "злополука" в полза на трето лице

Чл. 414. (1) При сключване на договора за застраховка "живот" или "злополука", както и по всяко време на действието му, застрахованият може да определи третото ползващо се лице.

(2) Ползващото се лице трябва да даде своето писмено съгласие, ако застраховката е върху живота на трето лице.

(3) Когато договорът за застраховка е сключен в полза на децата на застрахования, ползващи се лица са и децата, родени след сключването на договора, освен ако е уговорено друго.

(4) Ако договорът за застраховка е сключен в полза на съпруг на застрахования, правото принадлежи на лицето, което се намира в брак със застрахования към деня на настъпването на събитието, освен ако е уговорено друго.

(5) Когато ползващите се лица са няколко, те имат равни права, освен ако е уговорено друго.

(6) Ако третото ползващо се лице почине преди застрахования, застрахователната сума се изплаща на застрахования.

(7) Третото ползващо се лице губи правата си по договора, ако умишлено е причинило застрахователното събитие.

(8) Ако кредиторите на застрахования отменят застрахователния договор, третото ползващо се лице отговаря до размера на получената сума, но не повече от платените премии.

Право на третото ползващо се лице

Чл. 415. (1) Застрахователната сума не влиза в наследствената маса на застрахования, даже когато за ползващи се лица са определени наследниците му.

(2) Ако ползващото се лице е наследник, то има право на застрахователната сума, дори ако се откаже от наследството.

Изключени рискове

Чл. 416. (1) Застрахователят се освобождава от задълженията си по договора, ако:

1. преди да е изтекла една година от сключването на договора, застрахованият умишлено се самоубие;

2. нараняването, увреждането на телесната цялост, изгубването на работоспособността или смъртта последва при извършване на престъпление от общ характер от застрахования;

3. смъртта е настъпила при изпълнение на смъртна присъда;

4. смъртта е настъпила при война или военни действия, освен ако е уговорено друго.

(2) При застраховка "живот", ако премиите са платени най-малко за две пълни години, застрахователят плаща на наследниците на застрахования или третото ползващо се лице премийния резерв по застраховката.

Плащане на премията

Чл. 417. (1) Ако застрахованият по застраховка "живот" не плати някоя дължима премия, застрахователят няма право да търси заплащането й по съдебен ред.

(2) Застрахователят е длъжен да покани писмено застрахования да плати премията в срок, който не може да бъде по-малък от един месец от получаването на поканата.

(3) Ако премията не бъде платена, застрахователят може да намали застрахователната сума до размера на откупната стойност, когато премията е платена поне за две години. В противен случай застрахователят може да развали договора.

(4) Ако застрахователното събитие настъпи преди намаляването на застрахователната

сума или развалянето на договора при условията на ал. 3, се смята, че застрахователната сума е намалена или че договорът е развален.

Право на откуп

Чл. 418. (1) При застраховка "живот" по искане на застрахования застрахователят е длъжен да плати откупната стойност на полицата, ако от началото на застраховката са изминали поне две години и премиите са плащани редовно.

(2) В полицата трябва да бъдат посочени условията, при които застрахованият може да иска заплащане на откупната й стойност, както и начинът, по който тази стойност се начислява.

(3) Ако застраховката е сключена в полза на трето лице и то е заявило, че приема уговорката в негова полза, право на откупната стойност има третото лице.

Глава двадесет и осма

ДОГОВОР ЗА ТЕКУЩА СМЕТКА

Съдържание

Чл. 419. (1) С договора за текуща сметка две лица, поне едното от които е търговец, може да се уговори, вземанията и задълженията, породени от взаимните им отношения, да се водят в една сметка, която се приключва периодично. Страната, в полза на която при приключването има остатък, може да го иска заедно с лихва от деня на приключването на сметката и когато в нея вече са включени лихви.

(2) Приключването на сметката се извършва в края на календарната година, ако не е уговорено друго, като се потвърждава писмено от страните. Ако волеизявлението на някоя от страните е недействително, искът може да се предяви в едногодишен срок от извършването му.

(3) Ако не е уговорено друго, договорът за текуща сметка може да бъде прекратен с едномесечно писмено предизвестие и преди приключването на сметката, като страната, която има остатък в своя полза, може да иска плащането му.

Глава двадесет и девета

БАНКОВИ СДЕЛКИ

Раздел I

Договор за банков влог

Обикновен влог

Чл. 420. (1) С договор за банков влог банката се задължава да пази предадените й определени парични знаци, ценни книги или други движими вещи срещу възнаграждение.

(2) Влогодателят може всякога да поиска връщането на вложена вещ, даже и да е уговорено, че влагането ще трае определено време. В този случай влогодателят дължи възнаграждение само за времето, през което вещта е била пазена, обаче той трябва да заплати на банката разноските, които тя е направила с оглед на уговореното времетраене на влога.

Паричен влог

Чл. 421. (1) При паричен влог банката дължи паричната сума на влогодателя в същата валута и размер, както и уговорената лихва.

(2) При предсрочно изтегляне на суми от срочен паричен влог се дължи лихва както

при безсрочен влог, освен ако е уговорено друго.

Документи за влога

Чл. 422. (1) При паричен влог банката издава на влогодателя документ за всички вноски и плащания по влога.

(2) При различия между данните по партидата на банката и издадения на влогодателя от нея документ се предполага до доказване на противното, че данните по издадения документ са верни.

(3) При загубване, унищожаване или откradване на издадения влогов документ влогодателят е длъжен незабавно писмено да уведоми банката. Банката не носи отговорност, ако преди получаване на уведомлението добросъвестно е платила сума на лице, което въз основа на недвусмислени обстоятелства се явява овластено да получи сумата.

Упълномощаване

Чл. 423. Пълномощник може да тегли суми от паричен влог, ако пълномощното е с нотариално заверен подпис.

Управление на ценни книги

Чл. 424. Банката може да се задължи да управлява вложените ценни книги, като упражнява правата по тях, освен ако е уговорено друго.

Влог под условие и в полза на трето лице

Чл. 425. При банков влог под условие или в полза на трето лице, ако условието не се сбъдне или третото лице почине, вложените пари, ценни книги или други движими вещи се връщат на влогодателя.

Раздел II

Договор за разплащателна сметка

Определение и форма

Чл. 426. (1) С договора за разплащателна сметка банката открива сметка на едно лице, чрез която срещу възнаграждение приема и извършва по негово нареждане плащания в границите на наличните суми.

(2) Договорът за разплащателна сметка се сключва в писмена форма.

Възнаграждение, разноски и лихви

Чл. 427. (1) Титулярът на сметката дължи на банката възнаграждение и направените разноски по извършените операции.

(2) Банката дължи на титуляра уговорената лихва.

Уведомяване

Чл. 428. Банката уведомява титуляра на сметката за извършените операции по ред и начин, уговорени между тях, а ако не е уговорено друго - веднъж месечно в писмена форма. Ако той не оспори писмено операцията в двуседмичен срок от получаване на уведомлението, смята се, че я е одобрил.

Прилагане на други разпоредби

Чл. 429. Към договора за разплащателна сметка се прилагат съответно разпоредбите за договор за поръчка, ако от обстоятелствата не следва друго.

Раздел III

Договор за банков кредит

Определение и форма

Чл. 430. (1) С договора за банков кредит банката се задължава да отпусне на заемателя парична сума за определена цел и при уговорени условия и срок, а заемателят се задължава да ползва сумата съобразно уговореното и да я върне след изтичане на срока.

(2) Заемателят плаща лихва по кредита, уговорена с банката.

(3) Договорът за банков кредит се сключва в писмена форма.

Необходими сведения

Чл. 431. Заемателят е длъжен да даде на банката необходимите сведения във връзка със сключването и изпълнението на договора.

Предсрочна изискуемост

Чл. 432. (1) Освен в предвидените в договора случаи банката може да иска предсрочно връщане на сумата по кредита, когато:

1. той не се ползва за целта, за която е получен;

2. заемателят представя неверни сведения;

3. обезпечението стане недостатъчно и след покана не бъде допълнено в срок;

4. заемателят не връща други заеми към банката поради сериозно влошаване на финансовото си състояние.

(2) В случая по ал. 1, точка 4 банката дава достатъчен срок, преди да упражни правото си за предсрочно връщане на сумата.

Раздел IV

Кредитно писмо

Определение

Чл. 433. (1) С кредитно писмо една банка нарежда на друга банка да плати на посоченото в писмото лице сума до определен размер.

(2) Кредитното писмо може да бъде отправено до няколко банки и в различни населени места.

Права и задължения

Чл. 434. (1) Лицето, овластено да получи сумата, е длъжно да заплати на банката-издател възнаграждение и разноски.

(2) Банката-платец е длъжна да отбележи платената сума върху кредитното писмо. Предаването му на банката-платец в случая по чл. 433, ал. 1 не е предпоставка за плащането.

Раздел V

Акредитив

Определение и форма

Чл. 435. (1) Акредитивът е едностранно писмено изявление на банка, с което тя се задължава да плати на посоченото в акредитива лице сумата по акредитива, ако то предаде

на банката в срока по акредитива описаните в него документи и изпълни другите негови условия. Акредитивът влиза в сила след уведомяване на лицето.

(2) Банката може да възложи на друга банка получаването на документите, тяхната проверка, изпълнението на другите условия по акредитива и плащането на сумата.

(3) Проверката на документите се върши от външна страна.

(4) За плащане на сумата по акредитива са от значение само посочените в акредитива условия.

(5) С изтичане на срока задълженията по акредитива се прекратяват.

Неотменяемост на акредитива

Чл. 436. Ако от акредитива не следва друго, той се смята за неотменяем и може да бъде отменен или изменен само със съгласието на третото лице.

Отменяем акредитив

Чл. 437. Отменяемият акредитив може да се отмени едностранно от банката, докато не бъде изпълнен.

Делимост и непрехвърляемост на акредитива

Чл. 438. Акредитивът е делим и непрехвърляем, освен ако от него следва друго.

Потвърден акредитив

Чл. 439. Когато неотменяем акредитив е потвърден от друга банка, тя се задължава самостоятелно и пряко да плати сумата по акредитива.

Договор за поръчка и акредитив

Чл. 440. За отношенията между наредителя и банката, открила акредитива, както и между банките по акредитива се прилагат разпоредбите на договора за поръчка.

Възнаграждение

Чл. 441. Наредителят дължи възнаграждение на банката.

Раздел VI

Банкова гаранция

Определение и форма

Чл. 442. С банковата гаранция банката писмено се задължава да плати на посоченото в гаранцията лице определена сума пари съобразно условията, предвидени в нея.

Раздел VII

Банково инкасо. Банково документарно инкасо

Определение на банковото инкасо

Чл. 443. С договор за банково инкасо банката се задължава срещу възнаграждение по поръчка на наредителя да събере неговото парично вземане или да извърши друго инкасово действие.

Определение на банково документарно инкасо

Чл. 444. С договор за банково документарно инкасо банката по поръчка на наредителя се задължава срещу възнаграждение да предаде на друго лице документи, даващи право на разпореждане със стоки или други документи срещу заплащане на сума, която банката се задължава да събере, или срещу извършване на други инкасови действия.

Права и задължения

Чл. 445. (1) Наредителят трябва да плати на банката уговорените разноски.

(2) При изпълнение на банковото инкасо и на банковото документарно инкасо банката отговаря само за неточно изпълнение на дадените нареждания. Тя не е длъжна да проверява формата и редовността на документите.

(3) Банката, която използва услугите на друга банка, за да изпълни поръчката на наредителя, прави това за негова сметка.

Субсидиарно приложими разпоредби

Чл. 446. Ако от обстоятелствата не следва друго, за банково инкасо и за банково документарно инкасо се прилагат съответно разпоредбите относно договора за поръчка.

Особена разпоредба

Чл. 447. Договорите за банково инкасо и за банково документарно инкасо не се прекратяват със смъртта на наредителя.

Раздел VIII

Банков превод

Определение

Чл. 448. С договора за банков превод наредителят предоставя на банката определена парична сума с нареждане да я плати на посоченото от него лице.

Изпълнение

Чл. 449. (1) До изпълнението на нареждането за превод наредителят може да го отмени или измени.

(2) Когато преди изпълнението на превода банката е уведомила получателя за даденото нареждане, то не може да бъде отменено или изменено.

Задължение за възнаграждение и разноски

Чл. 450. Наредителят дължи на банката възнаграждение и направените от нея разноски по превода.

Раздел IX

Договор за банкова касетка

Определение

Чл. 451. (1) С договор за банкова касетка банката приема за определен срок срещу възнаграждение да пази парични знаци, ценни книги, други вещи и документи. До съдържанието на касетката достъп има само ползвателят.

(2) Договорът за банкова касетка може да бъде с обявено или необявено пред банката съдържание на вложеното.

(3) Банката няма право да притежава копие от ключа на касетката, предаден на ползвателя.

Забранени предмети

Чл. 452. (1) В касетката не могат да се поставят предмети, застрашаващи сигурността

на касетката и на банката, и вещи, чието приемане е забранено от закона.

(2) Банката контролира по подходящ начин спазването на изискването по ал. 1, без да се разкрива съдържанието на вложеното, когато то не е обявено.

(3) При неизпълнение на задължението по ал. 1 банката може незабавно да развали договора.

Права на банката при неплащане

Чл. 453. (1) При разваляне на договора поради неплащане на уговореното възнаграждение банката може да поиска отваряне и установяване на съдържанието на касетката с участие на нотариус. Намерените в касетката предмети остават за пазене в банката, на която се дължи обезщетение за разноските и възнаграждение.

(2) За вземанията си по договора банката има право на задържане върху вложеното в касетката.

Отговорност при непреодолима сила

Чл. 454. Банката отговаря пред ползвателя, ако вложеното погине поради непреодолима сила.

Глава тридесета

МЕНИТЕЛНИЦА

Раздел I

Общи положения

Съдържание

Чл. 455. Менителницата съдържа:

1. наименованието "менителница" в текста на документа на езика, на който е написан;

2. безусловно нареждане да се плати определена сума пари;

3. името на лицето, което трябва да плати (платец);

4. падеж;

5. място на плащане;

6. името на лицето, на което или на заповедта на което трябва да се плати (поемател);

7. дата и място на издаването;

8. подпис на издателя.

Непълнота на съдържанието

Чл. 456. (1) Документ, който не съдържа някои от реквизитите, посочени в чл. 455, не е менителница, освен в случаите, определени в следващите алинеи.

(2) Менителница, в която не е посочен падежът, се смята платима на предявяване.

(3) Менителница, в която не е посочено мястото на плащане, се смята платима в мястото, посочено до името на платеца, което се смята и за местожителство на платеца.

(4) Менителница, в която не е посочено мястото на издаването, се смята, че е издадена в мястото, посочено до името на издателя.

Менителница на заповед на издателя и срещу издателя

Чл. 457. Менителницата може да се издаде на заповедта на самия издател, както и

срещу самия издател.

Място на плащане

Чл. 458. (1) Менителницата може да бъде платима в местожителството на трето лице, в местожителството на платеца или на друго място.

(2) Когато издателят е определил в менителницата място на плащане, различно от местожителството на платеца, без да посочи трето лице, при което да се извърши плащането, платецът може да го определи при приемането. Ако не е уговорено друго, се смята, че платецът се е задължил да плати лично в определеното в менителницата място на плащане.

(3) Когато менителницата е платима в местожителството на платеца, той може да посочи при приемането адрес в същото населено място, където трябва да се извърши плащането.

Задължение за лихва

Чл. 459. (1) В менителница, платима на предявяване или в определен срок след предявяването, издателят може да поеме задължение за лихва върху сумата. Във всяка друга менителница такова задължение се смята нищожно.

(2) Размерът на лихвата трябва да бъде посочен в менителницата.

(3) Лихвата тече от датата на издаване на менителницата, ако не е посочена друга дата.

Различия в сумата

Чл. 460. (1) Ако в менителницата сумата е написана едновременно с думи и с цифри, при различие важи сумата, написана с думи.

(2) Ако в менителницата сумата е написана няколко пъти с думи или с цифри, при различие важи най-малката сума.

Действителност на подписите

Чл. 461. Ако менителницата носи подписите на лица, които не могат да се задължават по менителница, неистински подписи, подписи на несъществуващи лица или подписи, които по друга причина не могат да задължат лицата, които са подписали или от името на които менителницата е подписана, задълженията на останалите подписали лица са действителни.

Подписване без представителна власт

Чл. 462. Който подпише менителница като представител, без да има представителна власт, или като превиши властта си, се задължава лично по менителницата и ако плати, има същите права, каквито би имал представляваният.

Отговорност на издателя

Чл. 463. (1) Издателят отговаря за приемането и за плащането на менителницата.

(2) Издателят може да се освободи от отговорност за приемането, но не и от отговорност за плащането.

Бланкова менителница

Чл. 464. Ако непопълнена при издаването менителница бъде попълнена несъобразно с уговореното, неспазването на уговореното не може да се противопостави на приносителя, освен ако е придобил менителницата недобросъвестно или при груба небрежност.

Възражения на длъжниците

Чл. 465. Длъжниците по менителницата не могат да противопоставят на приносителя

възражения, които са основани на личните им отношения с издателя или с някои от предходните приносители, освен ако приносителят е бил недобросъвестен при придобиването на менителницата.

Раздел II

Джиро

Прехвърляне на менителница

Чл. 466. (1) Всяка менителница, дори когато не е издадена изрично на заповед, може да се прехвърля чрез джиро.

(2) Когато издателят е написал в менителницата думите "не на заповед" или друг равнозначен израз, менителницата се прехвърля по реда за прехвърляне на вземания.

(3) Менителницата може да се джиросва на платеца, на издателя или на всяко друго задължено по менителницата лице. Тези лица могат да джиросват менителницата отново.

Изисквания

Чл. 467. (1) Джирото не може да бъде под условие.

(2) Частичното джиро е нищожно.

(3) Джирото на приносител има действие като бланково джиро.

Форма

Чл. 468. (1) Джирото трябва да бъде написано върху менителницата или върху прикрепен към нея лист (алонж). То трябва да се подпише от джиранта.

(2) Джирото може да не посочва лицето, в полза на което е направено, или да се състои само от подписа на джиранта (бланково джиро). Бланковото джиро, за да бъде действително, трябва да бъде написано на гърба на менителницата или на алонжа.

Действие

Чл. 469. (1) Джирото прехвърля всички права по менителницата.

(2) Ако джирото е бланково, приносителят може:

1. да попълни празното място със своето име или с името на друго лице;

2. да джироса менителницата бланково;

3. да предаде менителницата на друго лице, без да попълва празното място и без да я джиросва.

Отговорност на джиранта

Чл. 470. (1) Джирантът отговаря за приемането и за плащането на менителницата, освен ако е уговорено друго.

(2) Джирантът може да забрани последващо джиросване. В този случай той не отговаря пред лицата, на които менителницата е била джиросана след това.

Приносител

Чл. 471. (1) Държателят на менителницата се смята за законен приносител, ако правото му следва от непрекъснатия ред на джирата, дори и когато последното джиро е бланково. Зачертаните джира се смятат ненаписани. Когато бланковото джиро е последвано от друго джиро, се смята, че подписалият е придобил менителницата с бланковото джиро.

(2) Ако едно лице е лишено от държането на менителницата по какъвто и да е начин,

приносителят, който установява правото си съгласно ал. 1, не е длъжен да я предаде, освен ако е придобита недобросъвестно или при груба небрежност.

Джиро по пълномощие

Чл. 472. (1) При джиро с уговорка "за събиране", "за инкасо", "по пълномощие" или друг израз, който означава упълномощаване, приносителят може да упражни всички права по менителницата, но може да я прехвърля само с джиро по пълномощие. В този случай задължените лица могат да правят на приносителя само възраженията, които те могат да противопоставят на джиранта.

(2) Упълномощаването, което се съдържа в джиро по пълномощие, не се прекратява със смъртта или с поставянето под запрещение на упълномощителя.

Джиро за обезпечение

Чл. 473. (1) При джиро с уговорка "за гаранция", "за залог" или друг израз, който означава обезпечение, приносителят може да упражни всички права по менителницата, но може да я прехвърля само с джиро по пълномощие.

(2) Длъжниците не могат да противопоставят на приносителя възражения, основани на личните им отношения с джиранта, освен ако приносителят е бил недобросъвестен при получаването на менителницата.

Джиро след падежа или протеста

Чл. 474. (1) Джиро, направено след падежа, има същото действие, както джиро, направено преди това. Джирото, направено след протеста, поради неплащане или след изтичане на срока за протеста, има действие на прехвърляне на вземане.

(2) До доказване на противното се предполага, че джирото без дата е направено преди изтичане на срока за протеста.

Раздел III

Приемане

Предявяване за приемане

Чл. 475. Менителницата може да бъде предявена на платеца за приемане в местожителството му преди падежа от приносителя или от държателя.

Нареждане или забрана за предявяване

Чл. 476. (1) Издателят може да предпише в менителницата тя да се предяви за приемане, както и да определи срок за това. Той може да предпише менителницата да не се предявява за приемане преди определен срок.

(2) Издателят може да забрани в менителницата предявяването ѝ за приемане, освен ако тя е платима от трето лице или в място, различно от местожителството на платеца, или е платима в определен срок след предявяването.

(3) Всеки джирант може да предпише менителницата да се предяви за приемане, както и да определи срок за това, освен ако издателят е забранил предявяването за приемане.

Срок за предявяване

Чл. 477. (1) Менителница, платима в определен срок след предявяване, трябва да се предяви за приемане до една година от издаването. Издателят може да съкрати или да удължи този срок.

(2) Сроковете по ал. 1 могат да бъдат съкратени от джирантите.

Повторно предявяване

Чл. 478. (1) При предявяването платецът може да поиска менителницата да му се предяви повторно на следващия ден. Заинтересуваните лица нямат право да възразяват, че това искане не е удовлетворено, освен ако то е отбелязано в протеста.

(2) Приносителят не е длъжен да предаде на платеца менителницата, предявена за приемане.

Форма на приемането

Чл. 479. (1) Приемането се написва върху менителницата с думата "приета" или с друга равнозначна дума и се подписва от платеца. Подписът на платеца върху лицевата страна на менителницата се смята за приемане.

(2) Когато менителницата е платима в определен срок след предявяване или ако тя по силата на особена уговорка трябва да бъде предявена за приемане в определен срок, приемането трябва да посочва датата, на която е извършено, освен ако приносителят иска да се посочи датата на предявяването. Ако липсва дата, приносителят, за да запази обратните си искове срещу джирантите и издателя, трябва да установи липсата на дата чрез протест.

Безусловност на приемането

Чл. 480. (1) Приемането не може да бъде извършено под условие.

(2) Платецът може да ограничи приемането за част от сумата.

(3) Всяко друго изменение на съдържанието на менителницата при приемането й, се смята за отказ от приемане, но платецът отговаря съгласно условията на своето приемане.

Действие на приемането

Чл. 481. (1) С приемането платецът се задължава да плати менителницата на падежа.

(2) При неплащане приносителят, даже ако той е издателят, има иск срещу платеца съобразно чл. 505 и 506.

Отмяна на приемането

Чл. 482. (1) Ако платецът, който е приел менителницата, е зачертал приемането преди връщането й, приемането се смята за отменено. До доказване на противното се смята, че зачертаването е било извършено преди връщането на менителницата.

(2) Ако платецът писмено е уведомил за приемането приносителя или някои от подписалите менителницата лица, той отговаря пред тях при условията на приемането.

Раздел IV

Менителнично поръчителство

Определение

Чл. 483. Плащането на менителницата може да бъде обезпечено изцяло или отчасти чрез поръчителство. То може да се даде както от трето лице, така и от лице, чийто подпис вече е сложен върху менителницата.

Форма

Чл. 484. (1) Поръчителството се дава върху менителницата или върху алонжа. То се изразява с думите "като поръчител" или с друг равнозначен израз и трябва да се подпише от поръчителя.

(2) Подписът на лицевата страна на менителницата се смята за поръчителство, освен

ако е на платеца или на издателя.

(3) Когато поръчителят не посочва за кого поръчителства, се смята, че поръчителството е за издателя.

Отговорност на поръчителя

Чл. 485. (1) Поръчителят отговаря както лицето, за което е поръчителствал.

(2) Задължението на поръчителя е действително и когато задължението, за което е дадено, е недействително по каквато и да било причина, освен поради недостатък във формата.

(3) Поръчителят, който е платил менителницата, встъпва в правата по нея срещу лицето, за което е поръчителствал, и срещу всички, които отговарят към това лице по менителницата.

Раздел V

Падеж

Начини на определяне

Чл. 486. (1) Падежът на менителницата може да бъде:

1. на предявяване;

2. на определен срок след предявяването;

3. на определен срок след издаването;

4. на определен ден.

(2) Менителница, издадена с падежи, определени по друг начин или с последователни падежи, е нищожна.

Менителница на предявяване

Чл. 487. (1) Менителницата на предявяване е платима с предявяването ѝ. Тя трябва да се предяви за плащане в срок до една година от издаването ѝ. Издателят може да определи по-къс или по-дълъг срок. Джирантите могат да съкратят сроковете за предявяване.

(2) Ако издателят предпише менителницата на предявяване да не се предяви за плащане преди определен ден, срокът за предявяване тече от този ден.

Менителница на определен срок след предявяване

Чл. 488. (1) Падежът на менителница на определен срок след предявяването се определя от деня на приемането или от деня на протеста.

(2) При липса на протест се смята, че приемането без посочване на дата е направено от платеца в последния ден на срока за предявяването за приемане.

Тълкуване на сроковете

Чл. 489. (1) Падежът на менителница, платима един или няколко месеца след издаването или след предявяването, е на съответния ден на месеца, когато плащането трябва да се извърши. Ако в месеца няма съответен ден, падежът е в последния му ден.

(2) Ако падежът е определен в началото, в средата или в края на месеца, под тези изрази се разбират първият, петнадесетият или последният ден на месеца.

(3) Изразът "половин месец" се разбира като срок от петнадесет дни.

Приложим календар

Чл. 490. (1) Ако менителницата е платима в определен ден в място, където

календарът е различен от този в мястото на издаването, датата на падежа се определя според календара на мястото на плащането.

(2) Ако менителницата, издадена и платима в места, имащи различен календар, е платима в определен срок след издаването, денят на издаването и падежът се определят по календара на мястото на плащането.

(3) Сроковете за предявяване на менителницата се изчисляват според правилата на ал. 1 и 2.

(4) Алинеи 1, 2 и 3 не се прилагат, ако от уговорка в менителницата или от съдържанието й следва друго.

Раздел VI

Плащане

Срок за предявяване за плащане

Чл. 491. Менителница, платима на определен ден или на определен срок след издаването или след предявяването, трябва да се предяви за плащане на падежа или в един от двата следващи работни дни.

Отбелязване на плащането

Чл. 492. (1) При плащането платецът може да иска от приносителя да му предаде менителницата и да отбележи върху нея, че е платена.

(2) Приносителят не може да откаже да приеме частично плащане.

(3) При частично плащане платецът може да иска плащането да бъде отбелязано върху менителницата и да му се издаде разписка.

Плащане преди и на падежа

Чл. 493. (1) Приносителят не е длъжен да приеме плащане на менителницата преди падежа.

(2) Платецът, който плаща преди падежа, плаща на свой риск.

(3) Който плаща на падежа, се освобождава от задължението си, освен ако е действал при груба небрежност. Той е длъжен да провери правилността на реда на джирата, но не и подписите на джирантите.

Валута на плащането

Чл. 494. (1) Ако сумата на менителницата е посочена във валута, която няма курс в мястото на плащането, сумата може да бъде платена в местна валута според стойността й в деня на падежа. Ако длъжникът е в забава, приносителят може по свой избор да иска сумата по менителницата да бъде платена в местна валута по курса към деня на падежа или към деня на плащането.

(2) Курсът на чуждестранната валута се определя според търговските обичаи в мястото на плащането. Издателят обаче може да определи в менителницата курса, по който сумата трябва да се изчисли.

(3) Алинеи 1 и 2 не се прилагат, ако издателят е посочил, че плащането трябва да се извърши в определена валута.

(4) Ако менителницата е платима във валута, която има същото наименование, но различна стойност в страната на издаването и в страната на плащането, се предполага, че е платима във валутата на страната на плащането.

Влагане на сумата

Чл. 495. Ако менителницата не бъде предявена за плащане в срока, определен в чл. 491, длъжникът може да вложи сумата в банка на риск и на разноски на приносителя.

Раздел VII

Протест

Видове протест

Чл. 496. Отказът за приемане или за плащане трябва да се установи чрез протест поради неприемане или поради неплащане.

Протест поради неприемане

Чл. 497. (1) Протестът поради неприемане трябва да бъде направен в сроковете, определени за предявяването за приемане. Ако в случая, предвиден в чл. 478, ал. 1 първото предявяване е станало в последния ден на срока, протестът може да се извърши на следващия ден.

(2) Протестът поради неприемане освобождава приносителя от предявяване на менителницата за плащане, а също и от протест поради неплащане.

Протест поради неплащане

Чл. 498. Протестът поради неплащане на менителницата, платима на определен ден или на определен срок след издаването или след предявяването, трябва да се направи в един от двата работни дни след деня за плащането. Ако менителницата е платима при предявяване, протестът трябва да се направи в сроковете по чл. 497, ал. 1.

Уведомление за неприемане или неплащане

Чл. 499. (1) Приносителят трябва да съобщи на своя непосредствен джирант и на издателя за неприемането или за неплащането в течение на четири работни дни след деня на протеста, а в случай на уговорка "без разноски" - след деня на предявяването. Всеки джирант е длъжен в течение на два работни дни след деня на получаване на уведомлението да съобщи на своя непосредствен джирант за него, като посочи имената и адресите на тези, които са направили предходните уведомления, докато се стигне до издателя. Сроковете текат от деня на получаване на предходното уведомление.

(2) Когато съобразно ал. 1 е направено уведомление на лице, подписало менителницата, то трябва да се направи в същия срок и на поръчителя му.

(3) Когато някой джирант не е посочил адреса си или го е посочил нечетливо, уведомлението трябва да се направи на джиранта, който го предхожда.

(4) Уведомлението може да се направи и чрез връщане на менителницата. Задълженият да направи уведомлението трябва да докаже, че го е направил в определения срок.

(5) Който не направи в срок уведомлението по ал. 1 - 4, отговаря за вредите до размера на сумата по менителницата.

Освобождаване от протест

Чл. 500. (1) Издателят, както и всеки джирант или поръчител чрез уговорка "без разноски", "без протест" или друг равнозначен израз, подписан върху менителницата, може да освободи приносителя от извършването на протест поради неприемане или поради неплащане, за да предяви обратните си искове.

(2) Уговорката по ал. 1 не освобождава приносителя от задължението да предяви

менителницата своевременно и да направи съответните уведомления. Доказването, че тези срокове не са спазени, е в тежест на този, който се позовава на това обстоятелство.

(3) Уговорката, написана от издателя, има действие спрямо всички лица, подписали менителницата. Написаната от джирант или поръчител уговорка има действие само за него. Когато въпреки уговорката, написана от издателя, приносителят извърши протест, разноските са в негова тежест, а когато уговорката е написана от джирант или поръчител, за разноските отговарят всички подписали лица.

Извършване на протест

Чл. 501. Протестът се извършва по писмена молба на приносителя от нотариуса по мястото на плащането или приемането.

Съдържание на протеста

Чл. 502. (1) Протестът съдържа:

1. пълен препис на документа с всички джира и отбелязвания;

2. имената на лицата, в полза на които и против които се извършва протестът;

3. запитването към лицето, срещу което се извършва протестът, дадения отговор или забележката, че лицето не е отговорило или не е било намерено;

4. в случай на приемане или на плащане чрез посредничество - означение от кого, за кого и как е било дадено то;

5. място и дата на извършването на протеста;

6. подпис и печат на нотариуса.

(2) Извършването на протеста се отбелязва върху документа.

Протест срещу няколко лица

Чл. 503. Когато приемането или плащането на менителницата, записа на заповед или чека трябва да се поиска от няколко лица, може да бъде извършен един протест срещу всички лица.

Вписване на протеста

Чл. 504. (1) Нотариусът е длъжен да впише в регистъра съдържанието на направения протест и да издава преписи на заинтересуваните лица.

(2) Оригиналът на протеста се предава на приносителя.

Раздел VIII

Обратни искове

Основания

Чл. 505. (1) Когато менителницата не е платена на падежа, приносителят може да предяви обратни искове срещу джирантите, издателя и другите задължени лица.

(2) Обратните искове могат да се предявят и преди падежа, ако:

1. платецът откаже да приеме менителницата изцяло или частично;

2. срещу платеца, независимо дали е приел менителницата, е открито производство за несъстоятелност;

3. платецът е прекратил плащанията си или принудителното изпълнение върху имуществото му е останало без резултат;

4. срещу издателя на менителницата, приемането на която е отказано, е открито производство за несъстоятелност.

Предмет на обратния иск

Чл. 506. (1) Приносителят може да иска от лицата, срещу които предявява обратния си иск:

1. сумата по менителницата, която не е приета или не е платена, заедно с лихвата, ако е уговорена;

2. законната лихва от деня на падежа;

3. разноските за протеста, за направените уведомления и другите разноски;

4. комисиона, която, ако не е уговорено друго, възлиза на една трета от едно на сто от сумата на менителницата и не може да превишава този размер.

(2) Ако обратният иск е предявен преди падежа, от сумата по менителницата трябва да се приспадне лихвата до падежа в размер на официалния сконтов процент на централната банка в местожителството на приносителя към датата на предявяване на обратния иск.

Иск на платилия длъжник

Чл. 507. Този, който е платил менителницата, може да иска от задължените преди него лица:

1. сумата, която е платил;

2. законната лихва върху платената сума от деня на плащането;

3. направените разноски;

4. комисиона по чл. 506, ал. 1, т. 4.

Предаване на менителницата срещу плащане

Чл. 508. (1) Всяко задължено по менителницата лице, срещу което е предявен или може да бъде предявен обратен иск, има право да иска при плащането да му се предаде менителницата заедно с протеста и да му се издаде разписка.

(2) Всеки джирант, който е платил менителницата, може да зачертае своето джиро и джирата на следващите джиранти.

Обратен иск след частично приемане

Чл. 509. Ако е предявен обратен иск след частично приемане, този, който е платил сумата, за която менителницата не е приета, може да иска извършеното плащане да бъде отбелязано върху нея и да му се издаде разписка. Приносителят трябва да му предаде също така заверен препис от менителницата и протеста, за да може платилият да предяви следващите обратни искове.

Обратни искове при прекратяване на плащанията

Чл. 510. Ако платец прекрати плащанията си, независимо дали е приел менителницата, както и ако принудителното изпълнение срещу него остане без резултат, приносителят може да предяви обратните си искове след предявяване на менителницата за плащане на издателя и след извършване на протест.

Обратни искове при несъстоятелност

Чл. 511. (1) Ако срещу платеца е открито производство по несъстоятелност, независимо дали е приел менителницата, както и в случаи на открито производство по несъстоятелност срещу издателя на менителница, която не подлежи на приемане, решението за откриване на производство по несъстоятелност е достатъчно, за да може приносителят да

предяви своите обратни искове.

(2) Ако срещу платец, независимо дали е приел менителницата или срещу издателя на менителницата, приемането на която е отказано, е открито производство за несъстоятелност, за предявяване на обратните искове е необходимо да се представи и съдебно решение.

Обратна менителница

Чл. 512. (1) Който има обратен иск, може да го упражни, като издаде срещу някои от задължените преди него лица нова менителница (обратна менителница), която е на предявяване и е платима в местожителството на това лице, освен ако е уговорено друго.

(2) Обратната менителница обхваща освен сумите по чл. 506 и 507 и други разноски.

(3) Ако обратната менителница е издадена на приносител, размерът на сумата се определя според курса, който има менителница на предявяване, издадена на мястото на плащане на първоначалната менителница и платима в местожителството на предходния джирант.

(4) Ако обратната менителница е издадена от джирант, размерът на сумата й се определя от курса, който има менителница на предявяване, издадена в местожителството на издателя на обратната менителница и платима в местожителството на предходния джирант.

Солидарна отговорност

Чл. 513. (1) Лицата, които са издали, приели и джиросали менителницата или са поели поръчителство, са солидарно отговорни към приносителя.

(2) Приносителят може да предяви исковете си срещу всички задължени по менителницата лица, заедно или поотделно, без да се съобразява с реда, по който те са се задължили. Същото право има и всяко задължено лице, което е платило менителницата, спрямо тези, които са се задължили преди него.

(3) Приносителят, който е предявил иск срещу един от длъжниците по менителницата, не губи правата си срещу останалите длъжници, включително и срещу тези, които са подписали след този, срещу когото е предявил иска си.

Пропускане на срокове

Чл. 514. (1) Приносителят губи правата си срещу джирантите, издателя и другите задължени лица, с изключение на платеца, ако пропусне сроковете:

1. за предявяване на менителницата на предявяване или на определен срок след предявяването;

2. за извършване на протест поради неприемане или неплащане;

3. за предявяване на плащане при уговорка "без разноски".

(2) Ако приносителят пропусне определения от издателя срок за предявяване на менителницата за приемане, той губи правото си да предяви обратен иск за неприемане и неплащане, освен ако от съдържанието на менителницата следва, че издателят е искал да изключи само отговорността за приемане.

(3) Когато уговорката със срок за предявяване се съдържа в джиро, само джирантът може да се позовава на нея.

Непреодолима сила

Чл. 515. (1) Когато предявяването на менителницата или извършването на протеста в определените срокове е възпрепятствано от непреодолима сила, сроковете съответно се продължават.

(2) Приносителят е длъжен да уведоми незабавно своя непосредствен джирант за

непреодолимата сила и да отбележи това уведомление върху менителницата или алонжа, като постави място, дата и подпис, както и да изпълни задълженията си по чл. 499.

(3) След прекратяване на непреодолимата сила приносителят трябва незабавно да предяви менителницата за приемане или за плащане и ако е необходимо, да направи протест.

(4) Ако непреодолимата сила продължи повече от тридесет дни след падежа, обратните искове могат да бъдат предявени, без да е необходимо предявяване или протест.

(5) За менителница на предявяване или на определен срок след предявяване тридесетдневният срок тече от деня, в който приносителят е уведомил своя непосредствен джирант. Това уведомление може да бъде направено преди изтичането на срока за предявяване. При менителница, платима на определен срок след предявяването, тридесетдневният срок се продължава с определения в менителницата срок след предявяването.

(6) Не са непреодолима сила обстоятелствата, които се отнасят до личността на приносителя или на този, когото той е натоварил с предявяването на менителницата или с извършването на протеста.

Раздел IX

Посредничество

Посредник

Чл. 516. (1) Издателят, джирантът или поръчителят могат да посочат едно лице-посредник, което при нужда да приеме менителницата или да я плати.

(2) Посредник може да бъде всяко трето лице и всяко лице, задължено по менителницата, освен платецът, който вече я е приел.

(3) Посредникът е длъжен в срок от два работни дни да уведоми лицето, за което е посредничил. Ако посредникът не спази този срок, той отговаря за вредите до размера на сумата по менителницата.

(4) В случаите на ал. 2 и 3 менителницата може да бъде приета или платена за чест от посредник, действащ за някои от длъжниците по менителницата, срещу когото може да се предяви обратен иск.

Приемане

Чл. 517. (1) Приемането чрез посредничество се допуска във всички случаи, при които преди падежа приносителят може да предяви обратните си искове, освен ако предявяването на менителницата за приемане е забранено.

(2) Когато в менителницата е посочено лице за приемане или плащане при нужда, приносителят може да предяви преди падежа обратните си искове срещу този, който е добавил адреса, както и срещу подписалите след него лица, само ако е предявил менителницата на лицето, посочено в този адрес, и е установил отказа на това лице чрез протест.

(3) Освен в случаите по ал. 2 приносителят може да откаже приемането чрез посредничество. Ако приеме посредничеството, той губи обратните искове, които е имал преди падежа, срещу този, за когото е извършено приемането, и срещу подписалите след него.

Форма

Чл. 518. Приемането чрез посредничество се отбелязва в менителницата и се

подписва от посредника. Ако посредникът не посочи за кого е извършено приемането, се смята, че е за издателя.

Отговорност на посредника

Чл. 519. (1) Посредник, който е приел менителницата, отговаря спрямо приносителя и лицата, подписали след този, за когото е посредничил, по същия начин като него.

(2) Независимо от приемането чрез посредничество този, за когото е направено, и задължените преди него лица могат да искат от приносителя срещу заплащане на сумата по чл. 506 предаването на менителницата на протеста и на разписката.

Плащане

Чл. 520. (1) Плащането чрез посредничество е допустимо, когато приносителят може да предяви обратните си искове на падежа или преди падежа.

(2) Плащането трябва да бъде за цялата сума, която дължи този, за когото е извършено посредничеството, и да се извърши най-късно в деня след изтичането на срока за протест поради неплащане.

Предявяване и протест

Чл. 521. (1) Ако менителницата е била приета за чест от лице с местожителство в мястото на плащане или ако лице с местожителство в същото място е било посочено за плащане при нужда, приносителят трябва да предяви менителницата на тези лица най-късно в деня след изтичането на срока за извършване на протест поради неплащане и ако е необходимо - да извърши този протест.

(2) Ако протестът не е извършен своевременно, този, който е посочил адреса за плащане при нужда или за когото менителницата е приета за чест, както и подписалите след него се освобождават от задължението си.

Последици от отказ на приносителя

Чл. 522. Приносителят, който откаже да приеме плащането чрез посредничество, губи обратните си искове срещу тези, които биха били освободени от задължението си поради посредничеството.

Установяване на плащането

Чл. 523. (1) Плащането чрез посредничество се установява с разписка върху менителницата, в която се посочва за кого е платено, а ако не е посочено, се смята, че е платено за издателя.

(2) Менителницата и протестът се предават на посредника, който е платил.

Права на посредника

Чл. 524. (1) Посредникът, който е платил, придобива правата по менителницата срещу този, за когото е платил, и срещу лицата, които отговарят към него по менителницата. Той няма право да джироса менителницата.

(2) Лицата, подписали менителницата след този, за когото е платено, се освобождават от задължението си.

(3) Ако няколко лица са предложили плащане чрез посредничество, трябва да бъде предпочетен посредникът, чието плащане освобождава най-много длъжници по менителницата. Този, който е платил в несъответствие с предходното изречение, като е знаел обстоятелствата, губи обратния си иск срещу лицата, които биха били освободени.

Раздел X

Множество екземпляри и преписи

Издаване на еднакви екземпляри

Чл. 525. (1) Менителницата може да бъде издадена в няколко еднакви екземпляра. Те трябва да бъдат номерирани в текста, а ако това не е направено, всеки екземпляр се смята за отделна менителница.

(2) Ако в менителницата не е посочено, че се издава в един екземпляр, всеки приносител може да иска на свои разноски издаването на повече екземпляри, докато се стигне до издателя. Джирантите са длъжни да възпроизведат своите джира върху новите екземпляри.

Плащане по един от екземплярите

Чл. 526. (1) Плащането по един от екземплярите освобождава всички задължени лица и без специална уговорка за това. Платецът обаче е задължен по всички приети екземпляри, които не са му били върнати.

(2) Джирант, който е прехвърлил екземплярите на различни лица, както и следващите джиранти са задължени за всички екземпляри, подписани от тях, ако те не са им били върнати.

Изпращане на екземпляр за приемане

Чл. 527. (1) Който е изпратил един от екземплярите за приемане, трябва да посочи в останалите екземпляри името на лицето, в което се намира изпратеният екземпляр. Това лице е длъжно да го предаде на легитимирания приносител на друг екземпляр.

(2) Ако предаването бъде отказано, приносителят може да предяви обратните си искове, като установи чрез протест, че:

1. екземплярът, изпратен за приемане, не му е бил предаден при поискване;

2. приемането или плащането не е могло да се извърши въз основа на друг екземпляр.

Преписи

Чл. 528. (1) Всеки приносител на менителница има право да направи преписи.

(2) Преписът трябва точно да възпроизвежда оригинала с джирата и всички други отбелязвания, които се намират върху него, и да посочва къде завършва преписът.

(3) По преписа може да се поръчителства и той може да бъде джиросван. Срещу лицата, положили подписи върху менителницата преди преписа, преписът има действие само ако се предявява заедно с оригинала.

Оригинал и преписи

Чл. 529. (1) Преписът трябва да посочва държателя на оригинала, който е длъжен да го предаде на легитимирания приносител на преписа.

(2) Ако държателят откаже да предаде оригинала, приносителят може да упражни обратните си искове срещу джирантите и поръчителите по преписа, след като установи чрез протест, че оригиналът не му е бил предаден.

(3) Ако оригиналът след последното джиро, преди да се изготви преписът, носи уговорката "оттук нататък действителни са джирата само върху преписа" или друг равнозначен израз, всяко джиро, написано след това върху оригинала, е недействително.

Раздел XI

Изменения

Действие на измененията

Чл. 530. В случай на изменение на текста на менителницата лицата, подписали след изменението, са задължени при условията на изменения текст, а подписалите преди изменението - според първоначалния текст.

Раздел XII

Давност

Давностни срокове

Чл. 531. (1) Исковете по менителницата срещу платеца се погасяват с тригодишна давност от падежа.

(2) Исковете на приносителя срещу джирантите и срещу издателя се погасяват с едногодишна давност от деня на своевременно извършения протест или от падежа, ако менителницата съдържа уговорка "без разноски".

(3) Исковете на джирантите помежду им и срещу издателя се погасяват с шестмесечна давност от деня, в който джирантът е платил менителницата, или от деня, в който срещу него е предявен иск.

Прекъсване на давността

Чл. 532. Давността се прекъсва само по отношение на лицето, срещу което е извършено действието.

Забрана за удължаване на сроковете

Чл. 533. Установените в този закон срокове за менителничните задължения не могат да се продължават.

Раздел XIII

Неоснователно обогатяване

Иск за неоснователно обогатяване

Чл. 534. (1) Когато приносителят на менителница, запис на заповед или чек изгуби исковете по тях поради давност или неизвършване на необходимите действия за запазване на правата по тях, той може да иска от издателя или платеца сумата, с която те са се обогатили в негова вреда.

(2) Искът по ал. 1 се погасява с тригодишна давност. Тя започва да тече от деня на изгубване на исковете по менителницата, записа на заповед или чека.

Глава тридесет и първа

ЗАПИС НА ЗАПОВЕД

Съдържание

Чл. 535. Записът на заповед съдържа:

1. наименованието "запис на заповед" в текста на документа на езика, на който е написан;

2. безусловно обещание да се плати определена сума пари;

3. падеж;

4. място на плащането;

5. името на лицето, на което или на заповедта на което трябва да се плати;

6. дата и място на издаването;

7. подпис на издателя.

Непълнота на съдържанието

Чл. 536. (1) Документ, който не съдържа някои от реквизитите, посочени в чл. 535, не е запис на заповед, освен в случаите, определени в ал. 2, 3 и 4.

(2) Запис на заповед, в който не е посочен падежът, се смята платим на предявяване.

(3) Ако не е уговорено друго, мястото на издаването се смята за място на плащането и за местожителство на издателя.

(4) Запис на заповед, в който не е посочено мястото на издаването, се смята издаден в мястото, посочено до името на издателя.

Препращане към уредбата на менителницата

Чл. 537. За записа на заповед се прилагат съответно, доколкото са съвместими с естеството му, разпоредбите за менителницата.

Задължения на издателя

Чл. 538. (1) Издателят на записа на заповед е задължен по същия начин, както платецът на менителницата.

(2) Записът на заповед, платим на определен срок след предявяването, трябва да се предяви на издателя в сроковете по чл. 477. Издателят трябва да удостовери върху документа, че му е предявен, да постави дата и да се подпише. Срокът след предявяването тече от датата, удостоверена от издателя върху записа. Отказът на издателя да удостовери предявяването или да постави дата се установява с протест съгласно чл. 496, чиято дата се смята като начало на срока след предявяването.

Глава тридесет и втора

ЧЕК

Раздел I

Издаване и форма

Съдържание

Чл. 539. Чекът съдържа:

1. наименованието "чек" в текста на документа на езика, на който е написан;

2. безусловно нареждане да се плати определена парична сума;

3. името на лицето, което трябва да плати (платеца);

4. дата и място на издаването;

5. място на плащането;

6. подпис на издателя.

Непълнота на съдържанието

Чл. 540. (1) Документ, който не съдържа някои от реквизитите, посочени в чл. 539, не е чек, освен в случаите, определени в ал. 2, 3 и 4.

(2) Чек, в който не е посочено мястото на плащане, се смята платим в мястото, посочено до името на платеца. Ако посочените места са повече, чекът е платим в първото посочено място.

(3) Ако не е посочено друго място, чекът е платим в мястото, където е главното седалище на платеца.

(4) Чек, в който не е посочено мястото на издаването, се смята издаден в мястото, което е посочено до името на издателя.

Издаване

Чл. 541. (1) Чек, платим в Република България, може да се издава само срещу банка.

(2) Издателят на чека трябва да има покритие при платеца.

(3) Платецът е длъжен да плати чека до размера на покритието, ако има изрично или мълчаливо споразумение с издателя.

(4) Чекът е действителен, дори и да не са спазени разпоредбите на ал. 2 и 3.

Недействителност на приемането

Чл. 542. Чекът не подлежи на приемане. Бележка за приемане върху чека е недействителна.

Видове чекове

Чл. 543. (1) Чекът може да бъде издаден:

1. на определено лице със или без изрична уговорка "на заповед";

2. на определено лице с уговорка "не на заповед" или с друга равнозначна уговорка;

3. на приносител.

(2) Чек в полза на определено лице с уговорка "или на приносител" или друг равнозначен израз има действие като чек на приносител.

(3) Чек, в който не е посочено името на лицето, в чиято полза е издаден, се смята за чек на приносител.

Чек на заповед на издателя или срещу издателя

Чл. 544. (1) Чек може да бъде издаден на името на издателя или на негова заповед.

(2) Чек не може да бъде издаден срещу издателя, освен ако е издаден между различни клонове на търговец.

Недопустимост на лихва

Чл. 545. Уговорката за лихва, включена в чека, е недействителна.

Чек, платим при трето лице

Чл. 546. Чекът може да бъде платим при трето лице в седалището на платеца или в друго място, само ако третото лице е банка.

Отговорност на издателя

Чл. 547. Издателят отговаря за плащането на чека. Всяка уговорка, с която той се освобождава от отговорност, е недействителна.

Раздел II

Джиро

Изисквания към джирото

Чл. 548. Към чека се прилагат разпоредбите за джирото на менителницата със следните изключения:

1. джирото на платеца е недействително;

2. джирото в полза на платеца има действие само като разписка, освен ако джирото е направено между различни клонове на търговец.

Джиро върху чек на приносител

Чл. 549. Джирото върху чек на приносител прави джиранта отговорен по правилата за обратния иск. Това джиро не превръща чека в чек на заповед.

Забрана за поръчителство от платеца

Чл. 550. Платецът не може да бъде поръчител по чека.

Раздел III

Плащане

Плащане на предявяване

Чл. 551. (1) Чекът е платим винаги на предявяване. Всяка противна уговорка е недействителна.

(2) Чек, предявен за плащане преди деня, посочен като дата на издаването, е платим в деня на предявяването.

Срок за предявяване

Чл. 552. Чекът трябва да бъде предявен за плащане в срок от осем дни от датата на издаването му.

Оттегляне

Чл. 553. (1) Чекът може да бъде оттеглен от издателя след изтичането на срока за предявяване.

(2) Ако чекът не е оттеглен, платецът може да го плати и след изтичането на срока за предявяване.

Смърт или недееспособност на издателя

Чл. 554. Смъртта или недееспособността на издателя, настъпили след издаването, не засягат действието на чека.

Раздел IV

Пресечен чек и чек за минаване по сметка

Пресечен чек

Чл. 555. (1) Издателят и приносителят на чека могат да го пресекат с действието, посочено в чл. 556.

(2) Пресичането се извършва с две успоредни линии върху лицевата страна.

(3) Пресичането може да бъде общо или специално. То е общо, ако не съдържа уговорка между двете линии или съдържа уговорката "банка" или друг равнозначен израз. То е специално, ако между двете линии е написано наименованието на банка.

(4) Общото пресичане може да се превърне в специално, но специалното не може да се превърне в общо.

Действие на пресечения чек

Чл. 556. (1) Чек с общо пресичане може да бъде платен само на банка или на клиент на платеца.

(2) Чек със специално пресичане може да бъде платен само на посочената банка или ако тя е платецът - на неин клиент. Посочената банка може да възложи получаването на сумата по чека на друга банка.

(3) Чекът може да има само едно специално пресичане. Две специални пресичания се допускат само ако едното е за плащане чрез уравнителна камара. Чек, който не съответства на тази разпоредба, не може да бъде платен.

(4) Платецът, който наруши изискванията на ал. 1, 2 и 3, отговаря за вреди до размера на сумата по чека.

Чек за минаване по сметка

Чл. 557. (1) Издателят и приносителят на чек могат да забранят изплащането му в брой, като напишат на лицевата страна уговорка "за минаване по сметка" или друг равнозначен израз.

(2) В случая по ал. 1 плащането се извършва само чрез минаване по сметка. Ако при това е посочена и сметката, платецът може да прехвърли сумата само по посочената сметка. Посочването на сметката може да бъде направено от издателя и от всеки легитимиран държател на чека.

(3) Зачертаването на уговорката "за минаване по сметка" е недействително.

(4) Платецът, който е платил в нарушение на ал. 1, 2 и 3, отговаря за вреди до размера на сумата по чека.

Раздел V

Обратен иск поради неплащане

Основания

Чл. 558. Приносителят може да предяви своите обратни искове срещу джирантите, издателя и другите задължени лица, ако отказът за плащане е установен чрез:

1. протест;

2. декларация на платеца, написана върху чека с посочване на датата на предявяването;

3. датирана декларация на уравнителна камара, че чекът е бил предявен своевременно и не е бил платен.

Срок за протест

Чл. 559. (1) Протестът трябва да бъде направен преди изтичането на срока за предявяване.

(2) Ако предявяването се направи в последния ден на срока, протестът трябва да се извърши в първия следващ работен ден.

Раздел VI

Множество екземпляри

Издаване на еднакви екземпляри

Чл. 560. Освен чековете на приносител всеки чек, издаден в една държава и платим в друга, може да бъде издаден в повече еднакви екземпляри. Когато чекът е издаден в повече екземпляри, те трябва да бъдат номерирани в самия текст, а ако това не е направено, всеки екземпляр се смята за отделен чек.

Раздел VII

Давност

Давностни срокове

Чл. 561. (1) Обратните искове на приносителя срещу джирантите, издателя и поръчителите по чека се погасяват с шестмесечна давност от деня на предявяването или от деня на изтичане на срока за предявяване.

(2) Обратните искове на джиранта срещу всички отговорни към него лица се погасяват с шестмесечна давност от деня, в който е платил чека, или от деня, когато срещу него е предявен иск.

Раздел VIII

Особена разпоредба

Препращане

Чл. 562. За чека се прилагат, доколкото са съвместими с естеството му, разпоредбите за менителницата.

Глава тридесет и трета

ПРИЛОЖИМ ЗАКОН ЗА МЕНИТЕЛНИЦАТА, ЗАПИСА НА ЗАПОВЕД И ЧЕКА

Способност

Чл. 563. (1) Способността на едно лице да се задължава по менителница, запис на заповед или чек се определя според неговия национален закон. Ако този закон обявява за приложим закона на друга държава, се прилага законът на тази държава.

(2) Лицето, което е неспособно съгласно ал. 1, се смята задължено, ако подписът е положен в държава, законът на която го признава за способно.

Форма и съдържание

Чл. 564. (1) Формата и съдържанието на менителница, запис на заповед и чек се определят според закона на мястото, където са подписани. За чека е достатъчно спазването на формата и съдържанието според закона на мястото на плащането.

(2) Ако менителницата, записът на заповед или чекът са недействителни, но са съобразени със закона на държавата, където е поето последващо задължение, то е действително.

Задължение

Чл. 565. (1) Задължението на платеца по менителницата и на издателя на записа на заповед се определя от закона на мястото на плащането.

(2) Задължението на другите подписали лица се определя от закона на мястото, където са положени подписите.

Срокове за предявяване на обратните искове

Чл. 566. Сроковете за предявяване на обратните искове за всички подписали лица се определят от закона на мястото на издаването на документа.

Придобиване на вземането от приносителя

Чл. 567. Законът на мястото на издаване на менителницата или на записа на заповед определя дали приносителят придобива вземането, с оглед на което са били издадени.

Частично приемане

Чл. 568. Правото на платеца да извърши частично приемане на менителницата или на записа на заповед и задължението на приносителя да приеме частично плащане се определят от закона на мястото на плащането.

Протест

Чл. 569. Формата и сроковете за извършване на протест, както и на другите действия, необходими за упражняването или запазването на правата по менителницата, записа на заповед и чека, се определят от закона на мястото, където трябва да се извърши съответното действие.

Изгубване и кражба

Чл. 570. Действията, които трябва да се извършват при изгубване или кражба на менителница, запис на заповед или чек, се определят от закона на мястото на плащането.

Платец на чека

Чл. 571. Лицата, срещу които може да се издава чек, се определят от закона на мястото на плащането. Ако според този закон чекът е недействителен с оглед на качествата на лицето, срещу което е издаден, задълженията, произтичащи от подписи, положени в други държави, законите на които съдържат такава разпоредба, са действителни.

Прилагане на закона на мястото на плащането

Чл. 572. Според закона на мястото на плащането на чека се определя:

1. дали трябва да бъде издаден на предявяване или може да бъде и на определен срок след предявяване, както и какви са последиците от предявяване на една по-късна дата;

2. срокът за предявяване;

3. възможността чекът да бъде приет, потвърден или визиран, както и какво е действието на тези бележки;

4. възможността чекът да бъде пресечен или с уговорка "за минаване по сметка", или с друг равнозначен израз и какви са последиците от това;

4. правото на издателя да отмени чека или да се противопостави на плащането му.

Глава тридесет и четвърта

ВЛОГ В ПУБЛИЧЕН СКЛАД

Определение

Чл. 573. С договора за влог в публичен склад влогоприемателят приема срещу възнаграждение стоки със задължение да ги пази и да ги върне на влогодателя или на овластения да ги получи.

Форма

Чл. 574. (1) Договорът за влог в публичен склад се сключва в писмена форма и се вписва в складов регистър.

(2) Влогоприемателят вписва договора във воден от него складов регистър. Вписването се извършва по ред, определен в наредба, утвърдена от министъра на правосъдието.

Задължения на влогоприемателя

Чл. 575. (1) Влогоприемателят е длъжен да допуска влогодателя до стоката през работното време на склада, за да я проверява, да взема проби от нея и с разрешение на влогоприемателя да предприема действия за нейното поддържане, опаковане, сортиране, разделяне и други подобни действия.

(2) Влогоприемателят може да смесва вложените в склада заместими вещи с други от същия вид и качество, освен ако е уговорено друго.

(3) Когато в стоката настъпят явни изменения, които дават основание за опасения, че тя може да се повреди, влогоприемателят е длъжен да уведоми незабавно лицето, което има право да получи стоката, а ако то не е известно - влогодателя.

(4) Влогоприемателят е длъжен да застрахова от името и за сметка на влогодателя по обявена от него стойност вложената стока срещу пожар, наводнение и земетресение, освен ако тя е застрахована или влогодателят се противопостави на застраховането й. По искане на влогодателя влогоприемателят е длъжен да застрахова вложената стока и срещу други рискове.

Задължения на влогодателя

Чл. 576. (1) При сключването на договора влогодателят е длъжен да даде сведенията, необходими за пазенето на стоката.

(2) Ако не е уговорено друго, възнаграждението се плаща в края на всяко календарно тримесечие или при връщане на стоката.

Складов запис

Чл. 577. (1) По искане на влогодателя влогоприемателят издава складов запис за стоката.

(2) Складовият запис се издава въз основа на складовия регистър и се състои от стоков запис и заложен запис. Двете части на складовия запис трябва да съдържат:

1. посочване на публичния склад и поредния номер по складовия регистър;

2. име и адрес на влогодателя;

3. вид и количество на стоката и дали е допустимо смесването й;

4. срок за пазене на стоката;

5. заявление от влогоприемателя, че ще предаде стоката според уговореното;

6. действията, които влогоприемателят е задължен да извършва за запазване на стоката;

7. данни дали стоката е застрахована, пред кого, за каква сума, срещу какви рискове и при каква премия;

8. дължимото възнаграждение и неплатените разноски до издаването на записа;

9. размера на фирите, освен ако стоката е била приета по брой;

10. място и дата на издаването на записа;

11. подпис на влогодателя и влогоприемателя.

(3) Влогодателят, както и всеки легитимиран с непрекъснат ред на джирата държател на складовия запис, има право да иска да му бъдат издадени складови записи за отделни части от стоката в замяна на общия складов запис. Тези складови записи носят датата на първоначалния складов запис.

(4) Влогоприемателят може да откаже да издаде складов запис, ако има основателни причини за това или ако влогодателят не е платил изискуеми възнаграждения и разноски.

Прехвърляне на складовия запис

Чл. 578. (1) Складовият запис се прехвърля чрез датирано джиро на гърба на стоковия запис и на заложния запис.

(2) Правилата на чл. 466 - 470 и чл. 474 се прилагат и към складовия запис.

(3) Джиросването само на заложния запис учредява право на залог върху вложената стока в полза на джиратаря. Първото джиро трябва да съдържа размера на обезпечения заем, лихвата и падежа, както и името, и адреса на кредитора. Залогът може да се противопостави на джиратарите по стоковия запис и се вписва в складовия регистър. Първият джиратар е длъжен да поиска тези данни да бъдат записани в стоковия запис и в складовия регистър.

(4) Прехвърлянето само на стоковия запис или на заложния запис става чрез датирано джиро на съответната част от складовия запис.

(5) Легитимираният с непрекъснатия ред на джирата държател само на стоковия запис има право да получи вложената стока и преди настъпването на падежа по заема, обезпечен със залог върху стоката. В този случай той е длъжен да плати на влогоприемателя сумата по заема с лихвата към датата на плащането в размер, посочен в складовия регистър. Ако лихвата е предплатена, тя се приспада за времето от деня на плащането до падежа.

Предявяване на заложния запис

Чл. 579. Легитимираният с непрекъснат ред на джирата държател на заложния запис го предявява на падежа за плащане на длъжника или ако той е неизвестен - на влогодателя. Записът се предявява за плащане в публичния склад. В тези случаи се прилагат разпоредбите на чл. 505 и 507.

Протест, принудително изпълнение и обезщетение

Чл. 580. (1) Неплащането на падежа на сумата по записа се установява с протест срещу длъжника по заложния запис, а ако той е неизвестен - срещу влогодателя. В този случай се прилагат съответно чл. 496 и 498.

(2) Ако не бъде удовлетворен за вземането си от продажбата на стоката, кредиторът по заложния запис може да насочи изпълнението срещу длъжника, джирантите и лицата, джиросали стоковия запис след учредяването на залога, които отговарят солидарно.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 70 от 1998 г.) Ако кредиторът по заложния запис не извърши протеста в срок или не продаде стоката в двадесетдневен срок от датата на протеста, той губи обратния иск срещу джирантите по заложния запис, но запазва иска си срещу длъжника и джирантите по стоковия запис.

(4) Джирантът на стоковия запис, който плати по заложния запис, има право на иск за платеното, лихвите и разноските срещу длъжника и предхождащите джиранти по стоковия запис, които отговарят солидарно. Искът срещу джирантите се погасява с шестмесечна давност от датата на плащането на дълга, а срещу длъжника - с тригодишна.

Обезсилване на унищожен или изгубен складов запис

Чл. 581. (1) Унищожен или изгубен складов запис се обезсилва по реда на чл. 456 и следващите от Гражданския процесуален кодекс.

(2) След образуването на производство за обезсилване притежателят на унищожения или изгубения запис може да иска от влогоприемателя да му издаде дубликат, като представи достатъчна гаранция. Ако влогоприемателят не е съгласен с размера на гаранцията, тя се определя от районния съд.

(3) Ако унищоженият или изгубеният запис бъде обезсилен, внесената гаранция по ал. 2 се връща.

Връщане на вложената стока

Чл. 582. (1) Вложената стока се връща на влогодателя или ако е издаден складов запис - на легитимирания с непрекъснат ред на джирата държател срещу предаване на записа. Връщането на стоката се извършва в склада, в който тя е била вложена, и се отбелязва в складовия запис. Записът се подписва от получателя.

(2) Ако няколко лица имат право да получат стоката и не е установено кой каква част трябва да получи, или ако стоката е неделима, при липса на съгласие между тях влогоприемателят има право след изтичане на срока да я продаде и да вложи получената сума на тяхно име в банка.

(3) Когато са вложени заместими вещи, държателят на стоков запис може да получи част от тях, като плати на кредитора или вложи по негова сметка съответна част от вземането, за което е издаден заложен запис заедно с лихвите и разноските.

(4) Фирите от стоката се приспадат до уговорения или законоустановения размер.

Право на залог

Чл. 583. Влогоприемателят има право на залог върху вложената стока за обезпечаване на вземанията си.

Прекратяване

Чл. 584. Влогоприемателят може да иска от влогодателя да вземе стоката след изтичането на уговорения срок или ако не е уговорен срок - след три месеца от влагането й.

Предсрочно прекратяване

Чл. 585. (1) Когато вложената стока е застрашена от повреждане или има опасност да повреди други стоки, както и когато има друга важна причина за прекратяване на договора, влогоприемателят може да прекрати договора и да иска незабавно стоката да се получи от последния джиратар, а ако той не е известен - от влогодателя.

(2) Ако стоката не бъде получена, влогоприемателят има право да я продаде по реда, установен в чл. 328, ал. 1, точка 2, след като писмено уведоми легитимирания да я получи, или ако той не е известен - влогодателя, и да се удовлетвори от продажната цена за вземанията си по договора за влог. Влогоприемателят влага разликата по сметка на кредитора по заложния запис.

(3) Ако стоката е бързо разваляща се, се прилага разпоредбата на чл. 328, ал. 1, точка 3.

Давност

Чл. 586. (1) Искът за вреди срещу влогоприемателя се погасява с едногодишна давност. Давностният срок започва да тече от деня на връщане на вложената вещ. Когато вложената вещ не е върната, давностният срок започва да тече от деня, в който е следвало да бъде върната, а при погиването й - от деня на узнаването.

(2) Когато липсата, повредата, погиването или късното връщане на вещта са причинени умишлено от влогоприемателя, давността е тригодишна.

Глава тридесет и пета

ЛИЦЕНЗИОНЕН ДОГОВОР

Определение и форма

Чл. 587. (1) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 81 от 1999 г.) С договора за лицензия носителят на право върху изобретение, полезен модел, промишлен дизайн, марка, топология на интегрална схема или производствен опит - лицензодател, отстъпва срещу възнаграждение изцяло или отчасти на лицензополучателя ползването му.

(2) Лицензионният договор се сключва в писмена форма.

Отстъпване правото на заявяване

Чл. 588. (Отм. - ДВ, бр. 81 от 1999 г.).

Териториален обхват на лицензията

Чл. 589. Ако в договора за лицензия не е уговорено друго, се смята, че лицензията е предоставена за ползване на територията на Република България.

Вписване на договора

Чл. 590. Лицензионният договор се вписва в регистър на Патентното ведомство. Той може да бъде противопоставен на трети лица след вписването.

Осигуряване на ползването

Чл. 591. Лицензодателят е длъжен да осигури на лицензополучателя спокойно и несмущавано ползване на отстъпените права, както и защита срещу претенции на трети лица.

Информация и съдействие

Чл. 592. Лицензодателят е длъжен да предостави на лицензополучателя уговорената информация и да окаже съдействие за ползването на предмета на лицензията.

Задължение за тайна

Чл. 593. Лицензополучателят е длъжен да пази в тайна сведенията за непатентовано изобретение, полезен модел или производствен опит, върху които му е отстъпено право на ползване.

Лицензия на марка

(Загл. изм. - ДВ, бр. 81 от 1999 г.)

Чл. 594. (Изм. - ДВ, бр. 81 от 1999 г.) (1) При лицензия на марка лицензополучателят е длъжен да осигурява качеството на стоката, което съответства на марката и е станало известно на потребителите преди сключването на договора.

(2) Лицензополучателят е длъжен да означава с марка стоката, за която му е предоставена лицензията.

Възнаграждение

Чл. 595. (1) Когато възнаграждението е уговорено според обема на ползването на предмета на лицензията, лицензополучателят е длъжен да уведомява лицензодателя за този обем на ползването в уговорените срокове.

(2) Възнаграждението се дължи за изтекла календарна година, освен ако е уговорено

друго.

Договор за сублицензия

Чл. 596. (1) С договор за сублицензия лицензополучателят на изключителна лицензия може да преотстъпва на друго лице правото да ползва предмета на лицензията.

(2) Правото на преотстъпване по ал. 1 може да бъде изключено с лицензионния договор или да се предвиди предоставяне със съгласие на лицензодателя. Съгласието може да бъде отказано само поради важни причини.

Права на лицензодателя спрямо получателя на сублицензия

Чл. 597. Лицензодателят може да иска от получателя на сублицензията възнаграждението, което той дължи в момента на поканата на своя лицензодател.

Прекратяване с предизвестие

Чл. 598. (1) Договорът за лицензия без срок се прекратява с писмено предизвестие на една от страните.

(2) Ако срокът за предизвестие не е определен с договора, той е шест месеца, но лицензодателят не може да прекрати договора, преди да е изтекла първата година от действието му.

Мълчаливо продължаване на договора

Чл. 599. Ако след изтичане на срока на договора лицензополучателят продължи да ползва предмета на лицензията със знанието и без противопоставянето на лицензодателя, договорът се смята продължен до установения със закон срок за закрилата му.

Глава тридесет и шеста

ДОГОВОР ЗА СТОКОВ КОНТРОЛ

Определение

Чл. 600. С договора за стоков контрол контрольорът се задължава срещу възнаграждение, като използва специални знания, да направи безпристрастно сравнение между изискваното и действителното състояние или само да установи състоянието на стока или услуга. За установеното контрольорът издава удостоверение.

Задължения на контрольора

Чл. 601. (1) Контролът трябва да бъде извършен в обем и по начин, предвидени в закон или в договора, а когато нищо не е предвидено - в обичайния обем и начин в местонахождението на предмета на контрола.

(2) Когато в договора е предвидено да се пази мостра, контрольорът е длъжен да я пази в седалището си не по-малко от шест месеца от получаването й.

Нищожна уговорка

Чл. 602. Нищожна е уговорката за задължения на контрольора, които биха могли да влияят върху неговата безпристрастност.

Задължения на възложителя

Чл. 603. (1) Възложителят е длъжен да осигури на контрольора достъп до предмета на контрола и да му окаже съдействие при изпълнение на задълженията му.

(2) Когато размерът на възнаграждението не е бил уговорен, възложителят дължи обичайното възнаграждение.

Давност

Чл. 604. Исковете за вземания по договора за стоков контрол се погасяват с едногодишна давност.

Глава тридесет и седма

ПРИЛОЖИМО ПРАВО

Избор на приложимо право към търговските договори

Чл. 605. (Отм. - ДВ, бр. 19 от 2003 г.).

Приложимо право при липса на избор

Чл. 606. (Отм. - ДВ, бр. 19 от 2003 г.).

Приложимо право при превоз на стоки

Чл. 606а. (Отм. - ДВ, бр. 19 от 2003 г.).

Особена разпоредба

Чл. 606б. (Отм. - ДВ, бр. 19 от 2003 г.).

Действителност на договора

Чл. 606в. (Отм. - ДВ, бр. 19 от 2003 г.).

Форма на договора

Чл. 606г. (Отм. - ДВ, бр. 19 от 2003 г.).

Повелителни разпоредби на българското право

Чл. 606д. (Отм. - ДВ, бр. 19 от 2003 г.).

Субсидиарна разпоредба

Чл. 606е. (Отм. - ДВ, бр. 19 от 2003 г.).

ЧАСТ ЧЕТВЪРТА

(Нова - ДВ, бр. 63 от 1994 г.)

НЕСЪСТОЯТЕЛНОСТ

Глава тридесет и осма

(Предишна глава тридесет и четвърта - ДВ, бр. 83 от 1996 г.)

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Раздел I

Общи разпоредби

Цел на производството

Чл. 607. (1) Производството по несъстоятелност има за цел да осигури справедливо удовлетворяване на кредиторите и възможност за оздравяване предприятието на длъжника.

(2) В производството по несъстоятелност се вземат предвид интересите на кредиторите, длъжника и неговите работници.

Основания за откриване на производство

по несъстоятелност

Чл. 607а. (Нов - ДВ, бр. 70 от 1998 г.) (1) Производство по несъстоятелност се открива за търговец, който е неплатежоспособен.

(2) Освен при неплатежоспособност производство по несъстоятелност се открива и при свръхзадълженост на дружество с ограничена отговорност, акционерно дружество или командитно дружество с акции.

Неплатежоспособност

Чл. 608. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 70 от 1998 г., изм., бр. 84 от 2000 г., бр. 58 от 2003 г.) (1) Неплатежоспособен е търговец, който не е в състояние да изпълни изискуемо парично задължение по търговска сделка или публичноправно задължение към държавата и общините, свързано с търговската му дейност.

(2) Неплатежоспособността е налице, когато длъжникът е спрял плащанията, както и когато не е изпълнил публичноправно задължение, установено с влязъл в сила акт, или парично задължение по търговска сделка, установено със сила на присъдено нещо.

(3) Неплатежоспособността се предполага, когато длъжникът не е изпълнил в 60-дневен срок от падежа парично задължение по търговска сделка, както и когато е платил или е в състояние да плати частично или изцяло само претенциите на отделни кредитори.

Скрито съучастие

Чл. 609. Производство по несъстоятелност се открива и за лице, което прикрива търговска дейност чрез неплатежоспособен длъжник.

Откриване на производство по несъстоятелност за

неограничено отговорен съдружник

Чл. 610. (Изм. - ДВ, бр. 70 от 1998 г.) Едновременно с откриването на производството по несъстоятелност за търговското дружество се смята за открито и производството по несъстоятелност за неограничено отговорния му съдружник.

Откриване на производство по несъстоятелност за починал или

за заличен едноличен търговец и за дружество в ликвидация

(Загл. изм. - ДВ, бр. 70 от 1998 г.)

Чл. 611. (1) (Изм. - ДВ, бр. 70 от 1998 г.) Производство по несъстоятелност се открива и за починал или за заличен в търговския регистър едноличен търговец, ако преди смъртта, съответно преди заличаването, той е бил неплатежоспособен.

(2) (Нова - ДВ, бр. 70 от 1998 г.) Производство по несъстоятелност се открива и за починал или заличен в търговския регистър неограничено отговорен съдружник.

(3) (Предишна ал. 2 - ДВ, бр. 70 от 1998 г.) Производство по несъстоятелност се открива и за неплатежоспособно търговско дружество в ликвидация.

(4) (Предишна ал. 3, изм. - ДВ, бр. 70 от 1998 г.) В случаите по ал. 1 и 2 искането за откриване на производство по несъстоятелност може да бъде направено в едногодишен срок от смъртта, съответно от заличаването в търговския регистър.

Неприложимост на несъстоятелността

Чл. 612. (1) (Предишен текст на чл. 612, изм. - ДВ, бр. 42 от 1996 г., бр. 70 от 1998 г., бр. 84 от 2000 г.) Не се открива производство по несъстоятелност за търговец - публично предприятие, което упражнява държавен монопол или е създадено с особен закон.

(2) (Нова - ДВ, бр. 42 от 1996 г., изм. и доп., бр. 70 от 1998 г.) Производство по несъстоятелност на банка и застраховател се извършва по ред, определен в отделен закон. Разпоредбите на тази част се прилагат, доколкото в отделния закон не е предвидено друго.

(3) (Нова - ДВ, бр. 70 от 1998 г.) Отношенията, свързани с неплатежоспособността на търговец - публично предприятие, което упражнява държавен монопол или е създадено с особен закон, се уреждат с отделен закон.

Компетентен съд

Чл. 613. Съд по несъстоятелността е окръжният съд по седалището на търговеца.

Обжалване на решенията и определенията на окръжния съд

Чл. 613а. (Нов - ДВ, бр. 70 от 1998 г., изм., бр. 64 от 1999 г., бр. 84 от 2000 г., бр. 58 от 2003 г.) (1) Постановените от окръжните съдилища решения и определения по чл. 630, ал. 1 и 2, чл. 631, 632 и 701, чл. 705, ал. 2, чл. 709, ал. 1, чл. 710, 735, 744 и чл. 755, ал. 2 подлежат на обжалване пред Върховния касационен съд по правилата на глава деветнадесета "а" от Гражданския процесуален кодекс.

(2) Извън случаите по ал. 1 постановените от окръжните съдилища актове в производството по несъстоятелност подлежат на обжалване, ако това е предвидено в този закон, само пред съответния апелативен съд по правилата на глави осемнадесета и деветнадесета от Гражданския процесуален кодекс.

(3) Съдът образува делото в деня на подаване на жалбата или най-късно на следващия работен ден и постановява акта си в 14-дневен срок от датата на заседанието, в което е приключило разглеждането на делото.

Касационно обжалване

Чл. 613б. (Нов - ДВ, бр. 84 от 2000 г., отм., бр. 58 от 2003 г.).

Маса на несъстоятелността

Чл. 614. (1) Масата на несъстоятелността обхваща:

1. имуществените права на длъжника към датата на решението за откриване на производството по несъстоятелност;

2. имуществените права на длъжника, придобити след датата на решението за откриване на производството по несъстоятелност.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 70 от 1998 г., бр. 58 от 2003 г.) В имуществото на длъжника - едноличен търговец, се включват и една втора част от вещите, правата върху вещи и паричните влогове - съпружеска имуществена общност.

(3) (Нова - ДВ, бр. 70 от 1998 г.) В имуществото на неограничено отговорния съдружник се включва и 1/2 част от вещите, правата върху вещи и паричните влогове - съпружеска имуществена общност.

(4) (Предишна ал. 3, доп. - ДВ, бр. 70 от 1998 г.) Несеквестируемото имущество на длъжника и неограничено отговорния съдружник не се включва в масата на несъстоятелността.

Недействителност на прекратяването на

съпружеската имуществена общност

Чл. 615. (Изм. - ДВ, бр. 70 от 1998 г.) Недействително по отношение масата на несъстоятелността е прекратяването или делбата на съпружеската имуществена общност, както и определянето на по-голям дял, ако е станало в срок от 6 месеца преди началната дата на неплатежоспособността до приключване на производството по несъстоятелност.

Кредитори на несъстоятелността

Чл. 616. (1) Масата на несъстоятелността служи за удовлетворяване на всички кредитори на длъжника по търговски и нетърговски вземания, възникнали до датата на решението за обявяване в несъстоятелност.

(2) Удовлетворява се само след пълно удовлетворяване на останалите кредитори вземане, произтичащо от:

1. законна или договорна лихва върху необезпечено вземане, дължима след датата на решението за откриване на производството по несъстоятелност;

2. отпуснат на длъжника кредит от съдружник;

3. безвъзмездна сделка.

(3) В производството по несъстоятелност чуждестранните кредитори имат равни права с местните.

Изискуемост на задълженията

Чл. 617. (1) Всички парични и непарични задължения на длъжника стават изискуеми от датата на решението за обявяване в несъстоятелност.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Непаричното задължение се превръща в парично по пазарната му стойност към датата на решението за откриване на производство по несъстоятелност.

Запазване на обезпеченията

Чл. 618. (1) Кредиторът запазва в производството по несъстоятелност правата по дадено обезпечение.

(2) (Отм. - ДВ, бр. 70 от 1998 г.).

Призоваване

Чл. 619. (1) (Изм. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) В производството по несъстоятелност длъжникът се призовава на адреса на управлението му, а кредиторите - страни по делото, на посочения от тях адрес в страната. Ако те са променили адреса, без да уведомят за това съда по несъстоятелността, всички призовки и книжа се прилагат към делото и се смятат за редовно връчени.

(2) Кредитор със седалище в чужбина и без адрес в страната се призовава на неговия известен адрес в чужбина, а при неизвестен адрес той се призовава еднократно чрез "Държавен вестник".

(3) (Нова - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) След откриването на производството по несъстоятелност за актове, за които този закон не изисква обнародване в "Държавен вестник" или съобщаване по реда на Гражданския процесуален кодекс и които не подлежат на обжалване, кредиторите се считат уведомени с вписването на съобщение за съответния акт в книгата по чл. 634в, ал. 1.

(4) (Нова - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) В случаите, в които този закон предвижда призоваването да става чрез "Държавен вестник", обнародването на поканата, съобщението или призовката трябва да се извърши най-късно 7 дни преди събранието, съответно заседанието.

Такси и разноски

Чл. 620. (1) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 70 от 1998 г.) По молба за откриване на производство по несъстоятелност, подадена от длъжника, държавна такса предварително не се събира. Тя се събира от масата на несъстоятелността при разпределението на

имуществото.

(2) (Нова - ДВ, бр. 70 от 1998 г., доп., бр. 84 от 2000 г.) Когато молбата за откриване на производство по несъстоятелност е подадена от кредитор, както и при присъединяване на кредитор държавната такса се събира от кредитора, съответно от присъединилия се кредитор.

(3) (Нова - ДВ, бр. 70 от 1998 г.) След откриването на производството по несъстоятелност разноските се събират от масата на несъстоятелността. За целта съдът може да разреши синдикът да извърши разпореждане по чл. 658, ал. 1, т. 8.

(4) (Нова - ДВ, бр. 70 от 1998 г.) Ако в утвърдения от съда план за оздравяване по чл. 705 не е уговорено друго, с решението си по чл. 707 съдът осъжда длъжника да плати дължимата държавна такса и направените разноски.

(5) (Предишна ал. 2 - ДВ, бр. 70 от 1998 г., изм., бр. 84 от 2000 г.) По дело, което се води за попълване масата на несъстоятелността, и по отменителен иск държавната такса не се внася предварително.

(6) (Предишна ал. 3, доп. - ДВ, бр. 70 от 1998 г.) Не се събира държавна такса при вписване в съдебния регистър на обстоятелства по несъстоятелността, както и при вписване и заличаване на възбрана по чл. 630, ал. 1, т. 4 и на обща възбрана.

Субсидиарно приложение

Чл. 621. Доколкото в тази част няма особени разпоредби, прилагат се съответно разпоредбите на Гражданския процесуален кодекс.

Раздел II

Вписване и обнародване

Вписване и обнародване на съдебни решения

Чл. 622. (Доп. - ДВ, бр. 70 от 1998 г., бр. 84 от 2000 г.) Решенията на съда по чл. 272а, ал. 1, чл. 630, 632, 641, 705, ал. 2, чл. 707, 709, ал. 1, чл. 710, 713, ал. 2, чл. 735 и 744, ал. 1 се вписват в съответния съдебен регистър и се обнародват в "Държавен вестник".

Вписване и обнародване на данни за синдика

Чл. 623. (1) (Доп. - ДВ, бр. 70 от 1998 г., предишен текст на чл. 623, изм., бр. 58 от 2003 г.) Името и адресът на назначения синдик или временен синдик, а в случаите по чл. 707, ал. 1 - на назначените членове на надзорния орган, се вписват в съответния съдебен регистър и се обнародват в "Държавен вестник".

(2) (Нова - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Промените в обстоятелствата по ал. 1 се вписват и се обнародват.

Срок за вписване и обнародване

Чл. 624. (Изм. - ДВ, бр. 70 от 1998 г.) (1) Съдът е длъжен да впише в съответния съдебен регистър съдебните актове по чл. 622 и 623 в деня на постановяването им или най-късно на следващия работен ден.

(2) Съдът е длъжен да поиска обнародване на съдебните актове по чл. 622 и 623 едновременно с вписването в съдебния регистър. Обнародването се извършва в първия брой на "Държавен вестник" след деня на получаване на искането или най-късно в следващия брой.

Глава тридесет и девета

(Предишна глава тридесет и пета - ДВ, бр. 83 от 1996 г.)

ОТКРИВАНЕ НА ПРОИЗВОДСТВО ПО НЕСЪСТОЯТЕЛНОСТ

Раздел I

Начало на производството

Откриване на производството

Чл. 625. (Доп. - ДВ, бр. 70 от 1998 г., изм., бр. 84 от 2000 г., изм. и доп., бр. 58 от 2003 г.) Производство по несъстоятелност се открива по подадена до съда писмена молба от длъжника, съответно от ликвидатора или от кредитор на длъжника по търговска сделка, както и от Агенцията за държавни вземания за публичноправно задължение към държавата или общините, свързано с търговската дейност на длъжника.

Задължение за заявяване

Чл. 626. (1) (Доп. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Длъжник, който стане неплатежоспособен или свръхзадължен, е длъжен в 15-дневен срок да поиска откриване на производство по несъстоятелност.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Молбата по ал. 1 се подава от длъжника, негов наследник, управителен орган, съответно ликвидатор на търговско дружество или неограничено отговорен съдружник.

(3) Прокуристът е длъжен в 7-дневен срок да уведоми писмено търговеца за неплатежоспособността.

(4) Когато молбата се подава от пълномощник, се изисква изрично пълномощно.

Отговорност

Чл. 627. При неизпълнение на задължението за заявяване лицата по чл. 626, ал. 2 отговарят солидарно пред кредиторите за вредите, причинени от забавата.

Приложения към молбата

Чл. 628. (1) (Доп. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Към молбата си длъжникът, съответно ликвидаторът, прилага:

1. препис от последния заверен от експерт-счетоводител годишен счетоводен отчет и баланс към датата на подаване на молбата, ако законът задължава търговецът да ги съставя;

2. опис и оценка на активите и пасивите към датата на подаване на молбата;

3. списък на кредиторите с посочване на адресите, вида, размера и обезпеченията на вземанията им;

4. опис на личното имущество и имуществото съпружеска имуществена общност - за едноличния търговец и неограничено отговорния съдружник.

(2) С молбата си кредиторът представя писмените и посочва останалите си доказателства за неплатежоспособността на длъжника.

(3) (Нова - ДВ, бр. 103 от 1999 г.) Към молбата си длъжникът или кредиторът задължително прилагат документи по чл. 20, ал. 6 от Данъчния процесуален кодекс.

(4) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 103 от 1999 г., доп., бр. 84 от 2000 г.) С молбата си длъжникът или кредиторът може да предложи и план по чл. 696, както и да посочи лице, отговарящо на условията на чл. 655, ал. 2, което съдът назначава за временен синдик, ако бъде открито производство по несъстоятелност.

Разглеждане на молбата

Чл. 629. (1) (Изм. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Молба за откриване на производство по несъстоятелност, подадена от длъжник, съответно от ликвидатор, се разглежда от съда

незабавно в закрито заседание.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 70 от 1998 г.) Молба за откриване на производство по несъстоятелност, подадена от кредитор, се разглежда от съда в заседание при закрити врата с призоваване на длъжника и молителя, най-късно в 14-дневен срок от подаването на молбата.

(3) (Нова - ДВ, бр. 70 от 1998 г., отм., нова, бр. 84 от 2000 г.) До приключване на първото заседание по делото, образувано по молба на кредитор, в производството могат да се присъединяват други кредитори, да се правят възражения и да се представят писмени доказателства.

(4) (Нова - ДВ, бр. 103 от 1999 г.) Съдът трябва да приложи правилата на предходните алинеи, ако подадената молба за откриване на производство по несъстоятелност отговаря на всички изисквания на чл. 628.

(5) (Нова - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Съдът образува делото в деня на подаването на молбата и обявява делото за решаване най-късно в тримесечен срок от образуването му.

Предварителни обезпечителни мерки

Чл. 629а. (Нов - ДВ, бр. 70 от 1998 г.) (1) Преди да постанови решението си по молбата за откриване на производство по несъстоятелност, ако това се налага за запазване имуществото на длъжника, по искане на кредитор или служебно, съдът може:

1. да назначи предварително временен синдик, който има правомощията по чл. 635, ал. 1;

2. да допусне мерките по чл. 630, ал. 1, т. 4;

3. да постанови спиране на изпълнителните дела срещу имуществото на длъжника, с изключение на изпълнителните дела, образувани по Закона за събиране на държавните вземания;

4. да допусне предвидените в чл. 642 мерки;

5. да наложи мерките, предвидени в чл. 650.

(2) Когато искането за налагане на мерките по ал. 1 е направено от кредитор, съдът ги налага:

1. ако молбата на кредитора е подкрепена с убедителни писмени доказателства, или

2. ако бъде представено обезпечение в определения от съда размер за компенсиране на нанесените на длъжника вреди, в случай, че не се установи, че длъжникът е неплатежоспособен, съответно свръхзадължен.

(3) Съдът може да задължи кредитора да представи обезпечение и в случаите по ал. 2, т. 1.

(4) Наложените обезпечителни мерки ползват всички кредитори на несъстоятелността.

(5) Съдът може да отмени наложените обезпечителни мерки, ако тяхното продължаване не е наложително с оглед на постигане целите на обезпечаването.

(6) Определението за постановяване на мерките по ал. 1 се съобщава на лицето, по отношение на което са наложени, и на лицето, което е поискало налагането им. Определението подлежи на обжалване в 7-дневен срок от получаване на съобщението.

(7) Определението за постановяване на мерките по ал. 1 подлежи на незабавно изпълнение. Обжалването не спира изпълнението му.

(8) Обезпечителните мерки се смятат за отменени, когато с влязло в сила решение молбата за откриване на производството по несъстоятелност бъде отхвърлена.

(9) Наложените обезпечителни мерки имат действие до датата на решението за откриване на производството по несъстоятелност. От тази дата действието им се заменя с действието на решението за откриване на производството по несъстоятелност, както и на мерките, постановени по реда на чл. 630, ал. 1, т. 4. Съдът може на основание чл. 630, ал. 1, т. 4 да постанови нови обезпечителни мерки, както и да продължи действието на наложените по реда на този член мерки.

Раздел II

Постановяване на решение

Решение за откриване на производството по несъстоятелност

Чл. 630. (1) (Доп. - ДВ, бр. 70 от 1998 г.) Когато констатира неплатежоспособност, съответно свръхзадълженост, съдът с решението си:

1. (доп. - ДВ, бр. 70 от 1998 г.) обявява неплатежоспособността, съответно свръхзадължеността, и определя началната й дата;

2. открива производството по несъстоятелност;

3. назначава временен синдик;

4. допуска обезпечение чрез налагане на запор, възбрана или други обезпечителни мерки;

5. определя датата на първото събрание на кредиторите не по-късно от един месец от постановяване на решението.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 70 от 1998 г., бр. 84 от 2000 г., доп., бр. 58 от 2003 г.) Когато е очевидно, че продължаването на дейността би увредило масата на несъстоятелността, съдът по искане на длъжника, съответно на ликвидатора, синдика, Агенцията за държавни вземания или кредитор, може да обяви длъжника в несъстоятелност и да прекрати дейността му едновременно с решението за откриване на производството по несъстоятелност или по-късно, но преди да е изтекъл срокът за предлагане на план по чл. 696.

(3) Решението за откриване на производство по несъстоятелност действа по отношение на всички.

Решение за отхвърляне на молбата

Чл. 631. Съдът отхвърля молбата, когато установи, че затрудненията на длъжника са временни или че той разполага с имущество, достатъчно за покриване на задълженията, без опасност за интересите на кредиторите.

Обезщетение

Чл. 631а. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) (1) Когато с влязло в сила решение молбата на кредитор за откриване на производство по несъстоятелност бъде отхвърлена, длъжникът - физическо или юридическо лице, има право на обезщетение, ако кредиторът е действал умишлено или с груба небрежност.

(2) Обезщетение се дължи за всички имуществени и неимуществени вреди, които са пряка и непосредствена последица от увреждането. То може да бъде платимо еднократно или периодично.

(3) Ако длъжникът е допринесъл за настъпването на вредите, обезщетението може да се намали.

(4) Обезщетението за неимуществени вреди се определя от съда по справедливост.

(5) Ако молбата за откриване на производство по несъстоятелност е подадена от

няколко кредитори, отговорността им е солидарна.

Решение за прекратяване на производството

Чл. 632. (1) Когато наличното имущество е недостатъчно за покриване на разноските по производството по несъстоятелност, съдът обявява неплатежоспособността, определя началната й дата, обявява длъжника в несъстоятелност и прекратява производството, освен ако заинтересовано лице предплати необходимата сума.

(2) Сумата по ал. 1 се възстановява, ако масата на несъстоятелността се увеличи достатъчно.

Обжалване на решенията

Чл. 633. Решенията по чл. 630, 631 и 632 подлежат на обжалване в 7-дневен срок от датата на обнародване в "Държавен вестник".

Незабавно изпълнение

Чл. 634. Решението по чл. 630 подлежи на незабавно изпълнение.

Глава четиридесета

(Предишна глава тридесет и шеста - ДВ, бр. 83 от 1996 г.)

ДЕЙСТВИЕ НА РЕШЕНИЕТО ЗА ОТКРИВАНЕ НА ПРОИЗВОДСТВО ПО НЕСЪСТОЯТЕЛНОСТ

Дата на откриване на производството

по несъстоятелност

Чл. 634а. (Нов - ДВ, бр. 70 от 1998 г.) Производството по несъстоятелност се смята за открито от датата на решението по чл. 630, ал. 1. Ако действия по чл. 635, чл. 636, ал. 1, чл. 637, 638 и 646 са извършени на тази дата, смята се, че те са извършени след откриването на производството по несъстоятелност.

Произнасяне на съда по молби при открито производство по

несъстоятелност

Чл. 634б. (Нов - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) (1) Съдът се произнася в 3-дневен срок по молба на участник в производството, освен ако в тази част е установен друг срок. Когато актът, с който съдът следва да се произнесе, подлежи на обжалване, апелативният съд се произнася в срок 7 дни от получаването на жалбата и дава задължителни указания.

(2) При отсъствие на съдията, който разглежда делото, председателят на съда по несъстоятелността определя друг съдия, който да разглежда делото по време на отсъствието.

(3) По молба за отвод съдията, който разглежда делото, се произнася незабавно. Определението, с което молбата за отвод се оставя без уважение, подлежи на обжалване пред председателя на апелативния съд, който се произнася в 3-дневен срок от получаването й.

Съобщения за актовете на съда

Чл. 634в. (Нов - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) (1) Действията на длъжника, кредиторите, комитета на кредиторите, събранието на кредиторите, синдика, както и актовете на съда по несъстоятелността, се вписват в отделна книга, която е публична и е на разположение в канцеларията на съда по несъстоятелността. В същата книга се вписват и решенията и определенията на въззивния и касационния съд по жалбите срещу актовете на съда по несъстоятелността.

(2) За определенията и решенията на съда, които подлежат на обжалване, се изпращат

съобщения на заинтересованите страни по реда на Гражданския процесуален кодекс.

Изпращане на съобщения за производството по несъстоятелност по

фирменото дело на длъжника

Чл. 634г. (Нов - ДВ, бр. 84 от 2000 г., доп., бр. 58 от 2003 г.) Съдът по несъстоятелността изпраща за прилагане по фирменото дело на длъжника съобщение за решение по чл. 630, чл. 707, ал. 1 и 2, чл. 710, 735, 744 и 755 в същия ден, в който решението е постановено.

Ограничаване правата на неплатежоспособния длъжник

Чл. 635. (1) (Доп. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) С откриване на производството по несъстоятелност или в случаите по чл. 629а длъжникът продължава дейността си под надзора на синдика. Той може да сключва нови сделки само след предварително съгласие на синдика и съобразно с мерките, постановени с решението за откриване на производството по несъстоятелност или с определението по чл. 629а

(2) Съдът може да лиши длъжника от правото да управлява и да се разпорежда с имуществото и да предостави това право на синдика, когато констатира, че с действията си длъжникът застрашава интересите на кредиторите.

Изпълнение на парично задължение

Чл. 636. (1) От деня на обнародване на решението за откриване на производството по несъстоятелност изпълнението на задължение към длъжника се приема от синдика.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 70 от 1998 г.) Изпълнението, направено на длъжника след датата на решението за откриване на производството по несъстоятелност, но преди обнародването, е действително, ако изпълнителят не е знаел за откриването на производството или макар и да е знаел, даденото е влязло в масата на несъстоятелността. Добросъвестността се предполага до доказване на противното.

Спиране на съдебно производство

Чл. 637. (1) (Доп. - ДВ, бр. 84 от 2000 г., бр. 58 от 2003 г.) С откриване на производството по несъстоятелност се спират съдебните и арбитражните производства по имуществени граждански и търговски дела срещу длъжника с изключение на трудови спорове по парични вземания. Тази разпоредба не се прилага, ако към датата на откриване на производството по несъстоятелност по друго дело, по което длъжникът е ответник, съдът е приел за съвместно разглеждане предявен от длъжника насрещен иск или направено от него възражение за прихващане.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 70 от 1998 г.) Спряното производство се прекратява, ако вземането бъде прието при условията на чл. 693, ал. 1, т. 1.

(3) (Нова - ДВ, бр. 70 от 1998 г.) Спряното на основание ал. 1 производство се възобновява и продължава с участието на:

1. синдика и кредитора, ако вземането не е включено в списъка на приетите от синдика вземания или в одобрения от съда списък по чл. 692;

2. синдика, кредитора и лицето, подало възражение, ако вземането е включено в списъка на приетите от синдика вземания, но срещу него е направено възражение по реда на чл. 692, ал. 2.

(4) (Нова - ДВ, бр. 70 от 1998 г.) Решението, постановено по ал. 3, има установително действие в отношенията на длъжника, синдика и всички кредитори на несъстоятелността.

(5) (Нова - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) След откриването на производство по несъстоятелност е недопустимо образуването на нови съдебни или арбитражни производства

по имуществени граждански или търговски дела срещу длъжника.

Спиране на изпълнително производство

Чл. 638. (1) (Доп. - ДВ, бр. 103 от 1999 г.) С откриване на производството по несъстоятелност се спират изпълнителните производства срещу имуществото, включено в масата на несъстоятелността с изключение на имуществата по чл. 159, ал. 1 от Данъчния процесуален кодекс.

(2) Ако от спирането по ал. 1 до датата на обнародване на решението за откриване на производството по несъстоятелност се извърши плащане на взискателя, платеното се връща в масата на несъстоятелността.

(3) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 70 от 1998 г.) Ако е предприето действие в полза на обезпечен кредитор по реализация на обезпечението, съдът може да разреши производството да продължи при съществуваща опасност от увреждане интересите на кредитора. Получената над размера на обезпечението сума се внася в масата на несъстоятелността.

(4) (Нова - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Спряното производство се прекратява, ако вземането бъде предявено и прието при условията на чл. 693. Наложените в изпълнителното производство запори и възбрани са непротивопоставими на кредиторите на несъстоятелността. Не се допуска налагане на обезпечителни мерки по реда на Гражданския процесуален кодекс или Данъчния процесуален кодекс върху имуществото на длъжника след откриване на производство по несъстоятелност.

Кредитори след решението за откриване на производството по несъстоятелност

Чл. 639. (1) Кредиторите, чиито вземания са възникнали след датата на решението за откриване на производството по несъстоятелност, получават плащане на падежа, а когато не са получили плащане на падежа или до датата на решението за обявяване на длъжника в несъстоятелност, те се удовлетворяват по реда на чл. 722, ал. 1.

(2) Кредиторите по ал. 1 могат да получат обезпечение за вземането си от масата на несъстоятелността.

Особени случаи на продажба

Чл. 639а. (Нов - ДВ, бр. 70 от 1998 г., отм., бр. 84 от 2000 г.).

Чл. 639б. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Съдът може да разреши на синдика да продаде, преди да е постановено осребряване, бързоразвалящи се движими вещи, както и друго имущество от масата на несъстоятелността, ако това е необходимо за издръжката на производството по несъстоятелност.

Съдействие от длъжника

Чл. 640. (1) (Предишен текст на чл. 640, изм. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) В 14-дневен срок от откриване на производството по несъстоятелност длъжникът е задължен да предостави на съда и на синдика:

1. необходимата информация във връзка с дейността на предприятието и за имуществото си;

2. (изм. - ДВ, бр. 90 от 1999 г.) списък на плащанията в брой или чрез банков превод, които надвишават 1200 лв. и са извършени в срок от три месеца преди началната дата на неплатежоспособността;

3. списък на извършените плащания от длъжника на свързани с него лица за срок от една година преди началната дата на неплатежоспособността.

(2) (Нова - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Длъжникът предоставя на съда или синдика информация относно състоянието на имуществото и търговската си дейност към датата на

поискването, както и всички свързани с това документи. Информацията и документите се предоставят в 7-дневен срок от писменото им искане.

(3) (Нова - ДВ, бр. 84 от 2000 г., предишна ал. 2, доп., бр. 58 от 2003 г.) Ако длъжникът не изпълни задължението си по ал. 1, съдът налага на виновното лице глоба от 500 до 1000 лв., а по ал. 2 съдът налага на виновното лице глоба от 1000 до 5000 лв.

Действие на отмяната на решението за откриване на производство по несъстоятелност

Чл. 641. (Изм. - ДВ, бр. 84 от 2000 г., бр. 58 от 2003 г.) При отмяна на решението за откриване на производство по несъстоятелност наложените възбрана и запор се считат вдигнати, правомощията на длъжника - възстановени, и правомощията на синдика - прекратени, от момента на вписване на решението на Върховния касационен съд в съответния съдебен регистър.

Обезпечителни мерки

Чл. 642. По искане на синдика, длъжника или кредитор съдът може да допусне предписаните от закона мерки, които обезпечават наличното имущество на длъжника.

Глава четиридесет и първа

(Предишна глава тридесет и седма - ДВ, бр. 83 от 1996 г.)

ПОПЪЛВАНЕ МАСАТА НА НЕСЪСТОЯТЕЛНОСТТА. ОХРАНИТЕЛНИ МЕРКИ

Раздел I

Попълване масата на несъстоятелността

Събиране на невнесен капитал

Чл. 643. Дял или вноска, неизплатени или невнесени от съдружник с ограничена отговорност, се събират от синдика за попълване масата на несъстоятелността.

Прекратяване на договор

Чл. 644. (1) Синдикът може да прекрати всеки договор, по който е страна длъжникът, ако той не е изпълнен изцяло или частично.

(2) При прекратяването на договора синдикът отправя предизвестие от 15 дни.

(3) По искане на насрещната страна синдикът отговаря в 15-дневен срок дали запазва действието на договора или го прекратява. При липса на отговор се смята, че договорът е прекратен.

(4) При прекратяване на договора насрещната страна има право на обезщетение за претърпените вреди.

(5) Запазването на договора, по който длъжникът прави периодични плащания, не задължава синдика да извърши плащанията, които са просрочени преди датата на решението за откриване на производството по несъстоятелност.

Прихващане

Чл. 645. (1) Кредитор може да извърши прихващане със свое задължение към длъжника, ако преди датата на решението за откриване на производство по несъстоятелност двете задължения са съществували и са били насрещни и еднородни и вземането му е било изискуемо. Ако вземането му е станало изискуемо по време на производството по несъстоятелност или в резултат на решението за обявяване в несъстоятелност, както и ако еднородността на двете задължения е настъпила в резултат на това решение, кредиторът

може да извърши прихващане едва след настъпване на изискуемостта, съответно еднородността.

(2) Изявлението за прихващане се отправя до синдика.

(3) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 70 от 1998 г.) Прихващането може да бъде обявено за недействително по отношение кредиторите на несъстоятелността, ако кредиторът е придобил вземането и задължението си към длъжника преди датата на решението за откриване на производство по несъстоятелност, но към момента на придобиване на вземането или задължението е знаел, че е настъпила неплатежоспособност, съответно свръхзадълженост или че е поискано откриване на производство по несъстоятелност.

(4) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 70 от 1998 г.) Недействително по отношение кредиторите на несъстоятелността, освен за частта, която кредиторът би получил при разпределението на осребреното имущество, е прихващането, извършено от длъжника след началната дата на неплатежоспособността, съответно свръхзадължеността, независимо от това, кога са възникнали двете насрещни задължения.

Нищожност на действия и сделки

Чл. 646. (1) (Изм. - ДВ, бр. 70 от 1998 г.) Нищожно по отношение кредиторите на несъстоятелността е направеното след датата на решението за откриване на производство по несъстоятелност не по установения в производството ред:

1. изпълнение на задължение, което е възникнало преди датата на решението за откриване на производство по несъстоятелност;

2. учредяване на залог или ипотека върху право или вещ от масата на несъстоятелността;

3. сделка с право или вещ от масата на несъстоятелността.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 70 от 1998 г.) Нищожно по отношение на кредиторите на несъстоятелността е извършването от длъжника след началната дата на неплатежоспособността, съответно свръхзадължеността на следните действия и сделки:

1. изпълнение на парично задължение независимо от начина на изпълнението;

2. безвъзмездна сделка с имуществено право от масата на несъстоятелността;

3. учредяване на залог, ипотека или друго обезпечение върху имуществено право от масата на несъстоятелността;

4. възмездна сделка с имуществено право от масата на несъстоятелността, при която даденото значително надхвърля по стойност полученото.

(3) (Нова - ДВ, бр. 103 от 1999 г.) Предходните алинеи не се прилагат в случаи на изпълнение от длъжника на публични вземания или на частни държавни вземания, чието принудително събиране се извършва по реда на публичните.

Отменителни искове

Чл. 647. (Изм. - ДВ, бр. 70 от 1998 г.) Освен в предвидените от закона случаи могат да бъдат обявени за недействителни по отношение кредиторите на несъстоятелността следните извършени от длъжника действия и сделки:

1. безвъзмездна сделка, с изключение на обикновено дарение, в полза на съпруг, роднини по права линия и роднини по съребрена линия до шеста степен, извършена в 3-годишен срок преди откриване на производството по несъстоятелност;

2. безвъзмездна сделка в полза на трето лице, извършена в 2-годишен срок преди откриване на производството по несъстоятелност;

3. (изм. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) възмездна сделка, при която даденото значително надхвърля по стойност полученото, извършена в двугодишен срок преди откриване на производството по несъстоятелност;

4. погасяване на парично задължение чрез прехвърляне на собственост, извършено в 3-месечен срок преди началната дата на неплатежоспособността, ако връщането би довело до увеличаване на сумата, която кредиторите биха получили;

5. (изм. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) учредяване на ипотека, залог или друго обезпечение, което е извършено в едногодишен срок преди откриване на производството по несъстоятелност в полза на необезпечено дотогава вземане;

6. (изм. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) учредяване на ипотека, залог или друго обезпечение, което е извършено в двугодишен срок преди откриване на производството по несъстоятелност в полза на необезпечено дотогава вземане на съдружник или акционер;

7. (изм. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) сделка, която е извършена в двугодишен срок преди откриване на производството по несъстоятелност и уврежда кредиторите, по която страна е неограничено отговорен съдружник, съдружник или акционер, който притежава над 20 на сто от капитала на дружеството, член на управителен орган или друго лице, което контролира длъжника или неговата дейност.

Връщане на даденото от третото лице

Чл. 648. При сделка, по отношение на която са приложени разпоредбите на чл. 646 или 647, даденото от третото лице се връща, а ако даденото не се намира в масата на несъстоятелността или се дължат пари, третото лице става кредитор.

Предявяване на отменителен иск

Чл. 649. (1) Иск по чл. 645, ал. 3 и чл. 647 може да предяви синдикът, а при негово бездействие - всеки кредитор на несъстоятелността, в едногодишен срок от откриване на производството.

(2) (Нова - ДВ, бр. 70 от 1998 г., изм., бр. 84 от 2000 г.) При предявяване на иск от синдика предварително държавна такса не се събира. Ако искът бъде уважен, следващата се държавна такса се събира от осъдената страна, а ако искът бъде отхвърлен, държавната такса се събира от масата на несъстоятелността.

(3) (Предишна ал. 2 - ДВ, бр. 70 от 1998 г.) Иск по чл. 645, 646 и 647 от този закон, както и иск по чл. 135 от Закона за задълженията и договорите, свързан с производството по несъстоятелност, се предявява пред съда по несъстоятелността.

Раздел II

Запечатване

Разпореждане за запечатване

Чл. 650. (1) При опасност от разпиляване, унищожаване или укриване на имущество съдът по несъстоятелността може да разпореди запечатване на помещения, оборудване, превозни средства и други, в които се съхраняват вещи на длъжника.

(2) Не се запечатват обитаеми жилища и помещения, необходими за продължаване на дейността на длъжника или за съхраняване на подлежащи на бързо разваляне вещи.

Извършване на запечатването

Чл. 651. (1) Запечатването се извършва от съдия-изпълнител в еднодневен срок от получаване на разпореждането.

(2) Съдия-изпълнителят съставя и представя незабавно в съда протокол, в който са изброени запечатаните обекти и вещи.

Раздел III

Опис на имущество

Вдигане на печатите

Чл. 652. В 3-дневен срок след като встъпи, синдикът трябва да поиска вдигане на печатите и извършване опис на недвижимите и движимите вещи, пари, ценности, ценни книги, договори и други, на вземанията на длъжника и на намиращите се във владение на трети лица вещи.

Извършване на описа

Чл. 653. (1) Описът се извършва от синдика и съдия-изпълнителя.

(2) Синдикът уведомява длъжника за действията по ал. 1.

(3) Ако след извършването на описа се открие друго имущество, се извършва допълнителен опис.

Отговорност за описаното имущество

Чл. 654. От момента на извършване на описа синдикът отговаря за описаното имущество, ако то не е предадено на длъжника или на трето лице за пазене.

Глава четиридесет и втора

(Предишна глава тридесет и осма - ДВ, бр. 83 от 1996 г.)

ОРГАНИ И УПРАВЛЕНИЕ НА МАСАТА НА НЕСЪСТОЯТЕЛНОСТТА

Раздел I

Синдик

Изисквания

Чл. 655. (1) (Изм. - ДВ, бр. 70 от 1998 г.) Синдик може да бъде физическо лице.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 70 от 1998 г.) Синдикът трябва да отговаря на следните условия:

1. да не е осъждан като пълнолетен за умишлено престъпление от общ характер, освен ако е реабилитиран;

2. да не е съпруг на длъжника или на кредитор и да няма родство с тях по права линия, по съребрена линия - до шеста, а по сватовство - до трета степен;

3. да не е кредитор в производството по несъстоятелност;

4. да не е невъзстановен в правата си несъстоятелен длъжник;

5. да не се намира с длъжника или с кредитор в отношения, които пораждат основателно съмнение за неговото безпристрастие;

6. (нова - ДВ, бр. 70 от 1998 г.) да има завършено висше икономическо или висше юридическо образование и не по-малко от 3-годишен стаж по специалността;

7. (нова - ДВ, бр. 70 от 1998 г., изм., бр. 58 от 2003 г.) да е издържал успешно изпит за придобиване на квалификация по ред, определен в наредбата по чл. 655а, ал. 1, и да бъде включен в утвърден от министъра на правосъдието и обнародван в "Държавен вестник" списък на лицата, които могат да бъдат назначавани за синдици;

8. (нова - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) да не е освобождаван като синдик на основание чл. 657, ал. 2 от този закон и чл. 64, ал. 1, т. 3 от Закона за банките;

9. (нова - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) да не е изключван, освен по негово желание, от списъците по т. 7 и по чл. 58, ал. 2 от Закона за банките.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 70 от 1998 г., доп., бр. 84 от 2000 г.) Министърът на правосъдието и правната евроинтеграция изключва от списъка по ал. 2, т. 7 лицата, за които е установено, че извършват нарушения във връзка с дейността им като синдици независимо дали това обстоятелство е установено от съда по несъстоятелността. Тези промени се обнародват в "Държавен вестник".

(4) (Доп. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Правомощията на синдика могат да се осъществяват от няколко лица. В този случай решенията се вземат с единодушие, а действията се извършват съвместно, освен ако събранието на кредиторите или съдът при спор между лицата, които упражняват правомощията на синдика реши друго.

(5) Когато правомощията на синдика се осъществяват от няколко лица, които вземат решения с единодушие и извършват действията съвместно, отговорността им по чл. 663, ал. 2 и 3 е солидарна.

Вноска за професионална квалификация

Чл. 655а. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) (1) Синдикът прави задължителна ежегодна вноска за професионална квалификация, чийто размер се определя в наредба за реда за подбор, квалификация и контрол върху синдиците, която се издава съвместно от министъра на правосъдието, министъра на икономиката и министъра на финансите.

(2) Невнасянето в срок на вноските по ал. 1 е основание за изключване на лицето от списъка по чл. 655, ал. 2, т. 7.

(3) Министърът на правосъдието съвместно с министъра на икономиката са длъжни да организират ежегодно курсове за квалификация на синдиците.

Назначаване на синдика

Чл. 656. (Изм. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) (1) Съдът по несъстоятелността назначава синдика, избран от първото събрание на кредиторите, ако той отговаря на изискванията по чл. 655 и е дал за това предварително писмено съгласие с нотариална заверка на подписа. Със същото определение съдът по несъстоятелността определя и датата за встъпване на синдика в длъжност.

(2) При назначаването му синдикът с писмена декларация с нотариална заверка на подписа декларира наличието на условията и липсата на пречки по този закон, участието в търговски дружества като съдружник, акционер, изпълнението на длъжности ликвидатор, синдик и други платени длъжности.

(3) При настъпване на промяна в някое от обстоятелствата по ал. 2 синдикът е длъжен незабавно писмено да уведоми съда по несъстоятелността.

(4) Синдикът е длъжен да встъпи в длъжност на датата, определена от съда. Ако това задължение не е изпълнено, съдът по несъстоятелността в 7-дневен срок заменя назначения синдик с друго лице измежду посочените от първото събрание на кредиторите. Ако такива няма, замяната се извършва с друго лице от съответния списък и се свиква ново събрание на кредиторите.

Освобождаване на синдика

Чл. 657. (1) Съдът освобождава синдика при:

1. негово писмено искане, отправено до съда;

2. поставяне под запрещение;

3. (нова - ДВ, бр. 70 от 1998 г.) ако назначеният синдик престане да отговаря на изискванията по чл. 655, ал. 2;

4. (предишна т. 3 - ДВ, бр. 70 от 1998 г., изм., бр. 58 от 2003 г.) искане на кредиторите, които притежават повече от половината от размера на вземанията;

5. (нова - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) решение на събранието на кредиторите;

6. (предишна т. 4 - ДВ, бр. 70 от 1998 г., предишна т. 5, бр. 84 от 2000 г.) фактическа невъзможност да осъществява правомощията си;

7. (предишна т. 5 - ДВ, бр. 70 от 1998 г., предишна т. 6, бр. 84 от 2000 г.) смърт.

(2) Съдът по всяко време, служебно или по предложение на длъжника, комитета на кредиторите или кредитор, може да освободи синдика, ако той не изпълнява задълженията си или с действията си застрашава интересите на кредитора или длъжника.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 70 от 1998 г., бр. 84 от 2000 г., бр. 58 от 2003 г.) Освободеният по ал. 1, т. 1 и по ал. 2 синдик е длъжен да изпълнява задълженията си до встъпването на новия синдик.

(4) (Нова - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) На обжалване пред апелативния съд подлежи:

1. определението на съда по несъстоятелността, с което искането по ал. 1, т. 1 - 6 и по ал. 2 се оставя без уважение;

2. определението на съда по несъстоятелността, с което искането по ал. 2 се уважава.

(5) (Нова - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Определението за освобождаване на синдика подлежи на незабавно изпълнение. Жалбата срещу определението за освобождаване на синдика не спира изпълнението му. Отмяната на определението за освобождаване на синдика не възстановява лицето като синдик в това производство по несъстоятелност. Когато се обжалва определението на съда за освобождаване по ал. 4, т. 2, определението може да се обжалва само от синдика.

(6) (Нова - ДВ, бр. 84 от 2000 г., доп., бр. 58 от 2003 г.) В случаите по ал. 1, т. 1, 2, 3, 5, 6, 7 и ал. 2 съдът свиква събрание на кредиторите за избор на нов синдик.

(7) (Нова - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) В случаите по ал. 1, т. 2, 3, 5 и 6 и по ал. 2 до избирането на нов синдик функциите му се изпълняват от назначен от съда служебен синдик.

(8) (Нова - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) В случаите по ал. 1, т. 4 кредиторите са длъжни да посочат в искането си синдик.

Правомощия на синдика

Чл. 658. (1) Синдикът има следните правомощия:

1. представлява предприятието;

2. управлява текущите му дела;

3. (нова - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) упражнява надзор върху дейността на длъжника в случаите по чл. 635, ал. 1;

4. (предишна т. 3 - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) получава под опис, съхранява и води търговските книги и търговската кореспонденция на предприятието;

5. (предишна т. 4 - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) издирва и уточнява имуществото на длъжника;

6. (предишна т. 5 - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) при предвидените в закона условия прави искания за прекратяване, разваляне или унищожаване на договори, по които е страна

длъжникът;

7. (предишна т. 6 - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) участва в производствата по делата на предприятието на длъжника и завежда от негово име дела;

8. (предишна т. 7 - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) събира паричните вземания на длъжника и внася полученото в особена банкова сметка;

9. (предишна т. 8 - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) с разрешение на съда се разпорежда с паричните суми от банковите сметки на длъжника, когато това се налага във връзка с управлението на имуществото и неговото запазване;

10. (предишна т. 9 - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) издирва и уточнява кредиторите на длъжника;

11. (предишна т. 10 - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) по определение на съда свиква и организира събранията на кредиторите;

12. (предишна т. 11 - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) предлага план по чл. 696;

13. (предишна т. 12 - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) извършва действия по прекратяване участието на длъжника в търговски дружества;

14. (предишна т. 13 - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) осребрява имуществото от масата на несъстоятелността;

15. (предишна т. 14 - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) извършва други предвидени от закона или възложени от съда действия.

(2) Синдикът осъществява правомощията си съобразно с развитието на производството по несъстоятелност и постановеното от съда.

Отчетност

Чл. 659. (1) (Изм. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Синдикът записва в прономерован и прошнурован от него и заверен от съда дневник всяко свое действие, свързано с управлението и разпореждането с вещи и права от имуществото на длъжника или от масата на несъстоятелността. Когато функциите на синдик се изпълняват от две или повече лица, разногласията между тях и взетите решения се отбелязват в дневника.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Синдикът представя на съда и комитета на кредиторите ежемесечно, а при поискване - незабавно, отчет за своята дейност.

(3) (Нова - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) При поискване от кредитор синдикът му представя дневника по ал. 1, отчета по ал. 2, както и отчет по конкретно поставените въпроси, ако те не са отразени в отчета по ал. 2 за съответния период.

Дължима грижа

Чл. 660. (1) (Изм. - ДВ, бр. 70 от 1998 г.) Синдикът е длъжен да осъществява правомощията си с грижата на добър търговец.

(2) Синдикът няма право да упълномощава друго лице със своите права освен с изрично разрешение на съда.

Възнаграждение

Чл. 661. (Изм. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) (1) Синдикът получава за своята работа възнаграждение - текущо и окончателно, чийто размер се определя от събранието на кредиторите. Решение за начина на определяне на окончателното възнаграждение може да бъде взето и преди приключване на дейността на синдика.

(2) Съдът определя текущо възнаграждение на временния синдик, както и на синдика в случаите по чл. 657, ал. 6 при назначаването му.

(3) Текущото възнаграждение се изплаща ежемесечно.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Окончателното възнаграждение на синдика може да се определи и при приемане на план за оздравяване, съответно при постигане на извънсъдебно споразумение между длъжника и кредиторите, като то е в зависимост от следните обстоятелства:

1. спазване на процесуалните срокове;

2. дали списъкът на приетите от синдика вземания е одобрен от съда без извършване на промени в него;

3. извършените действия и уважените искове за попълване масата на несъстоятелността;

4. прекратяване на производство по несъстоятелност поради утвърждаване на план за оздравяване;

5. осребряването на имуществото при обявяване в несъстоятелност;

6. други обстоятелства от значение за срока на производството и за масата на несъстоятелността.

(5) Окончателното възнаграждение може да се определи и като процент от имуществото, с което е попълнена масата на несъстоятелността, и/или като процент от стойността на осребрените активи.

(6) В случаите, когато събранието на кредиторите не е могло да вземе решение за избор на синдик или решение за определяне на възнаграждението на синдика, то се определя от съда.

Ограничения

Чл. 662. (1) (Изм. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Синдикът не може да договаря от името на длъжника нито лично със себе си, нито със свързано с него лице.

(2) Синдикът не може да придобива по какъвто и да е начин, пряко или чрез друго лице вещ или право от масата на несъстоятелността. Това ограничение се прилага и за съпруга на синдика, неговите роднини по права линия, по съребрена линия - до шеста степен, а по сватовство - до трета степен.

(3) Синдикът е длъжен да не разгласява сведенията, данните и фактите, които са му станали известни във връзка с осъществяването на неговите правомощия.

(4) (Отм. - ДВ, бр. 70 от 1998 г.).

Отговорност

Чл. 663. (1) Когато синдикът не изпълнява задълженията си или ги изпълнява лошо, съдът може да му наложи глоба, която за всеки отделен случай не може да бъде по-голяма от едномесечното му възнаграждение.

(2) Синдикът дължи обезщетение в размер на законната лихва за времето, през което е забавил внасянето на получените суми в банка.

(3) Синдикът дължи на длъжника и на кредиторите обезщетение за виновно причинените вреди при осъществяване на правомощията си.

Застраховане

Чл. 663а. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) (1) Синдикът се застрахова за времето, през което е назначен за синдик по конкретното производство, за вредите, които могат да настъпят вследствие на виновно неизпълнение на неговите задължения. Минималният размер на застрахователната сума се определя в наредбата по чл. 655а, ал. 1.

(2) Задължението по ал. 1 се изпълнява в тридневен срок от избора и преди встъпване в длъжност.

Отчет на синдика при прекратяване на дейността

Чл. 664. (1) При прекратяване на дейността си синдикът представя писмен отчет в определен от съда срок.

(2) Новоназначеният синдик, длъжникът, комитетът на кредиторите или кредитор могат да направят възражение по отчета в 7-дневен срок от представянето му.

(3) (Доп. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) В 14-дневен срок от получаване на възражението съдът се произнася по възражението с определение, което не подлежи на обжалване.

(4) Ако в срока по ал. 2 не постъпи възражение, смята се, че отчетът е приет.

Предаване на търговските книги и имуществото

Чл. 665. (Изм. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) При прекратяване на дейността си синдикът е длъжен незабавно да предаде под опис търговските книги, дневника и отчетите по чл. 659, както и намиращото се в негово разпореждане имущество на новия синдик или на посочено от съда лице, а в случаите по чл. 707, ал. 1 - на длъжника.

Раздел II

Временен синдик

Назначаване на временен синдик

Чл. 666. (Доп. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Съдът назначава временния синдик с решението за откриване на производството по несъстоятелност или в случаите по чл. 657, ако той отговаря на изискванията по чл. 655 и е дал писмено съгласие.

Освобождаване на временния синдик

Чл. 667. (Изм. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Временният синдик се освобождава при условията на чл. 657 и при назначаване на синдик, избран от събранието на кредиторите.

Правомощия на временния синдик

Чл. 668. Временният синдик има правомощията по чл. 658. Освен това в 14-дневен срок от датата на решението за откриване на производството по несъстоятелност той изготвя:

1. (доп. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) списък на кредиторите по данни от търговските книги на длъжника, в който посочва и размера на техните вземания;

2. (нова - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) заверено от него извлечение от търговските книги;

3. (предишна т. 2 - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) писмен доклад за причините за неплатежоспособността, състоянието на имуществото и взетите мерки за неговото запазване и за възможностите за оздравяване на предприятието.

Раздел III

Първо събрание на кредиторите

Провеждане на първото събрание на кредиторите

Чл. 669. (1) (Доп. - ДВ, бр. 70 от 1998 г., предишен текст на чл. 669, изм., бр. 84 от 2000 г.) Първото събрание на кредиторите се провежда на датата, определена от съда с решението за откриване на производството по несъстоятелност и се ръководи от съдията, който разглежда молбата за откриване на производство по несъстоятелност.

(2) (Нова - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) В първото събрание на кредиторите участват кредиторите, включени в списъка по чл. 668, т. 1 и в извлеченията от търговските книги на длъжника, които временният синдик представя на първото събрание.

Вземане на решение от първото събрание на кредиторите

Чл. 670. (Изм. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) (1) Първото събрание на кредиторите е законно, ако на него присъстват най-малко двама кредитори от списъка по чл. 668, т. 1, освен ако по този списък кредиторът е само един. Участието на кредиторите е лично или чрез представител с изрично писмено пълномощно. Когато кредиторът е физическо лице, пълномощното трябва да бъде с нотариална заверка на подписите.

(2) Решенията на първото събрание на кредиторите се вземат с обикновено мнозинство от размера на вземанията от списъка по чл. 668, т. 1 на присъстващите кредитори.

Участие на временния синдик и на длъжника

Чл. 671. Участието на временния синдик в първото събрание на кредиторите е задължително, а длъжникът участва, ако намери за необходимо.

Правомощия на първото събрание на кредиторите

Чл. 672. (1) (Предишен текст на чл. 672 - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Първото събрание на кредиторите:

1. изслушва доклада на временния синдик по чл. 668, т. 2;

2. (изм. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) избира постоянен синдик и предлага на съда назначаването му;

3. избира комитет на кредиторите.

(2) (Нова - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) На събранието кредиторите могат да посочат и да класират по предпочитание за синдици няколко лица, от които съдът да назначи синдик при невстъпване в длъжност на избрания синдик в определения срок, при освобождаването му до провеждането на събранието по чл. 673 или когато по отношение на него не е налице някое от условията по чл. 655, ал. 2.

Раздел IV

Събрание на кредиторите

Провеждане на събрание на кредиторите и право на глас

Чл. 673. (1) Събранието на кредиторите се провежда след одобряването на списъка по чл. 692 от съда.

(2) След приемането на вземанията право на глас в събранието на кредиторите имат само кредиторите с приети вземания.

(3) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 70 от 1998 г., изм., бр. 58 от 2003 г.) Съдът може да предостави право на глас и на кредитор по чл. 637, ал. 3, ако в подкрепа на вземането му са представени убедителни писмени доказателства, на кредитор с неприето вземане, който е предявил иск по чл. 694, както и на кредитор с прието вземане, срещу когото е предявен иск по чл. 694 за установяване несъществуване на вземането му.

(4) Не се предоставя право на глас по ал. 3 на кредитор по чл. 616, ал. 2.

Свикване на събрание на кредиторите

Чл. 674. (Изм. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) (1) При постъпило искане от длъжника, от

синдика, от комитета на кредиторите или от кредитори, притежаващи 1/5 от размера на приетите вземания, съдът свиква събранието най-късно в 7-дневен срок от постъпване на искането.

(2) Събранието на кредиторите се свиква незабавно след одобряване на списъка на приетите вземания от съда по чл. 692, ал. 3, а когато няма постъпили възражения - по чл. 692, ал. 1, с дневен ред по чл. 677, т. 8.

Покана за събранието на кредиторите

Чл. 675. (1) (Доп. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Поканата за събранието на кредиторите трябва да съдържа фирмата и седалището на длъжника, дневния ред, деня, часа и мястото, където ще се проведе събранието.

(2) Поканата се обнародва в "Държавен вестник", с което всички кредитори се смятат за редовно уведомени.

Вземане на решение

Чл. 676. (1) (Изм. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Събранието на кредиторите се провежда независимо от броя на присъстващите и се ръководи от съдията, който разглежда делото.

(2) При вземането на решение всеки кредитор има толкова гласа, каквато част представлява неговото вземане от размера на приетите вземания и вземанията с право на глас по чл. 673, ал. 3.

(3) Решенията се вземат с обикновено мнозинство, освен ако в този закон е предвидено друго.

(4) (Нова - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) В събранието на кредиторите участието на кредиторите се извършва по реда на чл. 670, ал. 1.

Правомощия на събранието на кредиторите

Чл. 677. (1) Събранието на кредиторите:

1. изслушва доклад на синдика за дейността му;

2. изслушва доклад на комитета на кредиторите;

3. (изм. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) избира синдик, ако такъв не е избран; в този случай се прилага чл. 672, ал. 2;

4. (изм. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) взема решение за освобождаването на синдика и замяната му;

5. (изм. - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) определя размера на текущото възнаграждение на синдика, неговото изменение, както и размера на окончателното възнаграждение;

6. избира комитет на кредиторите, ако такъв не е избран, или извършва промяна в състава му;

7. предлага на съда размера на издръжката на длъжника и на неговото семейство;

8. (нова - ДВ, бр. 84 от 2000 г., изм., бр. 58 от 2003 г.) определя реда и начина за осребряване имуществото на длъжника, метода и условията на оценка на имуществото, избора на оценители и определянето на възнаграждението им.

(2) Когато събранието на кредиторите не може да вземе решение по ал. 1, т. 3, синдикът се назначава от съда. Определението на съда не подлежи на обжалване.

(3) За събранието на кредиторите се води протокол, който се подписва от председателстващия събранието съдия и протоколиста.

(4) (Нова - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Когато събранието на кредиторите не може да вземе

решение по ал. 1, т. 8, решението се взема от синдика.

Действие на решенията на събранието на кредиторите

Чл. 678. Решенията на събранието на кредиторите имат обвързващо действие за всички кредитори, включително за неприсъстващите.

Отмяна на решение на събрание на кредиторите по съдебен ред

Чл. 679. (1) По искане на длъжника или на кредитор съдът по несъстоятелността може да отмени решение на събранието на кредиторите, ако то е незаконосъобразно или при съществено ощетяване на част от кредиторите.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Искането се прави в 7-дневен срок от провеждане на събранието и се разглежда от съда по несъстоятелността с призоваване на длъжника и на кредиторите. Съдебното заседание за разглеждане на искането се провежда не по-късно от 14 дни от постъпването му.

(3) Кредиторите по ал. 2 се призовават чрез "Държавен вестник".

(4) (Изм. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Съдът се произнася с определение.

Раздел V

Комитет на кредиторите

Факултативност

Чл. 680. (1) Събранието на кредиторите може да избере комитет на кредиторите в състав не по-малко от трима и не повече от девет членове.

(2) В комитета на кредиторите задължително се включват лица, които представляват обезпечените и необезпечените кредитори, с изключение на тези по чл. 616, ал. 2.

Правомощия

Чл. 681. (1) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Комитетът на кредиторите подпомага и контролира действията на синдика по управление на имуществото, проверява търговските книги и съдържанието на касата и уведомява съда в случаите по чл. 657.

(2) Касата се проверява най-малко веднъж месечно, като за резултата се уведомява съдът по несъстоятелността.

(3) (Нова - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Комитетът на кредиторите може по своя инициатива или по искане на съда да дава становища относно продължаване дейността на предприятието на длъжника, възнаграждението на временния и служебния синдик, действията по осребряването, отговорността на синдика по чл. 663, ал. 1 и други случаи.

Възнаграждение

Чл. 682. (1) Членовете на комитета на кредиторите имат право на възнаграждение, което се определя при избирането им и е за сметка на кредиторите.

(2) По искане на комитета на кредиторите неизплатеното възнаграждение се удържа при извършване на разпределение на осребреното имущество съразмерно от подлежащите на плащане вземания.

Забрана за придобиване на имущество

Чл. 683. Член на комитета на кредиторите не може да придобива по какъвто и да е начин пряко или чрез друго лице вещ или право от масата на несъстоятелността. Това ограничение се прилага и за съпруга на член на комитета на кредиторите, неговите роднини по права линия, по съребрена линия - до шеста степен, а по сватовство - до трета степен.

Субсидиарно приложение на Закона за задълженията и договорите

Чл. 684. Доколкото отношенията между комитета на кредиторите и кредиторите не са уредени от този раздел или с договор, прилагат се разпоредбите на чл. 280 - 292 от Закона за задълженията и договорите.

Глава четиридесет и трета

(Предишна глава тридесет и девета - ДВ, бр. 83 от 1996 г.)

ПРЕДЯВЯВАНЕ НА ВЗЕМАНИЯТА

Срок за предявяване

Чл. 685. (1) (Изм. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Кредиторите предявяват писмено своите вземания пред съда по несъстоятелността в срок до един месец от обнародване на съобщението за откриване на производството по несъстоятелност.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Кредиторът посочва основанието и размера на вземането, привилегиите и обезпеченията, съдебен адрес и представя писмени доказателства.

Списък на предявените вземания

Чл. 686. (Изм. - ДВ, бр. 84 от 2000 г., бр. 58 от 2003 г.) (1) В 7-дневен срок от изтичането на срока по чл. 685, ал. 1 синдикът съставя:

1. списък на приетите предявени вземания по реда на постъпването им с отбелязване на кредитора, размера и основанието на вземането, привилегиите и обезпеченията, датата на предявяването;

2. списък на вземанията по чл. 687;

3. списък на предявените и неприетите вземания, годишен счетоводен отчет за предходната календарна година и за последния месец преди датата на откриване на производството по несъстоятелност.

(2) Материалите по ал. 1 се предоставят на разположение на кредиторите и на длъжника в канцеларията на съда.

Служебно вписване

Чл. 687. (1) (Предишен текст на чл. 687 - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Вземане на работник или служител, произтичащо от трудово правоотношение с длъжника, възникнало до една година преди датата на решението за откриване на производството по несъстоятелност, се вписва служебно от синдика в списъка на предявените вземания.

(2) (Нова - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Синдикът вписва служебно в списъка на предявените вземания и установеното с влязъл в сила акт публично вземане.

Допълнително предявяване

Чл. 688. (1) (Доп. - ДВ, бр. 84 от 2000 г., изм., бр. 58 от 2003 г.) Вземане, което е предявено след изтичането на срока по чл. 685, ал. 1, но не по-късно от два месеца, се вписва в списъка на предявените вземания и се приема по предвидения от закона ред. След изтичането на този срок вземания, възникнали до датата на откриване на производството по несъстоятелност, не могат да се предявяват.

(2) Кредитор с вземане по ал. 1 не може да оспорва прието вече вземане или извършено разпределение и се удовлетворява от остатъка, ако е извършено разпределение на осребреното имущество. Допълнително направените разноски по приемане на вземането му са за негова сметка.

(3) (Нова - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Вземания, неплатени на падежа и възникнали след датата на откриване на производство по несъстоятелност до утвърждаване на оздравителен

план, съответно до датата на обявяване на длъжника в несъстоятелност, се предявяват по реда на тази глава. За тези вземания синдикът съставя допълнителен списък.

(4) (Нова - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Включването на вземанията по ал. 3 в допълнителния списък или в сметката за разпределение не може да бъде отказано, ако задължението е признато от синдика и от длъжника.

Списък на приетите от синдика вземания

Чл. 689. (Изм. - ДВ, бр. 84 от 2000 г., бр. 58 от 2003 г.) Синдикът прави обявление в "Държавен вестник" за съставянето на списъците и за счетоводните отчети незабавно след съставянето им и ги оставя на разположение на кредиторите и на длъжника в канцеларията на съда.

Оспорване на списъка

Чл. 690. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 84 от 2000 г., изм., бр. 58 от 2003 г.) (1) Длъжникът или кредитор може да направи писмено възражение пред съда с копие до синдика срещу прието или неприето от синдика вземане в 7-дневен срок от обнародването на обявлението за представянето на списъците и отчета по чл. 686, ал. 1.

(2) Синдикът е длъжен да представи пред съда становище по всяко постъпило възражение в тридневен срок от получаването му, но не по-късно от датата на провеждане на съдебното заседание за разглеждане на възраженията.

Неоспоримо вземане

Чл. 691. Не може да се оспорва вземане, което е установено с влязло в сила съдебно решение, постановено след датата на решението за откриване на производството по несъстоятелност, по което е взел участие синдикът.

Одобряване на списъка на приетите от синдика вземания

Чл. 692. (Доп. - ДВ, бр. 70 от 1998 г., изм., бр. 84 от 2000 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Списъкът на приетите от синдика вземания, за които не са постъпили възражения по реда на чл. 690, ал. 1, се одобрява от съда в закрито заседание незабавно след изтичане на срока по чл. 690, ал. 1. Съдът се произнася с определение.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Съдът разглежда постъпилите възражения в открито заседание с призоваване на синдика, длъжника, кредитора, чието включване или невключване на вземане в списъка се оспорва, и направилия възражението кредитор. По възможност всички възражения се разглеждат в едно съдебно заседание.

(3) Когато намери възраженията за основателни, съдът одобрява списъка, след като направи съответната промяна. В противен случай съдът оставя възраженията без уважение. Съдът се произнася с определение в 14-дневен срок от заседанието по ал. 2.

(4) Съобщение за определението на съда за одобряване на списъка се обнародва в "Държавен вестник".

(5) (Нова - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Определенията по ал. 1 и 3 не подлежат на обжалване.

Прието вземане

Чл. 693. (Изм. - ДВ, бр. 70 от 1998 г., бр. 84 от 2000 г.) В производството по несъстоятелност за прието се смята вземане, което е включено в одобрения от съда списък на приетите вземания по чл. 692, с изключение на вземане по чл. 694, ал. 1.

Чл. 694. (Отм. - ДВ, бр. 70 от 1998 г., нов, бр. 84 от 2000 г., изм., бр. 58 от 2003 г.) (1) Кредитор или длъжникът, ако е направил възражение по чл. 690, ал. 1, може да предяви иск за установяване съществуването на неприето вземане или несъществуването на прието

вземане в 7-дневен срок от датата на обнародване на определението на съда за одобряване на списъка по чл. 692, ал. 3. Искът се предявява пред съда по несъстоятелността.

(2) При предявяване на установителен иск не се внася предварително държавна такса. Ако искът бъде отхвърлен, разноските са за сметка на ищеца.

Допълване на списъка

Чл. 695. Одобреният от съда списък се допълва с последващите допълнително предявени и приети по предвидения от закона ред вземания.

Глава четиридесет и четвърта

(Предишна глава четиридесета - ДВ, бр. 83 от 1996 г.)

ОЗДРАВЯВАНЕ НА ПРЕДПРИЯТИЕТО

План за оздравяване

Чл. 696. (Изм. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) С план за оздравяване може да се предвиди отсрочване или разсрочване на плащанията, частично или цялостно опрощаване на задълженията, реорганизация на предприятието или извършването на други действия и сделки.

Предлагане на план

Чл. 697. (1) Право да предложат план имат:

2. синдикът;

1. длъжникът;

3. кредиторите, които притежават най-малко 1/3 от обезпечените вземания;

4. кредиторите, които притежават най-малко 1/3 от необезпечените вземания;

5. съдружниците, съответно акционерите, които притежават най-малко 1/3 от капитала на дружеството длъжник;

6. неограничено отговорен съдружник;

7. двадесет на сто от общия брой на работниците и служителите на длъжника.

(2) Не могат да предлагат план кредиторите с вземанията, посочени в чл. 616, ал. 2.

(3) (Нова - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) В случаите по чл. 630, ал. 2 не може да се предлага план за оздравяване.

Срок за предлагане на план

Чл. 698. (1) (Изм. - ДВ, бр. 70 от 1998 г., бр. 84 от 2000 г.) План може да се предложи най-късно до един месец след датата на обнародване на определението на съда за одобряване списъка на приетите вземания по чл. 692.

(2) В производството по несъстоятелност може да се предложи повече от един план.

Разходи по изготвянето на плана

Чл. 699. Разходите по изготвянето на план, който е предложен от длъжника или от синдика, са за сметка на масата на несъстоятелността, а в останалите случаи те са за сметка на предложителя.

Съдържание на плана

Чл. 700. (1) Планът съдържа:

1. (изм. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) степента на удовлетворяване на вземанията, начина и времето за плащане на кредиторите от всеки клас, както и гаранции за изпълнение на оспорените неприети вземания - предмет на висящи съдебни производства към датата на предлагането на плана;

2. условията, при които съдружниците в събирателно или командитно дружество се освобождават напълно или частично от поетите задължения;

3. степента на удовлетворяване, което получава всеки клас кредитори в сравнение с това, което би получил при разпределение на имуществото по предвидения от закона ред;

4. гаранциите, които се дават на всеки клас кредитори във връзка с изпълнението на плана;

5. управленските, организационните, правните, финансовите, техническите и другите действия за осъществяването на плана;

6. влиянието на плана върху заетостта на работниците и служителите на длъжника.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) С плана може да се предвиди продажба на цялото предприятие, или на обособена част от него, начинът и условията на продажба, купувачът, превръщане на вземане в дял от капитала, новиране на задължение или извършването на други действия и сделки.

(3) (Нова - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) В случаите по ал. 2 към плана за оздравяване се прилага пазарна оценка на имуществото - предмет на съответната сделка. Оценката по чл. 677, т. 8 се разглежда и приема от събранието на кредиторите едновременно с разглеждането и приемането на плана за оздравяване. В случай, че оценката не бъде приета, план за оздравяване не се разглежда и приема от събранието на кредиторите.

(4) (Нова - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Когато планът за оздравяване предвижда продажба на цялото предприятие или на обособена част от него, към плана се прилага проект на договор, подписан от купувача.

(5) (Нова - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) С плана за оздравяване може да се предвиди назначаване на надзорен орган за осъществяване на контрол върху дейността на длъжника за срока на действие на оздравителния план или за по-кратък срок.

(6) (Нова - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Когато планът за оздравяване предвижда превръщане на вземания в част от капитала, към плана се прилага списък с имената на кредиторите, изразили съгласие да запишат дялове, съответно акции, пълно описание на непаричните вноски - вземания, паричната им оценка по чл. 72, ал. 2, основанията на правата на вносителя, както и броя, вида и номиналната стойност на дяловете, съответно акциите, които се придобиват. В тези случаи не се прилага чл. 72, ал. 5. Ако имуществото на дружеството не е достатъчно, за да покрие паричните му задължения, превръщането на вземането в част от капитала се извършва по номиналната стойност на дяловете, съответно акциите. Ако имуществото на дружеството е достатъчно, за да покрие паричните му задължения, превръщането на вземането в част от капитала се извършва по балансовата стойност на дяловете, съответно на акциите. Когато планът за оздравяване предвижда превръщане на вземане в дял от капитала, решението за утвърждаване на оздравителния план има сила на решение на общото събрание на акционерите, съответно на съдружниците, за увеличаване на капитала чрез непарични вноски.

Надзорен орган

Чл. 700а. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) (1) Надзорният орган по чл. 700, ал. 5 може да бъде едноличен или колективен.

(2) Колективният надзорен орган се състои от 3 до 7 души, в това число председател и заместник-председател.

(3) Председателят свиква заседанията на надзорния орган по свой почин, както и по искане на членовете на надзорния орган или на длъжника.

(4) Редът за свикване на колективния надзорен орган, кворумът и начинът за приемане на решения се уреждат в плана за оздравяване.

(5) Длъжникът представя пред надзорния орган доклад за дейността си и за предприетите действия по изпълнение на плана за оздравяване най-малко веднъж на три месеца.

(6) Длъжникът уведомява незабавно надзорния орган за всички настъпили обстоятелства, които са от съществено значение за изпълнението на плана за оздравяване.

(7) Надзорният орган има право по всяко време да поиска от длъжника да представи сведения или доклад по всеки въпрос, който засяга дейността на длъжника и изпълнението на плана за оздравяване.

(8) Органите на длъжника само след предварителното съгласие на надзорния орган могат да вземат решения за:

1. преобразуване на длъжника;

2. закриване или прехвърляне на предприятия или на значителни части от тях;

3. сделки с имущество извън обичайните действия и сделки, свързани с упражняването на търговската дейност на длъжника;

4. съществена промяна на дейността на длъжника;

5. съществени организационни промени;

6. дългосрочно сътрудничество от съществено значение за изпълнението на плана за оздравяване или прекратяване на такова сътрудничество;

7. създаване или закриване на клон.

(9) Обстоятелствата по ал. 8 се вписват в търговския регистър.

(10) Възражения, че действията са извършени в нарушение на ал. 9, не могат да се противопоставят на трети лица.

Допускане на плана

Чл. 701. (1) (Изм. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) С определение, постановено в закрито заседание в 7-дневен срок от изтичането на срока по чл. 698, съдът допуска плана до разглеждане от събранието на кредиторите, ако той отговаря на изискванията на чл. 700, ал. 1. Съдът определя датата за провеждане на събранието не по-късно от 45 дни от датата на определението.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) В случай че предложеният план не отговаря на изискванията на чл. 700, ал. 1, съдът изпраща съобщение на предложителя да отстрани в 7-дневен срок допуснатите нередовности. Тази разпоредба не се прилага при отмяна на решението на съда по несъстоятелността за утвърждаване на план за оздравяване и връщане на делото от второинстанционния съд за продължаване на производството.

(3) Определението за недопускане на плана подлежи на обжалване в 7-дневен срок.

Съобщение за плана и насрочване събрание на кредиторите

Чл. 702. (1) (Изм. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Съдът обнародва в "Държавен вестник" съобщение за датата на провеждане събранието на кредиторите за приемане на допуснатия до разглеждане план.

(2) Длъжникът и синдикът се призовават за събранието, а кредиторите се смятат за

призовани с обнародване на съобщението.

Приемане на плана

Чл. 703. (1) Право да гласува по плана има само кредитор, чието вземане е прието или му е признато право на глас по чл. 673, ал. 3.

(2) Кредиторите гласуват отделно в следните класове:

1. кредитори с обезпечени вземания и кредитори с право на задържане;

2. кредитори по чл. 722, ал. 1, т. 4;

3. (изм. - ДВ, бр. 70 от 1998 г.) кредитори по чл. 722, ал. 1, т. 6;

4. кредитори с необезпечени вземания;

5. кредитори по чл. 616, ал. 2.

(3) Кредитор може да гласува и без да присъства на събранието чрез писмо с нотариална заверка на подписа.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Планът се приема от всеки клас с обикновено мнозинство от размера на вземанията от класа.

(5) Възражение срещу приетия план може да бъде направено пред съда по несъстоятелността в 7-дневен срок от датата на гласуването.

(6) (Нова - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Не се счита за приет план, против който са гласували кредитори с повече от половината от приетите вземания независимо от класовете, в които се разпределят.

(7) (Нова - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Събранието на кредиторите може да вземе решение за назначаване на надзорен орган по чл. 700а и в случаите, в които това не е предвидено в плана за оздравяване на предприятието.

Утвърждаване на плана от съда

Чл. 704. (1) Съдът по несъстоятелността утвърждава приетия план, ако са спазени изискванията на закона.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Ако са приети няколко плана, утвърждава се планът, за който са гласували кредитори с повече от половината от общия размер на приетите вземания. Ако той не може да бъде утвърден, се утвърждава планът, приет от класовете кредитори, чиито интереси са увредени в най-голяма степен.

(3) (Доп. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Планът се утвърждава в закрито заседание. Когато срещу приетия от събранието на кредиторите план са направени възражения, съдът разглежда възраженията в заседание при закрити врата с призоваване на длъжника, синдика и направилия възражението. По възможност всички възражения се разглеждат в едно заседание и съдът се произнася по възраженията в 14-дневен срок от заседанието.

Условия за утвърждаване на плана

Чл. 705. (1) (Предишен текст на чл. 705 - ДВ, бр. 70 от 1998 г.) Съдът утвърждава плана, ако:

1. са спазени изискванията на закона за приемането на плана от отделните класове кредитори;

2. (изм. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) планът е приет с мнозинство на кредитори с повече от половината от приетите вземания, включени в одобрените от съда списъци по чл. 692, ал. 1 и по чл. 692, ал. 3; ако планът предвижда непълно плащане, поне един клас от кредиторите, които са го приели, трябва да получава непълно плащане;

3. всички кредитори от класа са поставени при равни условия, освен ако ощетените кредитори дадат писмено съгласие;

4. на несъгласен кредитор и несъгласен длъжник планът осигурява получаване на плащане, каквото би получил при разпределение на имуществото по предвидения от закона ред;

5. никой кредитор не получава повече от дължимото по приетото му вземане;

6. не се предвижда получаване на доход от съдружник или акционер до окончателното изплащане на задълженията към класа кредитори, чиито интереси са засегнати от плана;

7. не се предвижда издръжка на едноличен търговец, неограничено отговорен съдружник и на семействата им, по-голяма от определената от съда до окончателното изпълнение на задълженията към класа кредитори, чиито интереси са засегнати от плана.

(2) (Нова - ДВ, бр. 70 от 1998 г.) Съдът се произнася с решение относно утвърждаването на плана за оздравяване на предприятието или отказа за това.

Действие на утвърдения план

Чл. 706. (1) Утвърденият от съда план е задължителен за длъжника и кредиторите, чиито вземания са възникнали преди датата на решението за откриване на производството по несъстоятелност.

(2) (Нова - ДВ, бр. 70 от 1998 г.) Поръчителите и лицата, които са учредили залог или ипотека за обезпечаване на задължение на длъжника, както и солидарно задължените с него лица, с изключение на тези по чл. 610, не могат да се ползват от предвидените с плана облекчения.

(3) (Предишна ал. 2 - ДВ, бр. 70 от 1998 г.) Вземанията на кредиторите по ал. 1 се преобразуват съобразно с предвиденото в плана.

(4) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 70 от 1998 г.) Длъжникът е задължен да извърши незабавно предвидените с плана структурни промени.

(5) (Нова - ДВ, бр. 70 от 1998 г.) При продажба на цялото предприятие или на част от него извършените от купувача действия на разпореждане преди окончателното плащане на цената са недействителни по отношение на кредиторите на несъстоятелността.

Срок за сключване на договор

Чл. 706а. (Нов - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) (1) Срокът за сключване на договор за продажба на цялото предприятие, на обособена част от него, съобразно утвърдения план за оздравяване е едномесечен от влизането в сила на решението за утвърждаване на плана.

(2) Ако в срока по ал. 1 не се сключи договор за продажба съобразно проекта към утвърдения план за оздравяване, всяка от страните може в едномесечен срок от изтичането на срока по ал. 1 да поиска от съда по несъстоятелността да обяви договора за сключен съгласно проекта по чл. 700, ал. 4, приет на събранието на кредиторите.

(3) Ако в срока по ал. 2 никоя от страните не поиска обявяване на договора за сключен и ако има направено искане от кредитор, съдът по несъстоятелността възобновява производството и обявява длъжника в несъстоятелност.

Прекратяване на производството по несъстоятелност

Чл. 707. (1) (Доп. - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) С решението за утвърждаване на плана съдът прекратява производството по несъстоятелност и назначава надзорния орган, предложен в плана или избран от събранието на кредиторите.

(2) (Отм. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.).

(3) (Нова - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) По искане на кредитор, на надзорния орган или на длъжника с решението за утвърждаване на плана или по-късно с цел запазване на имуществото и осигуряване изпълнението на плана съдът може:

1. да определи имуществото, с което длъжникът да се разпорежда само с предварителното разрешение на надзорния орган, а когато няма такъв - на съда;

2. да замени един или повече членове на надзорния орган с други лица.

Обжалване

Чл. 707а. (1) (Нов - ДВ, бр. 70 от 1998 г., предишен текст на чл. 707а, изм., бр. 84 от 2000 г.) Решението по чл. 707 и решението, с което се отказва да се утвърди приет от събранието на кредиторите план за оздравяване на предприятието на длъжника, подлежи на обжалване в 7-дневен срок от обнародването му в "Държавен вестник".

(2) (Нова - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) След отмяна на решението на съда не се провежда оздравително производство.

Изпълнителен лист

Чл. 708. Кредитор може да се снабди с изпълнителен лист за преобразуваното си вземане на основание утвърдения от съда план.

Възобновяване на производството по несъстоятелността

Чл. 709. (1) (Доп. - ДВ, бр. 70 от 1998 г., изм., бр. 84 от 2000 г., бр. 58 от 2003 г.) Ако длъжникът не изпълнява задълженията си по плана или по чл. 700а, ал. 5, 6, 7 и 8, кредиторите, чиито вземания са преобразувани с плана и представляват не по-малко от 15 на сто от общия размер на вземанията, или надзорният орган по чл. 700а могат да поискат възобновяване на производството по несъстоятелност, без да се доказва нова неплатежоспособност, съответно свръхзадълженост.

(2) В случаите по ал. 1 преобразуващото действие на плана по отношение на правата на кредиторите и обезпеченията се запазва.

(3) (Нова - ДВ, бр. 70 от 1998 г.) Във възобновеното производство по несъстоятелност не се провежда оздравително производство.

(4) (Нова - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Искането по ал. 1 се разглежда от съда в 14-дневен срок от постъпването му в открито съдебно заседание с призоваване на направилия искането кредитор и на длъжника.

Глава четиридесет и пета

(Предишна глава четиридесет и първа - ДВ, бр. 83 от 1996 г.)

ОБЯВЯВАНЕ В НЕСЪСТОЯТЕЛНОСТ

Решение за обявяване в несъстоятелност

Чл. 710. Съдът обявява длъжника в несъстоятелност, ако в предвидения от закона срок не е бил предложен план по чл. 696 или предложеният план не е бил приет или утвърден, както и в случаите по чл. 630, ал. 2, чл. 632, ал. 1 и чл. 709, ал. 1.

Съдържание на решението за обявяване в несъстоятелност

Чл. 711. (1) С решението за обявяване в несъстоятелност съдът:

1. (доп. - ДВ, бр. 70 от 1998 г.) обявява длъжника в несъстоятелност и постановява прекратяване дейността на предприятието;

2. постановява обща възбрана и запор върху имуществото на длъжника;

3. прекратява правомощията на органите на длъжника - юридическо лице;

4. лишава длъжника от правото да управлява и да се разпорежда с имуществото, включено в масата на несъстоятелността;

5. постановява започване на осребряване на имуществото, включено в масата на несъстоятелността, и разпределение на осребреното имущество.

(2) (Отм. - ДВ, бр. 70 от 1998 г.).

Действие на решението, вписване и обнародване

Чл. 712. (1) Решението за обявяване в несъстоятелност действа по отношение на всички.

(2) Решението за обявяване в несъстоятелност се вписва в съответния съдебен регистър и се обнародва в "Държавен вестник".

Обжалване на решението за обявяване в несъстоятелност

Чл. 713. (1) (Предишен текст на чл. 713 - ДВ, бр. 70 от 1998 г.) Решението за обявяване в несъстоятелност подлежи на обжалване в 7-дневен срок от обнародването.

(2) (Нова - ДВ, бр. 70 от 1998 г.) Решението, с което се отменя частично или изцяло или се обезсилва постановеното от окръжния съд решение за обявяване в несъстоятелност, се вписва в съответния съдебен регистър и се обнародва в "Държавен вестник".

Незабавно изпълнение

Чл. 714. Решението за обявяване в несъстоятелност подлежи на незабавно изпълнение.

Постановяване на общ запор и възбрана и вписването им

Чл. 715. (1) От деня на обнародване на решението за обявяване в несъстоятелност се смятат за възбранени недвижимите имоти, съответно за запорирани движимите вещи и вземанията на длъжника по отношение на трети добросъвестни лица.

(2) Постановената обща възбрана върху недвижимите имоти и корабите на длъжника се вписва в нотариалните регистри, съответно в регистрите за корабите, въз основа на обнародваното в "Държавен вестник" обявление за обявяване на длъжника в несъстоятелност.

Глава четиридесет и шеста

(Предишна глава четиридесет и втора - ДВ, бр. 83 от 1996 г.)

ОСРЕБРЯВАНЕ НА ИМУЩЕСТВОТО

Обхват

Чл. 716. (1) (Предишен текст на чл. 716 - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Недвижимите и движимите вещи като цяло или в обособени части, вещните и другите имуществени права от масата на несъстоятелността се превръщат в пари, доколкото това е необходимо за плащане задълженията на длъжника.

(2) (Нова - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Продажбата на имуществените права от масата на

несъстоятелността се извършва от синдика след разрешение на съда.

Продажба на вещи и имуществени права

Чл. 717. (Доп. - ДВ, бр. 70 от 1998 г., изм. и доп., бр. 84 от 2000 г., изм., бр. 58 от 2003 г.) (1) Вещите и имуществените права от масата на несъстоятелността се продават от синдика по предвидения в тази глава ред и съобразно решението на събранието на кредиторите по чл. 677, ал. 1, т. 8 освен в случаите по чл. 677, ал. 4.

(2) По предложение на синдика и съобразно решението на събранието на кредиторите съдът по несъстоятелността разрешава продажба на вещите и имуществените права като цяло, на обособени части или на отделни имуществени права. Съдът е длъжен да се произнесе по предложението на синдика в деня на постъпването му в съда или най-късно на следващия работен ден.

Обявление за продажба

Чл. 717а. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) (1) Синдикът изготвя обявление за продажбата, в което посочва реда и начина на продажба, определени от събранието на кредиторите, мястото и деня, в който ще се извърши продажбата, крайния срок за приемане на предложенията в рамките на деня, както и оценката на имуществото, което ще се продава.

(2) Синдикът поставя обявлението по ал. 1 на видно място в сградата на общината по седалището на длъжника и в сградата по адреса на управление на длъжника в срок от 15 до 30 дни преди посочения в обявлението ден и съставя протокол за това. Синдикът представя за публикуване обявлението за продажба в специален бюлетин на Министерството на икономиката в срок 15 дни преди посочения в обявлението ден за продажба.

Място на извършване на продажбата

Чл. 717б. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Продажбата се извършва в канцеларията на синдика или по адреса на управление на длъжника в деня, посочен в обявлението.

Ред за извършване на продажбата

Чл. 717в. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) (1) Книжата за продажбата се държат в канцеларията на синдика или по адреса на управление на длъжника и са на разположение на всеки заинтересуван.

(2) За участие в наддаването се внася задатък 10 на сто върху оценката.

(3) Всеки наддавач посочва предложената от него цена с цифри и думи и подава предложението си с квитанцията за внесения задатък в запечатан плик. Предложенията се подават в деня на продажбата до края на срока по чл. 717а, ал. 1 при синдика, който ги отразява по реда на постъпването им във входящ регистър.

(4) Веднага след изтичането на срока по ал. 3 синдикът обявява постъпилите наддавателни предложения в присъствието на явилите се наддавачи, за което съставя протокол. В протокола се вписват наддавачите и наддавателните предложения по реда на отварянето на пликовете. За купувач на имущественото право се счита този наддавач, който е предложил най-висока цена. Ако най-високата цена е предложена от повече от един наддавач, купувачът се определя от синдика чрез незабавен търг чрез явно наддаване в присъствието на явилите се наддавачи. Обявяването на купувача се извършва от синдика в протокола, който се подписва от него и от явилите се наддавачи.

(5) Наддавателни предложения от лица, които нямат право да наддават, както и предложения за цена под 75 на сто от оценката, ако има такива, са недействителни.

Ограничение за участие в продажбата

Чл. 717г. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) (1) Длъжникът, неговият представител,

синдикът, както и лицата, посочени в чл. 185 от Закона за задълженията и договорите, нямат право да участват в наддаването.

(2) Когато имуществено право е купено от лице, което е нямало право да наддава, продажбата е недействителна.

(3) В случая по ал. 2 внесените от купувача пари се задържат за удовлетворяване вземанията на кредиторите.

Плащане на цената

Чл. 717д. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Купувачът трябва в срок 5 дни от приключване на продажбата да внесе предложената от него цена, като приспадне внесения задатък.

Последващи купувачи

Чл. 717е. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Ако в срока по чл. 717д цената не бъде внесена:

1. внесеният от наддавача задатък служи за удовлетворяване на кредиторите;

2. синдикът поканва наддавача, който е предложил следващата най-висока цена, ако не е изтеглил задатъка; ако този наддавач се съгласи, той се обявява за купувач; ако не се съгласи или ако не внесе цената в 5-дневен срок от обявяването му за купувач, внесеният от него задатък се задържа за удовлетворяване на кредиторите, а синдикът предлага имота на следващия по реда на предложените цени наддавач и постъпва така при нужда до изчерпване на всички наддавачи, предложили цена най-малко 75 на сто от оценката; наддавачът, който се е съгласил да купи имуществото и не внесе в срок предложената цена, отговаря съобразно т. 1.

Провеждане на нов търг

Чл. 717ж. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Ако не са се явили наддавачи или не са били направени валидни наддавателни предложения, или купувачът не е внесъл цената, се провежда нов търг с явно наддаване с начална цена 50 на сто от оценката след ново обявяване по реда на чл. 717а, ал. 2, изречение първо.

Възлагане

Чл. 717з. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) (1) Когато лицето, обявено за купувач, внесе своевременно дължимата сума, съдът с постановление му възлага имота в деня, следващ деня на плащането. Плащането на цената покрива неспазването на изискванията за представяне на задатък.

(2) От датата на издаване на постановлението за възлагане купувачът придобива всички права, които длъжникът е имал върху имуществото право. Правата, които трети лица са придобили върху имуществото право, не могат да бъдат противопоставени на купувача, ако тези права не могат да се противопоставят на длъжника.

(3) Постановлението за възлагане, издадено от съда, може да се обжалва пред апелативния съд от участвалите в търга.

(4) Ако възлагането не бъде обжалвано, действителността на продажбата може да се оспорва по исков ред само при нарушаване на чл. 717г и при невнасяне на цената. В последния случай купувачът може да отклони уважаването на иска, ако внесе дължимата сума заедно с лихвите от деня на обявяването му за купувач.

Отменяне на възлагането

Чл. 717и. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Ако постановлението за възлагане бъде отменено или ако продажбата бъде обявена за недействителна съгласно чл. 717г, новата продан се извършва след ново обявяване.

Придобиване и оспорване на собствеността

Чл. 717к. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) (1) Купувачът на движими вещи става техен собственик, независимо от това дали са принадлежали на длъжника.

(2) Предишният собственик има право да получи цената, ако тя не е изплатена, а ако тя е била изплатена, той има право да иска от кредиторите и от длъжника това, което те са получили по разпределението.

Въвод и преминаване на риска

Чл. 717л. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) (1) Купувачът се въвежда във владение на имуществените право от синдика въз основа на влязлото в сила постановление за възлагане, както и на удостоверение за платените такси за прехвърляне на имота и за извършеното вписване на същото постановление.

(2) Рискът от погиване на имуществените право е за сметка на купувача, а разноските по опазването му до въвода във владение на купувача са за сметка на масата на несъстоятелността.

(3) Въводът се извършва срещу всяко лице, което се намира във владение на имуществените право. Това лице може да се брани само с иск за собственост.

Продажба при съсобственост

Чл. 717м. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) (1) Когато изпълнението бъде насочено върху имуществено право, което е съсобствено, за дълг на някои от съсобствениците, имуществените право се описва изцяло, но се продава само идеалната част на длъжника.

(2) Имотът може да бъде продаден и изцяло, ако останалите съсобственици се съгласят с това писмено.

Продажба на ипотекиран имот

Чл. 717н. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) При продажба на ипотекиран имот, която се извършва не по вземането на ипотекарния кредитор, синдикът му изпраща съобщение за насрочването на продажбата.

Продажба при особени случаи

Чл. 718. (1) (Доп. - ДВ, бр. 70 от 1998 г.) По предложение на синдика съдът по несъстоятелността може да разреши продажбата да се извърши чрез пряко договаряне или чрез посредник, когато вещите и имуществените права като цяло, обособената част или вещта или имуществените право са предложени по реда на чл. 717, ал. 1, но продажбата не е извършена поради неявяване на купувач или купувачът се е отказал. Съдът е длъжен да се произнесе по предложението на синдика в деня на постъпването му в съда или най-късно на следващия работен ден.

(2) Дялове, които са собственост на длъжника в други дружества, се продават, след като бъдат предложени за изкупуване на останалите съдружници и в срок от един месец предложението не бъде прието.

(3) (Нова - ДВ, бр. 70 от 1998 г.) При продажба по ал. 1 на вещите и имуществените права като цяло или на обособена част кредиторите не могат да бъдат поставени в по-неблагоприятно положение, отколкото при продажбата на отделни вещи и имуществени права.

(4) (Предишна ал. 3, изм. - ДВ, бр. 70 от 1998 г.) При продажба по ал. 1 на вещите и имуществените права като цяло или на обособени части извършените от купувача действия на разпореждане преди окончателното плащане на цената са недействителни по отношение на кредиторите на несъстоятелността.

(5) (Нова - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Продавач по договор по ал. 1 е синдикът.

Продажба на заложена вещ

Чл. 719. (Доп. - ДВ, бр. 70 от 1998 г.) Заложена вещ, която се държи от кредитор или от трето лице, се изисква от синдика и се продава по реда на тази глава, освен ако със закон е предвидена продажбата й от кредитора без съдебна намеса.

Глава четиридесет и седма

(Предишна глава четиридесет и трета - ДВ, бр. 83 от 1996 г.)

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ОСРЕБРЕНОТО ИМУЩЕСТВО И ПРИКЛЮЧВАНЕ НА ПРОИЗВОДСТВОТО ПО НЕСЪСТОЯТЕЛНОСТ

Раздел I

Разпределение на осребреното имущество

Условие за разпределение

Чл. 720. Разпределение се извършва, когато в масата на несъстоятелността се наберат достатъчно парични средства.

Сметка за разпределение

Чл. 721. (1) (Изм. - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Синдикът изготвя сметка за разпределение на наличните суми между кредиторите с вземания по чл. 722, ал. 1 съобразно реда, привилегиите и обезпеченията.

(2) Сметката за разпределение е частична, докато не бъдат изплатени изцяло задълженията или не бъде осребрена цялата маса на несъстоятелността с изключение на непродаваемите вещи.

(3) (Нова - ДВ, бр. 84 от 2000 г.) Не може да бъде отказано включването в сметката за разпределение на вземане по чл. 722, ал. 1, т. 7, ако задължението е поето със съгласието на синдика или е признато от него.

Ред на вземанията

Чл. 722. (1) При извършване на разпределение на осребреното имущество вземанията се изплащат в следния ред:

1. (изм. - ДВ, бр. 70 от 1998 г.) вземания, обезпечени със залог или ипотека - от получената сума при реализацията на обезпечението;

2. вземания, заради които се упражнява право на задържане - от стойността на задържания имот;

3. разноски по несъстоятелността;

4. (изм. - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) вземания, произтичащи от трудови правоотношения, възникнали преди датата на решението за откриване на производството по несъстоятелност;

5. издръжка, дължима по закон от длъжника на трети лица;

6. (изм. - ДВ, бр. 70 от 1998 г., бр. 84 от 2000 г.) публичноправни вземания на държавата и общините, като данъци, мита, такси, задължителни осигурителни вноски и други, възникнали до датата на решението за откриване на производство по несъстоятелност;

7. (отм., предишна т. 8 - ДВ, бр. 70 от 1998 г.) вземания, възникнали след датата на решението за откриване на производството по несъстоятелност и неплатени на падежа, произтичащи от продължаване дейността на длъжника;

8. (предишна т. 9, изм. - ДВ, бр. 70 от 1998 г.) останалите необезпечени вземания, възникнали преди датата на решението за откриване на производството по несъстоятелност;

9. (нова - ДВ, бр. 70 от 1998 г.) вземанията по чл. 616, ал. 2, т. 1;

10. (нова - ДВ, бр. 70 от 1998 г.) вземанията по чл. 616, ал. 2, т. 2;

11. (нова - ДВ, бр. 70 от 1998 г.) вземанията по чл. 616, ал. 2, т. 3.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 70 от 1998 г.) Когато паричните средства са недостатъчни, за да се удовлетворят изцяло вземанията по ал. 1, т. 3 - 11, те се разпределят между кредиторите от реда по съразмерност.

Разноски по несъстоятелността

Чл. 723. Разноски по несъстоятелността са:

1. държавната такса за производството по несъстоятелност;

2. възнаграждението на синдика;

3. дължимите на работниците и служителите суми, когато предприятието на длъжника не е прекратило дейността си;

4. разходите за попълване, управление, оценяване и разпределение на масата;

5. определената издръжка на длъжника и на неговото семейство.

Удовлетворяване на обезпечен кредитор и на кредитор с

право на задържане

Чл. 724. (1) Когато продажната цена на заложена или ипотекирана вещ не покрива изцяло вземането заедно с натрупаната лихва, за остатъка кредиторът участва в разпределението заедно с кредиторите с необезпечени вземания.

(2) Когато продажната цена на заложена или ипотекирана вещ превишава обезпеченото вземане с натрупаната лихва, остатъкът от нея се включва в масата на несъстоятелността.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 70 от 1998 г.) Дължимата сума по ал. 2 от реализацията на обезпечението се предава веднага на кредитора.

(4) Алинеи 1, 2 и 3 се прилагат и при удовлетворяване вземане на кредитор с право на задържане.

Участие на вземания под отлагателно или прекратително условие

Чл. 725. (1) Вземане под отлагателно условие се включва в първоначалното разпределение като оспорено вземане. За него се заделя съответната сума от разпределението. При окончателното разпределение това вземане се изключва, ако до този момент условието не се е сбъднало.

(2) Вземане под прекратително условие се включва в разпределението като безусловно.

Заделяне на суми за оспорено вземане

Чл. 726. (1) За оспорено по съдебен ред вземане се заделя съответната сума в сметката за разпределение.

(2) Когато е оспорено само обезпечението или привилегията, вземането се включва като необезпечено до разрешаване на спора, като в сметката за разпределение се заделя сумата, която кредиторът би получил за обезпечено вземане.

Публичност на сметката за разпределение

Чл. 727. Сметката за разпределение се поставя в продължение на 14 дни на определено за целта видно и общодостъпно място в съда.

Възражения срещу сметката

Чл. 728. Длъжникът, комитетът на кредиторите и всеки кредитор могат да направят пред съда писмено възражение срещу сметката за разпределение в срока по чл. 727.

Одобряване на сметката за разпределение

Чл. 729. (1) Съдът по несъстоятелността одобрява с определение сметката за разпределение, след като направи съответната промяна, когато служебно или при възражение е констатирал незаконосъобразност.

(2) Определението по ал. 1 не подлежи на обжалване.

(3) Одобрената сметка за разпределение се изпълнява от синдика.

Допълнително включване на кредитор в разпределението

Чл. 730. Кредитор, който е предявил вземането си след извършено разпределение, се включва в следващите разпределения без право на изравняване съобразно с вече платеното.

Допълнително включване на суми

Чл. 731. В масата на несъстоятелността се включват допълнително новосъбраните суми от вземания на длъжника и от осребряване на имуществото, както и сумите от вземания, от които кредиторите са се отказали.

Връщане на остатъка от масата на несъстоятелността

Чл. 732. След пълното плащане на задълженията остатъкът от масата на несъстоятелността се предоставя на длъжника.

Раздел II

Приключване на производството по несъстоятелност

Отчет на синдика

Чл. 733. Синдикът представя на съда отчет за своята дейност, както и окончателна сметка за разпределение и за останалите неплатени вземания в срок не по-дълъг от един месец след изчерпване на масата на несъстоятелността, с изключение на непродаваемите вещи.

Заключително събрание на кредиторите

Чл. 734. (1) Съдът свиква заключително събрание на кредиторите в 14-дневен срок от получаване отчета на синдика.

(2) На събранието се приема окончателната сметка за разпределение и за останалите неплатени вземания и се взема решение относно непродаваемите вещи от масата на несъстоятелността.

Приключване на производството по несъстоятелност

Чл. 735. (1) Производството по несъстоятелност се прекратява с решение на съда, когато:

1. са изплатени задълженията;

2. масата на несъстоятелността е изчерпана.

(2) С решението по ал. 1 съдът постановява заличаване на търговеца, освен ако са

удовлетворени всички кредитори и е останало имущество.

(3) Решението по ал. 1 подлежи на обжалване в 7-дневен срок от обнародването му в "Държавен вестник".

Прекратяване правомощията на синдика

Чл. 736. (1) С прекратяване на производството по несъстоятелност се прекратяват правомощията на синдика.

(2) Синдикът предава търговските книги и остатъка от имуществото на длъжника или на неговия управителен орган.

Депозиране на неполучените суми

Чл. 737. По разпореждане на съда синдикът депозира в банка сумите, които са заделени при окончателното разпределение за неполучените или оспорени вземания.

Прекратяване действието на общата възбрана

Чл. 738. (1) С прекратяване на производството по несъстоятелността се прекратява действието на общата възбрана.

(2) Общата възбрана се заличава служебно от деня на обнародване на съобщението за прекратяване на производството по несъстоятелност.

Погасяване

Чл. 739. (1) Непредявените в производството по несъстоятелност вземания и неупражнените права се погасяват.

(2) Неудовлетворените в производството по несъстоятелност вземания се погасяват освен в случаите по чл. 744, ал. 1.

Глава четиридесет и осма

(Предишна глава четиридесет и четвърта - ДВ, бр. 83 от 1996 г.)

ИЗВЪНСЪДЕБНО СПОРАЗУМЕНИЕ

Договор

Чл. 740. (1) (Изм. - ДВ, бр. 70 от 1998 г.) Във всяко положение на производството по несъстоятелност длъжникът може да сключи с всички кредитори с приети вземания договор за уреждане плащането на паричните задължения. В този случай синдикът не представлява длъжника като страна.

(2) Със сключването на договора производството по несъстоятелност се прекратява.

(3) Договорът се сключва в писмена форма.

Приложение на гражданското законодателство

Чл. 741. Доколкото в договора или в този закон не е предвидено друго, прилага се гражданското законодателство.

Възобновяване на производството по несъстоятелност

Чл. 741а. (Нов - ДВ, бр. 70 от 1998 г.) Ако длъжникът не изпълнява задълженията си по договора, кредиторите, чиито вземания представляват не по-малко от 15 на сто от общия размер на вземанията, могат да поискат възобновяване на производството по несъстоятелност, без да се доказва нова неплатежоспособност, съответно свръхзадълженост. Във възобновеното производство по несъстоятелност не се провежда оздравително производство.

Глава четиридесет и девета

(Предишна глава четиридесет и пета - ДВ, бр. 83 от 1996 г.)

ОСОБЕНИ ПРАВИЛА ЗА ТЪРГОВСКИТЕ ДРУЖЕСТВА

Свръхзадълженост

Чл. 742. (1) Търговското дружество е свръхзадължено, ако неговото имущество не е достатъчно, за да покрие паричните му задължения.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 70 от 1998 г.) Откриване на производство по несъстоятелност поради свръхзадълженост може да иска и член на управителния орган на търговското дружество, както и ликвидаторът.

Разделност на имуществото

Чл. 743. (1) Имуществото на събирателно дружество, командитно дружество или командитно дружество с акции с открито производство по несъстоятелност и това на неограничено отговорен съдружник се държи отделно.

(2) Кредиторите по личните търговски задължения на неограничено отговорния съдружник не участват при разпределението на имуществото на дружествата.

(3) Кредиторите на търговското дружество могат да участват в разпределението на личното имущество на неограничено отговорния съдружник само с вземането, за което не са били удовлетворени в производството по несъстоятелността на дружеството.

Глава петдесета

(Предишна глава четиридесет и шеста - ДВ, бр. 83 от 1996 г.)

ВЪЗОБНОВЯВАНЕ НА ПРОИЗВОДСТВОТО ПО НЕСЪСТОЯТЕЛНОСТ

Условия за възобновяване

Чл. 744. (1) Прекратеното производство по несъстоятелност се възобновява с решение на съда, когато в срок от една година след прекратяване на производството:

1. се освободят суми, заделени за оспорени вземания;

2. се открие имущество, което не е било известно при прекратяването на производството по несъстоятелност.

(2) Когато освободените заделени суми и новооткритото имущество са недостатъчни, за да покрият разноските по производството, съдът може да откаже неговото възобновяване, освен ако заинтересовано лице не предплати необходимата сума.

Искане за възобновяване на производството

Чл. 745. Производството по несъстоятелност се възобновява по писмена молба на длъжника или на кредитор с прието или установено по съдебен ред вземане.

Действие на възобновяването

Чл. 746. (1) С решението за възобновяване на производството правата на синдика и на комитета на кредиторите се възстановяват.

(2) Възобновеното производство продължава от окончателната сметка за разпределение, която се смята за частична.

Глава петдесет и първа

(Предишна глава четиридесет и седма - ДВ, бр. 83 от 1996 г.)

ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ ПРАВАТА НА ДЛЪЖНИКА

Действие на възстановяването

Чл. 747. Възстановяването на правата на длъжника - едноличен търговец и неограничено отговорен съдружник, заличава и отменя занапред последиците, които законът свързва с обявяването в несъстоятелност.

Предпоставки за възстановяването

Чл. 748. (1) Възстановяват се правата на длъжник, който изплати напълно приетите в производството по несъстоятелност вземания, заедно с лихвите и разноските по тях.

(2) Правата на длъжника се възстановяват и без да е изплатил напълно всички задължения, когато несъстоятелността се дължи на неблагоприятно изменили се стопански условия.

(3) Правата на неограничено отговорен съдружник се възстановяват при условията на ал. 1 и 2. Ако той изплати задълженията на неплатежоспособното дружество, платеното от него не се смята за недължимо платено.

Недопустимост

Чл. 749. Не се възстановяват правата на длъжник, осъден за банкрут.

Искане за възстановяване

Чл. 750. (1) Длъжникът подава писмена молба за възстановяване на правата до съда по несъстоятелността.

(2) Към молбата се прилагат доказателства за изплащане на приетите в производството по несъстоятелност вземания.

Възстановяване правата на починал длъжник

Чл. 751. Молба за възстановяване правата на починал длъжник се подава поне от един наследник.

Съобщение за молбата за възстановяване

Чл. 752. Съобщение за молбата за възстановяване се обнародва в "Държавен вестник".

Възражение срещу молбата

Чл. 753. В едномесечен срок от обнародването на съобщението всеки кредитор с прието или установено по съдебен ред вземане може да направи писмено възражение срещу молбата за възстановяване.

Разглеждане на молбата

Чл. 754. Молбата за възстановяване и възраженията по нея се разглеждат в открито заседание с призоваване на молителя и на възразилия кредитор.

Обжалване

Чл. 755. (1) Решението на съда, с което се уважава молбата, не подлежи на обжалване.

(2) Решението на съда, с което се отхвърля молбата за възстановяване на правата, подлежи на обжалване от длъжника в 7-дневен срок.

(3) Влязлото в сила съдебно решение се обнародва в "Държавен вестник".

Нова молба за възстановяване

Чл. 756. Нова молба за възстановяване на правата може да се подаде не по-рано от една година след влизане в сила на решението за отхвърляне на молбата.

Глава петдесет и втора

(Предишна глава четиридесет и осма - ДВ, бр. 83 от 1996 г.)

ПРИЛОЖИМ ЗАКОН

Признаване на чуждестранно съдебно решение по несъстоятелността

Чл. 757. Република България при условията на взаимност признава чуждестранно съдебно решение, което обявява несъстоятелност, ако е постановено от орган на държавата, в която е седалището на длъжника.

Правомощия на назначен от чуждестранен съд синдик

Чл. 758. Синдикът, назначен по чуждестранно съдебно решение, има дадените права от държавата, където е открито производството по несъстоятелност, доколкото те не противоречат на правилата на обществения ред в Република България.

Спомагателно производство по несъстоятелност

Чл. 759. (1) По искане на длъжника, на назначения от чуждестранния съд синдик или на кредитор български съд може да открие спомагателно производство по несъстоятелност за търговец, който е обявен в несъстоятелност от чуждестранен съд, ако той притежава значително имущество на територията на Република България.

(2) Решението по ал. 1 има действие само по отношение на имуществото на длъжника на територията на Република България.

Действие на спомагателното производство

Чл. 760. (1) Отменителен иск, който е предявен от синдика по основно или спомагателно производство по несъстоятелност, се смята предявен и за двете производства.

(2) Кредитор, който е получил частично плащане по основното производство, участва в разпределението на имуществото по спомагателното производство, ако частта, която би получил, е по-голяма от съответната част, която получават останалите кредитори по спомагателното производство.

(3) План по чл. 696 може да се утвърди в спомагателното производство по несъстоятелност само със съгласието на синдика по основното производство.

(4) След приключване на разпределението по спомагателното производство остатъкът от имуществото се прехвърля към имуществото по основното производство.

ДОПЪЛНИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

(Нови - ДВ, бр. 63 от 1994 г.)

§ 1. (1) "Свързани лица" по смисъла на този закон са:

1. съпрузите, роднините по права линия - без ограничения, по съребрена линия - до четвърта степен включително, и роднините по сватовство - до трета степен включително;

2. работодател и работник;

3. лицата, едното от които участва в управлението на дружеството на другото;

4. съдружниците;

5. дружество и лице, което притежава повече от 5 на сто от дяловете и акциите, издадени с право на глас в дружеството;

6. лицата, чиято дейност се контролира пряко или косвено от трето лице;

7. лицата, които съвместно контролират пряко или косвено трето лице;

8. лицата, едното от които е търговски представител на другото;

9. лицата, едното от които е направило дарение в полза на другото.

(2) "Свързани лица" са и лицата, които участват пряко или косвено в управлението, контрола или капитала на друго лице или лица, поради което между тях могат да се уговарят условия, различни от обичайните.

§ 1а. (Нов - ДВ, бр. 70 от 1998 г.) "Обособена част" по смисъла на този закон е организационна структура, която може самостоятелно да осъществява стопанска дейност (магазин, ателие, кораб, цех, ресторант, хотел и други подобни).

§ 2. Вземанията в чужда валута се превръщат в български левове по курса на Българската народна банка към датата на решението за откриване на производството по несъстоятелност.

§ 3. Разпоредбите на част четвърта от този закон по отношение на търговските дружества намират съответно приложение и за кооперацията търговец.

§ 4. (Изм. - ДВ, бр. 28 от 2002 г.) В случаите по чл. 700, ал. 2 от този закон не се прилагат разпоредбите на Закона за приватизация и следприватизационен контрол.

§ 5. (1) (Изм. - ДВ, бр. 70 от 1998 г., бр. 28 от 2002 г., изм. и доп., бр. 31 от 2003 г.) Решение за определяне на метод за продажба на акции или дялове от търговско дружество с повече от 50 на сто държавно или общинско участие в капитала, за което е открито производство по несъстоятелност, може да се приеме до датата на определението на съда по несъстоятелността за одобряване на списъка на приетите вземания по чл. 692, ал. 3.

(2) Производството по несъстоятелност се спира с одобряването от съда на списъка на приетите вземания по чл. 692.

(3) Ако в 4-месечен срок от спиране на производството по несъстоятелност не се сключи приватизационна сделка, производството по несъстоятелност се възобновява.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 28 от 2002 г.) Паричните постъпления от приватизацията на търговски дружества с открито производство по несъстоятелност се разпределят по реда на глава четиридесет и седма, раздел I от този закон. Останалата след удовлетворяването на кредиторите сума се разпределя по реда на чл. 8 и 10 от Закона за приватизация и следприватизационен контрол.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 6. (Предишен § 1 - ДВ, бр. 63 от 1994 г.) Този закон влиза в сила от 1 юли 1991 г. и отменя глави първа и втора и чл. 65, ал. 4 от Указ № 56 за стопанската дейност (обн., ДВ, бр. 4 от 1989 г., попр., бр. 16 от 1989 г., изм. и доп., бр. 38, 39 и 62 от 1989 г., бр. 21, 31 и 101 от 1990 г., бр. 15 и 23 от 1991 г., попр., бр. 25 от 1991 г.).

§ 7. (Предишен § 2 - ДВ, бр. 63 от 1994 г.) Държавните и общинските фирми, регистрирани по Указ № 56 за стопанската дейност, продължават дейността си по досегашните разпоредби до превръщането им в търговски дружества съгласно чл. 61 и 62 от

този закон.

§ 8. (Предишен § 3 - ДВ, бр. 63 от 1994 г.) (1) Извършеното регистриране на фирмите, образувани по Указ № 56 за стопанската дейност, запазва действието си, като по право се извършват следните промени:

1. едноличната фирма се смята за едноличен търговец. Към регистрираното наименование се прибавя името съгласно чл. 59, ако липсва;

2. колективните и дружествените фирми на граждани се смятат за събирателни дружества. Към регистрираното наименование се прибавя необходимото съгласно чл. 77;

3. фирмата с ограничена отговорност се смята за дружество с ограничена отговорност. Указанието "фирма с ограничена отговорност", или "ООФ", в наименованието се заменя с "дружество с ограничена отговорност", или "ООД". Ръководителят на фирмата става по право управител на дружеството;

4. акционерната фирма се смята за акционерно дружество. Указанието "акционерна фирма", или "АФ", в наименованието се заменя с "акционерно дружество", или "АД". Функциите на ръководителя на фирмата се поемат от управителния съвет на дружеството;

5. фирмата с неограничена отговорност, която не е издала акции, се смята за командитно дружество. Указанието "фирма с неограничена отговорност", или "НОФ", в наименованието се заменя с "командитно дружество" или "КД";

6. фирмата с неограничена отговорност, която е издала акции, се смята за командитно дружество с акции. Указанието "фирма с неограничена отговорност", или "НОФ", в наименованието се заменя с "командитно дружество с акции", или "КДА".

(2) Предходната алинея намира съответно приложение по отношение на чуждестранните и смесените фирми в страната, образувани по реда на глава пета от Указ № 56 за стопанската дейност.

§ 9. (Предишен § 4 - ДВ, бр. 63 от 1994 г.) (1) Лицата, които извършват дейност въз основа на Постановление № 35 на Министерския съвет от 1987 г. (ДВ, бр. 48 от 1987 г.) и издадените на основание на това постановление наредби, които са търговци по смисъла на този закон, са длъжни да се регистрират в 6-месечен срок от влизането на закона в сила.

(2) Срокът по ал. 1 се смята за спазен, ако до изтичането му е направено съответното искане.

§ 10. (Предишен § 5 - ДВ, бр. 63 от 1994 г.) (1) Уговорките в учредителните и дружествените договори и уставите на фирмите, регистрирани до влизането в сила на закона, които противоречат на повелителните му разпоредби, се заместват по право със съответните разпоредби на този закон.

(2) По висящите молби за регистрация съдът, ако е необходимо, дава срок на заинтересуваните лица да съобразят договорите, съответно уставите, с разпоредбите на този закон.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Закона за изменение и допълнение на

Търговския закон

(ДВ, бр. 63 от 1994 г.)

§ 7. Този закон отменя глава трета от Указ № 56 за стопанската дейност (обн., ДВ, бр. 4 от 1989 г.; попр., бр. 16 от 1989 г.; изм., бр. 38, 39 и 62 от 1989 г., бр. 21, 31 и 101 от 1990

г.; попр., бр. 5 от 1991 г.; изм., бр. 15 и 23 от 1991 г.; попр., бр. 25 от 1991 г.; изм., бр. 47, 48 и 62 от 1991 г., бр. 60 от 1992 г., бр. 84 и 93 от 1993 г.).

§ 8. (1) Заварените при влизане в сила на този закон незавършени производства за споразумение по чл. 66 от Указ № 56 за стопанската дейност се прекратяват.

(2) Заварените висящи дела за обявяване на несъстоятелност продължават по реда на този закон, като назначеният ликвидатор изпълнява правомощията на синдик, а при несъстоятелност на едноличен търговец се назначава синдик.

(3) Ако в заварено по ал. 2 производство не е започнало разпределение на актива, може да се предложи план по чл. 696 от този закон в 2-месечен срок от влизането на закона в сила. Планът се разглежда по реда на глава четиридесета от този закон.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Закона за ценните книжа, фондовите

борси и инвестиционните дружества

(ДВ, бр. 63 от 1995 г.)

……

§ 11. Съотношението между акциите с право на глас и акциите без право на глас в номиналната стойност на капитала по чл. 182, ал. 3 от Търговския закон трябва да бъде достигнато в срок една година от влизането на този закон в сила.

……

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Закона за изменение и допълнение

на Търговския закон

(ДВ, бр. 83 от 1996 г., в сила от 1.11.1996 г.)

§ 9. Измененията на чл. 203 и 266, както и чл. 270а се прилагат и за ликвидациите, които не са приключили до влизане в сила на този закон.

……

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Закона за изменение и допълнение

на Търговския закон

(ДВ, бр. 100 от 1997 г., доп., бр. 39 от 1998 г.)

§ 5. По висящите молби за регистрация съдът, ако е необходимо, дава срок на заинтересуваните лица да приведат дружествените договори, съответно уставите си, в съответствие с разпоредбите на този закон.

§ 6. (1) (Доп. - ДВ, бр. 39 от 1998 г.) Когато търговско дружество е образувано с изключителната цел участие в приватизационна сделка от лица по чл. 25, ал. 3 и чл. 31, ал. 1 от Закона за преобразуване и приватизация на държавни и общински предприятия, изискуемият минимален капитал е, както следва:

1. за дружество с ограничена отговорност - 500 лв., като дяловете не могат да бъдат по-малки от 1 лв.;

2. за акционерно дружество и командитно дружество с акции, когато се образуват с подписка - 10 000 лв., а без подписка - 5 000 лв.

(2) Търговското дружество по ал. 1 не може да сключва никакви търговски сделки освен необходимите за участие в приватизацията.

(3) След сключването на приватизационната сделка търговското дружество по ал. 1 е длъжно да приведе веднага капитала си в съответствие с изискванията на чл. 117, ал. 1, съответно чл. 161, ал. 2.

(4) Ако приватизационната сделка не бъде сключена от търговското дружество по ал. 1, то се прекратява в тримесечен срок от приключване на процедурата по приватизация.

§ 7. (1) Заварените дружества с ограничена отговорност, акционерни дружества и командитни дружества с акции са длъжни да приведат капитала си в съответствие със законно изискуемия минимум и да поискат вписване на това обстоятелство в търговския регистър в срок до една година от влизането в сила на този закон.

(2) В случаите по ал. 1 за вписване в търговския регистър на решение за увеличаване на капитала на акционерно дружество е необходимо да е внесен не по-малко от 25 на сто от размера на капитала след увеличаването.

§ 8. Ако дружеството не изпълни задължението си по § 7, прилагат се разпоредбите на чл. 155, т. 2, съответно чл. 252, т. 5.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Закона за изменение и допълнение

на Търговския закон

(ДВ, бр. 70 от 1998 г.)

§ 58. (1) В двумесечен срок от влизането в сила на този закон министърът на правосъдието и правната евроинтеграция утвърждава и обнародва в "Държавен вестник" списъка на лицата, които могат да бъдат назначавани от съда за синдици.

(2) Списъкът по ал. 1 може да се допълва по всяко време.

(3) Министърът на правосъдието и правната евроинтеграция е длъжен да изпрати на всички окръжни съдилища списъка по ал. 1 с посочване на адресите и специалността на утвърдените синдици.

(4) Лице, което е назначено за синдик или за временен синдик по заварено от този закон производство по несъстоятелност, се освобождава от съда в срок не по-дълъг от един месец след обнародването на списъка в "Държавен вестник", ако не е включено в списъка по ал. 1. В същия срок съдът е длъжен да назначи на мястото на освободения синдик или временен синдик лице измежду посочените в списъка по ал. 1.

§ 59. По заварените от този закон висящи дела, по които е постановено решение за обявяване на длъжника в несъстоятелност, се смята, че съдът е постановил прекратяване на дейността на предприятието по чл. 711, ал. 1, т. 1 от датата на решението за обявяване в несъстоятелност.

……

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Закона за деноминация на лева

(ДВ, бр. 20 от 1999 г., доп., бр. 65 от 1999 г., в сила от 5.07.1999 г.)

……

§ 4. (1) (Доп. - ДВ, бр. 65 от 1999 г.) С влизането в сила на закона всички числа в стари левове, посочени в законите, влезли в сила преди 5 юли 1999 г., се заменят с намалени 1000 пъти числа в нови левове. Замяната на всички числа в стари левове с намалени 1000 пъти числа в нови левове се прилага и за всички закони, приети преди 5 юли 1999 г., които са влезли или ще влязат в сила след 5 юли 1999 г.

(2) Органите, приели или издали подзаконови нормативни актове, влезли в сила преди 5 юли 1999 г. и в които има числа в левове, да направят произтичащите от този закон изменения в тях така, че измененията да се прилагат от датата на влизането в сила на закона.

……

§ 7. Законът влиза в сила от 5 юли 1999 г.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Закона за изменение и допълнение на Гражданския процесуален кодекс

(ДВ, бр. 64 от 1999 г.)

……

§ 63. Производствата по обжалване на решения и определения по делата по несъстоятелност по чл. 613а от Търговския закон, заварени при влизането в сила на този закон във Върховния касационен съд, се разглеждат по досегашния ред.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Данъчния процесуален кодекс

(ДВ, бр. 103 от 1999 г., в сила от 1.01.2000 г.)

……

§ 20. (1) Образуваните пред съда и неприключили съдебни производства по данъчни дела се разглеждат по досегашния ред.

(2) Неприключилите дела по отменения чл. 83, ал. 2 от Закона за събиране на държавните вземания се разглеждат по реда на глава дванадесета "а" от Гражданския процесуален кодекс.

(3) До приемането на устройствения правилник на данъчната администрация броят и териториалният обхват на данъчните дирекции се определят със заповед на министъра на финансите, която се обнародва в "Държавен вестник".

§ 21. За неуредените с този кодекс случаи се прилагат съответно разпоредбите на Гражданския процесуален кодекс.

……

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Закона за изменение и допълнение

на Търговския закон

(ДВ, бр. 84 от 2000 г.)

§ 139. Исковете по чл. 70 от Търговския закон, заведени до влизането на този закон в сила, се довършват по досегашния ред.

§ 140. Акционерните дружества са длъжни да приведат уставите си в съответствие с чл. 162 в срок до една година от влизането в сила на този закон. При неизпълнение на това задължение се налага имуществена санкция до 2000 лв.

§ 141. Когато до влизането в сила на този закон устав е овластил надзорен съвет с правомощие да увеличава капитала на акционерното дружество, тези правомощия се запазват до изтичането на срока им или до последващо изменение в устава.

§ 142. Когато до влизането в сила на този закон има потвърден от Държавната комисия по ценните книжа проспект за набиране на капитал за учредяване на акционерно дружество, учредяването се извършва по досегашния ред.

§ 143. Установителните искове, предявени по реда на чл. 694 преди датата на влизането в сила на Закона за изменение и допълнение на Търговския закон (ДВ, бр. 70 от 1998 г.) се разглеждат по реда, който е бил в сила до тази дата. Внесената държавна такса се освобождава и се връща на вносителя.

§ 144. Жалбите, заведени срещу решение на съда по несъстоятелността по чл. 692 до влизането в сила на този закон, се разглеждат по реда, който е бил в сила до този момент.

§ 145. За висящите производства по несъстоятелност срокът по чл. 688, ал. 1 започва да тече от датата на влизането в сила на този закон.

……

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Закона за изменение и допълнение на

Търговския закон

(ДВ, бр. 58 от 2003 г.)

§ 94. Промяна на седалище на търговец и откриване на клон, заявени за вписване до влизането в сила на този закон, се вписват по досегашния ред.

§ 95. Прехвърляне на предприятие, извършено до влизането в сила на този закон, се вписва по досегашния ред.

§ 96. За заварените търговски дружества срокът по чл. 70, ал. 2 започва да тече от влизането в сила на този закон.

§ 97. Исковете по чл. 70 и 74 срещу решения за преобразуване, заведени до влизането в сила на този закон, се довършват по досегашния ред.

§ 98. Преобразуванията на търговски дружества, заявени за вписване до влизането в сила на този закон, се вписват по досегашния ред и имат действие съгласно досегашните разпоредби.

§ 99. Правата на кредитори във връзка с преобразувания, вписани до влизането в сила на този закон, се запазват.

§ 100. (1) В срок три месеца след влизането в сила на закона министърът на правосъдието съвместно с министъра на икономиката и министъра на финансите издават наредбата по чл. 655а, ал. 1.

(2) До издаването на наредбата по чл. 655а, ал. 1 и провеждането на изпита по чл. 655, ал. 2, т. 7 синдиците се назначават по досегашния ред.

(3) В едномесечен срок от изтичането на срока по ал. 1 се организира и провежда изпит за придобиване на квалификация за синдик по реда на наредбата по чл. 655а, ал. 1.

(4) Лицата, издържали успешно изпита за придобиване на квалификация за синдик, се включват в списък, който се обнародва в "Държавен вестник".

(5) Лице, което е назначено за синдик или за временен синдик по заварено производство по несъстоятелност, се освобождава незабавно от съда, ако не е включено в обнародвания в "Държавен вестник" списък на лицата, които могат да бъдат назначавани за синдици.

§ 101. (1) Заварените висящи производства по несъстоятелност се приключват по реда на този закон.

(2) Подадените въззивни жалби срещу актовете по чл. 613а, ал. 1 се разглеждат по досегашния ред.

(3) Относно сроковете по чл. 686, чл. 688, ал. 1, чл. 690 и чл. 694, ал. 1, които са започнали да текат до влизането в сила на този закон, се прилагат разпоредбите, които са били в сила преди това, освен ако не изтичат след установените от този закон срокове.

(4) Публичните продажби, за които при влизане в сила на този закон са били направени обявления, се довършват по досегашния ред, след което се прилага разпоредбата на чл. 717ж.

……